

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

mag. Gregor Potočnik

Sodelovanje vojske in policije v sodobni državi: primer Slovenije

Doktorska disertacija

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

mag. Gregor Potočnik
Mentorica: red. prof. dr. Ljubica Jelušič

Sodelovanje vojske in policije v sodobni državi: primer Slovenije

Doktorska disertacija

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Z državnim sistemom, natančneje z represivnim organom, sem povezan od svojega petnajstega leta, najprej kot kadet na Srednji policijski šoli, pozneje policist in zdaj vojak. Zamisel za doktorsko disertacijo sem dobil zaradi želje po močni državi. Državi, ki bo sposobna učinkovito skrbeti ne le za svoje državljane, njene prebivalce, temveč tudi za zadeve, ki presegajo nacionalno državno mejo in so v njenem interesu. Da bi lahko to Republika Slovenija uresničila, mora postati močnejša, kot je. Sun Tzu je napisal, da pameten borec teži k uporabi kombiniranega boja. V svoji disertaciji se osredotočam ravno na takšno sinergijo.

Zahvaljujem se mentorici red. prof. dr. Ljubici Jelušič, ki me je že od začetka podpirala pri zamisli, kaj bi bilo treba narediti za Slovenijo, red. prof. dr. Antonu Grizoldu za usmerjanje in strokovne napotke ter izr. prof. dr. Andreju Sotlarju za izjemno izčrpne napotke, kako naj disertacijo napišem.

Zahvaljujem se ženi Maši za čas in podporo.

Doktorsko disertacijo posvečam Republiki Sloveniji.

IZJAVA O AVTORSTVU doktorske disertacije

Podpisani/-a Gregor Potočnik, z vpisno številko 21081149, sem avtor/-ica doktorske disertacije z naslovom:
Sodelovanje vojske in policije v sodobni državi; primer Slovenije.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predložena doktorska disertacija izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbel/-a, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbel/-a, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobil/-a vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisal/-a v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (UL RS, št. 16/07-UPB3, 68/08, 85/10 Skl.US: U-I-191/09-7, Up-916/09-16)), prekršek pa podleže tudi ukrepom Fakultete za družbene vede v skladu z njenimi pravili;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za družbene vede;
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko doktorske disertacije ter soglašam z objavo doktorske disertacije v zbirki »Dela FDV«.

V Ljubljani, dne 27. 5. 2016

Podpis avtorja/-ice:

POVZETEK

Sodelovanje vojske in policije v sodobni državi: primer Slovenije

Temeljne organizacije, katerih glavna naloga je skrb za nacionalnovarnostni sistem, so vojska, policija in obveščevalno-varnostne službe. Najpomembnejši in najštevilčnejši sta vojska in policija. Organizirani sta lahko na več načinov, poleg redne vojske in policije pa obstajajo tudi posebne vmesne oblike organiziranja, kot na primer žandarmerija, karabinjerji, kraljeva vojaška policija ali druge polvojaške oziroma polpolicijske enote. Obveščevalne varnostne službe so sestavljene iz več služb, ki se lahko povezujejo v organizacijsko celoto ali pa delujejo samostojno. V slovenski nacionalnovarnostni sistem spada tudi sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Vse našete oblike so pomembne za učinkovitost nacionalnovarnostnega sistema. V doktorski disertaciji bomo obravnavali le en vidik delovanja nacionalnovarnostnega sistema, in sicer sodelovanje med vojsko in policijo.

Vsaka država bi morala težiti k čim boljšemu izkoristku svojih virov, saj je odgovorna za obsežen seznam nalog, ki jih mora opraviti, kar pa zahteva materialne in kadrovske vire.

Republika Slovenija je majhna država, tako teritorialno kot po številu prebivalcev, zato moramo biti še toliko bolj preudarni in učinkoviti pri uporabi njenih virov.

Državna suverenost že od Jean Budinovih časov (Šest življenj republike, 1567) pomeni, da ima država na svojem ozemlju neomejeno moč pri uporabi sile. Zaupana moč pa pomeni tudi odgovornost. Država je odgovorna, da skrbi za blaginjo svojega prebivalstva. Na podlagi tega lahko trdimo, da mora država, če želi zagotavljati svojim prebivalcem čim boljši nacionalnovarnostni sistem, omogočiti ter spodbujati sodelovanje vojske in policije.

Razmišljanje o navedenih konkretizacijah je nastalo kot odziv na dogodke, ki so se zgodili v Sloveniji, na primer velike poplave na Celjskem leta 1990, v Železnikih leta 2007 in v Ljubljanski kotlini leta 2010. Slovenska vojska v teh dogodkih ni bila ustrezno pripravljena na delovanje. Bili so sicer načrti, ki so navajali odlično pripravljenost za delovanje in sodelovanje med državnimi organi, vendar v stvarnem operativnem delu niso zaživel. To trditev ponazarjata tudi vstop Slovenije v Evropsko unijo leta 2004 in še bolj vstop v schengensko območje leta 2007 in 2008. Slovenija bi lahko za varovanje schengenske meje uporabila vojsko, ki bi delovala skupaj s policijo, vendar tega ni naredila, kljub dejstvu, da bi bila tako policija kadrovsko zelo razbremenjena, Slovenska vojska pa je organizacija, ki v Sloveniji to delo najbolj obvlada. Nekatere države tako sodelovanje vojske in policije zelo spodbujajo, saj vedo, da s takšnim ravnanjem krepijo nacionalnovarnostni sistem in notranjo varnost, vojska pa na obrambnem področju pridobiva operativne izkušnje, ki jih pozneje lahko uporabi v mednarodnih operacijah in na misijah.

Vse to je raziskovalno izhodišče doktorske disertacije. Sodelovanje vojske in policije odpira veliko vprašanj, ki so povezana s pričakovanji prebivalstva, normativno ureditvijo, genezo organizacij, filozofijo delovanja in organiziranostjo, ter končno odločitev operativnih odločevalcev s polnimi pooblastili. Vprašanja, ki se porajajo so: ali imajo operativni odločevalci dovolj normativne podlage, da bi lahko sprejeli odločitev za medsebojno operativno sodelovanje, ali sta organizaciji povezljivi z vidika organiziranosti, ali oboji enako razumejo operativno delovanje in kako naj bi operativno sodelovanje potekalo. Na ta vprašanja bo skušala odgovoriti ta disertacija.

Temelj raziskovalne metodologije je prepletanje kvalitativne in kvantitativne analize, z močnim poudarkom na kvalitativni analizi ter statistični, kvantitativni, kvalitativni in

primerjalni metodi, na pregledu literature, zgodovinski analizi in analizi intervjuja. Za disertacijo je bilo opravljenih 18 polstrukturiranih intervjujev.

Analiza v disertaciji ima dva splošna cilja:

1) *Predstaviti, kako je na podlagi zgodovinskega razvoja, poslanstva in pooblastil za delovanje pravno urejeno sodelovanje vojske in policije v Avstriji, Italiji, Veliki Britaniji, Švici, Nizozemski in Sloveniji.* Sodelovanje vojske in policije mora temeljiti na normativnih aktih. Proučevani subjekti vsak na svoj način normativno usklajujejo sodelovanje. Svojo zakonodajo so razvijali na podlagi zgodovinskih izkušenj, nacionalnih potreb po skupnem delovanju in organiziranosti državnih organov. Gre za dolgoročno graditev močnega nacionalnovarnostnega sistema, ki temelji na sinergiji vojske in policije. Pri oblikovanju modela proučevanja je bilo treba proučiti vojske in policije vse od njihovih začetkov v preteklosti ter njihove zgodovinske izkušnje. Njihova operativna organiziranost, primeri dobrih praks ter pravne podlage za medsebojno sodelovanje so prispevali k boljšemu pregledu in razumevanju proučevanih organizacij, ki je nujno za znanstveno utemeljevanje nekaterih operativnih delovanj. Na to vprašanje lahko odgovorimo tako, da ima vsaka država svoj način sodelovanja med vojsko in policijo, ki je odvisen predvsem od izkušenj predhodnih delovanj. Izkušnjam sta sledili zakonodaja ter organska rast vojske in policije, ki imata skupen cilj, to je močno državo, ki temelji v močnem nacionalnovarnostnem sistemu ter vojski in policiji. Moč vojske in policije se je izkazala v pooblastilih, ki so jima zaupana. V nekaterih državah lahko vojaški ali policijski vodja nekatera dela odreja sam, v drugih državah pa potrebuje soglasje najvišjih predstavnikov oblasti.

2) *Proučiti, kako operativni vodje v Sloveniji razumejo sodelovanje vojske in policije.* Slovenija je majhna država in medsebojna poznanstva močno vplivajo na strokovnost delovanja državnih organov. Ugotavljali smo, kako operativni vodje, osebe s polnimi pooblastili odločanja, razumejo normativne določbe o medsebojnem sodelovanju vojske in policije ter kako to uresničujejo pri stvarnem operativnem delu. To vprašanje je težko strokovno argumentirati, saj so vse njihove odločitve zakonite, vendar lahko primerjamo njihov učinek v naravi, ki se kaže v resnično opravljenem medsebojnem operativnem sodelovanju. Zakonodaja omogoča medsebojno operativno sodelovanje vsaj že od leta 2004, ko je bil dopolnjen Zakon o obrambi (ZObr), in sicer z določbo, da vojska lahko sodeluje pri širšem varovanju državne meje. Operativni vodje nimajo težav z zakonitostjo, vendar lahko na podlagi opravljenih intervjujev ugotovimo, da ima slovenski nacionalnovarnostni sistem težave s strokovnostjo. Konkretnije, operativni vodje imajo pri svojem odločanju opraviti s številnimi dejavniki, za katere je težko ugotoviti, kako vplivajo na njihove odločitve, nedvoumno pa lahko proučujemo samo rezultate njihovih odločitev, ki imajo v okolju stvarne posledice.

Hipoteza doktorske disertacije je: *V Sloveniji, ki ima kratko državno tradicijo, je več normativnih modelov povezovanja vojske in policije, prisotna je težnja k poenotenju načina sodelovanja. Ovire so predvsem v različnih tradicijah vojske in policije, zato normativni model še sestavimo, izvedba pa povzroča težave. Načrti sodelovanja so v državah z daljšo tradicijo bolj prilagojeni realnosti kot v državah s krajšo tradicijo. S štirimi izvedenimi hipotezami je bil omogočen celostni odgovor na hipotezo. S hipotezo smo poskušali ugotoviti vzroke za neoperativno sodelovanje vojske in policije ter omogočiti nacionalnovarnostnemu sistemu, da postane učinkovitejši in uspešnejši. Za ta namen je bila poleg že navedene metodologije opravljena tudi kvalitativna analiza, kajti le tako je bilo mogoče priti do odgovorov, zakaj nekatera dela še niso bila opravljena in zakaj poteka sodelovanje le do neke ravni. Zavedati se moramo, da slovenska zakonodaja popolnoma podpira operativno*

sodelovanje vojske in policije, kljub temu pa ni takšnega sodelovanja, kot bi lahko bilo. Poleg tega lahko le ljudje, ki so tako imenovani odločevalci, torej vodje s pooblastili operativnega vodenja, povedo, kakšno je resnično stanje. V raziskavo so vključeni ljudje, ki so resnični odločevalci, in ljudje, ki so prav tako odločevalci, vendar imajo zaradi delovnega področja tudi veliko možnosti zaznavanja delovanja vojske in policije. Možnost zaznavanja imajo v raziskavi civilne osebe, te tudi pripravljajo nekatere državne načrte, ki vplivajo na oba državna organa. Z intervjuvanimi vojaškimi in policijskimi osebami so bili dokumentirani njihova razmišljanja, obeti in namere v prihodnosti, kar je zelo pomembno, saj so to osebe, ki v resnici same odločijo, ali se bo nekaj zgodilo ali ne. Predstavniki politikov, v disertaciji sta to ministra za notranje zadeve in za obrambo, se lahko na načelni ravni dogovorijo o sodelovanju, vendar je za konkretne primere sodelovanja odgovorna vodilna oseba državnega organa, ker je odgovorna za pripravljenost ali operativnost svojega državnega organa. Podati končno oceno, zakaj je sodelovanje med vojsko in policijo na takšni ravni, kot je, je vprašljivo zaradi političnega vpliva, ki je zelo nedoločljiv, in zaradi nejasnih določil, kaj je pomembno za Slovenijo oziroma njen nacionalnovarnostni sistem.

Analiza je pokazala, da vse primerjane države veliko več uporabljajo vojsko v notranji varnosti. Pokazala je tudi, da Slovenci v primerjavi z drugimi državnimi organi zelo zaupamo vojski in malo manj policiji, vendar v primerjavi s primerjanimi državami zaupamo obema bistveno manj kot prebivalci drugih držav svojima.

V teoretskem okviru disertacije predstavljamo slovensko državno obrambo in sodelovanje Slovenske vojske z drugimi državnimi organi, s poudarkom na sodelovanju s Policijo, obravnavamo vlogo vojske v sodobnem času in njeno delo v sedanjosti, koncepte in oblike sodelovanja med vojsko in policijo, primere sodelovanja med njima ter teorije, ki so povezane z nacionalnovarnostnim sistemom. Teorije, ki so povezane z nacionalnovarnostnim sistemom, smo uporabili za proučevanje in argumentacijo trditev.

V primerjalni študiji vojsk in policij primerjanih držav smo za razumevanje današnje organiziranosti in predvsem tradicije vpetosti vojske v notranje varnostne zadeve držav proučili razvoj in nastanek obeh organizacij. Z analizo njunih nalog, poslanstev in pooblastil za opravljanje nalog smo proučili, čemu sta vojska in policija namenjeni v posamezni državi in kje so skupne točke njunega delovanja in sodelovanja. Analiza pravnih podlag nam je omogočila pregled, v kakšnih normativnih okvirih je omogočeno sodelovanje vojske in policije. Njuno delo se odraža tudi v stopnji zaupanja prebivalstva posamezne države vanju. Z analizo zaupanja v vojsko in policijo smo ugotovili stvarno stanje obeh organizacij v očeh »njunih državljanov«, saj sta obe organizaciji namenjeni varovanju in obrambi države in njenih prebivalcev. Ugotovili smo, da sta slovenski vojska in policija¹ med prvimi po zaupanju prebivalcev Slovenije, vendar še zelo daleč od stopnje zaupanja, ki jo prebivalci primerjanih tujih držav izkazujejo svojima vojski in policiji.

Stopnjo zaupanja smo povezali z analizo, na katerih področjih prebivalci Slovenije pričakujejo delovanje Slovenske vojske, in ugotovili, da ima vojska razmeroma visoko podporo za delovanje na področju notranjevarnostnih nalog.

Polstrukturirani intervjuji so bili neposredno usmerjeni k osebam, ki imajo izvršna pooblastila za operativno delovanje. Narejeni so bili z namenom dobiti čim manj popačeno sliko dogajanja na operativni ravni. Z analizo intervjujev smo dobili jasen vpogled v operativno vodenje vojske in policije ter tako omogočili političnim odločevalcem primarne informacije za prihodnje odločitve. Ugotovili smo, da vsi intervjuvanci vidijo sodelovanje vojske in

---

¹ Kadar sta v besedilu mišljeni slovenska vojska in policija kot vrsti sil, ju pišemo z malo začetnico kot občni imeni, kadar pa mislimo na organizaciji oziroma ustanovi, sta to lastni imeni, torej Slovenska vojska in Policija.

policije kot izjemno pozitivno dejanje, vendar ne vsi na istem področju. Policijske osebe se zelo dobro zavedajo, da nekaterih del vojaki nikakor ne morejo opravljati, na primer del, povezanih s pooblastili pooblaščenih uradnih oseb. Vojaške osebe se dobro zavedajo, da se vojska odzove izključno takrat, ko jo nekdo pozove ali vpraša, če bi mogoče sodelovala v nekaterih dejavnostih. Civilne osebe kot povezovalni instrument, ki bi moral skrbeti, da se državna organa dopolnjujeta, pa nimajo najbolj jasne predstave, kaj vojska in policija smeta in zmoreta. V resnici je operativno sodelovanje trenutno prepuščeno izključno vojaškim poveljnikom in policijskim vodjem.

Z novim pristopom k proučevanju sodelovanja med vojsko in policijo ter inovativno temo sem prispeval predvsem k znanosti na obramboslovnem in deloma na varstvoslovnem področju. Dosedanje proučevanje je bilo v večini osredotočeno na vojsko in žandarmerijske enote ter vojsko in civilno okolje, nikakor pa ne na vojsko in policijo, kar je presenetljivo, saj je policija največji državni organ v Sloveniji, v tujini pa med večjimi.

Spoznanja disertacije so pomembna za politične odločevalce, ki odločajo o nacionalnovarnostnem sistemu držav, še posebno majhnih držav, ki opravljajo obsežen seznam nalog in želijo svoji državi in njenim prebivalcem zagotoviti čim boljšo varnost in obrambo. Disertacija je prav tako pomembna za vojaške in policijske vodje pri odpravljanju stereotipov.

Ključne besede: vojska, policija, sodelovanje med vojsko in policijo, organiziranost vojske in policije.

SUMMARY

Cooperation between the army and the police in the modern state: the example of Slovenia.

Organisations whose main task is national security system are the army, the police and the intelligence and security services. The main and most numerous are the army and the police. The army and the police can be organized in several ways, such as Gendarmerie, Carabinieri, the Royal Military Police or other halfmilitary or halfpolice units. Intelligence Security Service consists of several services that link the whole organization. The national security system also includes a system of protection against natural and other disasters. All these forms are important that the national security system can be effective. In this doctoral thesis, we will discuss one aspect of the national security system, namely cooperation between the army and the police.

Each country should strive to make better use of their resources, since it is responsible for a comprehensive list of tasks that must be performed, which requires material and human resources.

The Republic of Slovenia is a small country, such as the territorial population, so we have to be even more prudent and effective in using our resources.

National sovereignty from Jean Budinovih times (Six lives of the Republic, 1567) indicates that the country has on its territory an unlimited power of the use of force. Entrusted power also means responsibility. The state has a responsibility to care for the welfare of their populations. On this basis, we can say that the country needs, if it wants to provide its residents the best possible national security system, facilitate and encourage the cooperation between the army and the police.

Thinking about those concretisation was formed as a response to the events that took place in Slovenia. Large floods in Celje in 1990, Železniki in 2007 and the Ljubljana basin in 2010. The Slovenian Armed Forces at these events has not been adequately prepared for operation. They were namely plans that have been put forward great willingness on the operation and cooperation between national authorities, but in the real operational work were not been launched. This argument is illustrated by the entry of Slovenia into the European Union in 2004 and more join the Schengen area in 2007 and 2008. Slovenia would be able to protect the Schengen border by its army, which would work together with the police, but failed to do so, despite the fact that Police personnel would be very relieved, Slovenian army is an organization, that in Slovenia for this work is the most proficient. Some countries very encouraging cooperation between the army and the police, because they know that such conduct reinforce the national security system and internal security army will get defense gaining operational experience which can later be redeemed in international operations and missions.

All of this research is the starting point of the doctoral dissertation. Cooperation of the army and the police opened a lot of questions related to the expectations of the population, regulatory framework, genesis organizations, philosophy and organization and functioning of the final decision of operational decision-makers with full authority. The questions that arise are: did operational decision-makers have sufficient normative basis to be able to take a decision for each operational cooperation, are organization interoperable in terms of organization, are both equally understand the operational functioning and how the operational cooperation took place. These questions will try to answer this thesis.

The cornerstone of the research methodology is the interplay between qualitative and quantitative analysis, with a strong emphasis on qualitative analysis and statistical, quantitative, qualitative and comparative approach to literature review, historical analysis and interviews. For the thesis was conducted 18 semi-structured interviews.

Analysis of the thesis has two overall objectives:

1) *To present how, on the basis of their historical development, mission and powers of the functioning of regulated cooperation of the army and police in Austria, Italy, Great Britain, Switzerland, the Netherlands and Slovenia.* Cooperation of the army and the police should be based on normative acts. The trial subjects in their own way normatively coordinated cooperation. Its laws are developed on the basis of historical experience, national needs for joint action and organization of state authorities. It is a long-term building of a strong national security system, which is based on the synergy of the army and the police. In designing the model study, it was necessary to examine the army and the police since their beginnings in the past and their historical experiences. Their operational organization, examples of good practice and a legal basis for mutual cooperation have contributed to better review and understand the studied organizations is necessary to scientifically justify certain administrative operations. This question can be answered in such a way that each country has its own way of cooperation between the army and the police, which mainly depends on the experience of previous operations. Experience was followed by legislation and organic growth of the army and police, who have a common goal, that is a strong state based on strong national security system and the army and the police. The power of the army and the police has proved the powers entrusted to them. In some countries, military or police head make some orders by himself, in other countries it needs the consent of the highest representatives of the authorities.

2) *Consider how the operational heads of Slovenia understand the cooperation between the army and the police.* Slovenia is a small country and mutual acquaintance have strong influence on the professionalism of the performance of government bodies. We found out how to, operating managers, people with full decision-making powers, understand the regulatory provisions on mutual assistance of the army and the police, and how to implement the operational work. This question is difficult to argue professionally, as all their decisions are legal, but we can compare their impact in nature, which is reflected in the real mutual operational cooperation. The law allows mutual operational cooperation at least since 2004, when the Act on defence was amended, with a provision that the military may participate in the wider protection of the state border. Operational leaders have no problems with legality, but on the basis of interviews, we find that the Slovenian national security system have problems with professionalism. More specifically, operational managers have in their decision to carry out a number of factors, which are difficult to figure out how to influence their decisions, but clearly we can investigate only the results of their decisions that have real consequences in the environment.

The thesis of doctoral dissertation: *In Slovenia, which has a short state tradition, is several normative models of cooperation between the army and the police. The presence is a tendency towards the unification of ways of cooperation. The obstacles are mainly in the different traditions of the army and the police, and therefore normative model is drawn up, but the problem is implementation. Countries with a longer tradition of cooperation plans adapted to the reality, more than countries with less tradition.* With four hypotheses were given a comprehensive response to the argument. The thesis we have tried to establish the causes of non-operating co-operation between the army and the police and enable national security

system to become more efficient and more powerful. For this purpose, in addition to the above methodology also carried out a qualitative analysis, because only in this way it was possible to get the answers for some of the work had not been done and why participation takes place only up to a certain level. We must be aware that the Slovenian legislation is fully supporting operational cooperation of the army and the police, however, no such cooperation as it could be. In addition, only people who are so-called decision-makers, so heads with the powers for operational management, tell us what is the true situation. The study included people who are the real decision-makers and people who are also decision-makers, but due to the work area they have many possibilities for detecting the operations of the army and the police. The possibility of detection are surveyed civilians, this also preparing some state plans, which affect both state authorities. With interviews of military and police persons we were documented their thinking, prospects and intentions for the future, which is very important because these are people who actually decide whether something will happen or not. Representatives of the politicians in this thesis are the Minister of Interior and Minister of Defense, may in principle agreed on cooperation, but for concrete examples of cooperation leader responsible person of a state body because it is responsible for his or operational readiness. Cross the final evaluation of why the cooperation between the army and the police at such level are, is problematic due to political influence, which is extremely vague and unclear determine what is important for Slovenia or national security system.

The analysis showed that all the other countries much more use army in internal security. It has also shown that Slovenes in comparison with other state bodies very trust the army and the police a little less, but compared with the compared countries trust to the both is significantly less than the other countries its army and police.

The theoretical framework of the thesis presents Slovenian National Defence and the participation of the Slovenian Armed Forces, other government agencies, with an emphasis on cooperation with the Police, dealing with the role of the army in modern times and its work in the present, concepts and forms of cooperation between the military and the police, cases of cooperation between them and theory of security. Classical theories of security was used to study the arguments and reasoning.

In the comparative study of the army and police of the countries compared, we understand today's organization and especially the tradition of involvement of the military in internal security matters of studied developments and the emergence of both organizations. By analyzing their functions, tasks and powers to perform the tasks we examined why the army and the police intended in each country and where they are common to their work and cooperation. Analysis of the legal bases has allowed us to review, in what the normative framework has enabled the participation of the army and police. Their work is also reflected in the level of trust of the population of each country. The analysis of trust in the army and the police, we found a real state of both organizations in the eyes "of their citizens", since both organizations aimed at protecting and defending the country and its people. We have found that the Slovenian army and the police during the first trust of people in Slovenia, but still very far from the level of confidence that the people of comparators and foreign countries demonstrate its army and police.

Confidence level was connected with the analysis of the areas in which the people of Slovenia expect the functioning of the Slovenian Armed Forces, and found that the military has a relatively high level of support for action on internal state tasks.

Semi-structured interviews were directly targeted at persons that have executive powers for operations. This was done in order to get as less distorted picture of events at the operational

level. By analyzing the interviews we get a clear insight into the operational command of the army and the police, as well as enabling political decision-makers of primary information for future decisions. We found that all respondents see the participation of the army and the police as extremely positive gesture, but not all in the same area. Police people are very well aware that some of the soldiers can not perform such work associated with the powers of authorized police officers. Military personnel are well aware that the army responds only when it's invited from somebody or ask if they participate in certain activities. Civilians as an interface instrument that should take care that the state authorities are complementary, but most do not have a clear idea what the army and the police must not and can not do. In fact, the operational cooperation is currently left exclusively to military commanders and police managers.

Under the new approach to the study of cooperation between the army and the police and the innovative topic I have a particular science at the Defence and partly in the area of Justice and Security. The current studys were the most focused on the army and gendarmerie units and the military and civil environment, but not in the army and the police, which is surprising, because the police is largest state authority in Slovenia and abroad among major.

Lessons dissertation are important for policy-makers who decide on the country's national security system, especially the small countries, providing a comprehensive list of tasks and they want their country and its people to ensure the best possible security and defense. The dissertation is also important for the military and police leaders in eliminating stereotypes.

Keywords: military, police, cooperation between the army and the police, the army and the police organization.

KAZALO

UVOD	18
1 METODOLOŠKI OKVIR.....	25
1.1 Predmet raziskovanja	25
1.2 Raziskovalna cilja, hipoteza in izvedene hipoteze	32
1.2.1 Hipoteza	32
1.2.2 Izvedene hipoteze	33
1.3 Metode raziskovanja	34
1.4 Potek polstrukturiranih intervjujev	40
1.5 Pomembnost raziskovanja in izvirni prispevek disertacije k znanosti	44
1.6 Omejitveni dejavniki.....	47
2 TEORETSKI OKVIR.....	50
2.1 Teoretični okvir	50
2.2 Utemeljitev teoretskega okvira disertacije.....	57
2.3 Slovenska državna obramba in sodelovanje vojske z drugimi državnimi organi.....	65
2.4 Vloga in naloge vojske v sodobnem času.....	67
2.4.1 Vloga vojske v sodobnem času	67
2.4.2 Nove naloge vojske v sodobnem času.....	69
2.5 Vloga in naloge policije v sodobnem času	71
2.5.1 Vloga policije v sodobnem času.....	71
2.5.2 Nove naloge policije v sodobnem času	72
2.6 Koncepti sodelovanja med vojsko in policijo.....	74
2.6.1 Analiza konceptov sodelovanja vojske in policije	74
2.6.2 Primerjava konceptov drugih držav	78
2.7 Oblike sodelovanja med vojsko in policijo.....	80
2.7.1 Kakšne oblike sodelovanja so mogoče med vojsko in policijo.....	80
2.7.2 Ali je mogoče večje sodelovanje med vojsko in policijo v primerjavi z drugimi državami – ureditev v Sloveniji	82
2.7.3 Primeri operativnega delovanja (dobre prakse) vojsk drugih držav v tujini in doma	85
3 PRIMERJALNA ŠTUDIJA VOJSK IN POLICIJ PRIMERJANIH DRŽAV	89
3.1 Predstavitev policije v Republiki Sloveniji	89
3.1.1 Naloge in pooblastila policije.....	91
3.1.1.1 Naloge policije	91
3.1.1.2 Policijska pooblastila in ukrepi	92

3.1.2 Organiziranost policije v Republiki Sloveniji	94
3.1.2.1 Organiziranost policije po teritorialnem načelu	94
3.1.2.2 Generalna policijska uprava	94
3.1.2.3 Policijska uprava	100
3.1.2.4 Policijska postaja	101
3.1.3 Organiziranost policije po funkcionalnem načelu	102
3.1.4 Predstavitev vojske v Republiki Sloveniji	104
3.1.4.1 Sestava Slovenske vojske	104
3.1.4.1.1 Stalna sestava	105
3.1.4.2.1 Naloge vojske	105
3.1.4.2.2 Vojaško poslanstvo in pooblastila	107
3.1.4.3 Organiziranost vojske v Republiki Sloveniji	116
3.1.4.3.1 Organiziranost vojske po ravneh	117
3.1.4.3.1.1 Strateška raven – Generalštab Slovenske vojske	117
3.1.4.3.1.2 Operativna raven – Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje (PDRIU)	118
3.1.4.3.1.3 Operativna raven – Poveljstvo sil Slovenske vojske	119
3.1.4.3.2 Delitev sil Slovenske vojske glede na vlogo v delovanju	120
3.1.5 Pravna podlaga za sodelovanje vojske in policije v Republiki Sloveniji	122
3.1.6 Stopnja zaupanja prebivalcev Slovenije v vojsko in policijo	124
3.1.7 Sklep	126
3.2 Predstavitev policije v Republiki Avstriji	128
3.2.1 Naloge in pooblastila policije	128
3.2.1.1 Naloge policije	128
3.2.1.2 Policijska pooblastila in ukrepi	128
3.2.2 Organiziranost policije v Republiki Avstriji	130
3.2.2.1 Organiziranost policije po teritorialnem načelu	130
3.2.2.2 Direktorati za varnost (<i>Sicherheitsdirektionen</i>)	131
3.2.2.3 Policijska direkcija	131
3.2.2.4 Policijska uprava okrožja (<i>Bezirksverwaltungsbehörde</i>)	131
3.2.2.5 Policijska uprava (<i>Landespolizeikommando</i>)	132
3.2.3 Organiziranost policije po funkcionalnem načelu	132
3.2.4 Predstavitev vojske v Republiki Avstriji	133
3.2.4.1 Naloge in poslanstvo Avstrijske zvezne vojske	133

3.2.4.1.1 Naloge vojske	133
3.2.4.1.2 Vojaško poslanstvo in pooblastila.....	133
3.2.4.2 Organiziranost vojske v Republiki Avstriji.....	135
3.2.4.3 Organiziranost vojske po ravneh.....	135
3.2.4.3.1 Strateška raven – Generalštab Avstrijske zvezne vojske	135
3.2.4.3.1.1 Operativna raven – Združeno poveljstvo sil (<i>Streitkräfteführungskommando</i>)	135
3.2.4.3.1.2 Operativna raven – Poveljstvo za podporo operacij (<i>Kommando Einsatzunterstützung</i>)	136
3.2.4.4 Delitev sil Avstrijske zvezne vojske glede na vlogo v delovanju	136
3.2.5 Pravna podlaga sodelovanja vojske in policije v Avstriji	137
3.2.6 Stopnja zaupanja prebivalcev Avstrije v vojsko in policijo	138
3.2.7 Sklep	140
3.3 Predstavitev državne policije v Italijanski republiki	141
3.3.1 Naloge in pooblastila policije.....	141
3.3.1.1 Naloge policije	141
3.3.1.1.1 Policijska pooblastila in ukrepi	142
3.3.2 Organiziranost policije v Italijanski republiki.....	142
3.3.2.1 Organiziranost policije po teritorialnem načelu	143
3.3.2.2 Uprava za javno varnost	143
3.3.2.3 Policijska uprava (<i>Questura</i>).....	144
3.3.3 Organiziranost policije po funkcionalnem načelu.....	145
3.3.4 Predstavitev vojske v Italijanski republiki	145
3.3.4.1 Naloge in poslanstvo Italijanske kopenske vojske	146
3.3.4.1.1 Naloge kopenske vojske.....	146
3.3.4.1.2 Vojaško poslanstvo in pooblastila.....	146
3.3.4.2 Organiziranost kopenske vojske v Italijanski republiki	147
3.3.4.3 Organiziranost vojske po ravneh.....	148
3.3.4.3.1 Strateška raven – Generalštab Italijanske kopenske vojske	148
3.3.4.3.2 Operativna raven – Poveljstvo za kopensko vojsko (COMFOTER)	148
3.3.4.3.3 Operativna raven – teritorialna organiziranost kopenske vojske Italije	149
3.3.4.4 Delitev sil italijanske kopenske vojske glede na vlogo v delovanju	150
3.3.5 Pravna podlaga sodelovanja vojske in policije v Italiji	150
3.3.6 Stopnja zaupanja prebivalcev Italije v vojsko in policijo	151
3.3.7 Sklep	153

3.4 Predstavitev policije v Kraljevini Nizozemski	154
3.4.1 Naloge in pooblastila policije.....	154
3.4.1.1 Naloge policije	154
3.4.1.2 Policijska pooblastila in ukrepi	154
3.4.2 Organiziranost policije v Kraljevini Nizozemski	156
3.4.2.1 Organiziranost policije po teritorialnem načelu	156
3.4.2.2 Državna policija – KLPD (<i>Korps landelijke politiediensten</i>)	157
3.4.2.2.1 Teritorialna organiziranost KLPD.....	157
3.4.2.2.2 Organiziranost KLPD po funkcionalnem načelu	158
3.4.3 Predstavitev vojske v Kraljevini Nizozemski	158
3.4.3.1 Naloge in poslanstvo nizozemske vojske.....	158
3.4.3.1.1 Naloge vojske	158
3.4.3.1.2 Vojaško poslanstvo in pooblastila.....	159
3.4.3.2 Organiziranost vojske v Kraljevini Nizozemski	160
3.4.3.3 Organiziranost vojske po ravneh.....	161
3.4.3.3.1 Strateška raven – Generalštab Nizozemske kopenske vojske	161
3.4.3.3.2 Operativna raven – Poveljstvo Nizozemske kopenske vojske	161
3.4.3.3.2.1 Delitev sil Nizozemske kopenske vojske glede na vlogo v delovanju.....	162
3.4.4 Pravna podlaga sodelovanja vojske in policije v Kraljevini Nizozemski	163
3.4.5 Stopnja zaupanja prebivalcev Kraljevine Nizozemske v vojsko in policijo	165
3.4.6 Sklep	166
3.5 Predstavitev policije v Švicarski konfederaciji.....	167
3.5.1 Naloge in pooblastila zürške policije	168
3.5.1.1 Naloge zürške policije.....	168
3.5.1.2 Policijska pooblastila in ukrepi	169
3.5.2 Organiziranost policije v Švicarski konfederaciji	170
3.5.2.1 Organiziranost policije v kantonu Zürich.....	170
3.5.2.2 Poveljstvu 1 in 2 policije kantona Zürich	171
3.5.2.3 Policijska uprava	172
3.5.2.4 Policijska postaja.....	173
3.5.3 Organiziranost policije po funkcionalnem načelu.....	173
3.5.4 Predstavitev vojske v Švicarski konfederaciji.....	174
3.5.4.1 Naloge in poslanstvo švicarske vojske.....	175
3.5.4.1.1 Naloge vojske	175

3.5.4.2 Vojaško poslanstvo in pooblastila.....	175
3.5.4.3 Organiziranost vojske v Švicarski konfederaciji.....	176
3.5.4.4 Organiziranost vojske po ravneh.....	177
3.5.4.4.1 Strateška raven – Generalštab švicarske vojske.....	177
3.5.4.4.2 Operativna raven – Poveljstvo švicarske kopenske vojske (<i>Heer</i>).....	177
3.5.4.5 Delitev sil švicarske kopenske vojske glede na vlogo v delovanju.....	178
3.5.5 Pravna podlaga sodelovanja vojske in policije v Švici.....	180
3.5.6 Stopnja zaupanja prebivalcev Švice v vojsko in policijo.....	180
3.5.7 Sklep.....	182
3.6 Predstavitev policije v Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske	183
3.6.1 Naloge in pooblastila policije.....	183
3.6.1.1 Naloge policije.....	183
3.6.1.2 Policijska pooblastila in ukrepi.....	184
3.6.2 Organiziranost Metropolitanske policije v Veliki Britaniji.....	185
3.6.3 Organiziranost policije po teritorialnem načelu.....	185
3.6.3.1 Generalna policijska uprava – Nadzorstvo Metropolitanske policije (<i>Metropolitan Police Authority</i>).....	185
3.6.3.1.1 Policijska uprava.....	186
3.6.3.1.2 Policijska postaja.....	186
3.6.4 Organiziranost policije po funkcionalnem načelu.....	186
3.6.5 Predstavitev vojske v Veliki Britaniji.....	187
3.6.5.1 Naloge in poslanstvo vojske Velike Britanije.....	188
3.6.5.1.1 Naloge vojske.....	188
3.6.5.1.2 Vojaško poslanstvo in pooblastila.....	188
3.6.5.2 Organiziranost kopenske vojske v Veliki Britaniji.....	189
3.6.5.3 Organiziranost vojske po ravneh.....	190
3.6.5.3.1 Strateška raven – Generalštab kopenske vojske Velike Britanije.....	190
3.6.5.3.2 Operativna raven – Poveljstvo za kopensko vojsko (<i>HQ Land Forces</i>).....	190
3.6.5.4 Delitev sil kopenske vojske Velike Britanije glede na vlogo v delovanju.....	191
3.6.6 Pravna podlaga sodelovanja vojske in policije v Veliki Britaniji.....	191
3.6.7 Stopnja zaupanja prebivalcev Velike Britanije v vojsko in policijo.....	192
3.6.8 Sklep.....	193
3.7 Analiza pravnih podlag sodelovanja vojske in policije primerjanih držav	194

4	STOPNJA ZAUPANJA PREBIVALCEV PRIMERJANIH DRŽAV V NJIHOVO VOJSKO IN POLICIJO TER PRIČAKOVANJA PREBIVALCEV SLOVENIJE	195
5	MNENJA VODSTVENEGA OSEBJA O SODELOVANJU VOJSKE IN POLICIJE V REPUBLIKI SLOVENIJI	205
5.1	Analiza intervjujev	205
5.2	Prikaz s programom NVivo	213
6	SKLEP	220
6.1	Verifikacija hipotez	220
6.2	Odgovori na vprašanja	228
6.3	Spoznanja, temelječa na teorijah	234
6.4	Spoznanja in predlogi ureditve sodelovanja med Slovensko vojsko in Policijo	238
7	LITERATURA	244
	STVARNO IN IMENSKO KAZALO	259
	PRILOGE	262
	Priloga A: Vprašanja polstrukturiranega intervjuja	262
	Priloga B: Načrt sodelovanja med Policijo in Slovensko vojsko za leto 2013	263

UVOD

Slovar slovenskega knjižnega jezika opisuje državo kot organizirano politično skupnost, ki ima na prostorsko omejenem ozemlju suvereno oblast in je politična organizacija, ki zahteva in uveljavlja monopol zakonitega družbenega prisiljevanja na določenem ozemlju (prva knjiga, 519).

Vloga in poslanstvo sodobne države pri zagotavljanju obrambe in varnosti sta povezana z delovanjem državne uprave. V Sloveniji njeno delovanje ureja Zakon o državni upravi², ki v svojih prvih treh členih določa, da mora biti državna uprava zakonita, samostojna, strokovna, politično nevtralna in nepristranska. Kot ugotavljata Grizold in Bučar (Grizold in Bučar 2011, 841) je uveljavitev človekove varnosti v praksi posebno vprašanje in zahteva sodelovanje na vseh ravneh.

Sodobna država mora poskrbeti za ves spekter obrambno-varnostnega delovanja. Državni ustroj je podvržen nenehnemu spreminjanju in prilagajanju novim okoliščinam. Obrambno-varnostna stopnja ogroženosti Slovenije se od leta 1992 do danes ni bistveno spremenila, tega pa ne moremo trditi za druga področja. Če je imela Slovenija v preteklosti dovolj materialnih in predvsem kadrovskih virov³, danes ni več tako. Vsaka država potrebuje za zagotavljanje varnosti in obrambe ljudi, ki jih ni mogoče nadomestiti s tehnologijo ali drugimi sredstvi. To lahko povzroči težave predvsem državam z majhnim številom prebivalcev, njihova varnostna strategija pa je takšna, da predvideva pokritje vseh varnostnih funkcij, kot je to značilno za mnogo večje države. Slovenija spada med manjše države po številu prebivalcev, zato mora njeno vodstvo pri načrtovanju nalog, v katere bo vključenih veliko ljudi, ravnati čim racionalneje in predvsem preudarno. Delovati racionalno in preudarno pomeni, da je vodilo delovanja usmerjeno predvsem k cilju in uresničitvi naloge, ne glede na vsa poznanstva udeležencev odločanja in delovanja. Težave majhnih držav so temne strani socialnega kapitala (Gargiolo, Ertug in Galunic 2009) in njegovega proučevanja (Luckmann 1999)⁴. Zaradi omejenega števila profesionalcev prihaja v socialnem omrežju do lažjega prekrivanja med prijateljsko in profesionalno ravni.

---

² Uradni list RS, št. 113/05 in naslednji.

³ Leta 2004 je bilo v slovenski Policiji zaposlenih 9630 policistov, leta 2014 pa le še 8300. V Slovenski vojski je bilo leta 2004 zaposlenih 15784 pripadnikov, leta 2014 pa le še 8325 pripadnikov (podatek pri Slovenski vojski vključuje rezervo).

⁴ Thomas Luckmann v svojem članku navaja, kakšni zapleti se lahko pojavijo pri enostranskem razumevanju dialoga.

Pri proučevanju sodelovanja dveh temeljnih državnih organov je treba razlikovati med nacionalnoobrambnim in nacionalnovarnostnim sistemom. Medtem ko je obrambni sistem namenjen obrambi države pred agresijo od zunaj, je nacionalnovarnostni sistem organiziran tako, da »njegovi posamezni deli delujejo v vzajemni povezanosti in odvisnosti ter so urejeni tako, da zagotavljajo varnost družbi v širšem smislu« (Grizold 1999).

Razmejevanje sil, postaviti mejo med notranjo in zunanjo varnostjo ali postaviti mejo med vojsko ali policijo, je jedro problema moderne nacionalne države (Lutterbeck 2004). Ta trditev je navedena v kontekstu razmejevanja med notranjo in zunanjo varnostjo v smislu vedno večjega povezovanja in razmer, ko kriminal in različne nesreče ne poznajo mej.

Kot notranja grožnja varnosti se veže predvsem na grožnjo kriminalnih dejanj, kot zunanja grožnja pa kot vojaški napad druge države, čeprav klasične zunanje vojaške grožnje niso več tako pomembne kot nekoč (Sotlar 2001).

Sodelovanje vojske in civilne policije je v sodobnih državah pogosto težavno, predvsem zaradi tradicionalnosti delovanja vojske, ki je usmerjena proti zunanjemu sovražniku, in tradicionalnega delovanja civilne policije kot varuha notranje varnosti. Čeprav vojska že zdaj opravlja skoraj vse varnostne naloge⁵ (Davis 2001; Evans 2004). Združiti delovanje dveh državnih organov, katerih delovni področji sta popolnoma različni, samo za določen primer in pri tem uspeti, je za državo velik izziv.

V Sloveniji smo leta 2010 dobili novo Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti (Uradni list RS, št. 27/2010). Predhodnica te resolucije iz leta 2001 je delila varnostna področja na zunaj- in znotraj državna⁶. Na podlagi te resolucije so bile pozneje sprejete Obrambna strategija Republike Slovenije (2001), Doktrina civilne obrambe (2002), Doktrina zaščite, reševanja in pomoči (2002) ter Vojaška doktrina (2006).

Sodobne družbe imajo skupnih več nacionalnovarnostnih prvin. Prva je varnostna politika, ki vključuje zunanjo, obrambno, gospodarsko, socialno, ekološko, zdravstveno, energetsko, izobraževalno in kulturno politiko. Druga prvina je varnostno samoorganiziranje družbe⁷,

---

⁵ Pravila službe v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 84/2009) v 334. točki določajo, da so postopki, ki jih pripadniki Slovenske vojske skladno z mandatom lahko opravljajo zunaj države, predvsem:

- »ugotavljanje identitete, omejitev gibanja, prijetje in pridržanje oseb,
- pregled oseb, prevoznih sredstev, prostorov in objektov,
- zaseg predmetov,
- uporaba prisilnih sredstev,
- zbiranje obvestil ali zbiranje podatkov o osebah ter ugotavljanje istovetnosti oseb in predmetov.«

Vse te naloge Slovenska vojska izvaja skladno s peto točko 37. člena Zakona o obrambi: »izvršuje obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah in z mednarodnimi pogodbami.«

⁶ Poglavje 4.3 navedene resolucije iz leta 2001 se imenuje Politika zagotavljanja notranje varnosti.

⁷ V ta segment spadajo varnostne službe – op. G. Potočnik.

tretja je varnostna struktura, ki se deli na zaščitno-reševalno in notranjevarnostno, sestavljajo pa jo redna policija, specialne enote policije, polvojaški policijski oddelki, obveščevalne službe, inšpekcijske službe, carina in drugi organi formalnega družbenega nadzora ter pravosodni organi. Zadnja prvina, ki sestavlja varnostno strukturo, je obrambna, ki se deli na oborožene sile in civilno obrambo (Grizold 1999).

Predmet proučevanja v doktorski disertaciji je predvsem medsebojno sodelovanje vojske in policije.

Notranja varnost države je povezana s proučevanjem sodelovanja vojske in policije. Tega sodelovanja ne moremo datirati daleč v zgodovino, ker je policija v današnji obliki nastala razmeroma pozno glede na svetovno zgodovino držav. Vendar je za varnost in obrambo prebivalcev države⁸ odgovorna država, ki jo vodi vlada. Ta tudi določa varnostno-obrambne ukrepe svojih državnih organov in prebivalcev.

Thomas Hobbes⁹ je v svojem delu *Leviathan* prikazal vladarja kot skupek posameznikov, ki pa ni več, saj lahko umre. Umre, ko ljudje kot razumska bitja dosežejo dogovor, da se bodo podredili neki avtoriteti. Ko ljudje dosežejo tak dogovor, se morajo tej avtoriteti podrediti, sicer postane dogovor nič in vladar oziroma vlada razpade – umre.

Hobbes je postavil temelje tako imenovani družbeni pogodbi, s katero so ljudje prenesli nekatere pristojnosti na vladarja oziroma na državno raven. John Locke¹⁰ je v nauku o državi razvil misel o delitvi oblasti in suverenosti. Oblast deli na sodno, zakonodajno in izvršno. Vojska in policija spadata v izvršilno vejo oblasti. Charles de Montesquieu¹¹ je sicer zagovarjal ustavno monarhijo, vendar tudi delitev oblasti, s katero naj bi se oblast uravnotežila oziroma preprečila popolna in neomejena oblast.

Od takrat so se države v evropskem prostoru spremenile, spremenile so se tudi naloge državne uprave. Prebivalci in državljani od sodobne države ne pričakujejo le klasičnega izvrševanja oblasti, temveč tudi učinkovitost. Temeljni namen oblasti ali vlade ni samo, da vlada državljanom in ima oblast, temveč da državljanom zagotavlja varnost in obrambo ter prebivalcem čim bolj pomaga s svojimi zmogljivostmi. Državna uprava mora biti strokovna, s svojo strokovnostjo mora zagotavljati varnost in obrambo pred sovražnikom ter nevarnostmi. Biti mora tudi odgovorna.

---

⁸ Nekatere države so prevzele v svojih ustavah in zakonih tudi odgovornost za mir in varnost v svetu (npr. Nizozemska).

⁹ Thomas Hobbes (1588–1679) angleški filozof, ki je v svojem delu *Leviathan* oblikoval teorijo suverenosti.

¹⁰ John Locke (1632–1704) angleški filozof, utemeljitelj empirizma.

¹¹ Charles de Montesquieu (1689–1755) francoski filozof, ki je zagovarjal ustavno monarhijo in delitev oblasti.

V disertaciji proučujem tudi vojsko in policijo Avstrije, Italije, Švice, Nizozemske in Velike Britanije. Te države sem izbral na podlagi svojih izkušenj in spoznanj ter sodelovanja s predstavniki vojsk in policij posameznih držav. Na podlagi izkušenj sem presodil, da so izbrane države primeren model, ki z zgodovinskega, organizacijskega, pravnega in operativnega vidika daje dobro izhodišče za proučevanje sodelovanja vojske in policije.

Klasične naloge policije (Skehan 1939, 1–8) se do današnjih dni niso veliko spremenile, čeprav so v zadnjem času precejšnje predvsem ekonomske spremembe. Največjo spremembo v Sloveniji pomeni prevzem nekaterih klasičnih nalog policije, ki so jih prevzeli mestna redarstva in varnostne službe. Klasične naloge vojske so obsegale predvsem obrambo države, moderne pa, predvsem po padcu železne zaves, ne zahtevajo več le množičnosti ali nacionalnosti (Moskos, Williams in Segal 2000), torej množične obrambe nacionalne države, temveč tudi delovanje zunaj državnih mej nacionalne države, predvsem v mednarodnih operacijah in na misijah. V letih od 1948 do 1990 je bilo 18 mirovnih operacij Organizacije združenih narodov, po padcu železne zaves pa je bilo do leta 2014 na novo ustanovljenih 58 operacij¹². Klasične naloge vojsk so začele prevzemati zasebne vojske, ki novačijo ljudi za opravljanje vojaških nalog, predvsem v tujini. Državo so razvoj družbe, racionalizacija sredstev in različnost delovanja¹³ vojaških ter policijskih sil pahnili v sinergijo med vojsko in policijo, ki je prisiljena, saj mora z manjšim številom ljudi uresničevati in pokriti obsežne zahteve notranje in zunanje varnosti, kar je lahko težava. Prav tako je lahko težava tudi pripravljenost vojske za vsesplošno delovanje (Vego 2006), saj vojska prevzema tudi naloge, kot je matematično določanje glavnih virov ogrožanja, ki lahko v skrajnem primeru zahtevajo tudi politične odločitve. Sprejemanje takšnih odločitev je v popolnem nasprotju s klasičnimi vojaškimi odločitvami, kot sta na primer operacionalizacija naloge in vojaška taktika.

Različne vrste poslanstva vojske in policije so se ohranile kljub učinkom globalizacijskih procesov in novega varnostnega okolja na nacionalnovarnostno strukturo in uresničevanje obrambno-varnostnih funkcij sodobne države. Globalizacijski procesi so prinesli v nacionalnovarnostno strukturo nove »igralce«, to so zasebne organizacije. Te so zapolnile

---

¹² Internetna stran Združenih narodov.

¹³ Pojavile so se nove oblike delovanja, npr. vojska v sedanjem času deluje vedno bolj specializirano in z manjšimi enotami ter v večini primerov operativno v tujini, medtem ko se spekter policijskih nalog ni toliko razširil, vendar se povprečna starost policistk in policistov v Sloveniji vztrajno zvišuje in kar je pomembno z varnostnega vidika in dojemanja varnosti državljanov, povprečen odzivni čas (od klica na interventno številko policije 113 do prihoda policistov na kraj dogodka) se je z 20 minut in 13 sekund, leta 2008, podaljšal na 23 minut in 17 sekund leta 2013.

marsikatero vrzel sistema nacionalne varnosti, vendar nacionalne države še vedno ostajajo najmočnejše v svetovnem merilu in imajo monopol nad zakonitim izvrševanjem prisile, vsaj v državah, primerjanih v tej disertaciji. V tujini so se že pojavile konkurenčne organizacije, ki ponujajo državljanom popolnoma vse obrambne in predvsem varnostne storitve (Bislev 2004), vendar v Sloveniji še ni prišlo do takšnega razmaha zasebnih oziroma nevladnih organizacij in gospodarskih družb (Grizold in Bučar 2011, 830), ki ne samo, da bi imele ljudi in opremo, temveč predvsem znanje, s katerim bi bile po zmogljivosti sposobne konkurirati Slovenski vojski in Policiji. Globalizacija je na obrambno-varnostnem področju prinesla konkurenco oziroma veliko večjo ponudbo teh storitev. Združene države Amerike so bile med prvimi, ki so uvedle veliki *outsourcing*, najemanje strokovnega kadra zunaj obrambno-varnostnih struktur. Težnja po takem najemanju zunanjih, »nedržavnih« strokovnjakov se je v zadnjih letih zelo zmanjšala, ne le zaradi denarnih sredstev, temveč predvsem zaradi znanja in strokovnosti. Obrambnim in varnostnim organom, torej vojski in policiji, zasebni sektor zmore dati vedno manj, saj sta vojska in policija sami dovolj strokovno napredovali, da lahko rešujeta največje težave in predvsem operativno delujeta.

Globalizacija in mednarodno povezovanje ter odpiranje državnih mej imajo tudi negativne posledice, predvsem na notranjo varnost države. Slovenija je od leta 2004 članica Evropske unije. Leta 2003 je bil delež storilcev kaznivih dejanj (ena izmed groženj nacionalni varnosti), ki niso bili državljani Republike Slovenije, 10,6 odstotka, leta 2013 pa 16 odstotkov¹⁴. Tujci so kot storilci kaznivih dejanj povečali delež za skoraj šest odstotkov. Povečan delež tujih državljanov kot storilcev kaznivih dejanj je zagotovo povezan z večjo odprtostjo državnih mej.

Zaradi razjasnitve vseh okoliščin sodelovanja med vojsko in policijo je bilo treba zastaviti še tri sklope vprašanj:

1.
  - kakšen je teoretični model sodelovanja med vojsko in policijo,
  - kakšne so možnosti sodelovanja vojske v notranji varnostno-obrambni politiki,
  - ali ima vojska pravno podlago za delovanje znotraj države,
  - ali bi bila ureditev sodelovanja v tujini lahko model za ureditev sodelovanja v Sloveniji;

---

¹⁴ Poročili o delu Policije za leti 2003 in 2013.

2.

- kako organizirati sodelovanje med vojsko in policijo,
- ali sploh obstaja zanimanje za povezovanje,
- ali je mogoče doseči višjo raven strokovnosti in učinkovitosti pri doseganju sinergijskih učinkov med vojsko in policijo,
- ali bi bili učinki povezovanja vedno enako uspešni ali bi bilo to odvisno od situacije,
- ali imamo tudi zunaj sistema zaščite in reševanja urejen sistem sodelovanja med vojsko in policijo;

3.

- katera so tista področja, na katerih bi bilo mogoče sodelovati,
- ali je narejen koncept sodelovanja in če je, zakaj ne deluje,
- ali bi prebivalci Slovenije bolj zaupali policiji, če bi sodelovala z vojsko,
- ali bi na podlagi povezovanja ter doseženega večjega učinka konkretne pomoči v naravi, npr. pomoči v trenutku velike naravne katastrofe, državljanke in državljani izrazili večjo stopnjo zaupanja v vojsko ali policijo.

Seveda se ob teh vprašanjih postavljajo še druga, na primer, ali sploh vidimo celotno sliko in ali mogoče ne namenjamo prevelike pozornosti majhnim sestavljanjam. Na ti vprašanji bom v doktorski disertaciji odgovoril celostno.

Z induktivno metodo bom ugotavljal, kakšno je stvarno sodelovanje med vojsko in policijo v Sloveniji ter med tujimi vojskami in policijami znotraj njihovih držav. Rezultati bodo pokazali, ali ima sodelovanje zadosten normativni okvir, ali bi bilo treba zakonodajo na obrambno-varnostnem področju dopolniti in katera so tista področja, na katerih bi lahko vojska in policija sodelovali že zdaj. Vprašanja bodo veliko pripomogla k potrditvi ali ovrženju hipoteze o zgodovinski povezanosti obeh državnih organov, vključno z dovolj strokovnim vodstvenim kadrom vojske in policije na področju predpisov in operativnega dela.

Povezati dva tako različna organa, kot sta vojska in policija, ter ustvariti medsebojno sodelovanje z organizacijskega vidika v nekaterih državah ne povzroča večjih težav. Najmanj težav je na normativni ravni, tudi v Sloveniji.

Kadrovski vidik sodelovanja vojske in policije je na splošno pozitiven, saj je na voljo več ljudi in poveljujoči jih mora samo prav uporabiti. Zadnji, vendar ne manj pomemben vidik so

finančne posledice sodelovanja. Te so najlažje merljive in dokazljive ravno na področju materialnih sredstev, pri čemer se pojavi vprašanje, ali je nujno, da imata oba državna organa enako sredstvo, na primer podvodni sonar, ki je drag za vzdrževanje in usposabljanje moštva za delo z njim, če bi zadostovalo, da ga ima en organ. Tako bo sonar odlično vzdrževan, saj bo vzdrževanje stalo manj, na voljo pa je lahko tako vojski kot policiji.

Temeljne premise, ki se pojavljajo med sodelovanjem vojske in policije, so: ali je dovolj le urejeno zakonodajno področje; ali ministrstvu za obrambo in za notranje zadeve, znotraj katerih sta vojska in policija, sploh zaznata, kaj prebivalci Slovenije in vodilni kader vojske in policije želijo v dobrobit Slovenije; ali so vodilni kadri sploh primerni za odločanje in vodenje nekaterih enot vojske in policije oziroma ali ti prepoznajo konkretno nalogo, ki bi jo lahko opravili. Ali sploh vedo, kaj vse je mogoče narediti že znotraj sedanje zakonodaje in s sedanjimi materialno-tehničnimi sredstvi ter znanjem zaposlenih?

Vse napisano je raziskovalno izhodišče, na ta ključna vprašanja odgovarja doktorska disertacija.

»*Res damni infecti celeritatem desiderat, et periculosa est dilatio.*« Povzročena škoda zahteva naglo ukrepanje, odlašanje je škodljivo.

O varnosti družbe je vredno govoriti s preprostim jezikom (sprejemam možnost uporabe strokovnega tehničnega jezika tu ali tam). Jaz nimam časa, da bi kot pisci v dobi razsvetljenstva ali kot s področja proučevanja teorij mednarodnih odnosov svetovno znani Hedley Bull pri pojasnjevanju pomembnih stvari uporabljal jezik, ki ga celo učeni ljudje težko razumejo.

Angleški akademik Ken Booth v *Theory of World Security* (2007, 4)

1 METODOLOŠKI OKVIR

Pri raziskovanju vodenja in organiziranja raziskovalci uporabljajo različne pristope in metode: statistične, kvantitativne, kvalitativne in primerjalne (Hunt in Ropo 1995; Ragin 2007; Tharenou, Donohue, Cooper 2007). Za proučevanje sodelovanje vojske in policije bom poleg teh uporabil še metodo pregleda literature.

V disertaciji sem sistematično analiziral predvsem te teme oziroma vprašanja:

- vojska in policija – (uspešno, neuspešno) sodelovanje zdaj in v preteklosti;
- ureditev sodelovanja vojske in policije v drugih državah, primerjava med njimi;
- kako je sodelovanje urejeno (normativno in izvedbeno) v Sloveniji;
- ali je v Sloveniji mogoče uvesti nov model učinkovitejšega sodelovanja med vojsko in policijo;
- kakšna je prihodnost sodelovanja med vojsko in policijo, posebej še v Sloveniji.

Da bomo lahko čim bolj celostno ugotovili delovanje državnih organov, za teoretski okvir raziskovanja Buzan (1993, 29–45) predlaga način raziskovanja na področju sistema, podsistema, določene enote, birokracije in posameznikov. Kajti le tako bomo lahko pojasnili delovanje državnih organov, kot sta vojska in policija.

Pričevanje bogatih izkušenj, leta prakse, primerov in nalog, ki so bile opravljene, in tudi tistih, ki so bile le načrtovane, sem zajel v intervjujih.

1.1 Predmet raziskovanja

Država prek svojih državnih organov vzpostavlja določeno stopnjo varnosti in obrambe, nacionalnovarnostni sistem pa združuje vse varnostno in obrambno delovanje državnih organov.

Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije iz leta 2010¹⁵ določa: *globalne vire ogrožanja in tveganja nacionalne varnosti, nadnacionalne vire ogrožanja in tveganja nacionalne varnosti in nacionalne vire ogrožanja in tveganja nacionalne varnosti*. Za vse navedene vire ogrožanja in tveganja ima Republika Slovenija organizirane različne državne organe, katerih naloga je, da te vire zmanjšajo ali celo odpravijo.

---

¹⁵ Uradni list RS; št. 27/2010 z dne 2. april 2010.

Največja državna organa, ki ju imajo države znotraj nacionalnovarnostnega sistema, sta vojska in policija. Klasične naloge policije se od njenih začetkov niso veliko spremenile, medtem ko so se naloge vojske po padcu »železne zaves« zelo. Najbolj nazorno so se naloge vojsk začele spreminjati hkrati s povečanjem števila mednarodnih operacij Združenih narodov in njihovim namenom.

Združeni narodi so od leta 1948 do leta 1990 začeli 18 mednarodnih operacij, ki so bile v glavnem osredotočene na vzdrževanje doseženega miru in nadzor premirij. Vojsko so v glavnem predstavljali neoboroženi vojaki kot vojaški opazovalci ali samo vojaki, ki so bili oboroženi z osebno oborožitvijo. Od leta 1990 do 2013 je bilo dodatno začelih 53 mednarodnih operacij. Prva med njimi je bila ravno posledica padca železne zaves, in sicer v Angoli (UNAVEM I), nastala pa je zaradi umika kubanskih sil iz Angole.

Glavna značilnost mednarodnih misij po letu 1990 je, da vojska ne opravlja samo vojaških nalog, ki ohranjajo mir, in so bile značilne za začetne operacije Združenih narodov. Vojska je po letu 1990 začela novo delovanje, kot je ognjena obramba pred »notranjim« sovražnikom v notranjih državnih sporih oziroma državljanskih vojnah. Zdaj vojska opravlja številne naloge, kot so varovanje, patroljiranje in preiskave, zasega predmete, sodeluje pri oblikovanju državnih organov, varnostno organizira državno upravo itn., kar so značilne naloge policijskih in drugih državnih organov. Vse to velja tudi za delovanje Slovenske vojske v mednarodnih operacijah in na misijah ter v notranjih nalogah.

Slovenska vojska lahko v tujini na podlagi 334. točke Pravil službe v Slovenski vojski¹⁶ opravlja naloge, kot so:

- ugotavljanje identitete, omejitev gibanja, prijetje in pridržanje oseb;
- pregled oseb, prevoznih sredstev, prostorov in objektov;
- zaseg predmetov;
- uporaba prisilnih sredstev;
- zbiranje obvestil ali podatkov od oseb ter ugotavljanje istovetnosti oseb in predmetov.

(334. točka Pravil službe v Slovenski vojski)

Slovenska vojska na podlagi 334. točke Pravil službe v Slovenski vojski opravlja obsežen seznam nalog, ki so v notranjevarnostni prvini namenjene samo policiji ali organom in organizacijam, ki se ukvarjajo izključno z notranjo varnostjo države. Še celo več, na podlagi

---

¹⁶ Uradni list RS, št. 84709 z dne 27. oktober 2009.

335. točke Pravil službe v Slovenski vojski lahko Slovenska vojska ».../ izvede razumne in potrebne aktivnosti za zavarovanje in obrambo premoženja Republike Slovenije, pravnih oseb in državljanov Republike Slovenije /.../«. Navedena točka daje slovenski vladi izjemno široka pooblastila, da oblikuje ustrezna pravila delovanja, na podlagi katerih lahko Slovenska vojska zakonito izvrši kakršno koli nalogo.

Zakonitost izvrševanja nalog državnih organov država določa s svojimi normativnimi akti. Ob vprašanju zakonitosti se nujno pojavi vprašanje legitimnosti delovanja oziroma sodelovanja državnih organov pri nalogah, ki niso značilno njihove. Jelušič v zvezi s tem trdi (1997, 64): »Za doseganje legitimnosti prek notranje policijske vloge je za vojsko zelo pomembno, koliko sile uporablja.«

Za uporabo sile je ključno načelo sorazmernosti. V slovenskem primeru ima Slovenska vojska določeno sorazmernost v 327. točki Pravil službe v Slovenski vojski, in sicer je določeno: »Sorazmernost pomeni, da mora biti sila, ki se uporabi za obrambo pred sovražnim dejanjem ali izraženim sovražnim namenom, po obsegu, intenzivnosti in trajanju ustrezna zaznani grožnji, in sicer na podlagi dejstev na določenem kraju in v določenem času, s katerimi je seznanjen in s katerimi razpolaga poveljnik enote, ki je ogrožena.« (327. točka Pravil službe v Slovenski vojski). Slovenska Policija ima načelo sorazmernosti določeno v 16. členu Zakona o nalogah in pooblastilih policije¹⁷ (ZNPPol), ki določa:

- *Ko je za uspešno izvedbo policijske naloge mogoče uporabiti različna policijska pooblastila, morajo policisti uporabiti tista, s katerimi lahko opravijo policijsko nalogo z najmanjšimi škodljivimi posledicami.*
- *Hujše policijsko pooblastilo smejo policisti uporabiti le, če je bila uporaba milejših policijskih pooblastil neuspešna ali če ta zaradi okoliščin in zagotavljanja varnosti življenja, osebne varnosti ali varnosti premoženja ne bi bila mogoča.*
- *Policisti morajo prenehati uporabljati policijsko pooblastilo takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih so ga uporabili. (16. člen Zakon o nalogah in pooblastilih policije)*

Iz primerjave določb sorazmernosti je razvidna popolnoma drugačna vojaška ali policijska usmerjenost k nalogi. Vojska uporablja silo pri obrambi – defenzivna pozicija, medtem, ko policija pri izvrševanju vseh nalog – ofenzivna pozicija. V vojski je določena sorazmernost

---

¹⁷ Uradni list RS; št. 15/13 z dne 18. februar 2013.

namenjena poveljniku, v policiji pa vsakemu policistu. Navedeno je očiten prikaz velikih razlik pri vodenju ter delovanju vojske in policije, saj mora vojaški poveljnik ukazati uporabo *ustrezne* vojaške sile, vsak policist pa uporabiti silo z *najmanjšimi škodljivimi posledicami*. Terminološko sta izraza »ustrezen« in »najmanjše škodljive posledice« zelo različna, saj prvi določa izraz, *ki ima zaželeno, potrebne lastnosti, značilnosti glede na kaj*¹⁸, drugi pa *izraža najmanjšo stopnjo*¹⁹ in *povzročanje, delanje slabih stvari*²⁰, torej najmanjšo mogočo mero povzročanja slabega. Že iz primerjave izrazov je razvidno, da vojska in policija pojmuta sorazmernost drugače, ta drugačnost pa se mora uskladiti in preiti v sodelovanje ter dopolnjevanje pri njunem skupnem delovanju v nacionalnovarnostnem sistemu.

Legitimnost državnih organov se kaže v stopnji zaupanja prebivalcev države. Z njo se določijo značilnosti odnosa med prebivalstvom in državnimi organi. Meritve stopnje zaupanja v državne organe pokažejo stvarno sliko vrednosti nacionalnovarnostnega sistema in dajo jasen signal vladajoči politiki, ali je njeno ravnanje še legitimno.

Pri vojski se pojavi vprašanje socialnega in funkcionalnega imperativa, ki ga javnost postavi vojski kot svojemu državnemu organu (Jelušič 1997, 203).

Javno mnenje prebivalcev primerjanih držav je pokazatelj, kaj prebivalci želijo in pričakujejo od svoje vojske ali policije. Za vsebino doktorske disertacije je bistveno javno mnenje, ki se nanaša na vojsko, saj se mora vojaško delovanje iz delovanja proti zunanjemu ogrožanju prilagoditi v delovanje proti notranjemu in se uskladiti z nosilci notranjevarnostne prvine.

Viri tveganja za nacionalno varnost se s časom spreminjajo. Težave s financiranjem in materialno ter moštveno zagotovitvijo delovanja državnih organov so stalnica nacionalnovarnostnega sistema in države se različno odzivajo nanje.

Z vidika zunanjega ogrožanja države ni bilo velikih dilem, vojska je kot oborožena sila državni organ, ki je odgovoren predvsem za rešitev zunanjega ogrožanja, v večini držav je za odziv pomembna še civilna obramba. Do virov ogrožanja nacionalne varnosti in odziv nanje znotraj države pa imajo različne države različne pristope. Glavni državni organ, ki je odgovoren za notranjo varnost, je policija, vendar je to področje izjemno povezano z zgodovinskimi dogajanjem v državi. Nekatere države imajo organizirane različne službe, ki so odgovorne za notranjo varnost, kot so policija, različne polpolicijske ali polvojaške enote ali

---

¹⁸ Slovar slovenskega knjižnega jezika V, stran 322.

¹⁹ Slovar slovenskega knjižnega jezika II, stran 927.

²⁰ Slovar slovenskega knjižnega jezika IV, stran 1078.

žandarmerijske enote ter druge. Vendar vseh teh enot kljub enakemu ali podobnemu imenu ne moremo enačiti, kajti njihova glavna razlika je v organiziranosti, hierarhični podrejenosti znotraj obrambnega ali varnostnega sistema, v filozofiji delovanja, pooblastilih za delovanje in še bi lahko našteval.

Predmet proučevanja se osredotoča na sodelovanje vojske in policije pri grožnjah in virih ogrožanja nacionalni varnosti znotraj države. V disertaciji je to osrednja točka v proučevanju sodelovanja med vojsko in policijo.

Posamezne države so že v preteklosti vključevale vojsko v notranje varnostno dogajanje in tako omogočile sodelovanje vojske in policije pri zagotavljanju notranje varnosti. Celoten nacionalnovarnostni sistem odraža delovanje in s tem sodelovanje različnih državnih organov pri odpravljanju in onemogočanju virov in groženj nacionalni varnosti. Sodelovanje državnih organov se najprej kaže na normativni ravni. Nacionalni državni zbori oziroma parlamenti z ustavo ali zakoni na primer določijo organizacijo in delovanje policije in vojske ter hkrati njuno sodelovanje.

V Sloveniji je sodelovanje z obrambnega vidika nacionalnovarnostnega sistema določeno v 37. členu Zakona o obrambi²¹ in 24. členu Zakona o službi v Slovenski vojski²², v katerih je določena možnost sodelovanja Slovenske vojske in Policije.

Za disertacijo so pomembni podatki, ki jih je posredoval dr. Andrej Anžič²³. Dr. Anžič je bil leta 2003 vodja medresorske skupine, ki je pripravljala in usklajevala sodelovanje državnih organov v nacionalnovarnostnem sistemu, med drugim tudi vojske in policije. Rezultat dela je bil, da so leta 2004 sprejeli četrti odstavek 37. člena Zakona o obrambi, ki določa: »Slovenska vojska lahko sodeluje s Policijo pri širšem varovanju državne meje v notranjosti državnega ozemlja v skladu z načrti in po predhodni odločitvi vlade. Pripadniki Slovenske vojske pri opravljanju teh nalog nimajo policijskih pooblastil.« Iz poročila Državnega zbora²⁴ je razvidno, da Odbor za obrambo Republike Slovenije, Zakonodajnoppravna služba Državnega zbora in Komisija za politični sistem Državnega sveta niso imeli nobenih pripomb na dopolnilo 37. člena – na novi četrti odstavek, ki je uvedel sodelovanje vojske in policije. Podatki dr. Anžiča bodo v določenih delih disertacije pokazatelj, zakaj je v Sloveniji stanje na področju sodelovanja med vojsko in policijo takšno, kakršno je.

---

²¹ Uradni list RS, št. 103/04 z dne 23. september 2004.

²² Uradni list RS, št. 68/07 z dne 30. julij 2007.

²³ Intervju z dr. Andrej Anžičem sem opravil 27. januarja 2016.

²⁴ Poročilo za 35. sejo Državnega zbora Republike Slovenije, št. 200-01/90-3/52 z dne 12. marec 2004.

Nacionalne vlade z uredbami ali drugimi podzakonskimi akti operacionalizirajo zakonske določbe in tako omogočijo prehod od strateške prek operativne do taktične ravni delovanja in sodelovanja med vojsko in policijo. Tako država »/.../ izraža sposobnost, da zavaruje vrednote svoje družbe pred zunanjim in notranjim ogrožanjem« (Grizold 1999, 29) in *nacionalna (državna) varnost ostaja ključna stalnica* (prav tam, 35).

Po Grizoldu (1999) ima nacionalni varnostni sistem sodobne družbe med drugim obrambno prvino in notranjevarnostno prvino. Obrambno prvino sestavljajo oborožene sile in civilna obramba, notranjevarnostno prvino pa poleg drugih služb še najštevilčnejša služba, to je policija.

Naloge obrambne prvine so:

- *odvrčanje morebitnega napadalca,*
- *obramba državnega ozemlja,*
- *neoborožen upor agresiji,*
- *zagotovitev delovanja političnega in gospodarskega ter drugih družbenih podsistemov v vojni itn.*

Naloge notranjevarnostne prvine so:

- *zagotavljanje ohranitve zakonitosti in reda,*
- *informacijsko-komunikacijska dejavnost,*
- *zaščita celotne družbene infrastrukture* (Grizold 1999, 37).

Ta razdelitev dela med notranjevarnostno in obrambno prvino pomeni izziv pri doseganju sinergijskih učinkov nacionalnovarnostnega sistema v primerih, ko viri in grožnje nacionalni varnosti presegajo sposobnosti zmožnosti učinkovitega delovanja državnega organa, ki je zadolžen za notranjo varnost, to je policije in njej podobnih enot s podobnimi pooblastili za delovanje. V takšnih primerih so države oblikovale posebne oblike delovanja svojih organov, ki so zadolženi za zagotavljanje obrambne prvine, največkrat oboroženih sil. Država v primerih, ko viri in možnosti ogrožanja nacionalnovarnostnega sistema presegajo sposobnosti in zmožnosti, da bi policijske enote zagotovile normalno delovanje nacionalnovarnostnega sistema, pošlje v podporo in pomoč med drugim tudi oborožene sile. Skladno z obrambno prvino so oborožene sile namenjene zagotovitvi delovanja političnega, gospodarskega in drugih podsistemov v vojni. Termin vojna je zelo pomemben. Ko država razglasi vojno ali izredno stanje, mora razglasiti tudi sovražnika oziroma sovražno silo, kar ima velik vpliv na delovanje oboroženih sil. Ob hkratnem aktiviranju nekaterih pooblastil, ki jih imajo

oborožene sile v vojni, se aktivirajo tudi pooblastila, ki jih imajo oborožene sile po mednarodnem pravu. To pa je uničenje sovražnika. In težava sodelovanja med glavnima nosilcema obrambne in notranjevarnostne prvine je sorazmernost delovanja oziroma učinkovanja na okolico ter v uresničevanje ukazov in odločitev policije ali oboroženih sil. Izpostavljena težava je posebna za vsako državo posebej, države se je lotevajo in jo rešujejo vsaka drugače.

Glavni predmet raziskovanja so vojska in policija²⁵ ter ljudje, ki v Sloveniji neposredno odločajo o izvedbi neke naloge. Te ljudi, operativne vodje oziroma odločevalce, sem intervjuval, z njimi sem opravil polstrukturirane intervjuje. To so osebe, ki imajo operativna pooblastila, zato me je zanimal njihov pogled na izvedbo oziroma sem želel proučiti strateško, operativno in taktično raven odločanja ter stvarnega delovanja na neki nalogi.

Do zdaj ni bilo raziskav, ki bi poskušale celostno obravnavati sodelovanje vojske in policije. Predvsem pri razumevanju policijskih enot so bile raziskave osredotočene na polvojaške ali polpolicijske enote, kar pa je z vidika značilnega policijskega vidika težava, saj je ustroj dela policijskih enot popolnoma drugačen, razlikuje se tudi dožemanje njihovega poslanstva pri zagotavljanju udeležbe v nacionalnovarnostnem sistemu.

Zato sem v disertaciji proučeval organiziranost vojske in policije po državah, njihove normativne ureditve, sodelovanje med vojsko in policijo, kdo aktivira sistem sodelovanja vojske in policije ter kdo vodi operacijo. Proučeval in analiziral sem izjave vodstvenih in pooblaščenih oseb za vodenje Slovenske vojske in slovenske Policije ter civilnih vodij v državnih organih, katerih delo je povezano z njima. Z analizo njihovih odgovorov sem pridobil vpogled v realno sodelovanje med dvema največjima Slovenskima državnima organoma in organoma, ki najbolj odražata slovenski nacionalnovarnostni sistem.

Posebnosti osnovnega poslanstva in delovanja oboroženih sil in policije je treba upoštevati, ne jih spreminjati, temveč medsebojno uskladiti, da bosta lahko oba državna organa učinkovito in tvorno sodelovala, ko gre za vire ogrožanja nacionalne varnosti, ki presegajo zmožnosti delovanja policije ali oboroženih sil.

---

²⁵ Policija je mišljena kot enota policije, ki je primerljiva v Sloveniji. Nisem proučeval žandarmerijskih, polvojaških ali polpolicijskih enot, čeprav imajo tudi te enote klasična policijska pooblastila, vendar imajo popolnoma vojaški način dela in organizacijo.

1.2 Raziskovalna cilja, hipoteza in izvedene hipoteze

Analiza v doktorski disertaciji ima dva splošna cilja:

- (1) predstaviti, kako je *pravno urejeno* sodelovanje vojske in policije v Avstriji, Italiji, Veliki Britaniji, Švici, Nizozemski in Sloveniji, in sicer na podlagi njihovega zgodovinskega razvoja, poslanstva in pooblastil za delovanje;
- (2) proučiti, kako operativni vodje v Sloveniji *dojemajo* sodelovanje vojske in policije.

V okviru hipoteze in izvedenih hipotez so postavljeni posebni cilji v praktičnem, teoretskem in empiričnem pogledu.

V *praktičnem* smislu so posebni cilji ti: (i) ugotoviti možnosti in smotrnost povezovanja vojske in policije; (ii) raziskati zgodovinski razvoj vojske in policije, genezo njunih pooblastil ter kakšen vpliv imajo pretekle izkušnje v sodobnem delovanju in sodelovanju obeh državnih organov; (iii) ugotoviti, ali imata vojska in policija skupen načrt sodelovanja ter kakšne so praktične izkušnje vojaških poveljnikov in policijskih direktorjev v primerih, ko vojska in policija sodelujeta pri opravljanju naloge.

V *teoretičnem* smislu sta cilja ugotoviti: (iv) kako je opredeljeno sodelovanje Slovenske vojske in Policije v njunih temeljnih pravnih aktih, temelj delovanja vojske je v Zakonu o obrambi (Uradni list RS, št. 103/2004), policije pa v Zakonu o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 15/13) ter Zakonu o organiziranosti in delu v policiji (ZODPol) (Uradni list RS, št. 15/13); (v) kako je opredeljeno sodelovanje tujih vojsk in policije v njihovih normativnih aktih.

V *empiričnem* smislu so cilji ugotoviti: (vi) kako sodelovanje vojske in policije vidijo in doživljajo vojaške, policijske in civilne osebe; (vii) kakšno je resnično sodelovanje vojske in policije ter kaj bi vodstveni kader vojske, policije in civilnih oseb, ki se ukvarjajo s pripravo državnih načrtov sodelovanja državnih organov, spremenil ali dopolnil; (viii) kako v resnici sodelujejo tuje vojske in policije; (ix) področje dela, na katerem prebivalci Slovenije od vojske pričakujejo največ.

1.2.1 Hipoteza

V Sloveniji, ki ima kratko državno tradicijo, je več normativnih modelov povezovanja vojske in policije, prisotna je težnja k poenotenju sodelovanja. Ovire so predvsem v različni tradiciji

vojske in policije, zato normativni model še sestavimo, izvedba pa povzroča težave. Države z daljšo tradicijo so načrte sodelovanja bolj prilagodile realnosti, kot države s krajšo tradicijo.

1.2.2 Izvedene hipoteze

H1) Možnost dobrega in uresničljivega modela povezovanja je najbolj odvisna od dobre komunikacijske strukture za redno usklajevanje obeh resorjev. Prevelika izolacija delovanja resorjev povzroči, da je njuna komunikacijska struktura slaba. Pomanjkanje skupnih operativnih načrtov, ki bi omogočali sodelovanje in posebnosti vodenja vojske ter policije, ki se kažejo v različnem dojemanju pomembnosti operativnih situacij, močno vplivajo na sodelovanja obeh resorjev. Pomanjkanje koordinacijskih mehanizmov povzroča, da je v Sloveniji sodelovanje uspešno izključno zaradi osebnega poznanstva vodstva.

H2) Uveljavljeni modeli povezovanja so kontekstualno (historično, politično, normativno) zelo soodvisni. Ni splošnega srednjega modela, tudi države in narodi v njih so različni in tudi prisotnost oboroženih konfliktov v bližnji preteklosti je pomembna za odločitev, kateri model se uveljavi.

H3) Uveljavljeni normativni modeli sodelovanja med vojsko in policijo so pri državah z daljšo tradicijo bližje stvarni uresničljivosti, ker so bolj preizkušeni v praksi in bolj operativni, kot pa pri državah s krajšo tradicijo.

H4) Narava političnega sistema in organiziranost obrambnega ter varnostnega resorja sta ključni za sodelovanje vojske in policije. Zaradi preteklih dogodkov v Republiki Sloveniji, ki so vplivali na vodenje policije in vojske, ima policija mnogo več izkušenj pri delovanju v izrednih razmerah kot vojska.

Izvedeni hipotezi 2 in 4 se ukvarjata z glavnimi determinantami variacij – razlik v modelih povezovanja po državah.

1.3 Metode raziskovanja

S primerjalno metodo sem proučil (normativno in, kolikor je bilo virov na voljo, tudi praktično) ureditev razmerij med vojsko in policijo v Avstriji, Švici, Italiji, Veliki Britaniji, Nizozemski in Sloveniji.

V disertaciji se ukvarjam s historično-institucionalnim problemom. Z njim se ukvarjam zaradi različne geneze vsakega od resorjev in tudi zato, ker funkcije vojske in policije niso strokovno usklajene (se prekrivajo, razhajajo, poslanstvo je nejasno ...), saj gre za dva državna organa, ki imata popolnoma različne naloge, pri čemer sem opravil funkcionalno analizo geneze sistemov in funkcij ter pooblastil v predpisih. S tega vidika je doktorska disertacija usmerjena deloma v zgodovino resorjev, tj. v zgodovinski nastanek in oblikovanje (Daley 2003), ter v sedanje oblike, načine in pooblastila za delovanje. Za temeljne potrebe delovanja resorjev sem opravil zgodovinski pregled in proučil pooblastila za delovanje, saj so ključna za delovanje obeh organizacij.

Ob kvantitativni metodi sem uporabil pretežno kvalitativno, ki je ustrežnejša za analizo redkih dogodkov, v katerih se izkaže oziroma preverja uspešnost sodelovanja vojske in policije, kot nam to omogočajo statistični podatki. Ob uporabi kvalitativne metode sem poskušal, kot je že napisal Miles (1979, 590), čim bolj zmanjšati vplive nedorečenosti in nejasne usmerjenosti kvalitativne metode. Kvantitativna metoda mi je prav tako omogočila zmanjšati vpliv subjektivnosti in prevelike pristranskosti, ki bi se lahko pojavili v povezavi z mojimi delovnimi izkušnjami. Subjektivnost sem presegal z zajemanjem primarnih virov²⁶ – javno dostopnih podatkov o zgodovini, strukturi in organiziranosti vojske in policije, normativnih podlag, stopnje zaupanja prebivalstva v vojsko in policijo ter skupnih operacij vojske in policije, ki so se že zgodile ali še trajajo.

Kvalitativno metodo sem izbral zaradi globljega vpogleda v podatke, kot to omogoča kvantitativna metoda. Globine, razumevanja temnih strani socialnega kapitala²⁷ (Gargiolo, Ertug in Galunic 2009) oziroma branja med vrsticami kvantitativna metoda ne omogoča. Čeprav sem z uporabo kvalitativne metode porabil veliko več časa in hkrati opravil več dela,

---

²⁶ Pri ustvarjanju primarnih virov nisem bil prisoten.

²⁷ Temne strani socialnega kapitala so proučili Gargiolo, Ertug in Galunic leta 2009 v članku »The Two Faces of Control: Network Closure and Individual Performance among Knowledge Workers«, v katerem so navedli, da je končna odločitev, kako se bo delovalo, zelo odvisna od odprtega ali zaprtega kroga vodstvenih delavcev, torej od medsebojnih poznanstev.

sem bil poplačan z večjo kakovostjo opravljenega dela, kot če bi uporabil kvantitativno metodo.

V raziskavi bom uporabil metodo intervjuja ključnih akterjev, ki se bo navezovala na točno določene osebe, in sicer na namestnika načelnika Generalštaba Slovenske vojske, poveljnika Poveljstva sil, poveljnika Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, poveljnike 1. in 72. brigade ter 17. bataljona vojaške policije, generalnega direktorja Policije, direktorje policijskih uprav Ljubljana, Maribor in Kranj, generalnega direktorja Uprave RS za zaščito in reševanje (URSZR pripravi nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami), poveljnika Civilne zaščite, direktorja uniformirane policije Generalne policijske uprave, vodjo oddelka za varnostno načrtovanje Generalne policijske uprave, vodjo službe za varnostno načrtovanje MNZ, direktorja Slovenske obveščevalno-varnostne agencije, generalnega direktorja Direktorata za obrambne zadeve MO in vodjo Nacionalnega centra za krizno upravljanje.

Podatke iz intervjujev sem analiziral kvalitativno (tekstualna analiza oz. analiza besedil z združevanjem sorodnih izjav v nove sintetične kategorije) (Ragin 2007). Z bolj reflektivno metodo – diskurzivno analizo besedil (Fairclough in Wodah 1997, 262) sem poskušal razumeti, kako kontekst govorcev vpliva na njihove izjave, neizjave in odločitve. Čeprav zahtevnejša in z možnostjo, da ne da vselej enoličnih rezultatov, pa je ta metoda koristna kot korekcija dobesečnega branja danih izjav, ker dopušča, da se s to dodatno analizo intervjujev izlušči še kaj več, na primer »varna« pozicija tistih, ki v dialogu (tudi v intervjuju) nekaj izjavijo, vendar omejujejo vsebino in vrednote v izjavah zaradi različnih dejavnikov oziroma svojih opredelitev v kontekstu (prva raven dobesečno branje, druga raven branje med vrsticami). Za primerjave odgovorov sem uporabil primerjalno študijo.

Podatke sem zbral tako, da sem za instrument, namenjen vsem vodjem organizacijskih enot, pripravil polstrukturirani intervju²⁸, ki sem ga (z minimalnimi smiselnimi modifikacijami)

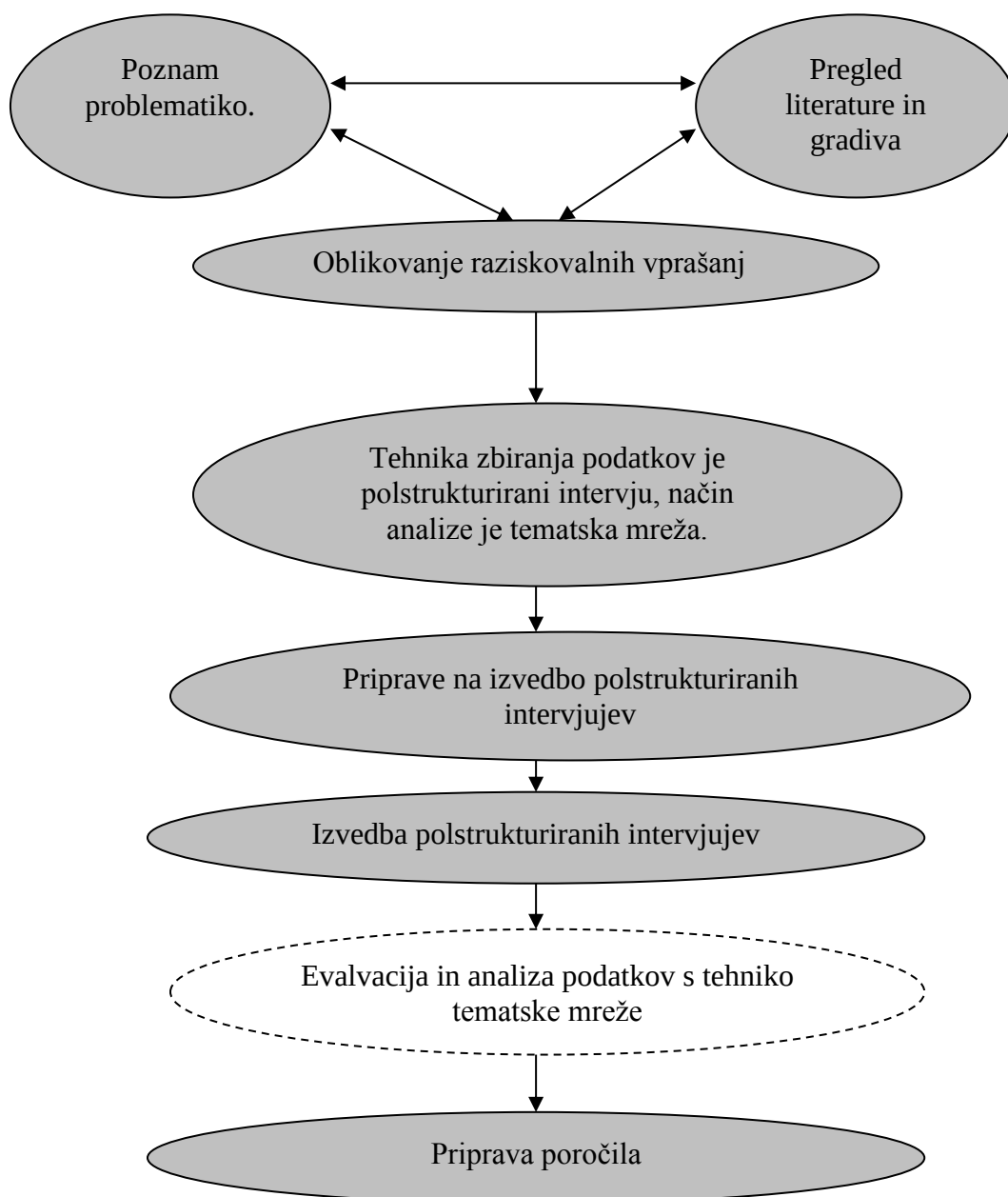
²⁸ Polstrukturirani intervju se nahaja med dvema ekstremoma (to je strukturirani in nestrukturirani intervju). Pri omenjenem intervjuju si raziskovalec poleg splošne sestave intervjuja, v kateri postavi cilje, ki naj bi jih z intervjujem dosegel, vnaprej pripravi tudi nekaj bistvenih vprašanj, navadno odprtega tipa, ki jih postavi vsakemu vpraševancu, preostala vprašanja pa oblikuje sproti med potekom intervjuja. Polstrukturirani intervju je zelo prožna tehnika zbiranja podatkov: uporabi se lahko zaprti ali odprti tip vprašanj, odgovori vpraševanca so lahko kratki, lahko pa odgovarja v obliki pripovedi, uporaben je pri študiji primera in tudi na večjih vzorcih, uporabi se lahko kot samostojna tehnika zbiranja podatkov ali v kombinaciji z drugimi tehnikami. Vir: Terminološki slovar vzgoje in izobraževanja – Projekt "Terminološki slovar vzgoje in izobraževanja", 2008–2009, Agencija za raziskovanje RS.

opravil z vnaprej pripravljenimi vprašanji. Pozneje sem elektronsko posnete intervjuje prepisal, naredil magnetogramski prepis ter primerjal odgovore.

Kvalitativno analizo sem opravil ročno, z metodo tematske mreže (Stirling 2001), in jo preveril s programom NVivo, ki ga je izdelalo podjetje QSR International Pty Ltd.

Analizo sem izpeljal, kot je prikazano na spodnji sliki.

Slika 1. 1: Izpeljava analize besedila v kvalitativni raziskavi, povzeto po Roblek (2009, 55)

Vir: Roblek (2009).

Problematika mi je znana, saj sem več kot štirinajst let delal v Policiji in že več kot sedem let delam v Slovenski vojski. Literature o sodelovanju vojske in policije je zelo malo ali skoraj nič. Je pa veliko literature o sodelovanju vojske in žandarmerijskih, polvojaških ali polpolicijskih enot ter o civilno-vojaškem sodelovanju, vendar je popolnoma neuporabna za slovenski primer in zato tudi za namen disertacije in kvalitativne analize. Razlike med

vojaškimi in polvojaškimi ter policijskimi in polpolicijskimi enotami so v zgodovini, poslanstvu in namenu organizacij. Vprašanja sem oblikoval za potrditev ali ovrženje hipoteze in izpeljanih hipotez.

Intervjuji so potekali brez posebnosti, bila pa je to izjemna osebna izkušnja, saj so vsi intervjuvanci, z izjemo ene civilne osebe, potrdili, da se o tem še nihče ni pogovarjal z njimi. Noben intervju ni bil krajši od ene ure, med prvim in zadnjim pa je minilo skoraj deset mesecev leta 2011 in leta 2012.

Za analize sem izbral tehniko tematske mreže, ker ima ta tehnika vse bistvene značilnosti preostalih tehnik kvalitativnih analiz in želi raziskati ter razložiti razumevanje teme in vsebine raziskave (Roblek 2009).

Glavni proces v analizi je kodiranje (Stirling 2001), kar pomeni določitev tem iz prepisov intervjujev oziroma besedil. Analiza in razlaga tem potekata v šestih korakih, ki so predstavljeni na spodnji sliki.

Slika 1. 2: Potek analize tematske mreže

PREGLEDNICA 1 Potek analize tematske mreže

Stadij analize A: skrčenje besedila

Prvi korak: besedilo za kodiranje

- a) Oblikovanje ključa za kodiranje
- b) Razčlenitev besedila na segmente z uporabo kodnega ključa

Drugi korak: opredelitev tem

- a) Povzetek tem iz kodiranih delov besedil
- b) Prečiščenje tem

Tretji korak: izdelava tematskega omrežja

- a) Ureditev tem
  - b) Izbira osnovnih tem
  - c) Preoblikovanje v organizirane teme
  - d) Na podlagi sklepanja opredelimo skupne teme
  - e) Oblikovanje tematskega omrežja
  - f) Potrditev in prečiščenje omrežja
-

Stadij analize B: eksploatacija besedila

Četrti korak: Opis in določitev tematskega omrežja

- a) Opis mreže
- b) Raziskava mreže

Peti korak: Povzetek tematske mreže

Stadij analize C: integracija odkritij

Šesti korak: Interpretacija vzorca

Povzeto po Stirling 2001, 391.

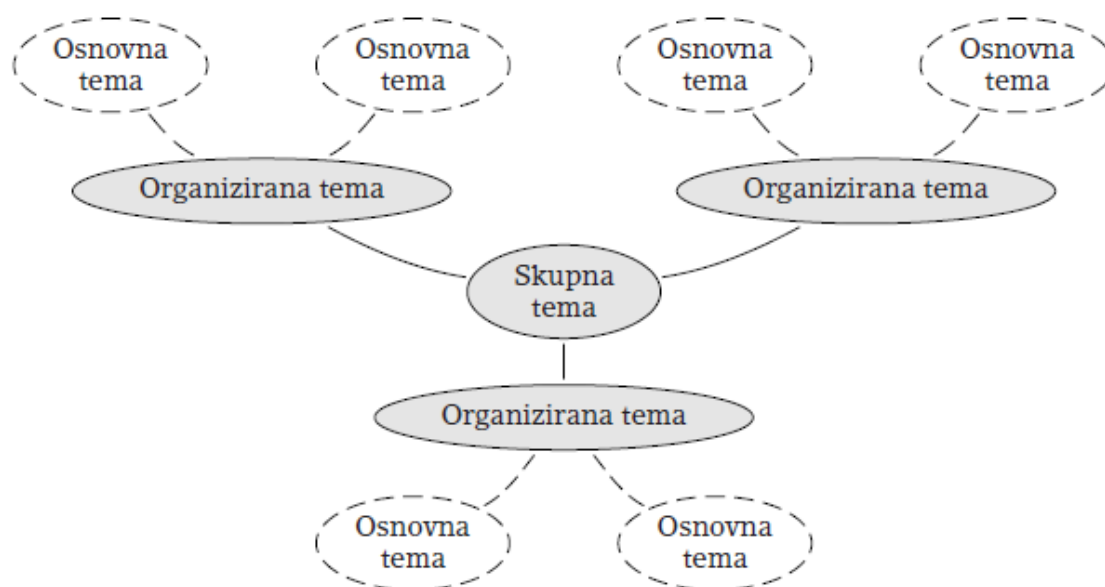
Vir: Roblek (2009).

Tematska mreža je omogočila opredelitev treh tem, ki sem jih dobil na podlagi kodiranja in analize besedila. Stirling (2001) je navedel teme v tem vrstnem redu:

- osnovne teme, ki predstavljajo splošen opis;
- organizirane teme, ki predstavljajo združek osnovnih tem, in njihova opredelitev;
- skupne teme, ki predstavljajo celotno besedilo.

Slika 1. 3: Struktura tematske mreže

Vir: Roblek (2009).

Dodatno, zunaj analize polstrukturiranih intervjujev, bom opravil intervju z dr. Andrejem Anžičem. Dr. Anžič je bil leta 2003 vodja medresorske skupine, ki se je med drugim ukvarjala z vključevanjem Slovenske vojske v varovanje schengenske meje. Njegove izkušnje iz obdobja, ko se je Slovenija pripravljala na opravila, ki jih bo prinesel vstop v schengenski prostor in druge mednarodne integracije z vidika nacionalnovarnostnega sistema, bodo kakovostna obogatitev disertacije.²⁹

1.4 Potek polstrukturiranih intervjujev

Za raziskavo sem s polstrukturiranim intervjujem (vprašanja, priloga A, so dana vnaprej, odgovori so seveda različni, tudi različno dolgi) zbral izjave, mnenja in odgovore ključnih oseb v vojski in policiji ter nekaterih civilnih oseb, ugotavljal sem lastnosti pridobljenih izjav, ki v analizi delujejo kot spremenljivke, ki se lahko nanašajo na objektivne organizacijske dejavnike, in kot spremenljivke o zadovoljstvu z objektivnimi organizacijskimi dejavniki, ki vplivajo na delo na terenu in se resnično kažejo na konkretnih primerih sodelovanja ali nesodelovanja vojske in policije.

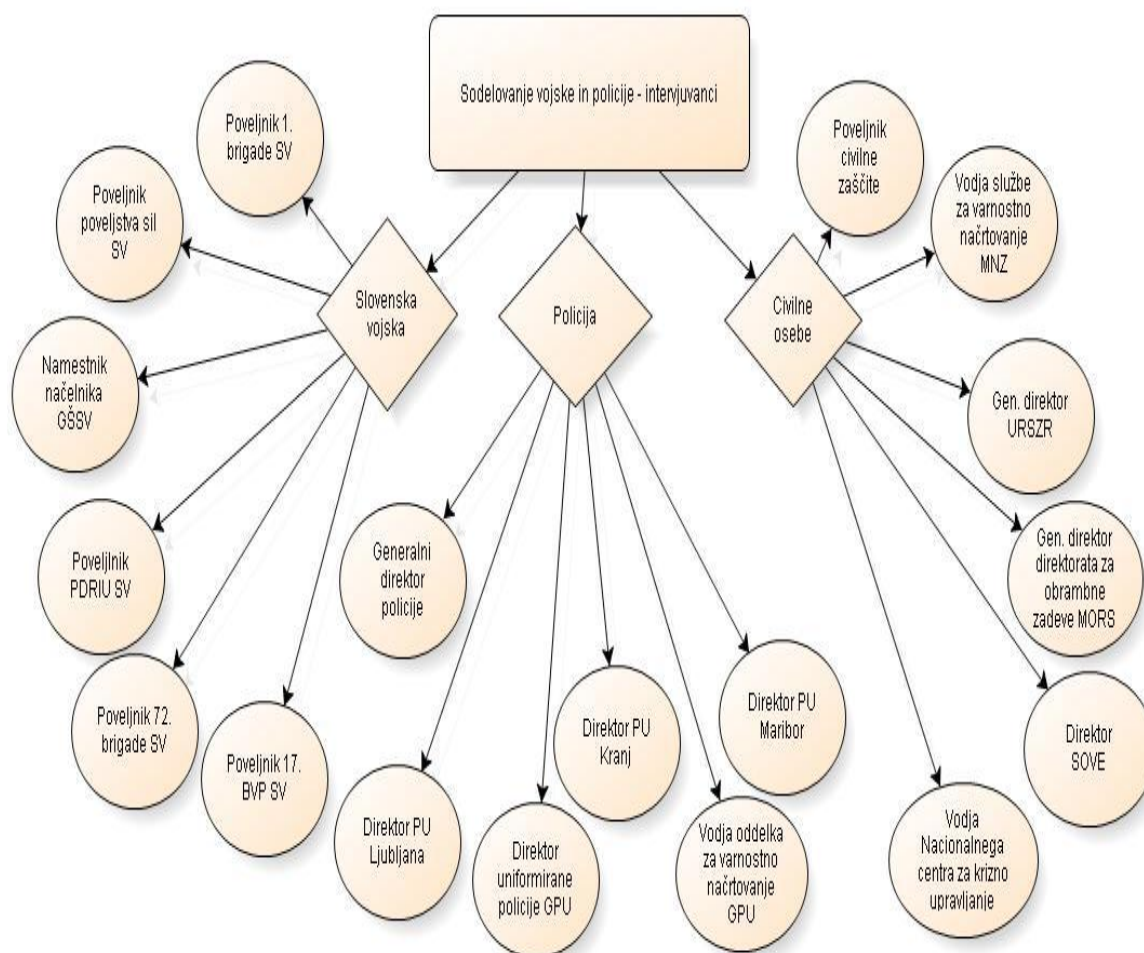
²⁹ Dr. Andrej Anžič in mag. Denis Čaleta sta prav na to temo napisala članek z naslovom: Vključevanje Slovenske vojske pri varovanju Schengenske meje. Članek je bil predstavljen na Dnevih varstvoslovja leta 2005 na Bledu.

Pristop k raziskovanju s polstrukturiranim intervjujem se mi zdi pomemben z vidika posebnih osebnih izkušenj intervjuvancev. V praksi in tudi osebno sem zaznal, da se v izvedbi pojavlja veliko improvizacij, čeprav je postopek (sodelovanja), kako ravnati ali se odzvati v določenih situacijah, lepo napisan in natančno določen. Odločitev je v takšnih primerih popolnoma odvisna od individualnih posebnosti in sposobnosti odločanja ali poveljevanja poveljnika, načelnika, generalnega direktorja, direktorja ali osebe z drugim nazivom, ki ima polna pooblastila za odločanje. Pri tem sta pomembni odločenost in odgovornost odgovorne osebe (Cottey, Edmunds, Forster 2002; Cottey, Edmunds, Forster 2002a; Cottey, Edmunds, Forster 2003; Cottey, Edmunds, Forster 2005).

Intervju je usmerjen tako, da daje odgovore na številna vprašanja, na primer, kako deluje in bi v Sloveniji v prihodnosti deloval novi model sodelovanja med vojsko in policijo, da bi bil čim uspešnejši.

Intervjuvanci (ciljna populacija) so bili vodilni ljudje v Slovenski vojski in Policiji ter odgovorne osebe Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje, povezane z nacionalnim programom varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ter druge civilne osebe, ki so vpete v pripravo državnih obrambno-varnostnih načrtov.

Slika 1. 4: Struktura intervjuvancev

$\eta = 18$

Intervjuval sem osemnajst oseb. Šest vojaških, izmed vseh šestih izstopa namestnik načelnika Generalštaba, ki je edini, ki po svojem položaju nima pooblastil za odločanje, vendar je imel ravno med intervjujem ta pooblastila, saj je bil načelnik Generalštaba že dalj časa odsoten. Naslednja skupina je bila skupina šestih policistov, ki imajo vsi pooblastilo za odločanje na najvišjih ravneh. Odločil sem se za direktorja dveh največjih policijskih uprav in posebej za direktorja Policijske uprave Kranj zaradi njegove osebne vključenosti v operativno delo ob naravni nesreči, ki se je zgodila v Železnikih leta 2007, ter zaradi njegovih bogatih izkušenj iz delovanja na Policijski upravi Kranj. Intervjuval sem tudi šest civilnih oseb, ki imajo prav tako pooblastilo za odločanje na najvišjih ravneh in veliko izkušenj pri sinergiji vojske in policije. Med njimi sta poveljnik Civilne zaščite, ki pri svojem delu zazna skupno delovanje policije in vojske, če delujeta znotraj zaščite in reševanja, ter direktor Sove, ki kot član Sveta za nacionalno varnost zazna usklajevanje med notranjimi organizacijskimi enotami, kot sta

policija in vojska. Vodja službe za varnostno načrtovanje Ministrstva za notranje zadeve pri svojem delu pripravlja načrte, v katerih mora upoštevati poslanstvo in naloge vojske ter policije, prav tako kot generalni direktor Uprave za zaščito in reševanje Republike Slovenije ter generalni direktor Direktorata za obrambne zadeve Ministrstva za obrambo. Vodja Nacionalnega centra za krizno upravljanje pa predvsem na vajah zazna stvarno delovanje obeh organizacij.

Splošnih značilnosti intervjuvancev (sociodemografskih podatkov) nisem upošteval, ker za namen disertacije niso pomembni. Pomembna sta raven vodenja in položaj v organizaciji. Pogoji je, da oseba zaseda vodstveni položaj in ima vsa pooblastila operativnega vodje. Osredotočil sem se predvsem na njihovo delo.

S tem vzorcem sem se izognil zasičenosti, o kateri piše Ragin (2007, 102), saj z dodajanjem večjega števila intervjuvancev ne bi izvedel nič novega. Izgubil pa bi osredotočenost in poglobljenost raziskave.

Intervjuvancem sem zastavil sedem vprašanj.

1. Zakon o službi v Slovenski vojski predvideva uporabo vojske v sodelovanju s policijo za varovanje državne meje, nekaterih objektov ali območij in za druge naloge. Zakaj menite, da to tega sodelovanja ni prišlo?
2. Velika Britanija uporablja vojsko za vzdrževanje javnega reda, Italija trenutno izvaja dve operaciji, v katerih je vojska močno zastopana, prva je varovanje kritične infrastrukture, druga pa poostren prometni nadzor, Nizozemska uporablja vojsko za vzdrževanje javnega reda in celo spremstvo nevarnih zapornikov, Švica redno uporablja vojsko za notranje varovanje javnega reda (Davos), Avstrijci imajo v državni pogodbi navedeno, da je vojska odgovorna za javni red v državi. Kje bi bilo vojsko mogoče uporabiti v Sloveniji?
3. Za operativno sodelovanje vojske in policije bi bilo treba sestaviti načrt, ki ne bi obsegal samo usposabljanja in izobraževanja. Kaj menite, ali bi bilo za operativno delo dovolj samo usklajeno delovanje Generalštaba Slovenske vojske in Generalne policijske uprave?

4. Zakonsko imamo določeno sodelovanje vojske in policije v Zakonu o obrambi, Zakonu o službi v Slovenski vojski in Zakonu o policiji. Ali menite, da je to zadosten normativni okvir?
5. Kakšne so vaše izkušnje pri sodelovanju vojske in policije?
6. Bi izpostavili kakšen primer ali izredni dogodek?
7. Ali bi bilo mogoče v prihodnje tudi kakšno drugačno sodelovanje?

S prvim vprašanjem sem dobil odgovore o dosedanjem sodelovanju slovenskih vojske in policije, z drugim pa odgovore na sedanjo uporabnost vojske v notranjosti države, obe pa se hkrati navezujeta na prvo izvedeno hipotezo. S tretjim vprašanjem sem dobil odgovore o sodelovanju Generalštaba Slovenske vojske in Generalne policijske uprave, s četrtem pa odgovore, povezane z zadostnostjo oziroma ustreznostjo normativnega okvira. Obe vprašanji se nanašata na drugo in četrto izvedeno hipotezo. S petim vprašanjem sem dobil odgovore, povezane z dosedanjimi osebnimi izkušnjami pri sodelovanju med vojsko in policijo, s šestim sem preveril te izkušnje z navedbo primera, ki se je resnično zgodil v vsakdanjem življenju in ne na kakšni vaji ali usposabljanju. S tema vprašanjema sem preveril tretjo izvedeno hipotezo. Z zadnjim, sedmim vprašanjem sem dobil odgovore, povezane s prihodnostjo, o kateri so razmišljali intervjuvanci na podlagi svojih izkušenj.

Vseh sedem vprašanj je prispevalo k odgovoru na temeljno hipotezo.

1.5 Pomembnost raziskovanja in izvirni prispevek disertacije k znanosti

Pomembnost raziskovanja in izvirni prispevek te doktorske disertacije k znanosti sta utemeljena na področjih metodologije, znanstveno-kategorialnega aparata in prakseološkem področju.

Prispevek na področju metodologije

Predmet raziskovanja, raziskovalni cilji in metode tvorijo metodološki okvir proučevanja dveh državnih organov, vojske in policije, ki sta v zagotavljanju nacionalne varnosti številčno

in materialno najbolj zastopana.³⁰ Dosedanje raziskovanje in proučevanje sodelovanja vojske in policije je bilo predvsem z vidika civilno-vojaškega sodelovanja. Ne samo, da še ni bilo proučevano področje sodelovanja vojske in policije, do zdaj še nikoli ni bil proučevan odnos vodilnih in odgovornih oseb, ki delajo v vojski, policiji in drugih državnih organih, ki so neposredno povezani s sodelovanjem vojske in policije, do sodelovanja na operativni ravni. Ta vrsta metodologije je bila za področje obramboslovja prvič uporabljena.

Pri metodah raziskovanja sem navedel, da sem upošteval temne strani socialnega kapitala (Gargiolo, Ertug in Galunic 2009), saj na podlagi svojih dolgoletnih izkušenj vem, da mora odgovorna oseba, ki je neposredno zadolžena za operativno delovanje, v razmeroma kratkem času sprejeti odločitev, za katero ima podlago v normativnih dokumentih, da nekaj tudi v resnici doseže. Razlikovati moramo med uspešnostjo in učinkovitostjo delovanja. Uspešnost delovanja operativnega vodje je povezana s sposobnostjo prenašanja želj in predvsem sprejete zakonodaje ter predpisov v stvarnost. Učinkovitost pa je povezana z uspešnostjo, s kakšnimi viri, ljudmi in materialnimi sredstvi je nekdo zmožen učinkovito in uspešno opraviti nalogo. Z upoštevanjem temnih strani socialnega kapitala sem želel proučiti, kakšen odnos imajo operativni vodje do zakonodaje in želenega končnega stanja. To je pomembno zato, ker nekateri predpisi vključujejo sodelovanje vojske in policije, izvedba pa je razumljena na vojaški strani drugače kot na policijski ali civilni.

Metodološki pristop je zasnovan na kvalitativni metodi analize polstrukturiranih intervjujev in kvantitativni metodi analize empiričnih podatkov javnih raziskav o stopnji zaupanja izbrane populacije. S povezavo obeh metod sem dosegel primerjavo med pričakovanji operativnih vodij in pričakovanji prebivalstva, ki živi na območju delovanja teh vodij.

Saj je, kot ugotavljata Munch in Snyder (2007), le 2,2 odstotka kvalitativnih raziskav s področja civilno-vojaških odnosov opravljenih s kombiniranjem izbranih intervjuvancev in javnega mnenja. Kombiniranih raziskav s kvalitativno in kvantitativno metodo ter s takšnimi vhodnimi podatki, kot sem jih uporabil, pa sploh nista zaznala.

Prispevek na področju znanstveno-kategorialnega aparata

Iz Cobissovega pregleda znanstvenoraziskovalnih del je razvidno, da je sodelovanje vojske in policije zelo slabo raziskano. Znanstveniki so se večinoma približali temu področju na podlagi raziskovanja civilno-vojaškega sodelovanja ali sodelovanja med vojsko in polvojaškimi oziroma žandarmerijskimi enotami. Z vprašanjem, kaj menijo o sodelovanju med vojsko in

---

³⁰ Tretji najpomembnejši državni organ oziroma organizacije pri zagotavljanju nacionalne varnosti so obveščevalno-varnostne službe.

policijo operativni in civilni vodje, ki v resnici opravljajo delo, povezano z njima, pa se do zdaj ni ukvarjal še nihče. Nisem našel nobene raziskave, ki bi vsebovala analizo intervjujev operativnih vodij vojske in policije o operativnem delovanju ter sodelovanju na državni ravni. Ta doktorska disertacija je zato pomemben prispevek k odprtju tega področja v povezavi s sposobnostjo razumevanja zastavljene naloge in končno učinkovitostjo opravljene naloge. To je pomembno z vidika učinkovitosti državnih organov, vojske in policije, ter oblikovanja politike oziroma tega, kaj vodstvo države sploh želi doseči na področju obrambno-varnostne politike. Vodstvo države namreč lahko na podlagi rezultatov analize polstrukturiranih intervjujev jasno razbere, kakšno je razumevanje zakonodaje in predpisov neposredno pri vodjih vojske in policije oziroma izvrševalcih zakonodaje in predpisov. Na podlagi raziskave lahko ugotavljamo, kako vodje razumejo in v praksi izvajajo zakonodajo in predpise ter zakaj, čeprav imajo vso zakonsko osnovo, nekatere stvari niso bile opravljene, čeprav vedo, da bi se za državo lahko naloga izvedla mnogo bolje oziroma učinkoviteje.

Največji prispevek je namenjen obramboslovju, saj disertacija bogati to znanost, ne le z novim pristopom, temveč z iskanjem novih možnosti v obrambi in zaščiti države ter z iskanjem novih povezav znotraj nacionalnega varnostno-obrambnega sistema. Obramboslovju omogoča vpogled v nove naloge, ki jih lahko opravlja vojska.

Prispevek na prakseološkem področju

Doktorska disertacija je koristna bolj v Sloveniji, kot v tujini. V tujini kvečjemu z vidika raziskave različnih tujih sistemov in raziskovanja, povezanega z resničnimi operativnimi vodji. Pretiraval bi, če bi napisal, da bi lahko slovenska spoznanja uporabile tuje države, saj sem s proučevanjem tujih vojsk in policije ugotovil, da se primerjane države zelo razlikujejo. Ne toliko z vidika organizacije, kar bi prvi trenutek pomislili, temveč z vidika koncepta delovanja vojske in policije, medsebojnega sodelovanja, stopnje javnega zaupanja v vojsko in policijo, področij sodelovanja, pooblastil aktiviranja vojske v notranjih zadevah države in vojaškega podrejanja lokalni skupnosti.

Za slovenske politične odločevalce, ki se ukvarjajo z nacionalnovarnostnim sistemom oziroma nacionalnovarnostno politiko, je disertacija uporabna z vidika razvoja nacionalnovarnostnega področja. Izzivi, ki jih prinaša prihodnost, niso le na demografskem področju v povezavi s številom in starostjo prebivalcev v Sloveniji, ki bo povezano s

povprečno starostjo v slovenskih vojski in policiji³¹ ter tako podvrženo fizičnim omejitvam in zato drugačnemu organiziranju dela, temveč jih prinašajo tudi nove naloge in grožnje z dejavniki mednarodnega varnostnega okolja ter viri ogrožanja in tveganja za nacionalno varnost Republike Slovenije. Zato je zelo koristno za politične odločevalce, da imajo povratno informacijo *s terena*, kaj se v resnici sploh dogaja in kako se stvari uresničujejo, kakšne so težave in kje vse so neizkoriščene sinergije. Sodelovanje vojske in policije v slovenskem prostoru zagotovo omogoča nacionalnovarnostno in obrambnemu sistemu možnost krepitve in s tem večjo varnost ter zadovoljstvo prebivalcev Slovenije.

V dosedanjem delu sem pogosto slišal ali srečal poročila, ki so govorila, da nečesa ni bilo mogoče narediti, večinoma na podlagi normativnih norm, da operativni vodje nimajo dovolj pooblastil, vendar so bila, po mojem mnenju, skoraj vsa poročila premalo argumentirana. Lahko je reči, da nečesa ni mogoče narediti zaradi banalnih vzrokov. To sem presegel, saj sem sam intervjuvance seznanil z vsemi možnostmi delovanja, ki jih že podpira slovenska zakonodaja. Tudi zato bodo izsledki disertacije uporabni pri nadaljnjem načrtovanju delovanja in sodelovanja med vojsko in policijo, saj sta to poleg obveščevalno-varnostnih služb glavna stebra nacionalne varnosti.

1.6 Omejitveni dejavniki

Disertacija pri proučevanju normativnih aktov in organiziranosti organizacij nima omejitev, saj so podatki javno dostopni. V njej sta navedena stanje in organiziranost, ki sta bila uveljavljena med pisanjem disertacije, torej do leta 2012. Popolnoma normalno je, da se bo organiziranost primerjanih organizacij čez čas spremenila. Tudi slovenski vojska in policija doživljata spremembe, tako na organizacijskem kot na normativnem področju.

Doktorska disertacija je omejena pri predmetu proučevanja, ker so bile intervjuvane osebe natančno tiste, ki so med opravljanjem intervjuja zasedale točno določena delovna mesta v državni upravi. Pri tem je treba upoštevati fluktuacijo na teh delovnih mestih, ki je v policiji ni veliko, medtem ko je v vojski in pri civilnih osebah pogostejša. Naslednja omejitev bi lahko bila zaradi ne vključitve političnih odločevalcev v predmet proučevanja, vendar sem to naredil z razlogom. Proučevanje sem želel osredotočiti na izvršilno delovanje, ne le zato, ker tega do zdaj ni naredil še nihče, temveč predvsem zaradi prevelikega razhajanja med sposobnostjo učinkovitega delegiranja nalog in resnično učinkovitostjo opravljenih nalog,

---

³¹ Povprečna starost v slovenski policiji je bila leta 2001 34 let, leta 2013 pa skoraj 40 let.

včasih celo v nasprotju med sprejetim aktom in uresničitvijo³². Naslednja omejitev izhaja iz proučevanih organizacij, saj nisem proučeval varnostno-obveščevalnih služb, čeprav v nekaterih pogledih močno vplivajo na vojsko in policijo. Varnostno-obveščevalne službe so poleg vojske in policije tretji steber nacionalnovarnostnega sistema, zato sem opravil intervju z direktorjem Slovenske obveščevalno-varnostne agencije, vendar organizacije kot take nisem proučeval.

Omejitev disertacije v metodološkem smislu izhaja iz izbire intervjuvanih operativnih vodij. Izbral sem le tiste operativne vodje, direktorje na policiji in civilne osebe ter poveljnike v vojski, ki so operativno najbolj izpostavljeni. Dopuščam možnost, da obstaja tudi operativni vodja, ki sicer nima tako veliko izkušenj kot intervjuvane osebe, vendar ima lahko posebno izkušnjo, ki bi bila pomembna za raziskavo. Naslednja omejitev, predvsem pri vojaških in policijskih vodjih, je bila, da sem moral kar nekajkrat prekiniti snemanje, saj so želeli povedati stvari, za katere niso želeli, da so posnete in pozneje analizirane. Posebna omejitev pri civilnih osebah je bila, da nekateri, ne vsi, temveč večina, niso poznali normativnih aktov, čeprav bi jih glede na položaj, ki ga zasedajo, morali poznati.

Poseben omejitveni dejavnik in hkrati izziv pa je *merjenje učinkovitosti obrambno-varnostnega sistema*. Bruneau (2013, 39) navaja, da zahteva merjenje učinkovitosti nacionalne varnosti, obrambe in civilno-vojaških odnosov usklajeni logiko in metodologijo. Vzroki so:

- merjenje učinkovitosti obrambno-varnostnih organov je zapleteno, ker imajo državni organi različna poslanstva in naloge, zato je težko postaviti merila učinkovitosti;
- varnost je javna dobrina, zato ni meje, po kateri bi lahko določili ali izmerili, koliko dobička ali izgube je ustvaril nek organ na področju obrambe ali varnosti;
- konkurence delovanju aktivni vladi znotraj njenih mej ni. Zato vlada nima konkurence niti tekmeča, s katerim bi merila svojo učinkovitost.

---

³² V Sloveniji bi lahko takoj uporabili vojsko za varovanje schengenske meje. Vendar se to ni zgodilo. Januarja 2015 je Policija objavila javni razpis za zaposlitev 150 novih nadzornikov državne meje.

Državni organi, ki delujejo v državnem varnostno-obrambnem sistemu, so del javne uprave in že njeno delovanje ne omogoča popolne učinkovitosti, saj imajo nekateri subjekti, na primer pri javnih razpisih ali zaposlovanju, prednost pred drugimi³³.

Zaradi naštetega se popolnoma strinjam z Bruneaujem (2013, 40), ki trdi, da ni koncepta, ki bi ustrezno opredeljeval natančno meritev učinkovitosti obrambno-varnostnih organov.

Matei (2013, 31) omenja šest prvin delovanja obrambno-varnostnih organov. Te prvine, z aktivnimi silami, so:

- vojna: *oborožene sile, obveščevalne službe*;
- konflikti znotraj države: *specialne sile (žandarmerijske, polvojaške ali polpolicijske sile itn.), obveščevalne službe in policija*;
- terorizem: *oborožene sile, specialne sile, policija in obveščevalne službe*;
- kriminal: *policija, obveščevalne službe, informacijska podpora oboroženih sil*;
- humanitarna pomoč: *vojska, informacijska podpora policije*;
- mirovne operacije: *vojska, policija in obveščevalne službe*.

Izziv je meriti učinkovitost vojne, na primer, ali bomo le v tem trenutku upoštevali, da smo bili učinkoviti, ker smo premagali sovražnika, ali bomo šteli za neuspeh, ker so se po naši zmagi, na primer po enem letu, pojavila močna uporniška gibanja, ki nas nenehno napadajo. Za vseh pet preostalih prvin obstajajo približno enaka vprašanja, ki ne dajo enoznačnega odgovora³⁴.

V obrambno-varnostnem sistemu lahko merimo in primerjamo podatke, koliko denarja smo porabili za vojsko ali policijo, koliko vojakov ali policistov smo usposobili, koliko sredstev smo kupili ali proizvedli itn. Vendar ti podatki nam zelo malo povedo o učinkovitosti vojske ali policije. V praksi nas lahko celo zavedejo³⁵.

Menim, da še ni teorije³⁶, ki bi podpirala merjenje učinkovitosti državnih organov znotraj nacionalne varnosti.

---

³³ 1)Komisija za preprečevanje korupcije, 2014, je izdelala analizo o sistemski korupciji pri zaposlovanju v javnem sektorju. Izsledki kažejo, da je Slovenija potrjena sistemski korupciji.

2) Če društvo pridobi status, da deluje v javnem interesu, ima takšno društvo skladno s 30. členom Zakona o društvih (Uradni list RS, št. 46/11) prednost pri javnih razpisih, ki jih razpiše Republika Slovenija.

³⁴ Notranjdržavni konflikt, kako naj vojska deluje proti svojemu narodu. Kako izmeriti uspešnost obveščevalne službe v boju proti terorizmu, ko pa je merilo, da se nič ni zgodilo itn. (Bruneau 2013, 40).

³⁵ Merkava je glavni tank izraelske vojske. Spada med najboljše na svetu, pa vendar so jih Palestinci uničili kar nekaj samo z molotovkami (molotovka je preprosto zažigalno sredstvo – steklenica napolnjena z vnetljivo tekočino).

³⁶ Za ta namen se uporablja predvsem sistem, ki izvira iz ekonomije.

2 TEORETSKI OKVIR

To poglavje je sestavljeno iz šestih delov. V prvem analiziram glavne smernice teorij in njihovih paradigem s področja nacionalne varnosti, ki so relevantne za sodelovanje vojske in policije, v drugem delu utemeljujem teoretski okvir disertacije, ki je nujen zaradi proučevanja dveh zelo različnih organizacij, v tretjem opredeljujem temeljne pojme in temelje delovanja vojske in njenega sodelovanja z drugimi državnimi organi, v četrtem opredeljujem vlogo in delo vojske v sodobnem času, v petem koncepte sodelovanja med vojsko in policijo, v šestem pa navajam različne oblike sodelovanja med vojsko in policijo.

2.1 Teoretični okvir

»V spreminjajočem svetu ostaja prva dolžnost vlade zagotovitev varnosti naše države.«
(The National Security Strategy 2010, 3).

Civilno-vojaška razmerja so odvisna od politične volje, stopnje zaupanja med vojsko in prebivalci, možnosti nadzora civilne oblasti nad vojsko in splošne razvitosti vojske in civilne družbe (Rahbek-Clemmensen 2013, 186).

Obravnava sodelovanja vojske in policije zahteva več teoretičnih izhodišč, ki morajo biti strogo osredotočena in specializirana. Osredotočil se bom na sistemsko teorijo, oblikovanje nacionalne varnosti – nacionalnovarnostnega sistema, teorije civilno-vojaških razmerij in teorijo omejene racionalnosti.

Vojska in policija delujeta znotraj nacionalnovarnostnega sistema, ki obsega vso javno in državno upravo z ozemljem države, njenimi prebivalci ter interesi in cilji države. Gre za mnogo posamičnih individualnih področij oziroma podsistemov, ki pa v končni fazi odražajo neko skupno nacionalnovarnostno politiko – sistem.

Sistemska teorija povezuje različne sisteme in različna področja delovanja. Sistemska teorija poveže različne vede in spoznanja ter ustvari celovito podobo nekega znanstvenega področja, ki samo po sebi ne bi ustvarilo enovitega rezultata (Grizold 1999, 48).

Za začetnika systemske teorije velja Karl Ludwig von Bertalanffy, ki je leta 1928³⁷ v svojem delu objavil sistem, ki je povezoval različne vede oziroma znanosti in same po sebi ne bi dale takšnega učinka, če jih ne bi obravnaval skupaj.

Grizold (1999, 48) navaja:

Sistemski pristop obravnave pojavov v naravi in družbi je zasnovan na dveh temeljnih spoznanjih, in sicer:

- *vsak pojav je del večje celote, zato je treba upoštevati, kako učinkuje na celoto in kaj pomeni v njej (razmerja in učinki celote na dele oziroma razlikovanje med sistemom in okoljem znotraj sistema – sistemsko diferenciranje);*
- *vsak pojav (posamezni del) je z različnih zornih kotov videti drugačen, zato ga je treba obravnavati celostno.*

Celovitost systemskega pristopa je opisal Kuhn³⁸. Za sistem, ki bi ga bilo mogoče nadzorovati in tako znanstveno proučevati, so nujne tri sestavine, in sicer:

- detektor informacij,
- določevalec nastavitvev in
- uresničevalec.

Detektor informacij zbira informacije, določevalec nastavitvev določi, katere informacije so pomembne za raziskavo, in uresničevalec izvrši – operacionalizira odločitve.

Eden izmed utemeljiteljev teorije socialnih sistemov Luhmann je trdil, da sociologija svojega razvoja ne more več nadaljevati na podlagi spoznanj v preteklosti (Adam 1996, 232). Nadalje navaja Adam (1996, 233–239), da morajo imeti sistemi zaradi vse večje specializiranosti tri koncepte: samoreferenco, razsrediščenje in emergenco.

- 1) Samoreferenca družbenega sistema – zaprti sistemi imajo možnost lastnega preoblikovanja. So hkrati zaprti in odprti. Zaprti so za vplive iz okolja in odprti v smislu reproduciranja proizvodov dela. Samoreferenca družbenega sistema ima težave pri povezovanju z drugimi sistemi oziroma podsistemi in mora predvsem rešiti vprašanje, koliko se drugim dovoli spreminjanje njihovega sistema, če je ta odprt, koliko je samoreference in do kod seže zunanja referenca. Za učinkovitost in uspešnost dobrega opravljanja dela je nujna kombinacija odprtosti in zaprtosti sistema.

---

³⁷ Kritische Theorie der Formbildung, Borntraeger. V angleščini: Modern Theories of Development: An Introduction to Theoretical Biology, Oxford University Press, New York: Harper, 1933.

³⁸ Kuhn, Alfred. 1974. The Logic of Social Systems. San Francisco: Jossey-Bass.

- 2) Razsrediščenost je sistem brez središča. Razdeljen je na več podsistemov, ki pa so enakovredni. Nadsistema, ki bi bil nadrejen drugim, ni, razen če bi ta sistem imel neko informacijo, zmogljivost ali znanje, ki bi bilo izjemnega pomena za celotno družbo.
- 3) Emergenca ne more obravnavati združb posameznikov kot seštevka vseh njihovih lastnosti, temveč jih obravnava kot nekaj novega, kot nov sistem s popolnoma individualnimi in zanje značilnimi lastnostmi. Vprašanje je, ali posamezni sistemi s svojimi lastnostmi še vplivajo na skupen sistem in predvsem kako.

Jervis določa, da govorimo o sistemu: 1) kadar imamo medsebojno povezane elemente, ki s svojimi dejanji povzročajo učinek na drugih elementih in 2) kadar se celoten sistem obnaša ali odziva drugače, kot njegovi sestavni deli (Jervis 1997, 20).

Nacionalnovarnostni sistem vključuje skoraj vse državne organe, predvsem pa se vedno bolj specializira in vedno bolj ozko usmerja glede na svoje podsisteme, ki se soočajo z vedno bolj specifičnimi in zapletenimi nalogami.

Sistemska teorija je za disertacijo pomembna, saj delovanje vojske in policije zahteva vsako svoje znanstveno področje, sta podsistema, ki pa morata za nacionalno varnost države delovati skupaj, znotraj nacionalnovarnostnega sistema.

Oblikovanje nacionalne varnosti – nacionalnovarnostnega sistema. Besedna zveza nacionalna varnost ima mnogo pomenov. Težišče je na besedi varnost, ki ima prav tako veliko pomenov in razlag ter povezav. Med njimi sta nacionalna varnost v povezavi z mednarodno varnostjo in nacionalna varnost v povezavi z notranjo varnostjo. Za namene disertacije se bomo osredotočili na notranjo varnost.

»Vprašanje varnosti se nanaša na nadstrankarsko področje, na področje, kjer politika presega samo sebe in obstoječe meje.« (Buzan 1998, 23)

Zelo pomembno za državo je, kako njeni prebivalci dojemajo varnost. Ali se želijo samo počutiti varne, v smislu, da jim nihče ne želi narediti kaj fizično ali psihično slabega, ali pa se želijo počutiti varne tudi v socialnem smislu, da lahko živijo polno kulturno življenje in uresničujejo svoje pravice in dolžnosti kot državljani in kot vsak človek z vsemi človekovimi pravicami in svoboščinami. Ta dilema je bistvena za politiko države in se izrazi v javnomnenjskih raziskavah, ki govorijo o občutkih prebivalcev, ali se počutijo ogroženi, in, vendar manj, tudi v anketah zaupanja v državne organe. Državna politika odloči, ali bo ob

upoštevanju celostnega spektra človekovega življenja izvajala varnostne in obrambne ukrepe za zaščito vse populacije ali le za nekatere posameznike. Zaradi tega ima varnost toliko razlag že samo zaradi različnega pomena varnosti.

»Varnost lahko opredelimo kot stanje, v katerem je zagotovljen uravnotežen fizični, duhovni in duševni ter gmotni obstoj posameznika in družbene skupnosti v razmerju do drugih posameznikov, družbenih skupnosti in narave.« (Grizold 1999, 23).

Večina držav svoje vire in oblike ogrožanja nacionalne varnosti določi v dokumentu, ki govori o tej varnosti in ga navadno sprejme državni zbor oziroma parlament. V njem so določeni bistveni dejavniki, ki vplivajo na nacionalno varnost. Na podlagi tega dokumenta vlada pripravi načrte za izvedbo in operacionalizacijo nacionalnovarnostnega sistema.

Varnostni sistem, varnostni mehanizem in varnostni instrument (Grizold 1999, 38) so tri ravni, ki jih mora upoštevati politika države:

- *varnostni sistem predstavlja cel spekter politik, po katerih mora potekati delovanje varnostnega sistema;*
- *varnostni mehanizem pomeni učinkovito delovanje celotnega sistema;*
- *varnostni instrument pomeni izolirano enoto varnostnega sistema.*

Vse tri ravni so med seboj hierarhično povezane.

Oblikovanje nacionalnovarnostnega sistema je odvisno predvsem od naštetih ravni. Politika države v svojih doktrinarnih dokumentih določi stopnjo zagotavljanja varnosti (učinkovitost in uspešnost), državne organe, ki bodo to izvajali, in kako se bo zagotavljanje nacionalne varnosti uresničevalo.

»Sodobni varnostni mehanizem ima dva sklopa varnostnih mehanizmov:

- obrambo in
- notranjo varnost« (Grizold 1999, 38).

Za notranjo varnost so zadolžene policijske in druge enote s policijskimi pooblastili, obrambo pa predstavljajo oborožene sile in civilna obramba.

Oblikovanje nacionalne varnosti vključuje področje delovanja, ki obsega ofenzivne in defenzivne ukrepe državnih organov; politično področje, ki vključuje skrb države za organiziranje njene stabilnosti, sestavo oblasti in ideologije, ki jo determinira; gospodarsko

področje, ki omogoča izkoriščanje naravnih bogastev, dostop do gospodarskih in finančnih trgov ter blagostanje državljanov; socialno področje, ki omogoča normalen razvoj družbe in ohranjanje tradicije, kulture, jezika, nacionalne identitete in običajev ter področje ekologije, od katerega smo vsi odvisni (Tatalović, Grizold in Cvrtila 2008, 20–21).

Nacionalnovarnostni sistem spada med splošne pojme in ga je kot takšnega že po naravi težko natančno definirati.

Zato na abstraktni ravni obstajajo sistemi, ki vsebujejo lastnosti, značilne za veliko drugih sistemov (Kokole 1976, 159).

»Majhna država se mora pri zagotavljanju svoje nacionalne varnosti naslanjati najprej na svoje nacionalne vire in zmogljivosti« (Grizold 1999, 136).

Teorije o civilno-vojaških razmerjih. Vojaško posredovanje znotraj države in vojaški vpliv na državno politiko sta do tega, da državna politika ni več neodvisna, temveč pod močnim vplivom vojske na državno politično dogajanje, generalno gledano med najpomembnejšimi izzivi civilno-vojaških razmerij (Cottey, Edmonds in Foerster 2005, 2). Civilno-vojaškemu sodelovanju je bilo v preteklosti namenjeno kar precej pozornosti, predvsem z vidika vzrokov, zaradi katerih se vojska vključuje v notranjepolitično delovanje in posega v dogajanje znotraj države³⁹.

Olmeda (2013, 63) razdeli proučevanja civilno-vojaških odnosov na dve glavni skupini. Prva skupina avtorjev deluje na področju politoloških znanosti, glavna predstavnika sta Huntington in Finer. Njuna posebnost je, da sta osredotočena le na civilno-vojaške odnose. Glavna predstavnika druge skupine sta Janowitz in Moskos. Njuna glavna značilnost je, da sta se osredotočila na ves spekter sociologije in tako prepoznala več dejavnikov vplivanja.

Klasični pristopi k proučevanju civilno-vojaških odnosov so temeljili na možnostih vplivanja vojske na notranjo politiko držav, tudi prek vojaških udarov (coups d'etat) in različnih oblik civilnega nadzora nad oboroženimi silami.

---

³⁹ Avtorji in njihova dela na to temo: Samuel P. Huntington, *The Soldier and the State: The Theory and Practice of Civil /military Relations* (Cambridge, MA: The Belknap Press of Harvard University, 1957); Morris Janowitz, *The Professional Soldier: A Social and Political Portrait* (London: Collier-Macmillan, 1960); in Samuel E. Finer, *The Man on Horseback: The Role of the Military in Politics* (London and Dunmow: Pall Mall Press, 1962) ter Martin Edmonds, *The Armed Services and Society* (Leicester: Leicester University Press, 1988); Larry Diamond & Marc F. Plattner (eds), *Civil /military Relations and Democracies* (Baltimore, MD: The Johns Hopkins University Press, 1997) in Michael Desch, *Civilian Control of the Military: The Changing Security Environment*, (Baltimore, MD: The Johns Hopkins University Press, 1999). (po Cottey, Edmonds in Foerster 2005).

Kritiki »klasičnih« pristopov proučevanja civilno-vojaških odnosov kritizirajo Huntingtonov⁴⁰ razkorak med normativno teorijo in empirično raziskavo ter že skoraj dogmatičnost civilno-vojaških odnosov, ki ne dovolijo drugačnih pogledov (Bruneau 2013, 14–15). Bruneau izpostavlja tri nedoslednosti Huntingtona, in sicer:

- tautologijo, saj prevečkrat uporablja različne izraze za enake pomene besed (npr. profesionalizem ali subjektiven oziroma objektiven nadzor;
- uporabo selektivnih podatkov;
- osredotočenost le na nadzor oboroženih sil in neupoštevanje tega, da številni državni organi v resnici vplivajo na delovanje oboroženih sil.

Olmeda (2013, 62) se sprašuje, ali sploh je razlika med civilno-vojaškimi odnosi in civilnim nadzorom nad oboroženimi silami. In prav tako opozarja na Huntingtonove pomanjkljivosti in nedorečenosti v vprašanju, kako bi civilno-vojaške odnose operacionalizirali. Olmeda navaja, da je v sedanjem svetu, v Evropi in Severni Ameriki, glavno vprašanje, kakšen odnos imajo vojaški častniki do države in kakšnega civilni strokovnjaki do politikov. Ali, na ravni moči je pomembno, kakšno upravljavsko moč imajo vojaški častniki nad civilnimi institucijami. Na ravni ideologije je pomembno, da se vojaška etika uskladi s politično ideologijo, ki se odrazi v družbi.

Na novejšje pristope proučevanja civilno-vojaških odnosov, predvsem v Nemčiji, je opozorila Jelušič, ki navaja (1997, 26–27), da je »/.../ vojsko mogoče razumeti samo ob upoštevanju medsebojnega vplivanja notranjih družbenih strukturnih problemov ter zunanjih vplivov mednarodne politike« (Wachtler v Jelušič 1997, 279). Že leta 1997 je opozorila, da sodobne armade opravljajo vedno več dela v notranjosti države in se zato pojavljajo v »*notranji policijski funkciji*« (prav tam), kar vodi v neizogibno sodelovanje vojske in policije v zagotavljanju notranje varnosti države.

Matei (2013, 26) dodaja nove prvine konceptualizacije civilno-vojaških odnosov, in sicer: 1) civilni in demokratični nadzor obrambnih in varnostnih sil; 2) merjenje učinkovitosti varnostnih in obrambnih sil pri izvajanju njihovih nalog v povezavi s čim manjšimi stroški dela; 3) merjenje uspešnosti varnostnih in obrambnih sil pri izvajanju njihovih nalog. Kljub drugačnim pogledom pa dodaja, da še vedno ostaja glavna stvar civilno-vojaških odnosov civilni nadzor nad varnostnimi in obrambnimi silami, vendar s pomembno lastnostjo, ki je v

---

⁴⁰ Samuel P. Huntington, *The Soldier and the State: The Theory and Practice of Civil /military Relations* (Cambridge, MA: The Belknap Press of Harvard University, 1957).

preteklosti ni bilo, to je, da sta se organizirani kriminal in izredno razvila. Prav tako poudarja, da je v sodobnem času nujno v terminu civilno-vojaški odnosi upoštevati demokratični nadzor kot celoto v smislu nadzora nad obveščevalno-varnostnimi službami, obrambnimi silami in policijskimi enotami (prav tam, 35).

Znotraj civilno-vojaških razmerij ne moremo mimo funkcionalnega in socialnega imperativa. Prvi ga je omenil Hungtington (1957, 2–3), ko navaja, da funkcionalni imperativ oboroženih sil predstavlja naloge, zaradi katerih so bile sile ustanovljene, in zadevajo vojaško varnost države. Socialni imperativ pa obsega širok spekter socialnih dejavnikov okolice, v kateri oborožene sile delujejo. Če uporabimo Ken Boothovo pojasnjevalno tehniko, to pomeni, da je funkcionalno delovanje tisto, *kar mora kdo delati glede na svoj namen* (SSKJ I, 660) in socialno delovanje *nanašajoč se na družbo, družben* (SSKJ IV, 782).

Za namene disertacije je treba ugotoviti tudi funkcionalni in socialni imperativ za policijo. Temu se je približal Johnson (1992), ko je navedel, da je */.../ policijsko delo kompleksno in sestavljeno iz formalnega delovanja in neformalnega delovanja ter med formalnim uradnim delovanjem in neformalnim delovanjem in vplivom, ki ga ima policija v družbi* (Johnson 1992, 190). Funkcionalni imperativ policije je predvsem izvrševanje zakonodaje in vzdrževanje javnega reda, socialni imperativ policije pa se odraža v odnosu javnosti do policije ter pričakovanju, da bo policija opravljala dela, ki niso v njenem opisu del in nalog⁴¹.

Socialni imperativ opisuje Punch (1979), ko navaja, da: */.../ policijsko delo obsega polno situacij, ki sploh ne spadajo v njihov delokrog oziroma v opis del in nalog, pa vendar se morajo policisti z njimi ukvarjati dnevno... Socialne službe in policija si pogostokrat delijo svoje 'stranke'*. (Punch 1979, 102). Z navedenim je Punch opozoril, da opravlja policija tudi naloge, ki jih predvsem javnost pričakuje od nje in niso normativno urejene, pa vendar se uresničujejo v stvarnosti.

Teorijo omejene racionalnosti je utemeljil Simon Herbert (1957). Temeljila naj bi na predpostavki, da se odločamo racionalno samo delno, preostale odločitve so iracionalne. Omejena racionalnost pomeni situacijo, v kateri mora odločevalec z omejenimi sredstvi rešiti zapleten problem. Model realne racionalizacije mora upoštevati:

---

⁴¹ V Sloveniji je od 5. 11. 1980 do 17. 7. 1998 veljal Zakon o notranjih zadevah. Ta zakon je bil temeljni akt delovanja takratne Milice predhodnice današnje Policije. Med nalogami Milice so bile opredeljene tudi »druge naloge«, kar je v praksi pomenilo, da so ljudje na takratno telefonsko številko 92 klicali za vse mogoče težave, delno se to dogaja še danes na telefonski številki 113.

- zastavljene naloge;
- prepoznati mora strošek delovanja in možnosti informacijske podpore;
- odločitve morajo biti strogo določene in usmerjene k zastavljenemu cilju, vendar ob hkratnem vrednotenju že opravljenega dela.

Simon (1957) svetuje, naj odločevalci ne sprejemajo svojih odločitev, povezanih le z denarjem oziroma strogo optimizacijo dela, temveč naj gledajo širše. Preden sprejmejo odločitev, naj proučijo vse možnosti in naj se ne zadovoljijo le z eno. Proučiti morajo vse mogoče odločitve, zavedati se morajo vseh posledic svojih odločitev in opraviti primerjavo, kakšne rezultate bodo njihove odločitve prinesle. Rezultati odločitev so povezani s ceno in želenim končnim stanjem, ki je še spremenljivo za opravljeno delo, in se nanašajo na kakovost, učinkovitost in uspešnost opravljene naloge.

Povzamem lahko, da omejena racionalnost pomeni večjo zapletenost okolja, kot jo lahko povzame v svoje odločitve odločevalec. Odločevalec se mora opreti na svoje znanje, da bo sposoben ločiti teoretično delovanje od praktičnega in najti srednjo pot med njima. Zanašanje na teoretično delovanje, če to ne deluje, povzroči zastoj in posledica je neopravljena naloga. Torej mora biti odločanje prilagojeno vsakemu primeru posebej. Seveda to ne pomeni, da bi lahko zavladala anarhija, saj bi se v skrajnem primeru lahko vsak odločevalec odločal le po svoji vesti, kar pomeni, da se morajo vsi zavedati, da vseh praktičnih primerov ni mogoče predpisati in je včasih nujna odločitev na podlagi lastnih izkušenj ali, kot je navedel Simon (1957, 198), sposobnost človekovega uma za formulacijo in reševanje zapletenega problema je zelo majhna v primerjavi z njegovo velikostjo, njegova rešitev pa predvideva objektivno in racionalno rešitev v resničnem svetu ali celo v razmerju, ki je približno racionalnosti.

Zaradi tega umeščam teorijo omejene racionalnosti med relevantne za doktorsko disertacijo, še posebno na področju vzpostavljanja učinkovitejšega nacionalnovarnostnega sistema.

2.2 Utemeljitev teoretskega okvira disertacije

Sodelovanje vojske in policije še ni bilo proučevano na način, kot sem ga zastavil v tej disertaciji. Ker gre za dve zelo različni organizaciji, sem bil primoran teoretski okvir zastaviti v smeri eklekticizma in pluralizma. Vojska in policija imata vsaka svoj namen in poslanstvo,

zakonodajo in organiziranost, razvoj organiziranosti in zakonodaje ter pooblastil za delovanje, vendar sta obe ključni za nacionalni obrambno-varnostni sistem.

V nadaljevanju pojasnjujem posamezne teoretične paradigme v luči sodelovanja vojske in policije.

V proučevanju varnostnih študij razlikujemo štiri temeljne pristope:

- proučevanje varnosti na ravni nacionalne države,
- varnost na mednarodni ravni,
- regionalni pristop,
- globalni pristop. (Grizold 2001, 121–122).

Temeljni pristop v doktorski disertaciji je proučevanje varnosti na ravni nacionalne države.

Za pojasnitev sodelovanja dveh državnih organov v eni državi moramo upoštevati vsaj sistemsko teorijo, oblikovanje nacionalne varnosti – nacionalnovarnostnega sistema, civilno-vojaško razmerje ob upoštevanju funkcionalnega in socialnega imperativa, teorijo omejene racionalnosti in menedžmenta moči ter učinkovitosti obrambno-varnostnega sistema. Kot menedžment moči v disertaciji upoštevam izključno moč fizično-kinetičnega delovanja, čeprav vemo, da lahko svojo moč uveljavljamo na različne načine, med drugim psihično, diplomatsko in politično.

Paradigma sistemske teorije

Sistemska teorija omogoča vpogled v delovanje in odzivanje sistema, v našem primeru to predstavlja nacionalnovarnostni sistem, in podsistemov, v našem primeru so to oborožene sile in policija.

Da bi presegli brezvladje, je človek oblikoval sistem, ki pa kot entiteta ne obstaja, temveč je le v konkretni dejavnosti, *zato je sam sistem metodološka značilnost dejavnosti*. Sistema ne smemo razumeti kot vsoto nekih dejavnikov, temveč kot skupek dejavnikov, ki so v medsebojnem razmerju (Grizold 1999, 50–51).

Vojska in policija sta podsistema v nacionalnovarnostnem sistemu. Za oba lahko ugotavljam, da imata značilnosti odprtega in zaprtega sistema. Oba dobivata strateške odločitve od nadrejenega subjekta, v tem pogledu sta podsistema zaprta, ker lahko sprejemata te odločitve le od ustavno ali zakonsko določenih nosilcev javne oblasti. Rezultat njunega dela pa se

reproducira v smislu odprtega sistema. Te rezultate doživijo in občutijo državljani in prebivalci države, od katerih podсистema dobita povratno informacijo o svoji učinkovitosti in uspešnosti (Adam 1996), dobi pa jih tudi nacionalnovarnostni sistem, katerega podсистema sta. Za podсистema je značilna izjemna zaprtost, ko gre za vprašanje strokovnosti. Vojaška in policijska stroka sta v današnjem času presegli splošne ocene in interdisciplinarnost posamezne stroke. Ves družbeni razvoj ter novi in bolj specializirani viri groženj nacionalnovarnostnemu sistemu so prisilili vojsko in policijo v specializiranost pri opravljanju njihovega dela, kar se kaže v novih pristopih in oblikah njunega dela.

Ne glede na navedeno je glavna značilnost nacionalnovarnostnega sistema, da je to odprt sistem. Po Grizoldu so temeljne značilnosti odprtih sistemov: entropija, homeostaza, diferenciacija, centralizacija, variabilnost in sistemska interakcija (Grizold 1999, 51–53). Za proučevanje sodelovanja vojske in policije znotraj nacionalnovarnostnega sistema so bistvene centralizacija, variabilnost in sistemska interakcija.

Bistvena značilnost centralizacije je, da si en podсистem poskuša prisvojiti oblast in nadzor nad drugimi. *Pri visoki stopnji centralizacije odprtega sistema povzroči najmanjša sprememba v enem delu sistema spremembo v celotnem sistemu* (Grizold 1999, 52). Sodelovanje vojske pri notranji varnosti neposredno posega v podсистem, ki ga determinirajo policijske sile, ki so primarno odgovorne za notranjo varnost. Ta sprememba, da vojska sodeluje pri notranji varnosti, povzroči spremembo v celotnem nacionalnovarnostnem sistemu, saj je treba na novo določiti naloge drugih podсистemov in jim naložiti sodelovanje z drugimi, pa čeprav v preteklosti niso sodelovali na istem ali podobnem področju.

Variabilnost nacionalnovarnostnega sistema povzročajo vedno nove oblike virov ogrožanja nacionalnovarnostnega sistema. Odprtost mej, prost pretok kapitala, sredstev in ljudi spremembe še potencirajo. Vseh virov ogrožanja nacionalnovarnostnega sistema ni mogoče predvideti, je pa mogoče predvideti veliko večino, česar se mnogi ne zavedajo. Vendar je predvidljivost povezana s strokovnostjo in več ko država vlaga, ne samo v smislu financ, v strokovnost svojih kadrov, boljši je rezultat. Strokovnost je izjemno jasno določena in ni abstrakten pojem⁴².

Sistemska interakcija je proces nenehnih sprememb znotraj sistema v odnosu med okoljem in sistemom. *Pri tem gre za enakovrednost po vsebini in obsegu. To pomeni, da je okolje*

---

⁴² Zakon o službi v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/07 z dne 30. julij 2007) določa v 12. členu (načelo strokovnosti): »Pripadnik izvršuje naloge strokovno, vestno in pravočasno. Pri svojem delu ravna po pravilih vojaške stroke in se v ta namen stalno izobražuje, usposablja in izpopolnjuje.« Zakon o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 15/13 z dne 18. februar 2013) določa v 17. členu (načelo strokovnosti in integritete): »Policisti morajo pri opravljanju policijskih nalog upoštevati pravila stroke in krepiti policijsko integriteto.«

pripravljeno menjavati output določenega sistema le, če ga potrebuje in če je enakovreden inputu, ki ga okolje daje sistemu. Okolje priznava le tiste sisteme, ki so sposobni enakovredne menjave (Grizold 1999, 53). Država s svojim nacionalnovarnostnim sistemom želi doseči cilje, s katerimi bi uresničila pričakovanja svojih državljanov in prebivalcev na svojem območju vplivanja. Pod sistemi se morajo prilagoditi zastavljenim ciljem in država jih s postavljanjem ciljev nekako sili k ukrepom in spremembam. *Usmerjanje sistemskih interakcij je vsebina upravljanja* (Grizold 1999, 53).

Paradigma oblikovanja nacionalne varnosti – nacionalnovarnostnega sistema

Glavni nosilec oblikovanja nacionalne varnosti je državni zbor oziroma parlament države, ki želi tako oblikovati neko stopnjo varnosti za svoje državljane oziroma prebivalce na območju države in v nekaterih primerih za vse ljudi po svetu. Z nacionalnovarnostnim sistemom želi država vzpostaviti sistem, ki bo sposoben odgovoriti na vse grožnje in vire ogrožanja nacionalne varnosti. Država to doseže z:

- *varnostnimi politikami (zunanj, obrambno, gospodarsko, socialno, ekološko, zdravstveno, energetsko, izobraževalno);*
- *varnostnimi strukturami (obrambna prvina – oborožene sile in civilna obramba, zaščitno reševalna prvina in notranjevarnostna prvina – redna policija, specializirane policije, polvojaški policijski oddelki, obveščevalne službe, inšpekcijske službe, carina in drugi organi formalnega nadzora in pravosodni organi);*
- *varnostnim samoorganiziranjem družbe* (Grizold 1999, 36).

Država z vsemi naštetimi elementi oblikuje nacionalnovarnostni sistem, ki mora zagotoviti varnost državljanom in prebivalcem države.

Z varnostnimi politikami oblikuje seznam vseh oblik ravnanja celotne države, z državnimi organi in državljani vred, za delovanje nacionalnovarnostnega sistema. Ravnanje je namenjeno varnosti in obrambi države ter državljanov in prebivalcev države. Država z varnostnimi strukturami zagotovi ustrezne državne organe (policijo in oborožene sile s civilno obrambo), ki se bodo spopadli z viri ogrožanja notranje ali zunanje varnosti države (Grizold 1999, 36).

Ključni dejavniki oblikovanja nacionalnovarnostnega sistema so državne politike.

Proces oblikovanja državnih politik ima navadno te vsebinske stopnje:

- *identifikacija in opredelitev problema;*

- priprava alternativ reševanja problema in uvrstitev v državne institucije (vlada, parlament);
- izbira med alternativami;
- izvrševanje sprejetih rešitev (opredeljenih v zakonih, resolucijah);
- evalvacija (vrednotenje) reševanja problema (Grizold 1999, 40).

Proces oblikovanja državnih politik je torej kompleksen pojav, ki ga je treba analizirati v vsaki državi posebej in v tem okviru razumeti tudi konkretno vsebino /.../ (Grizold 1999, 40).

V disertaciji na primerih Avstrije, Italije, Nizozemske, Švice, Velike Britanije in Slovenije, naredim prav to.

Paradigma civilno-vojaškega razmerja

Civilno-vojaška razmerja, politološko in sociološko določena, v sedanjosti pomenijo poseganje vojske v politiko. Poseganje vojske v politiko je lahko institucionalno določeno, vendar »ne glede na to, ali so postavljene meje, do katerih se oborožene sile smejo pojaviti na političnem prizorišču, oborožene sile tako ali drugače izvajajo svojo moč in vpliv znotraj politične države in tudi znotraj družbe v celoti« (Jelušič 1997, 87).

Civilno-vojaška razmerja določajo meje vplivanja vojske znotraj svojega podsistema obrambe države, ki je del nacionalnovarnostnega sistema.

Vojska se ne more odreči svojemu vplivanju, ko gre za zadeve nacionalne varnosti (Jelušič 1997, 87), enako velja za policijo. Načelnik generalštaba vojske in generalni direktor policije sta v večini držav tudi člana državnih svetov za nacionalno varnost. Sta med redkimi vodilnimi notranjih organizacijskih enot različnih ministrstev, ki sta prisotna na sejah sveta, na katerih s svojimi mnenji in nasveti ob prisotnosti ministrov ali državnih sekretarjev, ki so politične osebe, neposredno vplivata na oblikovanje odzivov države na vire ogrožanja nacionalne varnosti. Gledano z vidika državne ureditve je razumljivo, da sta voditelja največje državne prisile in moči prisotna na sejah, na katerih se odloča o nacionalni obrambi ali varnosti, vendar morajo biti meje vplivanja jasno postavljene, a so izrazito subjektivne narave in zaradi tega slabo nadzorovane. Od države do države je odvisno, kje so postavljene njune meje in moč njunega vplivanja na politične odločitve.

Civilno-vojaško razmerje v luči funkcionalnega in socialnega imperativa. S funkcionalnim imperativom družba določi obstoj oboroženih sil in njihov namen. V glavnem je namen državnega organa povezan z resničnimi viri ogrožanja za družbo ali državo. Za vsako državo je določanju virov ogrožanja nacionalne varnosti poseben izziv. Vladajoča elita mora

prepričati javnost, da so nekateri ukrepi vojske ali policije nujni. V tej fazi presegamo čisti terminološki pomen besedne zveze civilno-vojaška razmerja, pri čemer beseda vojaška nima nikakršne povezave z besedo policija in pomenom te besede, ki ga uporabljam v disertaciji, ampak je pomen civilno-vojaški enak kot država-državljeni. Gre za odnos vojske do okolja, bodisi do državljanov in civilne družbe bodisi do politične države, znotraj katere je tudi policija kot sestavina njenega represivnega aparata. Vloga civilno-vojaških odnosov, odnosov v razmerju država-državljeni, mora preiti iz stanja »potrebno« v stanje »nujno«, pri čemer se države odzivajo različno⁴³. S funkcionalnim imperativom se skuša država zaščititi in obvarovati svoj nacionalni interes. Izkušnje po letu 2001 kažejo, da se države na sodobne vire ogrožanja nacionalne varnosti v glavnem odzovejo s silo, torej z močnim angažiranjem vojske in policije ter manj s poseganjem po drugih možnostih, na primer po diplomaciji in gospodarskih ukrepih. To pa zato, ker je resnično stanje pokazalo, da ta dva klasična ukrepa, ki sta znana celo iz hladne vojne, v današnjem času nista več učinkovita zaradi razmaha mednarodnega organiziranega kriminala in izjemne organizacijske ter ognjene moči nedržavnih organizacij.

Socialni imperativ vojske in policije se kaže v razumevanju njune vloge, ki jo imata med državljani in v odnosu do oblasti, in sicer v stopnji zavedanja groženj državi in državljanom oziroma prebivalcem države ter v stopnji možnosti vplivanja prebivalcev na oblikovanje državne politike in pripravljenosti državljanov, da se v dobro vseh odrečejo nekaterim pravicam in svoboščinam. Socialni imperativ določa konsenz med omogočanjem in določanjem varnosti ter izvedenimi ukrepi. V vsaki državi imajo oborožene sile in policija določen neformalen vpliv, prav tako v vsaki državi gojijo posebna pričakovanja do njih. Sodobna država skuša čim bolj skrbeti za svoje državljane in prebivalce in jim omogočiti čim boljše razmere in varnost. Veliko večino pričakovanj državljanov in prebivalcev države se prenese na državne organe prek zakonodaje, ker se morajo viri ogrožanja nacionalne varnosti izražati v izvedbenih aktih in dejanjih vojske ter policije. Če prihaja do prevelikega razkoraka med željami in zaznavanjem ogroženosti prebivalcev, socialni imperativ odnosov med državo in državljani ter prebivalci ne deluje učinkovito in uspešno.

---

⁴³ Izredno dober primer navedenega je francoska reakcija na ameriške ukrepe, predvsem Ministrstva za domovinsko varnost, po terorističnih napadih v New Yorku 11. septembra 2001. Leta 2001 so Francozi v mednarodni javnosti izredno kritizirali posege ameriških državnih organov v temeljne človekove pravice in svoboščine. Po terorističnih napadih 13. novembra 2015 v Parizu so Francozi uvedli podobne ukrepe kot Američani, predvsem uvedbo izjemno neselektivnega nadzora prebivalcev, ne le državljanov, z razglasitvijo izrednih razmer in obsežnega posega v človekove pravice in svoboščine. Storili so, kar so v preteklosti kritizirali.

Paradigma teorije omejene racionalnosti

Racionalno delovanje v zagotavljanju čim boljše obrambe in varnosti države nam omogoča teorija omejene racionalnosti, s katero nam je omogočen vpogled v resnično racionalno oziroma razumsko delovanje vojske in policije. Spoznanja te teorije so za disertacijo pomembna z vidika, da v Sloveniji že imamo zakonodajo, ki omogoča veliko večji stopnjo in intenzivnost sodelovanja med vojsko in policijo, kot se uresničuje. Osredotočam se na pravno podlago sodelovanja med vojsko in policijo, delovanje vojske v tujini ter prenos izkušenj iz tujine v delovanje znotraj države v povezavi s policijo ter kako na podlagi tega vojska in policija operativno delujeta. Zanima me, katere naloge opravlja policija in katere vojska, kakšna sta prenos pooblastil in obseg delovanja. Teorija omejene racionalnosti ni povezana samo z ekonomskimi učinki, da bi neko delo opravili čim ceneje, temveč upošteva tudi kakovost opravljenega dela in doseganje zastavljenega cilja. Znotraj te teorije se velikokrat pojavi vprašanje: »Ali je bil izpolnjeni cilj dosežen optimalno?« Optimalna uresničitve z vidika enega državnega organa (vojske ali policije) in z vidika dveh državnih organov (vojske in policije).

Merjenje učinkovitosti obrambno-varnostnega sistema

Merjenje učinkovitosti obrambnega sistema je pomembno znotraj vseh teorij, uporabljenih za to disertacijo, saj nam omogoča določanje učinkovitosti in uspešnosti sodelovanja vojske in policije. Vojska in policija sta državna organa, ki sta bila že v preteklosti visoko specializirana za opravljanje nekaterih del in bosta v prihodnosti še bolj. Zaradi specializiranosti bo samo ozkemu krogu strokovne javnosti poznana skrajna meja strokovnosti in usposobljenosti vojske ali policije za opravljanje nekaterih nalog. Laični javnosti so dostopni predvsem numerični in kvantitativni podatki o neki organizaciji⁴⁴. Kaj pomeni dobro opravljena vojaška ali policijska naloga, pa je laični javnosti precejšnja neznanka, zato je mogoča velika manipulacija države. Zaradi vsega tega se v disertaciji ob upoštevanju učinkovitosti obrambno-varnostnega sistema v primerjanih državah ukvarjamo s primeri, pri katerih sta vojska in policija že sodelovali, in z deli, ki jih je vojska že opravila oziroma jih v povezavi s policijo opravlja znotraj države.

***

---

⁴⁴ Slovenska policija vsako leto do konca marca objavi letno poročilo o opravljenem delu za preteklo leto. Poudarek je vedno v številu zaznanih kaznivih dejanj. O tem, da policija ne vpliva na stopnjo kriminala, je bilo že veliko napisano (Bayley in Shearing 1996, Levitt 1997, 286), vendar je splošno prepričanje še vedno, da policija rešuje družbo pred kriminalom.

Skupne značilnosti paradigem so:

- Kako družba v državi določi, kakšni so viri grožnje nacionalni varnosti, če sploh so? Družba prek nosilcev oblasti v glavnem dokumentu določi temeljne vire in možnosti grožnje nacionalni varnosti. V sedanjosti so viri omejeni na globalne, mednarodne in nacionalne, odvisno od države. Od države do države je odvisno, kaj grožnje pomenijo njeni temeljni stanovitnosti, vlogi in odnosu do državljanov. Na podlagi tega se tudi oblikujejo in ocenijo grožnje in viri ogrožanja nacionalne varnosti.
- Kakšne vloge so določene državnim organom, konkretnije vojski in policiji, znotraj nacionalnovarnostnega sistema? Vloge (opis del in nalog) in poslanstva so določeni in odvisni od preteklih dogajanj v državi in zunaj nje. V razmerju med vojsko in policijo ter notranjo varnostjo ni toliko vprašljiva vloga policije, temveč vojske. Vloga vojske v notranji varnosti je predvsem odvisna od preteklih dogajanj, trenutnega ogrožanja in javnega mnenja prebivalcev o zaupanju v vojsko in policijo. Vloga državnih organov se uresničuje prek normativnih aktov, ki jih sprejme državni zbor oziroma parlament države. V normativnih aktih so določeni temeljna poslanstva in naloge, ki jih morata vojska in policija izvrševati. V sodobnem času se viri ogrožanja izredno hitro spreminjajo, stare grožnje se pojavljajo v novih oblikah, nekatera pravila preprosto ne veljajo več, tudi zato, ker so »nedržavni« viri in »nedržavna« ogrožanja (v mislih imam organiziran kriminal in mednarodne organizacije, ki javno izvajajo in podpirajo mednarodni terorizem) že tako močni, da ogrožajo države, kot temeljne nosilce in določevalce osnovnega reda.
- Kdo določi vloge državnim organom oziroma vojski in policiji? Vloge vojski in policiji določi državni zbor oziroma parlament s funkcionalnim imperativom. Zakonodajalec ali ustavodajalec določi funkcionalne naloge, ki jih morata vojska in policija izvrševati. Socialni imperativ pa določi narod vsake države posebej. Socialni imperativ vojske je »sestavljen iz drugih, pogosto konfliktnih zahtev, ki se postavljajo oboroženim silam kot rezultat ideologij, vrednot in kulturnih norm. Lahko se zgodi, da vojaške institucije, ki se popolnoma posvetijo zahtevam socialnega imperativa, ne morejo več izpolnjevati svojih funkcionalnih obveznosti« (Jelušič 1997, 68). Uravnavanje funkcionalnega in socialnega imperativa je ena izmed ključnih nalog nosilca oblasti v državi, ki mora ustvariti družbeni konsenz, da bodo državljani in prebivalci sprejeli nekatera razmerja oziroma odnos vojske ter policije do državljanov in prebivalcev države, če želi imeti uspešen in učinkovit nacionalnovarnostni sistem.

2.3 Slovenska državna obramba in sodelovanje vojske z drugimi državnimi organi

Zakon o obrambi (Uradni list RS, št. 103/2004) določa v tretjem členu, da sestavljata državno obrambo vojaška in civilna obramba. Slovenska vojska je nosilka vojaške obrambe Republike Slovenije. Zakon o obrambi v 37. členu določa naloge Slovenske vojske.

(1) Naloge Slovenske vojske so:

- izvaja vojaško izobraževanje in usposabljanje za oborožen boj in druge oblike vojaške obrambe;
- zagotavlja potrebno ali zahtevano pripravljenost;
- ob napadu na državo izvaja vojaško obrambo;
- ob naravnih in drugih nesrečah skladno s svojo organizacijo in opremljenostjo sodeluje pri zaščiti in reševanju;
- izvršuje obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah in z mednarodnimi pogodbami.

(2) Slovenske vojske ni dovoljeno uporabljati za politično ali strankarsko dejavnost ali namen.

(3) O sodelovanju vojske pri zaščiti in reševanju odloča vlada, v nujnih primerih pa minister na predlog poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije oziroma načelnik generalštaba po pooblastilu ministra.

(4) Vojska lahko sodeluje s policijo pri širšem varovanju državne meje v notranjosti državnega ozemlja skladno z načrti in po predhodni odločitvi vlade. Pripadniki Slovenske vojske pri opravljanju teh nalog nimajo policijskih pooblastil. (37. člen Zakona o obrambi)

V Vojaški doktrini (2006)⁴⁵ je v dvanajstem poglavju določeno, da je:

/.../podporno delovanje Slovenske vojske namenjeno uporabi njenih zmogljivosti na različnih področjih v miru in vojni, ko obseg aktivnosti presega civilne zmogljivosti ali ko je nujna njihova popolnitev. Podporno delovanje Slovenske vojske je usmerjeno v podporo sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter drugim državnim organom in organizacijam pri zagotavljanju varnosti in blaginje državljanov Republike Slovenije. Podporno delovanje vojske obsega zaščito, reševanje in pomoč ob naravnih ter drugih nesrečah, zagotovitev varnosti, boj proti terorizmu, iskanje in reševanje pogrešanih in ponesrečenih, evakuacijo nevojaškega osebja, sodelovanje s civilnimi organizacijami in zaščito kritične infrastrukture ter virov oskrbe/.../ (Furlan 2006, 83).

---

⁴⁵ Vojaška doktrina je najvišji strokovni akt Slovenske vojske in na podlagi 12. člena Zakona o službi v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/07) jo mora vsak pripadnik Slovenske vojske pri opravljanju svojih nalog spoštovati.

Iz te doktrine izhaja neposredna podpora policiji, in sicer v delu, ki se nanaša na zagotavljanje varnosti, boj proti terorizmu in na zaščito kritične infrastrukture.

Vojska in policija sta del nacionalnovarnostnega sistema sodobnih držav in predstavljata instrumente za izvajanje dveh posebnih politik, notranje varnostne in obrambne politike. To je tradicionalna razdelitev obeh družbenih represivnih institucij (Sotlar 2001).

Opravljen je bil raziskava na nizozemskem modelu povezovanja oziroma sodelovanja vojske s civilnim prebivalstvom (Rietjens 2008). Feaver in Kohn sta opravila raziskavo, katere namen je bil pojasniti, zakaj se civilno prebivalstvo in vojska ne razumeta vedno (Feaver in Kohn 2000). Raziskava je uporabna, ker je bila v segment civilnega prebivalstva všteta tudi policija. To bi bil lahko pomemben zgled za slovenski modul sodelovanja, vendar ni raziskave, ki bi natančno opredelila pooblastila in vidik sodelovanja vojske in policije, kakršno ima Republika Slovenija, kot državnega organa, ki nima nikakršnih vojaških prvin z elementi vojaške taktike ali celo operatike⁴⁶. Raziskave o sodelovanju vojske in policije na Slovenskem še nimamo.

Iz tega je razvidno, da se je nekaj raziskav navezovalo na odnos vojska – civilno prebivalstvo ali celo na vprašanje, kakšno bo moderno policijsko delo (Waddington 2013). Vendar ni nikjer opaziti kakšne večje ali odmevnejše raziskave o odnosu vojska – policija, kar bi bilo po mojem mnenju z operativnega vidika nujno. Nujno predvsem zato, ker imata vojska in policija v Sloveniji težave z zagotavljanjem ustrezne operativne številčnosti ljudi. Poudarjam operativne, ker je, kot sem omenil že na začetku, treba za določeno delo ustrezno število ljudi, ki ga vojska in policija v Sloveniji ne dosegata in se kadrovske celote zmanjšujeta⁴⁷. Zato je treba posneti stvarno stanje in ugotoviti, kakšnega želimo doseči⁴⁸ ter zanj narediti izvedbeni načrt ali model za situacije, ki presegajo delo ene same organizacije. In nazadnje, vendar najbolj pomembno, načrt mora biti učinkovit in stvaren. Kot sta opisala Jelušič in Papler (2006), je treba delovati na podlagi resničnih informacij, da se izognemo razočaranju.

---

⁴⁶ Operatika – je skupek teorije in prakse pripravljanja in izvajanja operacij.

⁴⁷ Skupni kadrovske načrt za leta 2013, 2014 in 2015, ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela na seji 19. 9. 2013, predvideva zmanjšanje števila policistov z 8439 leta 2013 na 8188 leta 2015 in vojakov s 7477 leta 2013 na 7255 leta 2015.

⁴⁸ Ciljno stanje ni povezano le z operativnim delom, temveč tudi s strateškim vidikom političnih odločitev in njihovega razumevanja vodstvenega kadra obeh državnih organov.

2.4 Vloga in naloge vojske v sodobnem času

2.4.1 Vloga vojske v sodobnem času

Gospodarska kriza, ki se je začela konec leta 2008, v polni moči pa izbruhnila leta 2009, je imela, in ima, velik vpliv na obrambno-varnostne sisteme držav. V vseh primerjanih državah se je začelo varčevanje, predvsem pa velika reorganizacija, predvsem obrambnih sil. Zanimivo je, da ni velikih reorganizacij policije, kar je še en dokaz o veliki različnosti vojske in policije. Večina varčevanja je bila usmerjena v obrambni sektor⁴⁹.

Sedanji čas prinaša izzive za državne vojske, saj so primerjane države zelo varne in hkrati ranljive. Razmeroma so varne pred vojaškimi napadi drugih držav, vendar zaradi družbenih sprememb, večje prometne pretočnosti in prehodnosti ljudi bolj ranljive, saj je običajen nadzor pretoka ljudi in stvari skoraj onemogočen. Vojska mora biti zaradi vsega tega bolj prilagodljiva in sposobna zelo hitrega odziva. Današnje grožnje, na katere mora biti sposobna odgovoriti, so predvsem teroristične, ki ne ogrožajo Slovenije samo v Sloveniji, ter nekonvencionalni napadi z biološkim, kemičnim ali nuklearnim orožjem. Vojska mora biti sposobna sodelovati v elektronskem bojevanju in na področju zaščite in reševanja.

Vloga vojske se bo pokazala v pripravljenosti odgovoriti na grožnje, ki grozijo državam. Navajajo jih Globalni trendi 2030⁵⁰:

- večja dovzetnost za grožnje, ki jih bodo zaradi boljše izobrazbe in gmotnega položaja sposobne izvesti posamezne osebe;
- razpršeno območje ogrožanja, ne bo enega središča moči ogrožanja, temveč bo moč razpršena in s tem težje določljiva;
- povečanje migracij in selitev ljudi, kar bo doprineslo k slabšemu nadzoru oseb;
- povečane potrebe po vodi, hrani in energiji bodo povzročile težave pri zagotavljanju teh dobrin, kar bo prineslo nove konflikte.

V zadnjem času se je v Sloveniji pojavilo kar nekaj trditev in analiz ter peticij⁵¹, da postajajo grožnje državam univerzalne – nepredvidljive in da bi lahko imeli kar organ oziroma

---

⁴⁹ Zaključni račun proračuna Republike Slovenije kaže, da so se sredstva policije od leta 2010 do leta 2013 zmanjšala s 336.227.163 evrov na 297.998.551 evrov. Sredstva Generalštaba Slovenske vojske so leta 2010 znašala 461.428.486 evrov in so se zmanjšala na 276.455.733 evrov leta 2013. Policija je dobila leta 2013 za 11,3 % manj sredstev, Generalštab Slovenske vojske pa je od leta 2010 do leta 2013 dobil za malo več kot 40 % manj sredstev.

⁵⁰ Global trends 2030. Alternative worlds. Washington 2012.

⁵¹ Revija Mladina je razpisala peticijo z naslovom: Ukinimo vojsko. Namen peticije ni bil samo radikalno znižati števila pripadnikov Slovenske vojske, ampak tudi na novo opredeliti njene naloge. Pod peticijo se je podpisalo veliko vidnih strokovnjakov. Zapis komisije Državnega zbora Republike Slovenije za peticije ter človekove pravice in enake možnosti, z dne 4. 6. 2010.

ustanovo, ki bi združevala vojsko in policijo. Temu je še najbližja žandarmerija – polvojaška enota.

Ena izmed primerjanih držav je tudi Avstrija. Avstrija je ukinila žandarmerijo in jo priključila policiji. Njihove analize so pokazale, da postaja delo vedno bolj specializirano, vedno bolj natančno in specifično. Zato so leta 2005 ukinili žandarmerijo in obdržali le vojsko in policijo.

Sodobni oboroženi boji potekajo v urbanih naseljih. Kar nas logično navezuje na policijsko delo in vpetost policije v urbana naselja, saj je policija namenjena predvsem vzdrževanju javnega reda in ne sodelovanju v oboroženih spopadih.

Teoretično je bilo že večkrat dokazano (Carswell 2009, 147), da se bo v prihodnosti v konfliktnih situacijah najbolje obnesla milica⁵² oziroma policija in šele nato vojska. Praksa kaže ravno nasprotno. Že Carl von Clausewitz je dejal, da je treba, če trčita teorija in praksa, slediti praksi. S to trditvijo se zaradi svojih izkušenj popolnoma strinjam.

Moji argumenti: Ker potekajo boji v naseljih, bi bilo logično, da se bodo najbolje obnesle polvojaške ali dobro oborožene policijske enote. Pri tem lahko popolnoma podprem znanstvena dognanja. Praksa pa kaže, da se polvojaške in policijske enote ne obnesejo v delovanju s težkim orožjem in ognjeno podporo (Banovac 2007)⁵³, kar je bistveni element vsega trenutnega operativnega in taktičnega delovanja vojsk v urbanih naseljih. Danes ni nobenega vojaškega spopada članice Organizacije severnoatlantske pogodbe (NATO), v katerem se ne bi uporabljalo težko orožje⁵⁴ ali vsaj brezpilotna letala, ki so oborožena z bombami.

Zato trdim, da je prihodnost še vedno vsaj v dveh organizacijah prisile, to je vojske in policije. In naloga države je zato odgovoriti na vprašanje, kako najbolje ustvariti sinergijske učinke obeh organizacij.

Ne smemo zanemariti dejstva, da vse države, ki sem jih primerjal v disertaciji, črpajo svojo uporabo sile, predvsem uporabo orožja, iz policijskih pooblastil in načela sorazmernosti, kar zaradi učinkovitosti nacionalnovarnostnega sistema in tudi varstva človekovih pravic in svoboščin nakazuje potrebo po proučevanju in dopolnjevanju obeh organizacij.

---

⁵² V slovenskem prostoru ni pomenske razlike med izrazoma milica ali policija. V tujini, npr. Avstriji, se velikokrat uporabi izraz milica za enote, ki predstavljajo vojaške rezerviste.

⁵³ Deklaracija Sveta Evrope št. 690 iz leta 1979 ne določa vrste oborožitve, ki naj jo uporablja policija. Navedeni S. Banovac je opisal tragedijo, ki se je zgodila v ruskem mestu Beslan, kjer je ruska policija uporabila artilerijo za boj proti teroristom. Posledica terorističnega napada je bilo najmanj 330 smrtnih žrtev.

⁵⁴ Orožje večjega kalibra ali večje teže.

2.4.2 Nove naloge vojske v sodobnem času

Svet se je po letu 1990 močno spremenil. Spremembe so se odrazile tudi na oboroženih silah, hladna vojna se je končala. Že Moskos (Moskos, Williams in Segal 2000) ugotavlja, da se je vojska po padcu železne zavesne močno spremenila, da ne temelji več na množičnosti ali nacionalnosti držav in da ima popolnoma drugačen odnos s civilnim prebivalstvom. Kljub vsemu pa številne različne oblike vojn divjajo še naprej (Luard 2001).

Opravljenih je več raziskav, predvsem kazalnikov, kam naj se usmeri vojska po koncu hladne vojne (Ritz, Spector 1996; Moskos 1998, Moskos, John, Segal 2000). Moskos (1998) navaja, da vojska po letu 1990 opravlja nove naloge, kot so mirovne in humanitarne operacije. Misija lahko pomeni delovanje znotraj države, zunaj nje ali celo le izvedbo naloge v miru, to je v času, ko ni razglašeno vojno stanje ali izredne razmere.

V disertaciji izraz delovanje vojske v misiji pomeni delovanje vojske zunaj mej države, v drugi državi, s katero ni v vojni, in delovanje vojske v naddržavni organizaciji s pooblastili Organizacije združenih narodov, Evropske unije, Organizacije severnoatlantske pogodbe (North Atlantic Treaty Organization) ali Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE).

Ugotovitve (Moskos 1998) o nalogah⁵⁵, ki jih opravlja sedanja vojska, držijo. Seveda je medtem že prišlo do operativnega načrtovanja in sodelovanja med civilnim in vojaškim delom ter menedžmentom (Gibson in Snider 1999) pri raziskavah o tem, ali se mora vojaška kultura spremeniti zaradi boljšega sodelovanja z nevojaškimi subjekti (Hillen 1999).

Slovenija je članica Evropske unije in mora svojo politiko na obrambnem področju usklajevati s skupno zunanjo varnostno politiko (SZVP) Evropske unije ter Evropsko varnostno in obrambno politiko (EVOP) (Allen in Smith 2000).

Nove naloge vojske v sodobnem času, kot je na primer povezovanje vojske s policijo, je treba razmejiti tudi po napadih enajstega septembra 2001 v Združenih državah Amerike. Razmejitev je nujna zaradi razumevanja terorizma in netipičnega sodelovanja vojske in

---

⁵⁵ Že leta 1998 je C. Moskos navedel, da se bodo naloge vojske v prihodnosti spremenile na način, da naloga vojske ne bo več sodelovanje v vojnah, ampak bo v prihodnosti vojaško delo sodelovanje v različnih misijah, ki ne bodo klasično vojaške in bodo potekale zunaj matične države, saj se bodo vojske uporabljale kot večdržavne in bodo podrejene naddržavnemu vodstvu.

policije, saj je predvsem tuja vojska dobila nekatera pooblastila in nove oblike dela za delovanje znotraj države⁵⁶. Takšno stanje je še izrazitejše v Združenih državah Amerike, kjer je vojska začela opravljati naloge, ki so izključno v pristojnosti Nacionalne garde in Zveznega preiskovalnega urada⁵⁷ (Arkin 2007).

Slovenska vojska sodeluje v mednarodnih operacijah in na misijah že od leta 1997. Prva enota, napotena v tujino, v Albanijo, je bila zdravstvena enota Slovenske vojske. Leta 2013 je bila glavnina Slovenske vojske napotena na Kosovo in v Afganistan. Na Kosovu je Slovenska vojska odgovorna za teritorialno določeno območje, na katerem lahko v posebnih primerih tudi vzdržuje javni red. V praksi večinoma dela prav to: s svojo prisotnostjo deluje preventivno in zaradi zgodovinskih izkušenj iz prejšnje države tudi zelo uspešno⁵⁸.

V Afganistanu opravlja mentorstvo afganistanski vojski in policiji⁵⁹ ter podpira te sile pri opravljanju nekaterih operativnih nalog, ki so povezane predvsem z vzdrževanjem javnega reda. V praksi se dogaja, da napadeni skupini Afganistanske vojske Slovenska vojska zagotovi podporo, ki je lahko tudi ognjena moč⁶⁰.

Pomembno je, da mora moderna vojska načrtovati takšna dela, ki niso tipična vojaška, in se zanje usposablja, na primer za humanitarno pomoč (Allied Joint Doctrine AJP-01(D) 2010, 12) in diplomatsko ali civilno delovanje (Allied Joint Doctrine AJP-01(D) 2010, 25). Združena doktrina Nata⁶¹ je temeljni okvir za vsa delovanja vojsk njegovih članic. Diplomatsko delovanje, predvsem pa humanitarna pomoč in civilno delovanje so dela, ki jih opravlja predvsem policija. Humanitarna pomoč je najbolj izražena v vsakodnevnem delu policije, saj ljudje v stiski pokličejo na pomoč ravno policijo. Diplomatsko delovanje v tem

---

⁵⁶ Zakon o obrambi (UPB-1) je leta 2004 določil v 66. členu, da ima vojaška policija pravico in pooblastila, da opravlja protiteroristične preglede. To je bila novost, saj do takrat Slovenska vojska ni imela teh pravic in pooblastil.

⁵⁷ Ameriško ministrstvo za domovinsko varnost (Department of homeland security) je bilo ustanovljeno leta 2002 in je povežalo 22 ameriških uradov v enega, z veliko pooblastili, tudi takšnimi, da lahko na podlagi Zakona o domovinski varnosti iz leta 2002 (Homeland security act from 2002) sekretar oz. minister za domovinsko varnost za preprečitev terorističnega napada zahteva od vseh državnih organov podporo in izvršitev zelenega. Torej tudi od vojske. V praksi in iz svojega zaznavanja, ko sem bil v Afganistanu z ameriški vojniki, sem to opazil kot zbiranje in predvsem obdelavo ter hranjenje osebnih podatkov običajnih lokalnih ljudi, predvsem civilistov.

⁵⁸ Sam sem že bil v misiji na Kosovu in tudi moje delo vključuje veliko obiskov Kosova, tako da napisano odraža moja opazovanja.

⁵⁹ Mentorstvo afganistanski policiji ni vključevalo uporabe in izvedbe kakršnih koli policijskih pooblastil, temveč zgolj osnovno uporabo orožja in zbirnih postopkov.

⁶⁰ Januarja 2014 je bil slovenski vojak ranjen v boju v Afganistanu. Zgodilo se je ravno navedeno, Slovenska vojska je spremljala enoto Afganistanske vojske, katere mentor je bila, ko so jih silovito napadli s strelnim orožjem.

⁶¹ Allied Joint Doctrine AJP – 01(D).

kontekstu ni le zbiranje informacij, temveč tudi preventivno delovanje in je demonstracija moči, v kateri izstopa vojska. Civilno delovanje se pojavlja povsod po Evropi, saj se skoraj vse vojske krčijo in vedno bolj sodelujejo v organizacijah, ki so namenjene pomoči ob naravnih in drugih nesrečah (Evropska obrambna agencija 2012).

Zanimivo v Sloveniji je, da kljub obsežnim poplavam leta 2010 niso bile razglašene izredne razmere in da je v sporočilu za javnost vlade Republike Slovenije⁶² navedeno, da je bilo pri pomoči prebivalcem aktivnih 1526 policistov in 70 policistov v pripravljenosti. Slovenski vojski je bila namenjena le zahvala, o kakšnem operativnem delu pa ni bilo nobenega poročila, čeprav je bila skoraj polovica države pod vodo in je tudi Slovenska vojska operativno delovala. Vlada je bila v tem primeru izrazito pristranska, saj Slovenske vojske ni omenjala, niti ni navedla, koliko vojakov je sodelovalo pri odpravljanju posledic velikih poplav.

2.5 Vloga in naloge policije v sodobnem času

2.5.1 Vloga policije v sodobnem času

Vloga policije v sedanjem času se ni bistveno spremenila od njenih začetkov v srednjem veku. Še vedno prevladuje večinsko mnenje, da je temeljno policijsko delo pregon kriminala (Plant in Scott 2009, 11), torej vzdrževanje nekega temeljnega reda. Ameriško profesionalno združenje (American Bar Association)⁶³, ki združuje strokovnjake različnih področij je določilo, katera so policijska dela v sodobnem času:

- preventivno in represivno delovanje proti dejanjem, ki ogrožajo človeška življenja in premoženje, vključno z drugimi hudimi kaznivimi dejanji;
- pomoč žrtvam kaznivih dejanj in varovanje ljudi pred poškodbami;
- varstvo ustavnih norm, kot sta svoboda govora in svoboda prostega združevanja;
- omogočanje varnosti vseh vrst prometa;
- pomoč tistim, ki ne morejo skrbeti zase, vključno z vinjenimi, odvisniki od drog, mentalno bolnimi, pomoč invalidom, starim in mladim;
- reševanje sporov med posameznimi osebami, skupinami ljudi, občani in državnimi ali lokalnimi organi;
- pozornost, usmerjena na dejanja, ki lahko v prihodnosti prerastejo v grožnje ali nevarnost širši skupnosti;

---

⁶² S seje vlade Republike Slovenije 23. septembra 2010.

⁶³ Združenje je bilo ustanovljeno leta 1878.

- proaktivno ustvarjanje in vzdrževanje občutka varnosti v lokalni skupnosti (Standards on Urban Police Function 1986, 1–2.2).

V teh točkah policija ni le državni organ sistema notranje varnosti, ki sodeluje s subjekti, ki prispevajo k nacionalni varnosti Slovenije (ZODPol, 2. člen), temveč je državni organ, katerega temeljna vloga je resnična skrb za varnost prebivalcev in omogočanje občutka varnosti prebivalcev nekega območja. To je bilo tudi ugotovljeno v raziskavi (Meško, Sotlar, Lobnikar, Jere in Tominc 2012, 13), iz katere je mogoče razbrati, da ima policija pri prebivalcih pozitiven vpliv na zmanjšanje strahu pred kriminaliteto.

2.5.2 Nove naloge policije v sodobnem času

Policijsko delo v skupnosti oziroma v skupnost usmerjeno delo (*Community policing*) je filozofija in strategija, s katero naj bi se presegel klasični policijski boj proti kriminalu. V boj proti kriminalu in vsem odklonskim dejanjem naj bi se vključila skupnost, tudi posamezniki in bi tako s skupnimi močmi dosegli boljše varnostne rezultate. Ta oblika dela omogoča bolj povezano delo lokalne skupnosti in policije (Kappeler in Gaines 2015, 557). To obliko policijskega dela omenjam kot novo policijsko delo zaradi velike popularnosti in predvsem odmevnosti policijskega dela.

Iz raziskave (Meško, Sotlar, Lobnikar, Jere in Tominc 2012) je razvidno, da bi se policija morala bolj usmeriti k dejavnikom na nacionalni ravni, saj ima tu državna policija največji vpliv. V Sloveniji so to dejavniki negotovosti in ogrožanja javne varnosti. Raziskava (Meško, Sotlar, Lobnikar, Jere in Tominc 2012, 15) je nakazala sodobne naloge policije na lokalni ravni, kot so: situacijski preventivni ukrepi, dejavnost nadzora, podporne nadzorne dejavnosti – državljsko samovarovanje in socializacija ter ukrepi za odpravo ravnanja »nisem vedel« (situacijska preventiva). Ugotovitve so zelo podobne v prejšnjem poglavju navedenim standardom (Standards on Urban Police Function 1986, 1–2.2).

Poleg klasičnih so policiji dodane nove naloge, ki so v bistvu izpeljanke klasičnih nalog oziroma specializirane klasične naloge. Zaradi vedno hitrejšega spreminjanja družbe (Barle 2010) pa je nujno bolj specializirano opravljanje policijskega dela. Takšne naloge, ki jih navajata Plant in Scott (2009), so:

- nadzor nad prodajo in uživanjem alkohola,

- zapora trga drog (onemogočanje podpore uživanju drog, kot so usluge, prostori in druga sredstva),
- večji nadzor lokalnih skupnosti, vendar prijazen, predvsem preverjanje lastnikov nepremičnin in najemnikov,
- preventivno delovanje v okoljih, kjer se zadržuje veliko ljudi,
- ozaveščanje javnosti o pomenu varnosti,
- zmanjšanje kaznivih dejanj v povezavi z vozili,
- preventivno delovanje na področju vlomov,
- preventivno delovanje na področju majhnih trgovinskih tatvin,
- preverjanje hitrosti vozil, predvsem v lokalnih skupnostih,
- minimaliziranje grafitiranja objektov,
- namenjanje pozornosti motnjam javnega reda in miru,
- nadzorovanje cestne prostitucije.

Naštete so predvsem naloge, ki vključujejo večjo skrb za ljudi, ne le na strogo operativni ravni, na kateri lahko s čutili zaznamo policijsko delovanje, temveč nove sodobne naloge, ki jih ljudje notranje občutimo in so povezane z našimi čustvi ter notranjimi občutki. Počutiti se moramo varne, čeprav so tudi občutki lahko popolnoma neodvisni od stvarnega stanja⁶⁴. Da bi policija te naloge lahko učinkovito opravljala, potrebuje pomoč pri drugih nalogah, ki so prav tako temeljne. Pri nekaterih ji lahko pomaga vojska ter jo tako razbremeni.

Delo vojske se v zadnjem času zelo spreminja, policija lahko pri tem zelo pomaga vojski. Pomagala ne bi le vojski, s svojimi izkušnjami in pristopom do dela bi pomagala celotnemu nacionalnemu obrambno-varnostnemu sistemu. Vojska opravlja tudi klasična policijska dela, čeprav v nasprotju s Haltinerjem (2001, 359) ne mislim, da prihaja do policizacije vojske, saj menim, da opravljanje podobnih del še ne pomeni, da se to dogaja. Do nje bi prišlo, če bi vojska začela izvajati policijska pooblastila. Policizacija bi bila, če bi vojska začela posegati v človekove pravice in svoboščine⁶⁵ podobno kot policija, kar pa se ne dogaja. Nova naloga policije v sodobnem času bi bila, da bi vojski na operativni ravni pokazala, kako se opravljajo nekateri policijski postopki, vendar z ostro ločnico pri policijskih in vojaških pooblastilih.

---

⁶⁴ V raziskavi (Meško, Sotlar, Lobnikar, Jere in Tominc, 2012) je navedeno, da se ženske in starejši počutijo bolj ogrožene, kot mlajši moški v enakem življenjskem okolju.

⁶⁵ Izvajanje policijskih pooblastil pomeni poseg v človekove pravice in svoboščine.

Že v Ilustriranem Slovincu, ki je bil priloga časopisa Slovenec, je na strani 230 v številki 29 iz leta 1930 izšel članek z naslovom Moderna tehnika v službi policije. V njem je navedeno, »/.../ da policija ne sme zaostajati za svojimi klienti.«

Zgolj klasično opravljanje policijskega dela je preživeto. Policija se mora bolj posvetiti posebnostim, se bolj specializirati. Ker pa so kadrovske in materialne viri slovenske policije zelo omejeni, skoraj ne vidim druge poti, kot da jo vojska razbremeni, policija pa nastali kadrovske in materialne viške nameni posebnim nalogam.

2.6 Koncepti sodelovanja med vojsko in policijo

2.6.1 Analiza konceptov sodelovanja vojske in policije

Koncepti sodelovanja vojske in policije so zelo raznoliki in redki, saj večino vojaškega sodelovanja poteka v povezavi s polvojaškimi ali žandarmerijskimi enotami. Vendar kljub temu obstaja nekaj prevladujočih vzorcev. Sodelovanje načeloma ne bi smelo biti težavno, saj policija združuje veliko različnih oblik dela in dolžnosti (Bigo 2000), a se omenja kvečjemu sodelovanje z žandarmerijskimi enotami⁶⁶.

Najvišji strokovni akt Slovenske vojske je Vojaška doktrina⁶⁷. Ta omenja sodelovanje Slovenske vojske s Policijo na več mestih. Začne se s četrtem poglavjem Poslanstvo in naloge Slovenske vojske, v katerem je Policija omenjena kot državni organ, ki mu vojska daje podporo in možnost sodelovanja v boju proti terorizmu, podporo diplomatskim aktivnostim ter iskanju in reševanju. Pri iskanju in reševanju ni točno določeno, ali so to samo osebe ali je možnost tudi iskanja predmetov ali sredstev kaznivih dejanj, kar je z operativnega vidika zelo pomembno. Vojaška doktrina nadaljuje sodelovanje vojske in policije v sedmem poglavju, ki govori o strateškem poveljevanju, in sicer, da Generalštab Slovenske vojske za strateško usklajevanje vojaških in civilnih aktivnosti vzdržuje povezave z Generalno policijsko upravo (Furlan 2006, 44). V dvanajstem poglavju Podporno delovanje je omenjeno sodelovanje Slovenske vojske in Policije kot vojaška podpora varnostnemu sistemu, skladno z usmeritvami vlade Republike Slovenije, pri varovanju državne meje, obvladovanju množičnih in ilegalnih migracij, protiterorističnem delovanju, varovanju oseb, nadzoru prometa in zagotavljanju reda (Furlan 2006, 85).

---

⁶⁶ Bigo, Didier, 2000. When Two Become One, V Kelstrup Morten, Williams Michael C. (eds), International Relation Theory and the politics of European Integration, Power, Security and Community, London, Routledge, str. 171–205.

⁶⁷Furlan, Branimir, 2006. *Vojaška doktrina*. Ljubljana: Defensor.

Dodatne naloge so še (Grizold 2005) iskanje in reševanje iz zraka ter na morju in na kopnem. Poleg naštetih nalog lahko vojska tudi logistično podpira delovanje Policije.

Vojaška doktrina v dvanajstem poglavju jasno razločuje poveljniške odgovornosti in pristojnosti, pri katerih so za poveljevanje odgovorni vojaški poveljniki, aktivnosti Policije pa vodi generalni direktor policije ali njegov namestnik. Slovenska vojska se tudi operativno povezuje z Operativnim komunikacijskim centrom Policije, kar pomeni zelo učinkovito in nujno povezavo za uspešno skupno operativno delo. Na taktični ravni Vojaška doktrina določa povezavo med poveljstvi enot in policijskimi upravami.

Najvišji vojaški strokovni akt je zelo dobro uredil sodelovanje Slovenske vojske in Policije, čeprav je na 88. strani Vojaške doktrine napisano, da Slovenska vojska v nalogah varnostnega sistema ne prevzema odgovornosti, razen če se naloge izvajajo na vojaških območjih ali so ogroženi pripadniki Slovenske vojske. To navedbo sem ocenil kot manj pomembno zaradi preprostega dejstva. Dosedanja praksa operativnega delovanja Slovenske vojske in Policije je pokazala, da vojaški poveljniki naloge popolnoma prevzemajo in opravijo z vso odgovornostjo, kljub temu da jih opravijo na varnostnem in ne le na obrambnem področju.

Sodelovanje vojske in policije je povezano z »demokratizacijo« policije (Harbour 2006), v smislu večje uporabnosti za prebivalstvo in legitimnosti vojske v družbi, ki je v povezavi z legitimnostjo nasilja⁶⁸ (Jelušič 1997). Obenem je treba še upoštevati »nevarnost« usmerjenosti k izvršitvi naloge, ki dobi pogosto prednost pred varovanjem človekovih pravic in svoboščin (Harrison in Laliberte 2008). Nevarnost je mišljena v kontekstu vojaškega načina opravljanja nalog, ki se razlikuje od policijskega. Vojaško opravljanje nalog temelji na ukazih nadrejenih poveljnikov in enostarešinstva (43. člena Zakona o obrambi), policijsko pa na policistu posamezniku, ki se na podlagi policijskih pooblastil samostojno odloča o ukrepanju (43. člen Zakona o organiziranosti in delu v policiji).

Svet se spreminja, mogoče še nikoli tako hitro, kot ravno zdaj, globalizacija prav tako zelo vpliva na varnostno-obrambni sistem (Bislev 2004), mogoče so se ravno zato pojavila mnjenja, da je v prihodnosti najbolje oblikovati žandarmerijske ali polvojaške enote (Lutterbeck 2004), ki naj bi bile najbolje pripravljene in usposobljene za bojevanje in vzdrževanje reda. Seveda je bilo na področju kriznega upravljanja ta teorija že zavrnjena

---

⁶⁸ Zakonitega, upravičenega nasilja.

(Moe 2006), kar tudi sam zagovarjam, saj postajajo razmere specifične, tako da posploševanje nima več resne podlage za uporabnost v stvarnem življenju. Obstaja tudi drugačen pogled⁶⁹ (Podbregar 1999), in sicer preoblikovanje ene organizacije v drugo (Kraska in Kappeler 1997).

Mogoče je treba iskati vzroke za takšno univerzalnost, vsi vse znajo, v koncu devetdesetih let, takrat so se pojavila prva resna dela, ki so reševala vprašanje, kakšno konkretno delo naj opravlja vojska po padcu železne zaves (Moskos 1998). Za slovenski prostor so bila ta mnenja očitno pomembna, saj je resolucija⁷⁰ predvidevala zelo podobno vpetje vojske v pomoč državnim organom in organizacijam ob katastrofah ali izrednih razmerah. Naslednica navedene resolucije⁷¹ je sodelovanje vojske še natančneje opredelila.⁷²

Po letu dva tisoč se je začelo pojavljati intenzivno operativno delovanje vojsk kot pomoč civilnim oblastem (Salt in Smith 2005) tudi na podlagi tradicionalnih vrednot ali celo poslanstva (Schulbert 2004) oziroma sprememb tradicionalnih opravil vojske in policije (Sotlar 2000). Nacionalnovarnostni sistemi so se seveda odzvali z različnimi obrambno-varnostnimi politikami (Tatalović, Grizold in Cvrtila 2008), vendar se takoj pojavi vprašanje, kako se takšna politika obnese v resničnem svetu, v resničnih izrednih razmerah. Opisi, ki niti niso tako časovno oddaljeni, predstavljajo policijo in žandarmerijske enote, in ne klasičnih vojaških enot, ki delujejo predvsem vsaka na svojem področju in skoraj nepovezano (Andrade 1985) oziroma ločeno in opozarjajo na težave, ki pri tem nastajajo (Jervis 1978), še posebno pri vodenju velikih sistemov (Hunt in Roppo 1995). Sodobnejše navedbe se razlikujejo predvsem zaradi širšega pogleda na vojaštvo, predvsem na vojaštvo v družbi (Bebler 2005), ter ponovnega opredeljevanja, kaj sploh so oborožene sile (Edmunds 2006) in čemu so namenjene (Feaver in Kohn 2000 in 2001). Vse to so dejavniki, ki kažejo na novo dogajanje ali bolje rečeno veliko hitrost sprememb ali reform (Hillen 1999), za katere je bilo v preteklosti treba veliko več časa, kot danes. Nekatere države so se vprašanja lotile tako, da v varnostni sistem ne vključujejo vojske (Winfrey 2004), druge jo vključujejo (Zagorski 1994),

---

⁶⁹ I. Podbregar v navedenem delu meni, da bi sodobne oborožene sile morale biti pripravljene za delovanje proti trgovini z mamili.

⁷⁰ Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 56/2001.

⁷¹ Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 27/2010.

⁷² *Razvoj dela obrambnega sistema bo usmerjen v zagotavljanje nevojaških zmogljivosti za podporo delovanju Slovenske vojske in zavezniških sil na ozemlju Republike Slovenije ter v mednarodnih operacijah in misijah. Ukrepi, naloge in aktivnosti tega dela obrambnega sistema se načrtujejo s ciljem zagotoviti celovito pripravljenost za pravočasno in učinkovito odzivanje države na vse vrste virov ogrožanja in tveganja od mirnodobnih kriz do vojne.* (Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 27/2010, 6.2)

vendar jim je skupno, da želijo doseči čim boljši rezultat in večjo nacionalno varnost ob upoštevanju nekaterih pravil delovanja, ki jih nadzorujejo (Born 2003). Rešitev tega vprašanja je močno povezana s posebnostmi držav ali narodov (Heginbotham 2002; Cline 2003; Burk 2005; Wilson 2006 in Waddington 2013).

Na sodobne izzive notranje državne varnosti se je prva odzvala policija (Maguire in King 2004) in preoblikovala policijsko delo (Loader in Walker 2001 in Watson 2006) ter na novo določila njegove omejitve (Aden 2001), še posebno znotraj mednarodnega kriznega upravljanja (Gourlay 2004), ter uporabo sile in strelnega orožja⁷³ (Kennison in Loumansky 2007). Čeprav so bile nekatere oblike delovanja, predvsem na področju terorizma, v smislu teorije nove za Slovenijo (MacKenzie-Orr 1979), že opisane, ne smemo pozabiti, da je bila v Sloveniji ustanovljena policijska protiteroristična enota že leta 1972, ki je, kar je še posebno pomembno, v resnici operativno delovala, vendar se ni veliko povezovala z oboroženimi silami oziroma vojsko. Lahko bi trdil, da je policija organizacijsko bolj prilagodljiva kot vojska, predvsem se odziva na nova varnostna vprašanja.

Nekatere države vključujejo vojsko kot novo obliko delovanja proti kriminalcem (Alvaro 2005) ali kar celoten spekter delovanj (Jobbagy 2003) oziroma razmišljajo, kje vse bi se dalo vojsko uporabiti pri vzdrževanju javnega reda (King in Waddington 2004). Zelo veliko je bilo napisano o boju proti terorizmu in že pred tridesetimi leti (Thackrah 1983) so se pojavila razmišljanja o uporabi vojske v ta namen, vendar je vključevanje vojske v notranje zadeve držav odvisno od vsake države posebej in ni vzorca, ki bi veljal za vse.

Vojska se preoblikuje težje in bolj odmevno, kot policija. Nov izziv za sodobne vojske je gotovo padec železne zaves leta 1989, kar je zelo močno vplivalo na preoblikovanje obrambnih sil ter določanje novih poslanstev⁷⁴. Bipolarnost (Needler 2005), predvsem v evropskem prostoru, je izginila in to pomeni resničen izziv vojskam (Moskos, Williams, Segal 2000; Jelušič 2003). Za Slovensko vojsko se to kaže v obrambni strategiji⁷⁵, ki je gledana z zdajšnje perspektive, napisana je bila 2001, a še vedno velja, skoraj popolno nasprotje stanju Slovenske vojske leta 2008 (Türk 2008) in leta 2012.

---

⁷³ V preteklosti, na primer leta 1998, je Zakon o policiji določal, da se proti osebi, ki je bila zalotena pri storitvi kaznivega dejanja, sme uporabiti strelno orožje, če ni mogoče drugače preprečiti bega storilca kaznivega dejanja, za katero se sme izreči kazen zapora 8 let. Teoretično je to pomenilo, da bi lahko policist ustrelil osebo, ki je storila kaznivo dejanje »izdaje nekritega čeka in zlorabe bančne ali kreditne kartice«. Seveda se takšen primer v praksi ni zgodil.

⁷⁴ Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV), Uradni list RS, št. 56/2001, in Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV-1), Uradni list RS, št. 27/2010.

⁷⁵ Obrambna strategija Republike Slovenije, Vlada RS, št. 820-00/2001-1, 20. december 2001

V Republiki Sloveniji vojska in policija sodelujeta predvsem na področju izobraževanja, usposabljanja in na nekaterih drugih področjih, tudi pri izmenjavi izkušenj, kar je opredeljeno v letnem načrtu sodelovanja med Slovensko vojsko in Policijo (priloga B), ki ga vsako leto podpišeta predstojnika organizacij. Obstaja tudi načrt delovanja Policije ob velikih poplavah⁷⁶, v katerem sodelovanje s Slovensko vojsko ni niti omenjeno, vendar lahko sklepamo, da je to vključeno v določbo »*Policija sodeluje z drugimi državnimi organi*«, kar ni operativno, saj je sodelovanje s tujimi policijami izrecno določeno, medtem ko sodelovanje z vojsko ni. Ta načrt je značilen primer neustreznega načrtovanja operativnega delovanja, saj je za operativni vidik velika težava neposredno nenavajanje organov, s katerimi bi bilo treba sodelovati. Navedeno je primer, da praktičnega oziroma operativnega sodelovanja na strateški ravni v Sloveniji med vojsko in policijo ni⁷⁷, temveč je to sodelovanje prepuščeno operativni ravni sodelovanja vojske in policije ali konkretno poveljnikom brigad ali polkov ter policijskim vodjem, zadeva se torej ne rešuje na ravni ministrstev za obrambo in notranje zadeve oziroma na ravni Generalštaba Slovenske vojske in Generalne policijske uprave.

2.6.2 Primerjava konceptov drugih držav

Spencer (1985) je opisala odnos med policijo in vojsko v Prusiji od leta 1848 do 1914. Članek je pomemben, ker je opisala, kako so že takrat novačili ljudi ali začrtovali karijerne poti vojakov in policistov, npr. policist je lahko postal nekdo, ki je imel vsaj devet let vojaške službe, v nekaterih mestih celo dvanajst, kar ni veljalo za administrativno osebje, za vsa druga »klasična« policijska dela pa. Policija je nastala iz vojske, red in disciplina, uniforme in ravnanje so bili izpeljani iz vojske, kar niti ni presenečenje, saj so morali biti policisti izkušeni vojaki. Vendar sta se sčasoma delovni področji vojske in policije vedno bolj oddaljevali in postajali specializirani.

Nekatere države so obdržale to močno vez z oboroženimi silami in postopno razvijale enote, ki so združevale značilnosti obeh⁷⁸, vendar so tudi te države razvile organizacije, ki imajo samo policijske značilnosti.

---

⁷⁶ Načrt dejavnosti Ministrstva za notranje zadeve in Policije ob poplavah. Pripravilo Ministrstvo za notranje zadeve (šifra 145-04-833-1572004/1 z dne 3. november. 2004.

⁷⁷ Februarja 2014 je Slovenijo na Postojnskem in Pivškem prizadel žled, ki je obe območji okoval v led. Ena izmed velikih posledic je bila izguba več kilometrov električnih daljnovodov in električne energije za veliko območje. Občine so nadomeščale energijske potrebe z električnimi agregati. Osebno sem štabu Civilne zaščite Občine Postojna ponudil pomoč vojaške policije pri varovanju električnih agregatov in goriva, ker so se začele dogajati kraje agregatov in goriva. Pomoč je Policija zavrnila.

⁷⁸ Žandarmerije, polvojaške enote ...

Od primerjanih držav imata polvojaške enote samo Italija, in sicer karabinjerje (*Carabinieri*), in Nizozemska kraljevo vojaško policijo (*Koninklijke Marechaussee*). To so vojaške enote z nekaterimi policijskimi pooblastili. Vendar sta kljub temu razvili tudi klasične policijske enote, ki so namenjene varnostnim nalogam, kot so vzdrževanje javnega reda in preprečevanje, odkrivanje ter preiskovanje kaznivih dejanj. Uredili sta tudi sodelovanje med vojsko in policijo.

Italija redno vključuje vojsko v operativno delovanje znotraj države. Pri tem sta zelo pomembni tradicija in zgodovina delovanja vojske v notranjih zadevah države. Njihov koncept delovanja je predvsem preventivne narave, saj delujejo vojaki na območjih, na katerih se pojavlja večje število kršitev javnega reda ali v bližini kritične infrastrukture. Preventivna naravnost delovanja vojske se kaže tudi v tem, da vojak, ki zazna kaznivo dejanje ali prekršek, ni pooblaščen za obravnavanje tega dogodka, temveč mora poklicati policijo, ki prevzame postopek in ga tudi obravnava.

Nizozemska vključuje vojsko v specializirana delovanja, kot so varovanje, spremstvo, asistence, s to posebnostjo, da so vojski dodeljena nekatera pooblastila, sicer ne za obravnavo oziroma preiskovanje, temveč predvsem za konkretno operativno delovanje v smislu prvih policijskih ukrepov⁷⁹. Ob kršitvi javnega reda lahko celo uporabi prisilna sredstva, enako kot policija, kar kaže na veliko stopnjo zaupanja v strokovno in zakonito delovanje vojske.

Avstrija ima tradicijo nadzorovanja državljanov⁸⁰, kar se kaže tudi v možnostih delovanja vojske znotraj države, saj se lahko v izrednih razmerah celo sama odloči⁸¹, kdaj so izpolnjeni pogoji za takšno delovanje, kar je izreden primer zaupanja in moči hkrati. Stopnja zaupanja je velika (Evropska komisija 2010), našel pa nisem nikakršnih podatkov o zlorabi tega zaupanja.

Švica kot druga najbolj militarizirana država⁸² na svetu je posebna v sodelovanju med policijo in vojsko v smislu vodenja operativnega delovanja, pri čemer je za vodenje zadolžena

---

⁷⁹ Zavarovanje kraja dejanja, zbiranje prvih obvestil ...

⁸⁰ Bachov absolutizem, ki je nastopil po zadušitvi revolucije. Trajal je deset let, od 1849 do 1859.

⁸¹ Poveljnik 7. Jägerbrigade avstrijske vojske je po javnem koroškem radiu sam poročal, da ima že 1000 vojakov pripravljenih, da bodo skupaj z avstrijsko policijo zavarovali javne poti. Poročal je oktobra leta 2013 na podlagi vremenske napovedi, ki je napovedovala močno sneženje, med javljanjem na radiu so bile javne poti še normalno prevozne. Zavarovanje in čiščenje javnih poti so pozneje, čez dan, ko jih je sneg popolnoma zaprl, tudi učinkovito opravili.

⁸² Švica ima nenavaden sistem orožne politike. Vsi, ki so uspešno opravili obvezno služenje vojaškega roka, imajo svoje vojaško orožje spravljeno doma. Tudi polavtomatsko. Leta 2011 so imeli Švicarji referendum, s

kantonska policija, aktiviranje vojske pa poteka na konfederacijski ravni, saj mora dati soglasje za uporabo vojske znotraj države ministrstvo, pristojno za obrambo. Švicarski koncept delovanja je čim večje ohranjanje samostojnosti in neodvisnosti kantonov, kar se kaže v vodenju operativnega delovanja pri aktiviranju vojske za dela znotraj države.

Velika Britanija ima zelo stroge pogoje za uporabo vojske v državi, za reševanje varnostnih vprašanj je mogoče malo hitrejša, če je primer povezan s terorističnimi dejanji, v vseh drugih primerih pa je nujno politično soglasje, kar kaže na nezaupanje in poseben nadzor nad uporabo vojske v notranjih zadevah lastne države (Gronke in Feaver 2000). Glavne naloge, za katere naj bi se vojska uporabila, so protiteroristično delovanje ali iskanje nevarnih oseb. Vse druge naloge so tako izredne, da je skoraj nemogoče pričakovati uporabo vojske v sodelovanju s policijo. Razvoj policije v Veliki Britanije je potekal ločeno od vojske. Prvi policisti niso bili najprej vojaki, temveč so generično rasli v novo organizacijo.

2.7 Oblike sodelovanja med vojsko in policijo

2.7.1 Kakšne oblike sodelovanja so mogoče med vojsko in policijo

»Za zagotavljanje nacionalne varnosti Slovenije danes in v prihodnje je bistvenega pomena zagotoviti interdisciplinarne teame ustreznih strokovnih kadrov na vojaško-obrambnem, notranjevarnostnem /.../ ki bodo sposobni oblikovati in uresničiti celotni koncept slovenske nacionalne varnosti, ki bo upošteval njene vojaške in nevojaške razsežnosti v kontekstu domačega in mednarodnega okolja« (Grizold v Anžič 1997)⁸³.

Sodelovanje med vojsko in policijo poznajo tudi druge države, ponekod je to tradicionalno (MacKenzie-Orr 1979) ali pa ga predpisuje nacionalni zakon.

MacKenzie-Orr je opisal, kako sta v Avstraliji že pred letom 1979 pri zatiranju terorizma sodelovali vojska in policija. Primer kaže na položaj v tej državi, ki je odvisen od zgodovinskih dejstev in groženj nacionalni varnosti. Avstralska federalna policija je bila ustanovljena komaj leta 1979.

---

katerim so pobudniki želeli doseči hrambo orožja v vojašnicah. Referendum ni uspel, saj je 20 od 26 kantonov glasovalo proti referendumskemu vprašanju. Švica je tradicionalno povezana z vojaštvom, med hladno vojno je imela eno največjih kopenskih vojsk. Zaradi tega jo štejem za drugo najbolj militarizirano državo, takoj za Izraelom.

⁸³ Iz predgovora A. Grizolda.

Na podlagi 24. člena Zakona o službi v Slovenski vojski je Policija prvi subjekt, ki naj bi ga Slovenska vojska podprla, če bi nastale razmere, ki bi to zahtevale. Na tem področju ni bilo veliko raziskav. Tiste, ki pa so bile narejene, so bile povezane s terorizmom in nekoliko manj z javnim redom v državi (Thackrah 1983). Danes je raziskovalna dejavnost na tem področju povezana s polvojaškimi ali polpolijskimi enotami (Lutterbeck 2004), kar pa v slovenskem primeru ni tako uporabno, saj Slovenija nima takšnih enot, imamo le Policijo in Slovensko vojsko.

Rietjens (2008, 179) je naredil model povezovanja, v katerem je nujno vsestransko povezovanje, kar pomeni, da imamo situacijo, ki zahteva sodelovanje več organizacij. Tak primer so bile velike poplave in katastrofa v Železnikih septembra 2007.

Rietjens (2008) je izoblikoval šeststopenjski model:

- prva stopnja obsega odločitev za sodelovanje, česar v praksi naj ne bi bilo težko doseči⁸⁴;
- druga določa izbiro ustrezne organizacije oziroma izbiro zmogljivosti, ki bi bile koristne in potrebne;
- tretji korak je načrt delovanja;
- četrti korak je ocena možnosti in učinkovitosti delovanja;
- peti korak je prenos dogovorjenega na operativno raven delovanja, npr. delovanje na kraju nesreče;
- šesta, zadnja stopnja je ocena.

V Sloveniji je več problemov, ki jih je treba proučiti, da bi ta model prilagodili in uporabili. Na primer:

- zgodovinske razlike v funkcijah policije in vojske;
- v sodobnem času ima vojska več policijskega dela, še posebno na misijah v tujini;
- vprašanja vodenja, organizacije delovanja in usklajevanja;
- kakšno obliko sodelovanja je mogoče vzpostaviti med vojsko in policijo;
- kako je urejeno sodelovanje v drugih državah, predvsem v Avstriji, Švici, Nizozemski, Italiji in Veliki Britaniji;

---

⁸⁴ Imamo enkratni primer enotnosti in odločnosti, ker je Slovenija ena redkih držav, v kateri so svojo voljo do samostojne države izrazile državljanke in državljani na plebiscitu kot dokaz velike enotnosti in odločnosti doseči skupen cilj, ki je bil v tem primeru samostojna država. Prav tako se ob vsaki katastrofi, doma ali v tujini, zbere veliko sredstev in pomoči prizadetim občanom, kar prav tako presega vsa pričakovanja.

- ali obstaja pravna podlaga za sodelovanje med vojsko in policijo;
- ali je sodelovanje v Sloveniji po sedanjem modelu sploh mogoče.

Slovenska vojska v tujini, v mednarodnih operacijah in na misijah, že ugotavlja identiteto, omejuje gibanje, opravlja prijetja in pridržanja oseb, pregleduje oseba, prevozna sredstva, prostore in objekte, zasega predmete, uporablja prisilna sredstva, zbira obvestila ter podatke od oseb ter ugotavlja istovetnost oseb in predmetov. Vse to je obsežen seznam nalog, ki bi jih teoretično znala opraviti tudi v Sloveniji. Težav ne bi bilo z operativno izvedbo, tudi ne v zakonih, težave bi nastale pri umestitvi teh nalog v sinergiji s policijo in policijskimi nalogami ter pooblastili policistov za opravljanje njihovih nalog. Vojska je že danes usposobljena za sodelovanje s policijo najmanj na navedenih področjih, ob upoštevanju možnosti globinskega varovanja državne meje, varovanja objektov in kritične infrastrukture ter opravljanja premstev različnih prevozov.

2.7.2 Ali je mogoče večje sodelovanje med vojsko in policijo v primerjavi z drugimi državami – ureditev v Sloveniji

V Republiki Sloveniji sta vojska in policija do zdaj najbolj sodelovali med osamosvojitveno vojno leta 1991, ko je bilo operativno sodelovanje zgledno. Novi časi povzročijo včasih mešanje vodenja in vprašanje, kaj je strateško in kaj operativno vodenje (King 2003).

Od proučevanih držav v modernem času nima nobena izkušenj, kot jih ima Slovenija. Še najbližje je Velika Britanija, njena vojska je kot podpora varnostnim silam delovala v operaciji Banner na Severnem Irskem. Rezultat ni bil uspešen, kljub več kot osemindeset letom dela se še vedno pojavljajo izgredi⁸⁵.

V Sloveniji sta zmagali takratna teritorialna obramba, predhodnica slovenske vojske, in slovenska milica, predhodnica, sedanje policije. Slovenija je v vojni zmagala.

V Sloveniji imamo temeljne določbe sodelovanja vojske in policije v »njunih«⁸⁶ zakonih, pri čemer se še posebno policijski zakon osredotoča na različne možnosti sodelovanja z drugimi v izrednih razmerah, krizi in vojni. Zakon o organiziranosti in delu v policiji na več mestih

---

⁸⁵ Vsako leto, 12. julija, je proslava v spomin na zmago protestanta Viljema Oranskega, ki je premagal katolika Janeza VII. Viljem Oranski je zmagal leta 1690. Vsakoletno proslavo spremljajo kršitve javnega reda in množične demonstracije.

⁸⁶ Zakon o obrambi, Zakon o službi v Slovenski vojski in Zakon o nalogah in pooblastilih policije ter Zakon o organiziranosti in delu v policiji.

določa sodelovanje policije z drugimi. Najbolj je obširen drugi člen⁸⁷, ki v bistvu ne določa omejitev sodelovanja policije z drugimi.

Ministrica za notranje zadeve je leta 2011 izjavila, da je policistov le toliko, da lahko delujejo ob večjih demonstracijah samo v dveh mestih hkrati (Radiotelevizija Slovenija 2014). To se je še posebej pokazalo na množičnih demonstracijah leta 2012 in 2013, ko je resnično prišla do izraza kadrovska podhranjenost slovenske policije. Noben zakon v tistem času ni govoril o takšni vrsti sodelovanja. Še najbližji je bil Zakon o službi v Slovenski vojski (ZSSloV) (Uradni list RS, št. 68/2007), ki določa, da »vojaška lahko skladno z zakonom in ustreznimi načrti sodeluje s policijo pri varovanju državne meje, varovanju določenih objektov ali območij ter izvajanju drugih nalog oziroma pomaga drugim državnim organom v okviru svojih zmogljivosti« (24. člen Zakona o službi v Slovenski vojski).

V praksi se je pokazalo, da vojska ne more sodelovati pri varovanju državne meje, saj to naj ne bi bilo skladno z Zakonikom EU o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek mej (Zakonik o schengenskih mejah)⁸⁸. Po mojem mnenju je v tem primeru šlo za veliko nestrokovnost, saj Zakonik o schengenskih mejah v svojem 2. členu (opredelitev pojmov) jasno določa, da »/.../ mejni policist pomeni katerega koli javnega uslužbenca, ki je v skladu z nacionalno zakonodajo dodeljen na mejni prehod ali ob mejo ali v neposredno bližino te meje, ki v skladu s to uredbo in nacionalno zakonodajo opravlja naloge nadzora na meji.« Poudarek je na besedni zvezi »katerega koli javnega uslužbenca« in ne le policista, kot je to bilo predstavljeno v Sloveniji, na slovenski državni meji bi lahko bil tudi slovenski vojak⁸⁹.

---

⁸⁷ »Policija kot eden od subjektov sistema notranje varnosti z uresničevanjem svojih nalog prispeva k notranji stabilnosti in varnosti v Republiki Sloveniji. Za uspešno zagotavljanje notranje varnosti policija sodeluje z drugimi subjekti, ki prispevajo k zagotavljanju nacionalne varnosti Republike Slovenije.« (2. člen Zakon o organiziranosti in delu v policiji).

⁸⁸ Uredba (ES) št. 562/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006, Uradni list EU, št. L 105, z dne 13. april 2006.

⁸⁹ Uredba (ES) št. 562/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006, Uradni list EU, št. L 105, z dne 13. april 2006, je bila napisana v več jezikih. Za primerjavo navajam angleško (1), francosko (2), nemško (3) in italijansko (4) različico. V nobeni jezikovni različici ni navedeno, da mora opravljati mejni nadzor mejni policist, temveč se tekstovno navezujejo na javnega uslužbenca z določenimi pooblastili.

1) 'border guard' means any public official assigned, in accordance with national law, to a border crossing point or along the border or the immediate vicinity of that border who carries out, in accordance with this Regulation and national law, border control tasks;

2) «garde-frontière», tout agent public affecté, conformément à la législation nationale, soit à un point de passage frontalier, soit le long de la frontière ou à proximité immédiate de cette dernière, et qui exerce, conformément au présent règlement et à la législation nationale, des fonctions de contrôle aux frontières;

3) „Grenzschutzbeamte“ Beamte, die gemäß den nationalen Rechtsvorschriften angewiesen sind, an einer Grenzübergangsstelle oder entlang einer Grenze bzw. in unmittelbarer Nähe einer Grenze nach Maßgabe dieser Verordnung und der nationalen Rechtsvorschriften grenzpolizeiliche Aufgaben wahrzunehmen;

Avstrija je storila ravno to. K Schengenskemu sporazumu⁹⁰ je pristopila leta 1995 in leta 1997 prevzela schengenski red. Istega leta je zaprosila Evropsko komisijo za dovoljenje, da opravlja mejni nadzor tudi avstrijska vojska. Evropska komisija je to dovolila in Avstrija je uvedla mejni nadzor s pomočjo avstrijske vojske na mejah med Avstrijo in Slovaško, Češko, Slovenijo ter Madžarsko do vstopa teh držav v schengensko območje. Torej do 21. decembra 2007. Na madžarski in slovaški meji pa do leta 2008, čeprav sta Madžarska in Slovaška⁹¹ v schengensko območje vstopili hkrati s Slovenijo. Avstrija je dokončno prenehala z vojsko nadzorovati mejo 15. decembra 2011. Avstrijski primer nam dokazuje, da je bila slovenska interpretacija Zakonika o schengenskih mejah napačna. Slovenija bi prav tako lahko izvajala nadzor državne meje s svojo vojsko, kot jo je Avstrija.

Varovanje nekaterih objektov ali območij z vojsko je v Avstriji ob večjih mednarodnih dogodkih⁹² ostalo tudi še po vstopu v schengensko območje.

Če analiziram primerjane države, bi gotovo bilo mogoče doseči večje sodelovanje v cestnem in morskem prometu ter še posebno pri zagotavljanju javnega reda na množičnih prireditvah ali zborovanjih, pri preiskovanju kaznivih dejanj, ki vključujejo veliko število ljudi, kot so iskalne akcije ali dela, povezana s pridobivanjem sredstev ali predmetov kaznivega dejanja, npr. iskanje potopljenega vozila v globoki vodi, in seveda v razmerah, v katerih je nastala velika materialna škoda ali je ogroženo večje število ljudi. Zadnje se v največji meri pojavlja ob naravnih katastrofah, kot so potresi, poplave, suša, sneg, žled ali močan veter.

Operativno vojska in policija trenutno največ sodelujeta v sistemu zaščite in reševanja. Zdajšnja pravna ureditev njunega operativnega sodelovanja je preveč neposredno odvisna od poveljnika civilne zaščite⁹³. Primer slabega sodelovanja v sistemu zaščite in reševanja ter šibkega povezovanja med vojsko in policijo je povzročil zmanjšanje zaupanja med njima in tako onemogočil njuno neposredno učinkovito sodelovanje. To težavo bom poskušal rešiti v nadaljevanju disertacije.

---

4) «*guardia di frontiera*»: *il pubblico ufficiale assegnato, conformemente alla legislazione nazionale, ad un valico di frontiera oppure lungo la frontiera o nelle immediate vicinanze di quest'ultima, che assolve, in conformità del presente regolamento e della legislazione nazionale, compiti di controllo di frontiera*;» (2. člen Uredbe (ES) št. 562/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006, Uradni list EU, št. L 105, z dne 13. 4. 2006).

⁹⁰ Sporazum je bil podpisan v kraju Schengen v Luksemburgu 14. junij 1985.

⁹¹ Razlog je bil veliko povečanje števila ilegalnih prestopov v Avstrijo iz Slovaške in Madžarske.

⁹² Avstrija je ponovno uvedla mejni nadzor med evropskim prvenstvom v nogometu leta 2008.

⁹³ Poveljnik civilne zaščite na podlagi 80. člena Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS št. 51/06) aktivira organe, ki so potrebni v sistemu zaščite in reševanja. V to kvoto sta všteti policija in vojska.

2.7.3 Primeri operativnega delovanja (dobre prakse) vojsk drugih držav v tujini in doma

Za namen disertacije sem uporabil primere nekaterih evropskih držav. Največ značilno nevojaškega oziroma policijskega dela opravijo vojske v tujini, v mednarodnih operacijah in na misijah. Vse države, Avstrija, Italija, Nizozemska, Švica in Velika Britanija, sodelujejo v mirovnih operacijah. Članici Nata nista Avstrija in Švica⁹⁴, vendar sta članici Evro-atlantskega partnerstva⁹⁵ pri Natu.

Avstrijska vojska največ sodeluje na Kosovu⁹⁶, v Bosni in Hercegovini⁹⁷ ter Libanonu. Na vseh treh najštevilčnejših napotitvah nadzoruje mirovne sporazume, predvsem na Kosovu ter v Bosni in Hercegovini. V Libanonu ocenjuje in nadzoruje premirje.

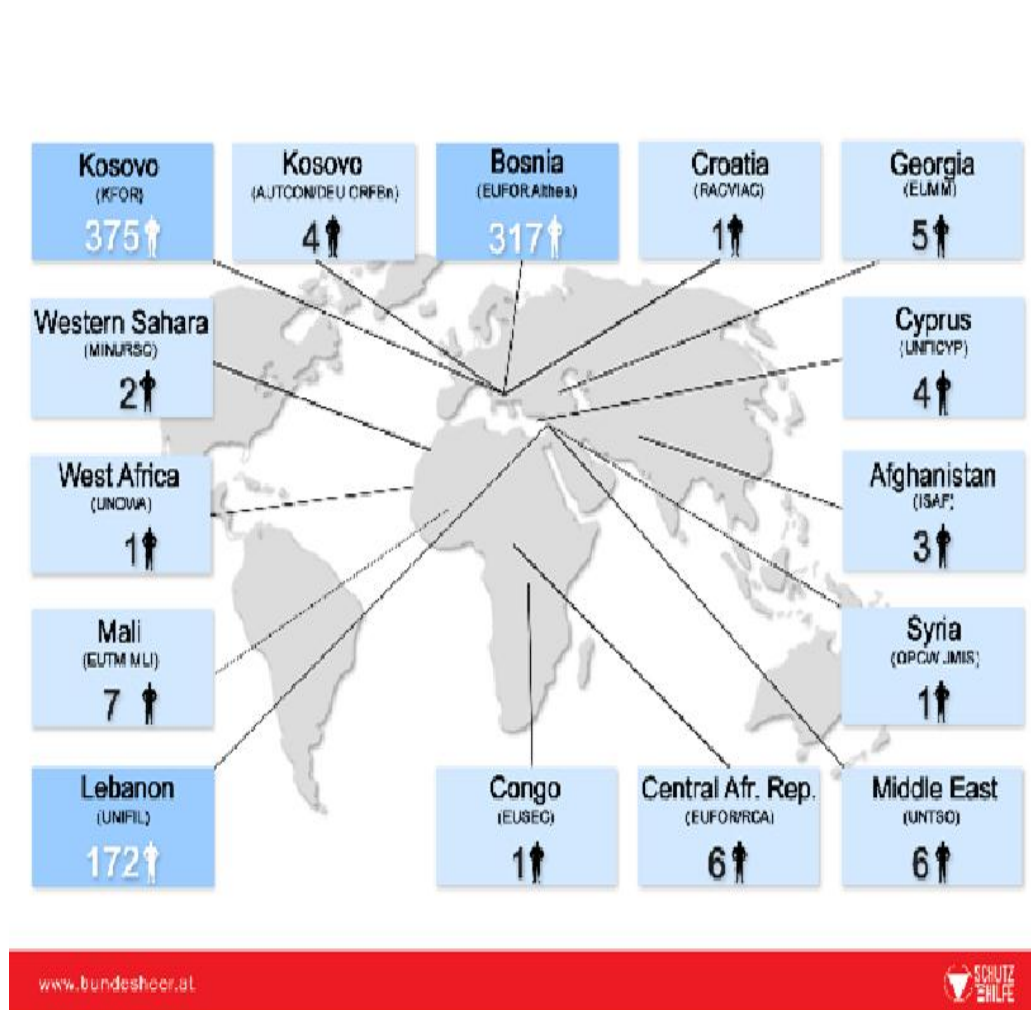
⁹⁴ Državi nista članici Nata, vendar jima na podlagi Sporazuma med pogodbenicami Severnoatlantske pogodbe o statusu njihovih sil (London SOFA), Uradni list RS – Mednarodne pogodbe št. 22/2004 (Uradni list RS, št. 83/2004), za RS velja od 28. oktobra 2004, pripadajo pri transportu in drugi vojaški pomoči skoraj enake pravice kot državam članicam Nata.

⁹⁵ Evro-atlantsko partnerstvo pri Natu (Euro-Atlantic Partnership Council EAPC) vključuje 28 članic Nata in še 22 partnerskih držav. Evro-atlantsko partnerstvo je namenjeno politični izmenjavi mnenj, povezanih z obrambnimi in varnostnimi vprašanji, med članicami in partnerskimi državami.

⁹⁶ V Kosovo forces – Kfor in Nato; 375 vojakov. Bundesheer (2014).

⁹⁷ V silah Evropske unije – Eufor in EU; 317 vojakov. Bundesheer (2014).

Slika 2. 1: Napotitve avstrijske vojske v tujino

Vir: Bundesheer (2014)

Avstrijska vojska je do 15. decembra 2011 opravljala mejni nadzor na avstrijski državni meji, kar je posebnost znotraj schengenskega območja. Avstrija je bila edina država, ki je opravljala nadzor s svojo vojsko tudi še po vstopu v schengensko območje⁹⁸. Uradni odgovor⁹⁹ atašejskega oddelka avstrijskega ministrstva za obrambo in šport je bil, da je po padcu »železne zavese« leta 1989, avstrijska vojska leta 1990 začela čuvati vzhodno mejo. Leta

⁹⁸ Slovenija bi prav tako lahko opravljala mejni nadzor s pomočjo Slovenske vojske, saj ima vojska za to nalogo pooblastilo v 37. členu Zakona o obrambi. Vendar ni. Slovenija je raje spremenila tedanji Zakon o policiji in začela uvajati nov program usposabljanja. 1. 3. 2006 se je v Policijski akademiji začelo usposabljanje 1. skupine delavcev policije za varovanje zunanje meje Evropske unije po Programu usposabljanja delavcev policije za varovanje zunanje meje Evropske unije. Osnova za pripravo programa, ki se je zaključil z izpitom za izvajanje policijskih pooblastil, je bila dopolnitev Zakona o policiji s 67. b členom (ZPol-UPB5. Uradni list RS, št. 98/05). Tako smo dobili policistko oz. policista – nadzornico oz. nadzornika državne meje. Leta 2015 je Policija ponovno objavila razpis, da bo zaposlila 150 nadzornikov državne meje.

⁹⁹ Dopis atašejskega oddelka avstrijskega ministrstva za obrambo in šport št. GZ S92082/274-Att/2014 (2) z dne 30. julija 2014. V hrambi avtorja.

1995 je Avstrija pristopila k Schengenskemu sporazumu¹⁰⁰, prav tako so države¹⁰¹ na avstrijski vzhodni in južni meji, ki so pristopile k sporazumu leta 2004, leta 2007 postale članice schengenskega območja. Vendar je Avstrija kljub temu ohranila svojo vojsko na teh mejah do 15. decembra 2011. Podpora vojske avstrijski policiji pri varovanju mej je bila prvotno načrtovana za deset tednov, ki so se raztegnili na 21 let.

Operativno je avstrijska vojska delovala po sistemu šestmesečnega rotiranja 2000 vojakov svojih sil. V celotnem obdobju je sodelovalo več kot 350.000 vojakov, ki so pri nelegalnem prehajanju avstrijske državne meje neposredno ujeli več kot 80.000 ljudi. Avstrijska vojska je sodelovala z avstrijsko policijo, vendar ni bila integrirana v policijski sistem, temveč je delovala popolnoma samostojno, razen v večjih primerih, ko je policija usklajevala skupno delovanje.

Eden zadnjih odmevnejših primerov sodelovanja avstrijske vojske in policije je povezan z morilcem, ki je septembra 2013 ubil tri ljudi in se zabarikadiral na svoji kmetiji. Avstrijska policija je zaprosila za pomoč vojsko, ker sama ni imela dovolj balistično odpornih vozil. Vojska je pomagala policiji s svojimi oklepniki in vozniki, ki so si pridobili izkušnje v mednarodnih operacijah in na misijah, brez njih se policija ni mogla približati objektu z morilcem.

Italijanska kopenska vojska sodeluje na dveh misijah v notranjosti države in več misijah zunaj nje.

V notranjosti države Italijanska kopenska vojska izvaja dve misiji oziroma operaciji, prva se imenuje Domino, začela se je 12. oktobra 2001 in še vedno traja. Druga se imenuje Strade Sicure, začela se je 4. avgusta 2008 in prav tako še traja.

Operacija Domino se je začela kot odziv italijanskih oblasti na teroristične napade 11. septembra 2001 v Ameriki. V ta namen so bili nekaterim prefektom dodeljeni kontingenti Italijanske kopenske vojske, katerih naloga je predvsem varovanje ameriških in Natovih predstavništev ter druge pomembne oziroma kritične infrastrukture.

Operacija Strade Sicure se je začela kot odziv na zelo slabo italijansko notranjo varnost (Ministrstvo za obrambo Italijanske republike 2013). Z napotitvijo vojakov na ceste, kjer

---

¹⁰⁰ Schengenski sporazum je dokument, ki so ga 14. junija 1985 podpisale države Nemčija, Francija, Belgija, Luksemburg in Nizozemska. Dokument je poimenovan po kraju Schengen v Luksemburgu in določa postopno ukinitve nadzora na mejah, ki so med državami podpisnicami.

¹⁰¹ Slovaška, Slovenija, Češka in Madžarska so leta 2004 pristopile k Schengenskemu sporazumu in leta 2007 ukinile mejni nadzor za države schengenskega območja.

bodo vidni, želijo predvsem v večjih mestih dvigniti varnostno raven. Naloge vojakov so patroliranje in spremljanje varnostnih razmer na nekem območju.

Italijanska kopenska vojska zunaj države sodeluje v številnih mednarodnih operacijah in na misijah, najštevilčnejše so na Kosovu, v Afganistanu in Libanonu. V vseh treh operacijah gre predvsem za podporo lokalnim oblastem pri vzpostavljanju državnega ustroja in za strokovno pomoč pri nadzoru in izobraževanju¹⁰².

Nizozemska vojska sodeluje v največjem številu v mednarodnih operacijah ob obalah Somalije ter v Bosni in Hercegovini. V operaciji v Bosni in Hercegovini imajo enak cilj kot vse druge omenjene države. Namen operacije ob obalah Somalije je preprečevanje piratstva in kaznivih dejanj na morju (Ministerie van Defensie 2012). Znotraj države nizozemska vojska redno varuje pošiljke nizozemske banke, spremlja zapornike med prevozom, varuje in nadzira nizozemsko državno mejo, pomaga pri iskanju oseb ali predmetov in v posebnih primerih terorizma sama posreduje proti teroristom. V povprečju je tretjina nizozemske vojske vpeta v operativno delovanje znotraj države, znaten del odpade na sodelovanje z nizozemsko policijo¹⁰³.

Švicarska vojska sodeluje v več operacijah znotraj države, ki potekajo že dalj časa. Med temi operacijami je WEF – Svetovni gospodarski forum, na katerem se srečajo svetovni voditelji. Pri tem dogodku je bilo leta 2011 uporabljenih 5000 vojakov, predvsem za varovanje ljudi in premoženja ter logistično podporo. Operacija Remove, poteka od leta 2001. Njen namen je prispevati k varnosti zračnega prometa. Tu vojska odstranjuje daljnovode, ki se ne uporabljajo več ali izrabljene zamenjuje z novimi. Operacija Amba centro, katere namen je zaščita državnih veleposlaništev, mednarodnih organizacij in najzanimivejšega, rezidenc tujih veleposlanikov, traja v takšni obliki že od leta 2003, začetki segajo v leto 1996. Vsak dan je v to operacijo vključenih do 600 vojakov. Leta 1998 so začeli operacijo Lithos, ki je namenjena pomoči mejni policiji pri varovanju državne meje. V operacijo je vsak dan vključenih do 100 vojakov, ob izrednih dogodkih tudi do 200. Operacija Tiger und fox, ki se je začela leta 2008 in je v prvi fazi trajala do konca leta 2012, nato so jo podaljšali, obsega varovanje mednarodnih letov, ki lahko pomenijo grožnjo državni varnosti. Največje mogoče število sodelujočih vojakov je 20 (Département fédéral de la défense, de la protection de la population et des sports 2013).

---

¹⁰² Rapporto Esercito 2010.

¹⁰³ Civiel-militaire samenwerking Eindmeting 2013.

Največji mednarodni operaciji in misiji izvaja švicarska vojska na Kosovu in v Bosni in Hercegovini. V obeh državah podpirajo lokalne oblasti pri vzpostavljanju državnih institucij in varovanju javnega reda.

Vojska Velike Britanije opravlja naloge na mednarodnih misijah in v operacijah po svetu. Kar je razumljivo, saj je nekdanja kolonizatorica. Največji operaciji trenutno potekata v Afganistanu in Iraku. V Afganistanu namenijo največjo pozornost preprečevanju terorizma in usposabljanju afganistanske vojske, medtem ko v Iraku trenutno opravljajo le mentorske naloge za iraško vojsko. Za vojsko Velike Britanije je, v primerjavi z drugimi primerjanimi državami, značilno preprečevanje terorizma, predvsem zaradi težav na Severnem Irskem.

Vojska Velike Britanije je izvajala operacijo Banner, ki jo je leta 2007 končala, po skoraj sedemintridesetih letih in 300.000 sodelujočih vojakih. Operacija je bila neposredna pomoč lokalni policiji za vzpostavljanje javnega reda. Operacija zahteva nekaj več pozornosti, saj je v njej umrlo 763 vojakov, kar je za pomoč policiji znotraj države zelo veliko. Začetki operacije segajo v leto 1969, takrat je bila mišljena kot nekajtedenska, vendar je bila podaljšana na 37 let, ker se varnostne razmere niso primerno uredile. Naloge vojske so bile izključno zagotavljanje podpore lokalni policiji pri vzpostavljanju javnega reda (Državni arhiv Velike Britanije in Severne Irske 2013).

Med olimpijskimi igrami je vojska Velike Britanije sodelovala v podpori s 13.500 vojaki, ki so sodelovali pri zagotavljanju varnosti olimpijskih iger v Londonu. Prav tako je med olimpijskimi igrami zagotavljala varnost z raketnimi sistemi, ki so omogočali zračno obrambo, nameščeni so bili na višjih stanovanjskih blokih (British Army 2012) v središču Londona ter v drugih mestih, kjer so bile večje olimpijske prireditve.

3 PRIMERJALNA ŠTUDIJA VOJSK IN POLICIJ PRIMERJANIH DRŽAV

3.1 Predstavitev policije v Republiki Sloveniji

Slovenska Policija je imela marca 2016 naslednjo kadrovsko in materialno zmogljivost:

Preglednica 3. 1: Slovenska policija v številkah

Podatki o zaposlenih v Policiji na dan 1. 3. 2016	
Število vseh zaposlenih:	8.157
uniformirani policisti:	5.205
neuniformirani policisti:	1.908
ostali delavci policije:	1.044
Število policistov:	7.113
Število kriminalistov:	968
Število pripadnikov Specialne enote:	87
Število prebivalcev na policista:	290,26
Število policistov na 10.000 prebivalcev:	
vsi policisti:	34,45
uniformirani policisti:	25,21
Število kriminalistov na 10.000 prebivalcev:	4,69
Povprečna starost:	40,79
Število zaposlenih z doktoratom oziroma magisterijem:	158
Število zaposlenih z univerzitetno oziroma visokošolsko izobrazbo:	2.197
Število zaposlenih z višjo izobrazbo:	823
Število zaposlenih s srednjo izobrazbo:	4.663
Število zaposlenih z nižjo izobrazbo (osnovnošolsko, poklicno):	316
Podatki o prevoznih sredstvih Policije na dan 1. 11. 2015	
Število vseh prevoznih sredstev:	2.209
Število osebnih civilnih vozil:	1.041
Število osebnih patroljnih vozil:	529
Število intervencijskih vozil:	87
Število terenskih vozil:	165
Število motornih koles:	137
Število drugih prevoznih sredstev (tovornih in dostavnih vozil ter kombiniranih vozil):	250

Vir: Policija (2016)

3.1.1 Naloge in pooblastila policije

3.1.1.1 Naloge policije

Slovenska policija izvaja naloge in pooblastila na podlagi osemindesetih zakonov, vendar sta najpomembnejša med njimi Zakon o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 66/2009) in Zakon o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 15/2013). Po Zakonu o kazenskem postopku ima policija tudi pooblastila za izvajanje posebnih policijskih ukrepov¹⁰⁴.

Glavne naloge policije, ki izhajajo iz njenih temeljnih dolžnosti, so:

- varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi;
- preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj in prekrškov, drugih iskanih ali pogrešanih oseb ter njihovo izročanje pristojnim organom in zbiranje dokazov ter raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov;
- vzdrževanje javnega reda;
- nadzor in urejanje prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet;
- nadzor državne meje;
- naloge v zvezi z gibanjem in prebivanjem tujcev;
- varovanje določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov, in če z zakonom ni določeno drugače, varovanje določenih delovnih mest in tajnosti podatkov državnih organov;
- naloge ob naravnih in drugih nesrečah;
- druge naloge, določene v tem zakonu in drugih predpisih skladno z zakonom.

Policija pri opravljanju nalog sodeluje s posamezniki in skupnostjo ter izvaja preventivno

---

¹⁰⁴Ti ukrepi, ki jih lahko policija izvaja le v zakonsko določenih primerih in ob dovoljenju pristojnega državnega tožilca oziroma preiskovalnega sodnika, so:

- *tajno opazovanje,*
- *posredovanje (oz. pridobivanje) podatkov o prometu v elektronskem komunikacijskem omrežju,*
- *posredovanje (oz. pridobivanje) podatkov o lastniku ali uporabniku določenega komunikacijskega sredstva za elektronski komunikacijski promet, ki niso objavljeni v naročniških imenikih in o času, v katerem je tako sredstvo bilo oziroma je v uporabi,*
- *nadzor elektronskih komunikacij s prisluškovanjem in snemanjem ter preverjanje in zavarovanje dokazov o vseh oblikah komuniciranja, ki se prenašajo v elektronskem komunikacijskem omrežju,*
- *nadzor pisem in drugih pošilk,*
- *nadzor računalniškega sistema banke ali druge pravne osebe, ki opravlja finančno ali drugo gospodarsko dejavnost,*
- *prisluškovanje in snemanje pogovorov s privolitvijo vsaj ene osebe, udeležene v pogovoru,*
- *prisluškovanje in opazovanje v tujem stanovanju ali drugih tujih prostorih z uporabo tehničnih sredstev za dokumentiranje in, če je treba, s tajnim vstopom v navedene prostore,*
- *navidezni odkup, navidezno sprejemanje oziroma dajanje daril ali navidezno jemanje oziroma dajanje podkupnine in tajno delovanje, vključno z možnostjo izdelave, pridobitve in uporabe prirejenih podatkov in dokumentov (149.a–155.a člen Zakona o kazenskem postopku).*

dejavnost (4. člen Zakona o nalogah in pooblastilih policije).

Naštete naloge opravljata uniformirana in neuniformirana policija, v katero spada kriminalistična policija in večina policistov centra za varovanje in zaščito ter »specializirane enote policije, organizirane v generalni policijski upravi, policijskih upravah in policijskih postajah.« (14. člen Zakon o organiziranosti in delu v policiji)

3.1.1.2 Policijska pooblastila in ukrepi

Da te naloge lahko opravljajo in izvršujejo pooblašcene uradne osebe – policisti, imajo na podlagi Zakona o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol, 33. člen) in Pravilnika o policijskih pooblastilih (Uradni list RS, št. 16/2014) ustrezna pooblastila. V pooblastilih je zajeta tudi prisila, kadar so za to izpolnjeni določeni pogoji. V teh primerih se je policistova diskrecijska pravica poskušala čim bolj omejiti.

Pri opravljanju policijskih nalog smejo policisti:

- zbirati obvestila,
- vabiti,
- opozarjati,
- ukazovati,
- ugotavljati identiteto oseb in izvajati identifikacijski postopek,
- iskati osebe,
- izvajati prikrito evidentiranje in namensko kontrolo,
- izvajati prepoznavo oseb po fotografijah,
- izdelovati fotorobote,
- izvajati poligrafski postopek,
- postavljati cestne zapore z blokadnimi točkami,
- uporabljati tuja prevozna sredstva, sredstva za zveze ali druga sredstva,
- opravljati varnostne preglede,
- opravljati preglede oseb,
- vstopati v tuja stanovanja in druge prostore,
- zasegati predmete,
- opravljati protiteroristične preglede,
- začasno omejevati gibanje oseb,
- privesti osebe,
- prepovedati približevanje določeni osebi, kraju ali območju,
- prepovedati udeležbo na športnih prireditvah,

- prekiniti potovanje,
- pridržati osebe,
- uporabljati prisilna sredstva,
- varnostno preverjati osebe,
- izvajati akreditacijski postopek,
- izvajati policijska pooblastila na vodah,
- zbirati in obdelovati podatke in
- izvajati druga policijska pooblastila, določena v zakonih. (33. člen ZNPPol).

Ker spada uporaba prisilnih sredstev med najbolj občutljiva opravila z vidika spoštovanja človekovih pravic in svoboščin, lahko policisti pod posebnimi pogoji¹⁰⁵ uporabijo ta prisilna sredstva:

- sredstva za vklepanje in vezanje,¹⁰⁶
- telesno silo,¹⁰⁷
- plinski razpršilec,¹⁰⁸
- palico,¹⁰⁹
- službenega psa,
- sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev,
- konjenico,
- posebna motorna vozila,¹¹⁰

---

¹⁰⁵ »Policisti smejo uporabiti prisilna sredstva za preprečitev ali odvrnitev nevarnosti, če z opozorilom, ukazom ali izvedbo drugih pooblastil ne morejo uspešno opraviti policijske naloge.« (72. člen ZNPPol) in

(1) *Za opravljanje policijskih nalog smejo policisti na predpisan način uporabljati samo s tem zakonom določena prisilna sredstva. Prisilna sredstva, ki jih smejo uporabljati policisti, morajo biti tipizirana.*

(2) *Za vklepanje in vezanje oseb, prisilno ustavljanje prevoznih sredstev ali če je neposredno ogroženo življenje policista ali drugih oseb, smejo policisti izjemoma uporabiti tudi druga priročna sredstva in načine. To smejo storiti, ko nimajo druge možnosti, če so ta priročna sredstva in načini z vidika pričakovanih posledic uporabe primerljivi in ustrezni.*

(3) *Tipizacijo prisilnih sredstev iz prvega odstavka tega člena z internim aktom določi minister.* (74. člen ZNPPol).

¹⁰⁶ »Sredstva za vklepanje in vezanje smejo policisti uporabiti, če je glede na okoliščine mogoče pričakovati, da se bo oseba upirala ali samopoškodovala, napadla ali pobegnila, ali če je to nujno za varno izvedbo privedbe ali pridržanja.« (79. člen ZNPPol)

¹⁰⁷ »Telesno silo smejo policisti uporabiti, če ne morejo drugače:

- obvladati upiranja osebe,
- odvrniti napada ali
- preprečiti samopoškodbe osebe.« (80. člen ZNPPol)

¹⁰⁸ »(1) Plinski razpršilec smejo policisti uporabiti, če so izpolnjeni pogoji za uporabo telesne sile.

(2) *Za obvladovanje pasivnega upiranja policisti plinskega razpršilca ne smejo uporabiti, razen če ne morejo uporabiti drugega, milejšega prisilnega sredstva, s katerim bi obvladali takšno upiranje.*« (82. člen ZNPPol)

¹⁰⁹ »(1) Policisti smejo palico uporabiti, če je bila uporaba telesne sile ali plinskega razpršilca neuspešna ali če glede na okoliščine ni mogoče pričakovati, da bi bila njuna uporaba uspešna.

(2) *Za obvladovanje pasivnega upiranja palice ne smejo uporabiti, razen če ne morejo uporabiti drugega, milejšega prisilnega sredstva, s katerim bi obvladali takšno upiranje.*« (83. člen ZNPPol)

- vodni curek,
- plinska in druga z zakonom določena sredstva za pasivizacijo,
- strelno orožje. (69. člen do 96. člen ZNPol)

Pri svojem delu policisti nosijo in lahko, če so izpolnjeni določeni zakonski pogoji¹¹¹, uporabijo tudi strelno orožje le, če ne morejo drugače:

- odvrniti od sebe ali koga drugega sočasnega protipravnega napada, s katerim je ogroženo življenje;
- preprečiti, da bi oseba, ki ima v okoliščinah, ki kažejo na storitev kaznivega dejanja, za uporabo pripravljeno strelno orožje, eksplozivna sredstva ali druge nevarne predmete ali snovi, z njimi ogrozila življenje ene ali več oseb (96. člen ZNPPol).

3.1.2 Organiziranost policije v Republiki Sloveniji

3.1.2.1 Organiziranost policije po teritorialnem načelu

»Policijo sestavljajo generalna policijska uprava, policijske uprave in policijske postaje.

Sedež policije je v Ljubljani« (16. člen ZODPol). »Vodi jo generalni direktor, ki vodi tudi generalno policijsko upravo« (17. člen ZODPol). »Generalnega direktorja imenuje in razrešuje vlada na predlog notranjega ministra, ki mora pridobiti mnenje o ustreznosti kandidata od posebne avtonomne strokovne komisije« (47. člen ZODPol).

Generalna policijska postaja opravlja dela na državni ravni, policijska uprava opravlja dela na regionalni in policijska postaja na lokalni ravni.

3.1.2.2 Generalna policijska uprava

Generalna policijska uprava ima notranje organizacijske enote, ki »strateško usmerjajo, načrtujejo, organizirajo in nadzorujejo področje dela za celotno policijo« (Policija 2015), skladno z 18. členom Zakona o organiziranosti in delu v policiji »opravljajo naloge policije, spremljajo, proučujejo in pripravljajo analize, poročila in druge skladne predloge za odločanje

---

¹¹⁰ »Za uporabo posebnih motornih vozil se šteje uporaba motornih vozil, opremljenih s posebno opremo za neposredno delovanje na ljudi, in sicer za potiskanje, odrivanje, razdvajanje ali razganjanje, na način, da se z najmanjšimi škodljivimi posledicami vzpostavi javni red.« (93. člen ZNPPol).

¹¹¹ »Preden policist uporabi strelno orožje, mora, če okoliščine glede na varnost policista ali drugih oseb to dopuščajo, osebo, zoper katero naj bi uporabil strelno orožje, opozoriti s klicem: 'Stoj, policija, streljal bom!' ter z opozorilnim strelom v varno smer.« (tretji odstavek 96. člena ZNPPol)

ter pripravljajo zakonske in podzakonske predpise s področja policijskega dela.« (Policija 2015) Naloge so:

- /.../ spremlja, analizira in ocenjuje varnostne razmere v državi, pripravlja strateške načrte o organiziranosti in delu v policiji, ugotavlja stanje na področju izvrševanja policijskih nalog, zagotavlja strokovno in tehnično pomoč enotam policije, nadzoruje delo policijskih enot, skrbi za izpopolnjevanje organiziranosti sistema in metod dela, uvajanje novih metod dela in kakovost policijskih storitev, za zakonito izvrševanje predpisov s področja dela policije ter izvaja ukrepe za učinkovito delovanje policije;
- usmerja in usklajuje delo policijskih uprav na področju zatiranja kriminalitete, varnosti prometa, nadzora državne meje in izravnalnih ukrepov, nalog, določenih v predpisih o tujcih, javnega reda in miru v primerih, ko je nujno usklajeno delovanje na širšem območju ali ko naloge presegajo kadrovske, strokovne, materialne in organizacijske zmožnosti policijskih uprav, in izdaja na prvi stopnji odločbe v zadevah nadzora državne meje in tujcev;
- izvaja določene naloge na področju zatiranja kriminalitete, varnosti prometa, nadzora državne meje in izravnalnih ukrepov, preventive in nalog, določenih v predpisih o tujcih ter javnem redu in miru;
- vodi in izvaja določene naloge varovanja oseb, objektov, prostorov, okolišev, delovnih mest in tajnih podatkov ter opravlja določene naloge na področju varovanja in zaščite kritične infrastrukture;
- izvaja forenzična in laboratorijska raziskovanja in opravlja forenzične preiskave ter podaja poročila o preiskavi in izvedenske izvide in mnenja;
- skrbi za izvajanje mednarodnih sporazumov s področja nalog policije;
- sodeluje s policijami tujih držav, z mednarodnimi in drugimi organizacijami ter z uradi, agencijami, organi in delovnimi telesi Evropske unije s področja dela policije ter opravlja naloge v sodelovanju z njimi skladno s sprejetimi mednarodnimi obveznostmi s področja dela policije;
- izvaja naloge policije ob naravnih in drugih nesrečah, v krizi in v vojnem in izrednem stanju;
- zbira, obdeluje, posreduje in hrani podatke s področja dela policije ter načrtuje, upravlja in razvija informacijski in telekomunikacijski sistem policije;
- sodeluje pri pripravi kadrovskega načrta policije in predlaga njegove spremembe in dopolnitve;
- skrbi za informiranje pristojnih državnih organov in javnosti o delu policije, o aktualnih varnostnih vprašanjih in varnostnih razmerah;
- izvaja izobraževanje, izpopolnjevanje, usposabljanje in raziskovalno dejavnost po tem zakonu ter sodeluje pri načrtovanju in organiziranju drugih oblik izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja;

- sodeluje pri pripravi, načrtovanju in spremembi finančnih načrtov, načrtov pridobivanja stvarnega premoženja in razpolaganja z njim, načrtov nabav, investicij, investicijskega in rednega vzdrževanja nepremičnin policije;
- sodeluje pri pripravi sistemizacije, standardizacije in tipizacije materialnih tehničnih sredstev in opreme policije ter poslovnih in drugih prostorov in njihove opreme;
- izvaja, usmerja in načrtuje notranjevarnostne postopke in izvaja druge ukrepe, potrebne za notranjo varnost policije;
- opravlja akreditirane in neakreditirane kontrole merilnikov ter daje strokovna pojasnila s tega področja in izvaja naloge, ki so potrebne za zagotavljanje tehnične brezhibnosti indikatorskih merilnikov;
- opravlja druge naloge s področja dela policije, ki jih določa zakon ali drug predpis, izdan na podlagi zakona« (18. člen ZODPol).

Naloge generalne policijske uprave opravljajo notranje organizacijske enote. Vodje notranjih organizacijskih enot so za svoje delo, stanje v enoti in delo notranje organizacijske enote odgovorni generalnemu direktorju policije. Če generalna policijska uprava ugotovi, da policijska uprava ne izvršuje svojih nalog oziroma jih ne izvršuje pravilno ali pravočasno, mora na to opozoriti direktorja policijske uprave in mu naložiti, da zagotovi izvrševanje njenih nalog oziroma, da odpravi ugotovljene nepravilnosti v roku, ki mu ga določi. Generalna policijska uprava lahko neposredno prevzame posamezno nalogo ali vrsto nalog iz pristojnosti policijske uprave, kadar oceni, da je to nujno (18. člen ZODPol).

Zanimiva je določba v 107. členu ZODPol¹¹², saj omenja ne samo izredne razmere, temveč tudi delovanje policije v vojni. Navedeni 107. člen je zelo nedorečen, ker določa, da policija

¹¹² (1) *Policija se v okviru delovnega področja, določenega z zakonom, pripravlja, opremlja in usposablja tudi za delovanje ob naravnih in drugih nesrečah, v krizi, vojnem ali izrednem stanju.*

(2) *V primerih naravnih in drugih nesreč velikega obsega in drugih izjemnih okoliščinah, krizi, vojnem ali izrednem stanju opravlja policija naloge s svojega delovnega področja tako, da nastalim razmeram oziroma okoliščinam prilagaja svojo organiziranost, oblike in metode dela ter načine delovanja in sodelovanja.*

(3) *Ukrepe kriznega odzivanja v okviru pristojnosti policije, njihov obseg in trajanje na predlog ministra določi vlada.*

(4) *Državni zbor Republike Slovenije lahko ob razglasitvi vojnega ali izrednega stanja na predlog vlade odloči o vključevanju policije v aktivnosti za zagotovitev varnosti Republike Slovenije. Če se Državni zbor Republike Slovenije zaradi vojnega ali izrednega stanja ne more sestati, odločitev sprejme predsednik republike.*

(5) *Policija načrtuje uporabo materialnih tehničnih sredstev, infrastrukture, zemljišč in objektov policije za primer vojnega ali izrednega stanja.*

(6) *Za izvajanje določenih nalog policije v vojnem ali izrednem stanju se lahko razporedijo sredstva in oprema na podlagi materialne dolžnosti.*

(7) *Kriza po tem zakonu pomeni nastanek izrednih oziroma izjemnih varnostnih dogodkov, pojavov, razmer, stanj in situacij, ki ogrožajo notranjo, nacionalno in mednarodno varnost oziroma lahko vodijo v vojno ali izredno stanje, policija pa mora za njihovo obvladovanje in zaradi nujnosti oziroma za zagotovitev varnosti, zavarovanja vitalnih interesov in pomembnih dobrin družbe v skladu s predpisi, načrti ter načeli in pravili mednarodnega prava uvesti in izvajati ukrepe kriznega odzivanja. (107. člen ZODPol)*

prilagaja svoje delovanje nastalim razmeram in o njeni drugačni uporabi odloča državni zbor oziroma predsednik republike. To bi lahko bilo v nasprotju z deklaracijo Sveta Evrope št. 690 iz leta 1979, ki določa, da policist v vojni še naprej opravlja naloge v interesu civilnega prebivalstva, zato ne more imeti statusa »borca« in ni mogoče uporabiti tretje ženevske konvencije z dne 12. 8. 1949, ki govori o obravnavi vojnih ujetnikov. Prav tako deklaracija Sveta Evrope št. 690 določa, da se četrta ženevska konvencija z dne 12. 8. 1949, ki govori o zaščiti civilnega prebivalstva, uporablja za civilno policijo. Če bi državni zbor uporabil policijo za bojno delovanje, bi kršil resolucijo Sveta Evrope.

Preglednica 3. 2: Organizacijska struktura Policije in Generalne policijske uprave

- GENERALNA POLICIJSKA UPRAVA
- SLUŽBA GENERALNEGA DIREKTORJA POLICIJE
  - SEKTOR ZA RAZVOJ IN SISTEMSKE NALOGE
    - Oddelek za načrtovanje in analitiko
    - Oddelek za razvoj
- SEKTOR ZA POLICIJSKA POOBLASTILA IN PREVENTIVO
  - SEKTOR ZA NADZOR IN NOTRANJO VARNOST
    - Oddelek za notranjo varnost in integriteto
  - SEKTOR ZA ODNOSE Z JAVNOSTMI
  - SEKTOR ZA MEDNARODNE POLICIJSKE OPERACIJE
  - POLICIJSKI ORKESTER
- UPRAVA UNIFORMIRANE POLICIJE
  - SEKTOR SPLOŠNE POLICIJE
    - Oddelek za javni red in mir
    - Oddelek za splošno varnost
    - Oddelek za varnostno načrtovanje
  - SEKTOR PROMETNE POLICIJE
    - Specializirana enota za nadzor prometa
  - SEKTOR MEJNE POLICIJE
    - Oddelek za državno mejo
      - Specializirana enota za nadzor državne meje
    - Oddelek za nedovoljene migracije in tujce

- Oddelek za izravnalne ukrepe
- CENTER ZA TUJCE
- UPRAVA KRIMINALISTIČNE POLICIJE
- SEKTOR ZA ORGANIZIRANO KRIMINALITETO
  - Oddelek za prepovedane droge
  - Oddelek za terorizem in ekstremno nasilje
  - Oddelek za kriminalne združbe
- SEKTOR ZA SPLOŠNO KRIMINALITETO
  - Oddelek za premoženjsko kriminaliteto
  - Oddelek za krvne in seksualne delikte
  - Oddelek za mladoletniško kriminaliteto
- SEKTOR ZA GOSPODARSKO KRIMINALITETO
  - Oddelek za finančno kriminaliteto in pranje denarja
  - Oddelek za poslovni in javni sektor
  - Oddelek za korupcijo
  - Oddelek za preiskavo težjih oblik gospodarske kriminalitete
- SEKTOR ZA POSEBNE NALOGE
  - Oddelek za tajno delovanje
  - Oddelek za tajno opazovanje
  - Oddelek za specialno tehniko
  - Oddelek za zaščito prič
- SEKTOR ZA MEDNARODNO POLICIJSKO SODELOVANJE
  - Oddelek Interpol
  - Oddelek Sirene
  - Oddelek Europol
  - Oddelek za telekomunikacije in administracijo
- CENTER ZA KRIMINALISTIČNO ANALITIKO
- CENTER ZA RAČUNALNIŠKO PREISKOVANJE
- SEKTOR NACIONALNI PREISKOVALNI URAD
- NACIONALNI FORENZIČNI LABORATORIJ
- UPRAVA ZA POLICIJSKE SPECIALNOSTI
  - CENTER ZA VAROVANJE IN ZAŠČITO

- Oddelek za varovanje oseb
  - Oddelek za varovanje objektov
  - Oddelek za preventivno in operativno varovanje
  - Oddelek za podporo
- SPECIALNA ENOTA
  - Oddelek za operativno delovanje
  - Oddelek za operativno podporo
  - Oddelek za protibombno zaščito
- OPERATIVNO-KOMUNIKACIJSKI CENTER
  - Oddelek za operativno
  - Oddelek za varovanje
- LETALSKA POLICIJSKA ENOTA
  - Oddelek pilotov
  - Letalski tehnični oddelek
- POLICIJSKA AKADEMIJA
- Višja policijska šola
- Šola za policiste
- Center za izpopolnjevanje in usposabljanje
  - Oddelek za šolanje službenih psov
  - Oddelek vrhunskih športnikov
  - Vadbeni center Gotenica
- Sektor za varovanje in podporo
  - Oddelek za podporo
- URAD ZA INFORMATIKO IN TELEKOMUNIKACIJE
- SEKTOR ZA RAZVOJ APLIKACIJ
- SEKTOR ZA ITK INFRASTRUKTURO
  - Oddelek za strežniške sisteme
  - Oddelek za distribuirane informacijske sisteme
  - Oddelek za omrežja
  - Oddelek za telefonske storitve
- SEKTOR ZA ITK PODPORO
- SEKTOR ZA OPERATIVNO-TEHNIČNE SISTEME

- Oddelek za radijske komunikacije
- Oddelek za tehnično varovanje
- Oddelek za elektronske naprave in laboratorij merilnikov
- SEKTOR ZA ZAŠČITO ITK SISTEMOV IN PODATKOV
- POLICIJSKE UPRAVE (8)
  - POLICIJSKE POSTAJE (PPP, PMP, PPP-pomorska, PLP, PKP, PVSP, PIU)
  - policijske pisarne

Vir: Policija (2011)

3.1.2.3 Policijska uprava

»Slovenija je razdeljena na osem policijskih uprav (Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica in Novo mesto), ki na regijski ravni skrbijo za varnost ljudi in njihovega premoženja. Vodijo jih direktorji, ki jih imenuje in razrešuje minister na predlog generalnega direktorja policije. Direktorji so prav tako odgovorni generalnemu direktorju policije« (24. člen ZODPol). Policijska uprava opravlja te naloge:

- usklajuje in usmerja delo območnih policijskih postaj, jim daje strokovna pojasnila, izvaja nadzor nad njihovim delom ter jim zagotavlja strokovno pomoč;
- odkriva in preiskuje določena kazniva dejanja, odkriva in prijema storilce takih dejanj in jih izroča pristojnim organom;
- zagotavlja izvajanje določenih nalog s področja javnega reda, ko je nujno usklajeno delovanje na območju uprave ali ko gre za hujše kršitve javnega reda;
- zagotavlja izvajanje določenih nalog s področja varnosti prometa, ko je nujno usklajeno delovanje na širšem območju uprave;
- opravlja določene naloge s področja varovanja določenih oseb, prostorov in objektov;
- izvaja nadzor državne meje in izravnalne ukrepe;
- izvaja postopke s tujci;
- izvaja določene naloge na področju varnosti prometa, javnega reda ter preventive;
- sodeluje z varnostnimi organi na obmejnih območjih sosednjih držav;
- izdaja na prvi stopnji odločbe v zadevah prehajanja oseb čez državno mejo in dovolitve zadrževanja tujcev;
- opravlja določene naloge s področja delovanja policije ob naravnih in drugih nesrečah, v krizi, v vojnem in izrednem stanju;

- izvaja določene naloge vzdrževanja informacijskega in telekomunikacijskega sistema policije;
- opravlja določene naloge s področja upravljanja kadrovskih virov, vključno s posamičnimi nalogami strokovnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja;
- opravlja določene naloge finančnih in materialnih zadev, rednega in v intervencijskih primerih investicijskega vzdrževanja objektov in materialnih tehničnih sredstev;
- izvaja, usmerja, načrtuje in sodeluje pri notranjevarnostnih postopkih ter izvaja druge ukrepe, potrebne za notranjo varnost enot policijske uprave;
- skrbi za izpopolnjevanje sistema in metod dela, uvajanje novih metod dela in inovacijskih rešitev pri izvajanju nalog policije ter izbrane rešitve posreduje generalni policijski upravi;
- opravlja druge naloge s področja dela policije, ki jih določa zakon ali drug predpis, izdan na podlagi zakona (25. člen ZODPol).

Policijska uprava opravlja naloge v notranjih organizacijskih enotah. Vodje notranjih organizacijskih enot so za svoje delo, stanje v enoti in delo notranje organizacijske enote odgovorni direktorju policijske uprave. Če policijska uprava ugotovi, da policijska postaja ne izvršuje svojih nalog oziroma jih ne izvršuje pravilno ali pravočasno, mora na to opozoriti komandirja policijske postaje in mu naložiti, da zagotovi izvrševanje njenih nalog oziroma da odpravi ugotovljene nepravilnosti v roku, ki mu ga določi. Policijska uprava lahko neposredno prevzame posamezno nalogo ali vrsto nalog iz pristojnosti policijske postaje, kadar oceni, da je to nujno (25. člen ZODPol).

3.1.2.4 Policijska postaja

Policijska postaja je območna organizacijska enota policije, ustanovljena za neposredno opravljanje nalog policije na določenem območju ali za določeno področje dela policijske uprave. Območje in sedež policijske postaje določi minister za notranje zadeve. Policijsko postajo vodi komandir, načrtuje, organizira, usmerja in nadzoruje opravljanje dela iz pristojnosti policijske postaje, zagotavlja zakonito, učinkovito in pravočasno opravljanje nalog, odreja ukrepe in odloča skladno z zakoni in pooblastili, ki jih nanj prenese direktor policijske uprave. Komandir policijske postaje je za svoje delo, stanje na policijski postaji in delo policijske postaje odgovoren direktorju policijske uprave (27. in 28. člen Zakona o organiziranosti in delu v policiji).

3.1.3 Organiziranost policije po funkcionalnem načelu

Zaradi zapletenosti in vsestranskosti nalog se policija tudi v funkcionalno-organizacijskem smislu deli na več enot. Največji enoti sta uniformirana in kriminalistična policija. Uniformirana policija deluje na državni, pokrajinski in lokalni ravni.

Predstavil bom Upravo za policijske specialnosti, ki spada pod uniformirano policijo. Center za varovanje in zaščito¹¹³ je eden izmed sektorjev Uprave za policijske specialnosti, v kateri policisti opravljajo svoje delo večino časa v civilni obleki. Drugi trije sektorji oziroma notranje organizacijske enote so Specialna enota¹¹⁴, Operativno-komunikacijski center¹¹⁵ in Letalska policijska enota¹¹⁶.

Na državni ravni deluje Uprava uniformirane policije kot del Generalne policijske uprave. Na ravneh policijskih uprav so organizirani sektorji uniformirane policije, ki imajo oddelke za splošne policijske naloge, znotraj katerih so tudi enota vodnikov službenih psov, oddelek za cestni promet in oddelek za državno mejo in tujce.

Državljeni in prebivalci Slovenije najbolj zaznamo prisotnost uniformirane policije v lokalni skupnosti, in sicer prek policijskih postaj s splošnim delovnim področjem, kot so klasične policijske postaje, in posebnim delovnim področjem, med katere spadajo postaje mejne

---

¹¹³»Center za varovanje in zaščito deluje v okviru Uprave za policijske specialnosti in opravlja naloge na področju operativnega, tehničnega in fizičnega varovanja nekaterih oseb in objektov. Njegova osnovna osnovna je varovanje varovanih oseb in objektov pred vsemi oblikami ogrožanja.« (Policija 2012).

¹¹⁴»Specialna enota izvaja naloge na področju protiteroristične dejavnosti in opravlja zahtevnejše operativne naloge policije, pri katerih se zahteva najvišja stopnja izurjenosti, psihofizičnih zmožnosti, uporabe posebnih znanj in veščin, ki so povezani z visoko stopnjo tveganja za varnost, zdravje ali življenje ljudi.« (Policija 2012).

¹¹⁵Operativno-komunikacijski center sprejema obvestila in zbira podatke o dejanjih, dogodkih in pojavih, ki so pomembni za delo policije ter za tekočo dnevno oceno varnostnih razmer na območju Republike Slovenije. Spremlja, usmerja, usklajuje in ocenjuje izvedene ukrepe 11 regijskih operativno-komunikacijskih centrov policijskih uprav, povezanih s hujšimi kaznivimi dejanji, prometnimi nesrečami, naravnimi in drugimi nesrečami ter ob drugih pomembnejših ali večjih dejanjih, dogodkih in pojavih. Pri tem daje pobude, predloge, smernice ali navodila, strokovno pomaga ter odreja morebitne naloge in ukrepe. Na operativno-komunikacijske centre policijskih uprav je vezana interventna številka policije 113, ki jo državljani uporabljajo v nujnih (interventnih) primerih. Ena njihovih glavnih nalog je interventno vodenje in pomoč policijskih enot, ki gredo na kraj interventnega dogodka, ki je v večini primerov posledica klica občana na interventno številko policije 113. (Policija 2012).

¹¹⁶Naloge Letalske policijske enote lahko združimo v te sklope:

- policijske operativne naloge (nadzor cestnega prometa in državne meje, zavarovanje prireditve, iskanje storilcev kaznivih dejanj ...),
- humanitarne naloge ter iskanje in reševanje (reševanje v gorah, nujna helikopterska medicinska pomoč, prevozi bolnikov in ponesrečencev, prevozi dojenčkov v inkubatorju ...),
- uporaba helikopterja za potrebe drugih državnih organov, naloge v okviru lastne dejavnosti (prevozi tovorov, snemanje iz zraka ...),
- usposabljanje (usposabljanje za osebja LPE, policije in drugih, ki sodelujejo pri nalogah s helikopterjem). (Policija 2012).

policije, prometne policije, letališke policije, pomorske policije, konjeniške policije, postaja vodnikov službenih psov in policijska postaja za izravnalne ukrepe¹¹⁷.

Na področju dela kriminalistične policije ima Slovenija nekakšen dvojni sistem, saj ima Upravo kriminalistične policije, ki deluje na državni ravni, in sektorje kriminalistične policije, ki so organizirani na regionalni ravni oziroma znotraj policijskih uprav. Vendar ti sektorji v določenih primerih pokrivajo tudi lokalno raven¹¹⁸, v vseh preostalih primerih pa so predvsem na večjih policijskih postajah (postajah prve kategorije – več kot sto policistov) organizirani v lokalne kriminalistične skupine zaradi specifičnosti dela in poznavanja lokalne problematike, predvsem na urbanih območjih.

Tudi uprava je organizirana po sektorjih in oddelkih. Sektorji so pristojni za organizirano, gospodarsko in splošno kriminaliteto, za posebne naloge, in za mednarodno policijsko sodelovanje. Na ravni nekaterih policijskih uprav¹¹⁹ so organizirani mobilni kriminalistični oddelki¹²⁰.

Leta 2009 je Slovenija ustanovila Nacionalni preiskovalni urad (NPU)¹²¹, ki je pravzaprav sektor znotraj Uprave kriminalistične policije. Ustanovitev NPU pomeni nekakšen slovenski

---

¹¹⁷ Policijska postaja za izravnalne ukrepe (PPIU) je bila uvedena z vstopom Slovenije v Schengensko območje. Njene naloge so:

- izvaja izravnalne ukrepe (pregled listin, preverjanje oseb, kontrolo oseb, prevoznih sredstev in stvari) proti osebam, ki so prestopile notranjo mejo;
- opravlja naključne ter poostrene in vnaprej načrtovane ciljne kontrole na notranji meji ter v notranjosti države;
- ugotavlja kršitve predpisov o državni meji in tujcih ter preprečuje in odkriva nedovoljene migracije ter drugo čezmejno kriminaliteto;
- ugotavlja nedovoljen vstop in preverja zakonitost bivanja na ozemlju RS in EU;
- preprečuje, odkriva in preiskuje tihotapstvo mamil, orožja, streliva in ukradenih vozil; preprečuje, odkriva in preiskuje uporabo ponarejenih, prenašenih, neveljavnih in ukradenih listin; usklajuje delo s policijskimi postajami za izravnalne ukrepe drugih PU, ko je nujno usklajeno delovanje policije na širšem območju, na svojem delovnem področju sodeluje s tujimi varnostnimi organi;
- po mednarodnih sporazumih opravlja naloge za čezmejno policijsko sodelovanje;
- sodeluje pri pripravi in izvedbi usposabljanj za uporabo posebnih veščin ali znanj, ki spadajo v njeno delovno področje;
- po predpisih opravlja naloge prekrškovnega organa; če je treba, opravlja druge policijske naloge.

(Policija 2012).

¹¹⁸ Npr. Policija je izdelala katalog kaznivih dejanj, ki jih takoj po prvih izvedenih ukrepih prevzamejo delavci sektorja kriminalistične policije.

¹¹⁹ Policijske uprave Ljubljana, Maribor, Celje in Koper.

¹²⁰ Mobilni kriminalistični oddelki: nadzira kriminalna žarišča, prijema storilce kaznivih dejanj zasedami, civilnimi patruljami in realizacijskimi skupinami, izvaja preventivno-varnostne akcije, zavaruje nekatere ogrožene osebe in objekte, izvaja kombinirane metode opazovanja in sledenja pri preiskovanju kaznivih dejanj, preventivno deluje na drugih območjih.

¹²¹ NPU je specializirana kriminalistična preiskovalna enota na državni ravni za odkrivanje in preiskovanje zahtevnih kaznivih dejanj s področij gospodarske in finančne kriminalitete ter korupcije; v nekaterih primerih pa tudi organizirane kriminalitete, povezane z novimi informacijskimi tehnologijami (kiber-

dvojni sistem, saj naj bi bil ustanovljen po tujih vzorih (kot ameriški Zvezni preiskovalni urad – FBI), vendar v resnici ni niti približek tujih organizacij, saj že organizacijsko spada v ministrstvo za notranje zadeve in ne za pravosodje, kot je to v tujini.

Omeniti je treba še Nacionalni forenzični laboratorij (NFL), ki je samostojna organizacijska enota Generalne policijske uprave, njegovo delo je vidno na državni, regijski in lokalni ravni¹²².

3.1.4 Predstavitev vojske v Republiki Sloveniji

3.1.4.1 Sestava Slovenske vojske

»Slovensko vojsko sestavljajo pripadniki stalne in rezervne sestave.« (Slovenska vojska 2016). Pogodbena rezerva predstavlja rezervno sestavo. »Stalna sestava so poklicni pripadniki Slovenske vojske, rezervna pa državljani, ki sklenejo pogodbo o službi v rezervni sestavi.« (Slovenska vojska 2016).

Preglednica 3. 3: Slovenska vojska v številkah

SESTAVA SV - podatki za april 2016	Število	Delež
Stalna sestava	7060*	89,6 %
Pogodbena rezerva	813	10,4 %
Skupaj	7820	100 %

* vključenih 53 na opravljanje vojaške službe vpoklicanih pripadnikov pogodbene rezervne sestave SV

Vir: Slovenska vojska (2016)

---

kriminalitete) ter zahtevnejših oblik klasične kriminalitete (npr. posamezni umori ali ropi). Obenem pa bo NPU hkrati s kriminalističnim preiskovanjem posameznih kaznivih dejanj vodil tudi finančne preiskave z namenom identifikacije, izsleditve in zavarovanja premoženjske koristi, nastale s kaznivimi dejanji. (Policija 2012).

¹²² Ustanovljen je bil z namenom, da opravlja preiskave materialnih sledi, nastalih pri kaznivih dejanjih ali prekrških, in podaja interpretacije rezultatov preiskav za policijo in pravosodne organe. Izjemoma NFL izvaja tudi preiskave materialnih sledi, ki izvirajo iz civilnopravnih zadev. Pri preiskavah uporablja več kot sto različnih metod s področja bioloških, kemijskih, fizikalnih in daktiloskopskih preiskav ter preiskav dokumentov, rokopisov, denarja, fotografij in videoposnetkov. Letno NFL opravi forenzične preiskave v približno 10.000 zadevah. Trenutno je edini laboratorij v Sloveniji, ki izvaja forenzične preiskave po akreditiranih postopkih. NFL pripravlja tudi strokovna navodila za odvzem, zavarovanje, shranjevanje in transport vzorcev (materiala) za preiskavo in usposablja kriminalistične tehnike iz vseh policijskih uprav za strokovno pravilno ravnanje z vzorci (materialom). V zahtevnih primerih sodeluje tudi pri ogledih krajev kaznivih dejanj ali prekrškov ter v hišnih preiskavah. Vodi postopke za ugotavljanje identitete oseb in žrtev množičnih nesreč. NFL je tudi skrbnik evidence daktiloskopiranih oseb in evidence preiskav DNK. (Policija 2012).

3.1.4.1.1 Stalna sestava

Stalna sestava so »poklicni pripadniki vojske: vojaki, podčastniki, častniki, vojaški uslužbenci (vojaške osebe) in civilne osebe. Civilne osebe delajo v vojski, vendar ne opravljajo vojaške službe« (5. člen Zakona o obrambi).

Preglednica 3. 4: Slovenska vojska v številkah – stalna sestava

STALNA SESTAVA SV - podatki za april 2016	Število	Delež
Častniki	1079	15,3 %
Podčastniki	1947	27,6 %
Vojaki	3017	42,7 %
Višji vojaški uslužbenci	248	3,5 %
Nižji vojaški uslužbenci	322	4,6 %
Civilne osebe	434	6,1 %
Uradniki	13	0,2 %
Skupaj	7060	100 %
Moški	5928	84,0 %
Ženske	1132	16,0 %

Vir: Slovenska vojska (2016)

3.1.4.2 Naloge in poslanstvo Slovenske vojske

3.1.4.2.1 Naloge vojske

Slovenska vojska izvaja naloge in poslanstvo na podlagi devetih zakonov, vendar sta najpomembnejša med njimi Zakon o obrambi (Uradni list RS, št. 103/2004) in Zakon o službi v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/2007), poleg njiju pa še podzakonski akt Pravila službe v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 84/2009).

Poslanstvo in naloge Slovenske vojske so določeni z Zakonom o obrambi. Poslanstvo Slovenske vojske je v sodelovanju z zavezniki odvrniti vojaško agresijo na Republiko Slovenijo in prispevati k mednarodnemu miru in stabilnosti v mejah in zunaj mej zavezništva. Ob vojaški agresiji Slovenska vojska samostojno in v sodelovanju z zavezniki izvaja vojaško obrambo Republike

Slovenije, njena cilja sta pregon sovražnika in vzpostavitev suverenosti na celotnem ozemlju države.

Bistvene naloge Slovenske vojske, ki izhajajo iz njenega poslanstva, so:

- vzdrževanje pripravljenosti,
- aktiviranje in mobiliziranje sil,
- premestitev sil na območje delovanja,
- izvajanje defenzivnih in ofenzivnih delovanj ter
- ohranjanje vzdržljivosti sil.

Na podlagi poslanstva in bistvenih nalog Slovenske vojske ter načrtov uporabe poveljniki na vseh ravneh poveljevanja določajo poslanstva podrejenih enot in jim odobravajo iz poslanstev izhajajoče bistvene naloge (Furlan 2006, 24).

Z drugimi nalogami Slovenska vojska prispeva k mednarodnemu miru, varnosti in stabilnosti ter podpira državne organe in javne institucije pri zagotavljanju varnosti in blaginje državljanov Slovenije. Prispevek Slovenske vojske k mednarodnemu miru, varnosti in stabilnosti obsega podporo diplomaciji, sodelovanje pri vzpostavitvi varnosti in zaupanja, izvajanje določenih nalog na področju nadzora oboroževanja in pri preprečevanju širjenja orožja za množično uničevanje, sodelovanje v mednarodnih operacijah in na misijah ter sodelovanje v boju proti mednarodnemu terorizmu in drugim grožnjam miru. Podpora državnim organom in institucijam ter zagotavljanje varnosti in blaginje državljanov Republike Slovenije obsegata sodelovanje v zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih ter drugih nesrečah, sodelovanje pri izvajanju določenih nalog Policije, sodelovanje v boju protiterorizmu, sodelovanje pri iskanju in reševanju, podporo diplomatskim aktivnostim ter sodelovanje s civilnimi organizacijami (Furlan 2006, 25).

Naloge Slovenske vojske so:

- izvaja vojaško izobraževanje in usposabljanje za oborožen boj in druge oblike vojaške
- obrambe;
- zagotavlja potrebno ali zahtevano pripravljenost;
- ob napadu na državo izvaja vojaško obrambo;
- ob naravnih in drugih nesrečah skladno s svojo organizacijo in opremljenostjo sodeluje pri zaščiti in reševanju;
- izvršuje obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah in z mednarodnimi pogodbami.

Slovenske vojske ni dovoljeno uporabljati za politično ali strankarsko dejavnost ali namen. O sodelovanju vojske pri zaščiti in reševanju odloča vlada, v nujnih primerih pa minister na

predlog poveljnika Civilne zaštite Republike Slovenije oziroma načelnik Generalštaba po pooblastilu ministra.

Slovenska vojska lahko sodeluje s Policijo pri širšem varovanju državne meje v notranjosti državnega ozemlja skladno z načrti in po predhodni odločitvi vlade. Pripadniki Slovenske vojske pri opravljanju teh nalog nimajo policijskih pooblastil (37. člen Zakona o obrambi).

3.1.4.2.2 Vojaško poslanstvo in pooblastila

Da bi lahko pripadniki Slovenske vojske te naloge v resnici uresničevali, Zakon o službi v Slovenski vojski zanje v 20. členu¹²³ določa vojaško izobraževanje in usposabljanje:

- /.../ z organiziranjem in izvajanjem vojaškega izobraževanja in usposabljanja pripadnikov, poveljstev, enot in zavodov v okviru Slovenske vojske, ministrstva, pristojnega za obrambo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), javnega izobraževalnega sistema ter v ustreznih šolah in organizacijah zunaj države;
- z usposabljanjem poveljstev in enot v Slovenski vojski, zavezništvu in drugih mednarodnih organizacijah zunaj države;
- z usposabljanjem med prostovoljnim ali obveznim vojaškim rokom ali med pogodbeno ali obvezno službo v rezervni sestavi, skladno z zakonom;
- z organiziranjem in usposabljanjem kadrovske sestave, skladno z načrti, ki predstavljajo dodatne zmogljivosti zaopolnjevanje ali povečevanje vojne sestave vojske;
- s sodelovanjem s podčastniško in častniško, veteransko in drugimi nevladnimi organizacijami, ki opravljajo dejavnost v javnem interesu na področju obrambe in katerih dejavnost je

---

¹²³ (2) Slovenska vojska predstavlja in seznaja državljane ter državljanke (v nadaljnjem besedilu: državljani) in javnost s svojo organizacijo, aktivnostmi in delovanjem z namenom spodbujanja pripravljenosti državljanov za vojaško obrambo v primeru potrebe, pridobivanja kandidatov in kandidatke (v nadaljnjem besedilu: kandidat) za delo v vojski ter za sodelovanje v različnih oblikah usposabljanja državljanov za vojaško obrambo države.

(3) Organizacija in izvajanje vojaškega izobraževanja potekata skladno z Zakonom o obrambi in predpisi, ki urejajo srednje poklicno in strokovno izobraževanje ter višje strokovno in visokošolsko izobraževanje ter podiplomski študij.

(4) Izobraževalne programe srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja ter višješolske študijske programe za vojaške poklice sprejme minister oziroma ministrica, pristojna za obrambo (v nadaljnjem besedilu: minister) po predhodnem mnenju Strokovnega sveta Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje oziroma za višješolske študijske programe po predhodnem mnenju komisije za akreditacijo.

(5) Poklicne standarde za poklice v Slovenski vojski določa minister po predhodnem mnenju Strokovnega sveta Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje.

(6) Preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na vojaškem področju se izvaja skladno z zakonom, ki ureja nacionalne poklicne kvalifikacije.

(7) Slovenska vojska se pripravlja, izobražuje in usposablja v miru za opravljanje vseh nalog za obrambo države samostojno in v okviru zavezništva, za izvrševanje obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah oziroma z mednarodnimi pogodbami, za opravljanje nekaterih nalog zaščite, reševanja in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah ter drugih nalog skladno z Zakonom o obrambi in tem zakonom. (2.–7. odstavek 20. člena Zakona o službi v Slovenski vojski).

pomembna za usposobljenost pripadnikov ter državljanov in državljanek za vojaško obrambo države. (20. člen ZSSloV).

Slovenska vojska prispeva k varnosti in stabilnosti in ju zagotavlja s svojim načrtnim razvojem in delovanjem, vzdrževanjem pripravljenosti, vojaško diplomacijo, sodelovanjem z drugimi vojaškimi organizacijami, spoštovanjem dogovorjenega obsega oboroževanja, preprečevanjem širjenja orožja za množično uničevanje, nadzorom oborožitve in razorožitve, nadzorom drugih vojaških organizacij ter izvajanjem drugih verifikacijskih dejavnosti. Potrebno in zahtevano pripravljenost za izvajanje z zakonom določenih nalog Slovenska vojska zagotavlja skladno z načrti uporabe, neprekinjenim delovanjem nekaterih služb in bojnih sistemov, s pripravljenostjo poveljstev, enot in služb skladno s skupnimi načrti obrambe v okviru zavezništva oziroma drugih mednarodnih organizacij, skladno z mednarodnimi pogodbami, ter z zahtevano pripravljenostjo za izvajanje nalog, skladno z varnostnimi razmerami na podlagi odločitev pristojnih organov vodenja in poveljevanja. Vojaško obrambo države izvaja Slovenska vojska skladno z načrti uporabe samostojno in skladno z načrti zavezništva v okviru kolektivne obrambe oziroma skladno s prevzetimi obveznostmi po mednarodnih pogodbah (21. člen Zakona o službi v Slovenski vojski).

Slovenska vojska izvršuje obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah oziroma z mednarodnimi pogodbami:

- z delovanjem vojaške diplomacije,
- s sodelovanjem v operacijah, na misijah in v drugih oblikah delovanja, primernih za preprečevanje sporov, ohranjanje, vsiljevanje in vzdrževanje miru ter v kolektivni obrambi,
- s sodelovanjem in delovanjem v skupnih poveljstvih in enotah zavezništva oziroma drugih mednarodnih organizacij,
- s sodelovanjem in delovanjem v organih, predstavništvih ali službah mednarodnih organizacij,
- s sodelovanjem v skupnih poveljstvih in enotah, ustanovljenih z drugimi državami,
- z dajanjem vojaške pomoči v oborožitvi in vojaški opremi ali v drugi obliki,
- z dajanjem humanitarne pomoči ali pomoči za izvajanje humanitarnih dejavnosti,
- s sodelovanjem v dejavnostih za preprečevanje terorističnih in drugih pojavov ogrožanja stabilnosti in varnosti.

Ukrepi, naloge in druge dejavnosti za izvajanje nalog iz prejšnjega člena in prejšnjega odstavka kot oblike odzivanja države na krize ali krizne razmere zunaj države se načrtujejo v načrtih uporabe vojske. Vlada poleg ukrepov in nalog po ministrstvih ter dejavnostih in drugih nosilcih kot del načrtov oziroma priprav na ukrepe za pripravljenost določi tudi ukrepe in naloge Slovenske vojske, ki se izvajajo skladno z odločitvami ali obveznostmi, prevzetimi v mednarodnih

organizacijah z mednarodnimi pogodbami, predvsem pri odzivanju države na krize ali krizne razmere, praviloma zunaj države, samostojno ali v sodelovanju z drugimi državami (22. člen Zakona o službi v Slovenski vojski).

Slovenska vojska glede na svojo organizacijo in opremljenost sodeluje pri zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah, skladno z zakonom, ki ureja varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, skupaj z drugimi silami za zaščito, reševanje in pomoč, pri iskanju in reševanju iz zraka, na morju in na kopnem ter pri evakuaciji slovenskih državljanov, ki so neposredno ogroženi v drugi državi (23. člen Zakona o službi v Slovenski vojski).

Slovenska vojska skladno z zakonom in ustreznimi načrti lahko sodeluje s Policijo pri varovanju državne meje, pri varovanju nekaterih objektov ali območij ter izvajanju drugih nalog oziroma pomaga drugim državnim organom v okviru svojih zmogljivosti (24. člen Zakona o službi v Slovenski vojski).

Vojaška oseba ima tudi pooblastila in prepovedi:

- med opravljanjem službe nosi službeno izkaznico ali vojaško knjižico ter uniformo in orožje, skladno s pravili službe;
- v uniformi se ne sme udeleževati shodov političnih strank;
- prepovedana sta strankarsko delovanje in propaganda ali shodi strank v vojaških objektih, vojaških poveljstvih, enotah in zavodih (50. člen Zakona o obrambi).

Zaradi razumevanja, kdaj lahko Slovenska vojska, ko v Sloveniji niso razglašene izredne razmere ali vojna, uporabi orožje, navajam oblike dela. Najhujše sredstvo, ki ga lahko uporabi vojska v Sloveniji, je orožje in sicer, pri opravljanju stražarske¹²⁴, patroljne¹²⁵, požarne¹²⁶ ali druge podobne službe,

---

¹²⁴ *Stražar je oseba, ki varuje osebe, objekte in druge nepremičnine, vojaško orožje in opremo ter druga sredstva in območja.*

Stražar izvaja naloge skladno z elaboratom varovanja. Splošne dolžnosti stražarja so:

- budno varuje in brani, kar mu je zaupano;
- ne spusti orožja iz rok in je stalno pripravljen, da ga uporabi;
- ne zapusti stražarskega mesta, dokler ga kdo ne zamenja ali umakne;
- nikomur, razen razvodniku, pomočniku poveljnika ali poveljniku straže, dežurnemu in osebam, ki so pooblašene za nadzor, ne dovoli, da bi se približal stražarskemu mestu in varovanemu objektu bližje, kot je določeno, ali da bi hodil tam, kjer je to prepovedano;
- zaustavi vse osebe, kot je določeno za posamezno stražarsko mesto;
- vzdržuje zvezo in komunicira le s poveljnikom straže, sosednjimi stražarji in drugimi organi straže;
- obvesti poveljnika straže, kadar pride v bližini do nereda ali požara, kadar grozi nevarnost za varovano premoženje ali moštvo zaradi naravnih in drugih nesreč, kadar zboli oziroma kadar potrebuje kakršno koli drugo pomoč.

/.../ če ne more drugače:

- zavarovati življenja moštva, ki ga varuje;
- odvrniti napada na objekt ali druga sredstva, ki jih varuje;
- odvrniti neposrednega napada, s katerim je ogroženo življenje njenega pripadnika.

Vojaške osebe, ki službo opravljajo pod neposrednim vodstvom nadrejenega, smejo orožje uporabiti le po njegovem povelju.

Vojaške osebe pri opravljanju bojnih nalog uporabljajo orožje po pravilih za bojno delovanje.

Skladno s prejšnjim odstavkom ravna tudi poveljstvo ali enota, ki je napadena v miru (51. člen Zakona o obrambi).

Stražarju na stražarskem mestu lahko ukazujejo, ga zamenjajo ali umaknejo z dolžnosti samo poveljnik straže, njegov pomočnik ali razvodnik straže. Takoj ko opazi ali zasliši, da se nekdo približuje, gre stražar v zaklon in ga z glasnim klicem ustavi z ukazom "Stoj!", da ga ustavljena oseba sliši, ter pripravi orožje v držo za streljanje, vendar ga ne napolni. Ko se oseba ustavi, vpraša "Kdo gre?" Ko dobi odgovor, da gre oseba, ki ima pravico, da se mu približa ali da gre mimo, stražar ukaže "Naprej!", če pa jih je več, še doda "Drugi, stoj!" Ko se mu poklicana oseba približa na tri do pet korakov, ji stražar znova ukaže "Stoj!", zahteva, da mu pove reklo, in če je pravilno, odgovori z geslom.

Kadar stražar ugotovi, da oseba, ki jo je ustavil, ne pozna razpoznavnih znakov, ji ukaže, da se obrne v polkrog na levo, se oddalji štiri do šest korakov ter odloži orožje, če ga ima, tako da je odloženo orožje bližje stražarju, in da dvigne roke kvišku ter miruje. O dogodku takoj obvesti poveljujočega. Ko poveljnik straže pošlje patruljo, ji preda osebo, ki jo je ustavil.

Če oseba, ki jo je stražar ustavil, ne izpolni ukazov, pri tem pa spravlja v neposredno nevarnost stražarja ali varovani objekt, jo stražar opomni in uporabi silo, ki mora biti sorazmerna ogroženosti.

Če oseba, ki jo stražar ustavlja, ne posluša in se na povelje "Stoj!" ne ustavi, ampak se še naprej približuje, stražar napolni orožje in z močnejšim glasom ukaže "Stoj, streljal bom!"

Če se oseba še naprej približuje, stražar tretjič, z močnejšim glasom ponovi ukaz "Stoj, streljal bom!" Če se oseba tudi na tretji ukaz ne ustavi, stražar uporabi silo, vključujoč uporabo strelnega orožja, skladno s pravili delovanja, določenimi s temi pravili službe. Kadar se oseba ustavi na drugi ali tretji ukaz, ravna stražar tako, kot da se je ustavila že na prvi ukaz, le da pri tem zapne orožje.

Če je očitno, da je oseba, ki ne pozna razpoznavnih znakov, pod vplivom alkohola oziroma duševno motena, stražar pod pogoji iz prejšnjega odstavka prvič strelja pred osebo v tla in šele, če je neposredno ogrožen on ali objekt, ki ga varuje, strelja drugič v osebo.

Če se oseba, ki jo je stražar želel ustaviti, oddaljuje od njega in varovanega objekta in se tudi po tretjem klicu ne ustavi, vendar ne spravi v nevarnost ne stražarja in ne varovanega objekta, stražar ne strelja, pač pa o tem takoj obvesti poveljnika straže. (287.–283. točka Pravil službe v Slovenski vojski).

¹²⁵ *Patrulja se vključi v varovanje objektov samo v določenem časovnem obdobju, podnevi ali ponoči. Objekt varuje samostojno ali skupaj s stražarji ter opazovalci, in sicer tako, da izvaja različne taktične postopke, se premika, občasno ustavlja, opazuje in podobno.*

Vsaki patrulji se odredijo cona varovanja, steza za premik in območja, na katerih mora biti posebej pozorna. Steza za gibanje patrulje se šteje za stražarsko mesto.

Splošne dolžnosti patrulje in ravnanje pri opravljanju nalog so enake kot splošne dolžnosti in ravnanje stražarjev na stražarskem mestu. Kot posebne dolžnosti patrulje se določi, kdaj patrulja opravlja dolžnost z napolnjenim, vendar zapetim orožjem brez naboja v cevi, smer gibanja, kraj in čas zadrževanja, s katerih mest, kje in kako se patrulja javlja poveljniku straže, ravnanje pri ustavljanju in podobno.

Patrulja se zamenja v daljših časovnih razmikih, praviloma po opravljeni nalogi. (287.–288. točka Pravil službe v Slovenski vojski).

¹²⁶ *»Za neposredno varovanje in hrambo nezaklenjenega vojaškega orožja, streliva in vojaške opreme, vozil, posameznih objektov v vojašnici ali zunaj nje, se odredi požarni. Požarne postavi in zamenjuje dežurni ali njegov pomočnik. Dolžnosti in naloge požarnih za vsako mesto določi vojaška oseba, ki jih odreja na dolžnost.« (239. točka Pravil Službe v Slovenski vojski).*

Kot je iz navedenega razvidno, je uporaba orožja zelo omejena in je diskrecijska pravica vojaških oseb skoraj popolnoma izključena in onemogočena.

Podrobneje je delovanje Slovenske vojske določeno v Pravilih službe v Slovenski vojski, in sicer v točkah od 314 do 336.

Pravila za delovanje Slovenske vojske določajo splošne postopke posameznikov, skupin, enot ali poveljstev pri opravljanju bojnih in nebojnih nalog. Pravila delovanja določajo tudi okoliščine, pogoje in omejitve ter stopnjo in način, pod katerimi lahko posamezni pripadnik, skupina, enota ali začasna sestava oziroma poveljstvo Slovenske vojske (v nadaljnjem besedilu: pripadnik in enota) v posameznih primerih uporabijo silo.

Pravila delovanja je treba vedno uporabljati in izvajati skladno s pravnim redom Republike Slovenije, sprejetimi mednarodnimi pogodbami oziroma skladno z mednarodnim vojnim in humanitarnim pravom.

Uporaba sile vključno s smrtonosno silo skladno s pravili delovanja obsega uporabo vojaškega orožja, minskoeksplozivnih sredstev, prisilnih sredstev, vojaških psov in fizične ali druge sile.

Uporaba sile iz prejšnjega odstavka je dovoljena, če nevarnosti ni mogoče odvrniti drugače in z drugimi sredstvi, če je sorazmerna nevarnosti in če je skladna s pravnim redom Republike Slovenije oziroma mednarodnim vojnim in humanitarnim pravom.

V silobranu lahko pripadnik uporabi takšno obrambo, ki je neizogibno potrebna, da od sebe ali koga drugega odvrne protipraven napad. Pravica do uporabe sile v primeru silobrana ali skrajne sile se lahko začasno omeji le, če pripadniki pod neposrednim vodstvom nadrejenega opravljajo bojno nalogo in je to nujno zaradi izvedbe naloge.

Ne glede na prejšnji odstavek lahko pripadnik Slovenske vojske skladno z Zakonom o obrambi pri opravljanju stražarske, patroljne, požarne ali druge podobne službe uporabi orožje, če ne more drugače:

- zavarovati življenje moštva, ki ga varuje;
- odvrniti napada na objekt ali druga sredstva, ki jih varuje;
- odvrniti neposrednega napada, s katerim je ogroženo njegovo življenje.

V skrajni sili lahko pripadnik stori vse, da bi od sebe ali koga drugega odvrnil istočasno nezakrivljeno nevarnost za življenje, fizično integriteto in osebno svobodo, če take nevarnosti ni mogoče odvrniti drugače.

Sovražna sila je vsaka oseba, paravojaška ali vojaška enota, sestava ali druga sila, ki je izvedla napad, sovražno dejanje ali izrazila sovražni namen proti Republiki Sloveniji ali Slovenski vojski in jo je ob razglasitvi vojnega ali izrednega stanja za sovražno razglasil pristojni organ Republike

Slovenije skladno z Ustavo in Zakonom o obrambi oziroma pristojni organ mednarodne organizacije skladno z mednarodnimi pogodbami.

Ko je neka sila razglašena za sovražno, se lahko Slovenska vojska spopade z njo ne glede na to, ali je ta predhodno izvedla napad, sovražno delovanje ali izrazila sovražni namen proti Republiki Sloveniji ali Slovenski vojski.

Pripadniki Slovenske vojske med delovanjem spoštujejo Zakon o obrambi in Zakon o službi v Slovenski vojski, pravila službe, sprejete mednarodne pogodbe ter mednarodno vojno in humanitarno pravo, ne glede na to, kako je skladno z mednarodnim pravom opredeljen konflikt ali operacija, v kateri so udeleženi, in ne glede na to, ali določila mednarodnega vojnega in humanitarnega prava spoštuje tudi sovražna stran. Pripadniki, ki opravljajo vojaško službo zunaj države, morajo spoštovati tudi pravila, ki veljajo znotraj zavezništva, in pravila, ki veljajo v drugih mednarodnih organizacijah, znotraj katerih se izvaja delovanje. Če pride do nasprotja med pravili, ki veljajo v zavezništvu, oziroma pravili, ki veljajo v drugih mednarodnih organizacijah, znotraj katerih se izvaja delovanje, in nacionalnimi pravili, morajo pripadniki Slovenske vojske do dokončne odločitve spoštovati pravila delovanja, določena v pravnem redu Republike Slovenije.

Slovenska vojska in njeni pripadniki v drugi državi ne smejo izvršiti ukazov in odločitev, če bi s tem storili kaznivo dejanje po predpisih Republike Slovenije oziroma če so v nasprotju z mednarodnim vojnim in humanitarnim pravom.

Pripadniki in enote Slovenske vojske:

- se spopadajo samo z bojevniki in napadajo samo vojaške cilje. Pri tem uporabljajo postopke in orožje, s katerimi dosežejo cilj z najmanjšimi žrtvami med civilnim prebivalstvom in najmanjšo škodo na civilnem premoženju;
- ne napadajo sovražnikovih pripadnikov, ki se predajo ali so onesposobljeni za boj, temveč jih razorožijo in obravnavajo kot vojne ujetnike;
- z vojnimi ujetniki ravnajo humano, jih ne mučijo, ubijajo, zlorablajo ali izpostavljajo nevarnosti;
- če obstaja dvom o statusu zajetih oseb, jih obravnavajo kot vojne ujetnike, dokler njihovega statusa ne določi pristojni organ;
- zberejo in oskrbijo ranjene in bolne, ne glede na to, ali gre za lastne ali sovražnikove vojake;
- če okoliščine dopuščajo, opozorijo civilno prebivalstvo v bližini vojaških ciljev o napadu in jih umaknejo iz bližine vojaških ciljev;
- s civilnim prebivalstvom ravnajo humano in nepristransko;
- ne povzročajo namerne škode na civilnem premoženju;
- spoštujejo kulturne, zgodovinske in naravne spomenike, verske in druge objekte, varovane po mednarodnem pravu;

- spoštujejo zaščiteno osebje, kot so pogajalci, sanitetno, versko in drugo osebje, varovano z mednarodnim vojnim in humanitarnim pravom;
- spoštujejo nedotakljivost objektov, ki so označeni z razpoznavnimi znaki, določenimi po mednarodnem pravu, ter jih ne napadajo;
- ne spreminjajo vojaškega strelnega orožja ali streliva, da bi s tem povečali trpljenje;
- poročajo nadrejenemu o sumu kršitve mednarodnega vojnega in humanitarnega prava.

Prepovedano je:

- objaviti ali ukazati, da nikomur ne sme biti prizaneseno;
- nepravilno ali lažno uporabiti pogajalske (bele) zastave, sovražnikove državne zastave, njegove vojaške oznake ali uniforme, državne zastave, oznake ali uniforme držav, ki niso udeležene v konfliktu, ter z mednarodnim pravom določena znamenja za zaščitene objekte in osebje;
- ubijati, raniti ali zajeti sovražnikove pripadnike z zahrbtnim ravnanjem, s katerim se sovražnikovim pripadnikom vlije zaupanje, da imajo po pravilih mednarodnega prava pravico do zaščite ali jim bo zagotovljena oziroma z namenom, da se to zaupanje izda. Pri tem je prepovedano pretvarjanje posameznika, da se namerava pogajati pod zastavo premirja, da je nesposoben zaradi ran ali bolezni, da je civilist ali da ima status zaščitene osebe;
- jemati osebne stvari ubitim ali ranjenim na bojišču;
- naklepno napadati civilno prebivalstvo ali posamezne civiliste;
- napadati označena zaščitena območja ali objekte, kot so bolnišnice, demilitarizirana ali varna območja, nebranjeni kraji, kulturni, zgodovinski in naravni spomeniki ter verski in drugi objekti, zaščiteni po mednarodnem pravu;
- jemati talce, kolektivno kaznovati, izvajati maščevalne ukrepe nad civilnimi osebami in njihovim premoženjem ter izrabiti navzočnost civilnih ali drugih zaščiteneh oseb za odvrnitev vojaškega napada;
- prisiliti državljane druge strani v spopadu k sodelovanju v vojaških delovanjih, naperjenih proti njihovi državi;
- ropati mesta in zgradbe, tudi če so zavzeti med napadi;
- napadati brez izbire cilja, tako da napadi niso usmerjeni na določen vojaški cilj oziroma so prepovedani napadi, pri katerih se uporablja metoda ali bojno sredstvo, ki ne more biti usmerjeno le na določen vojaški cilj;
- povzročati stradanje civilnega prebivalstva kot metodo vojskovanja;
- neposredno napadati objekte, ki so nujni za preživetje civilnega prebivalstva;
- uporabiti metode bojevanja, katerih izrecni namen ali verjetna posledica je obsežna, dolgotrajna in velika škoda v naravnem okolju;

- napadati objekte in naprave kot so nasipi, jezovi, jedrske elektrarne in podobno, če bi se s tem sprostile sile, ki bi imele za posledico velike žrtve med civilnim prebivalstvom, razen kadar se takšni objekti uporabljajo za neposredno podporo vojaških delovanj in je napad edini mogoč način za prekinitev te podpore.

V Slovenski vojski je prepovedana uporaba:

- izstrelkov, ki se ob vstopu v telo sploščijo (dum-dum izstrelki);
- bojnih strupov in strupenih vrst orožja;
- kemičnega orožja;
- bakteriološkega orožja;
- protipehotnih min in min presenečenja;
- kasetnih bomb in streliva.

Pripadnik ali enota Slovenske vojske v vojni lahko odpre ogenj na vse prepoznane sovražne cilje, ne glede na to, ali ti pomenijo resnično in neposredno grožnjo. Uporaba sile je omejena le s temi pravili službe, posebnimi pravili delovanja, ki jih za posamezno delovanje določi pristojni poveljnik, ter z mednarodnim vojnim in humanitarnim pravom.

Poveljnik bataljona, njemu enake ali višje enote lahko na svojem območju delovanja s poveljnikom druge strani v spopadu sklone začasno prekinitev bojevanja, da se zberejo ali evakuirajo ranjeni in pokopljejo mrtvi. O tem mora poročati nadrejenemu. Samoobramba pripadnikov in enot Slovenske vojske je uporaba takšne nujne in sorazmerne sile, vključno s smrtonosno silo, ki je potrebna, da se obranijo pred napadom oziroma, da preprečijo napad, ki neposredno grozi.

Sestavine samoobrambe so nujnost, sorazmernost in neizogibnost.

Nujnost pomeni, da je uporaba sile nujna za samoobrambo.

Sorazmernost pomeni, da mora biti sila, ki se uporabi za obrambo pred sovražnim dejanjem ali izraženim sovražnim namenom, po obsegu, intenzivnosti in trajanju ustrezna zaznani grožnji, in sicer na podlagi dejstev na določenem kraju in v določenem času, s katerimi je seznanjen poveljnik enote, ki je ogrožena, oziroma so mu na voljo.

Neizogibnost pomeni, da je potreba po obrambi očitna, takojšnja in prevladujoča. Poveljniki so odgovorni, da njihovi podrejeni razumejo in so usposobljeni, kdaj in kako uporabiti silo za samoobrambo.

Za samoobrambo se lahko uporabijo ustrezna sredstva in ukrepi. Pripadniki in enote Slovenske vojske praviloma stopnjujejo uporabo sredstev in ukrepov, če je to glede na okoliščine mogoče in smotrno, in sicer tako, da:

- najprej poskušajo umiriti nastale razmere. Če čas in okoliščine dopuščajo, je treba sovražnika opozoriti in mu dati priložnost, da preneha ogrožati in se umakne ali preda;

- nato uporabijo sorazmerno silo za nadzor nastalih razmer. Vrsta, trajanje in obseg uporabljene sile ne smejo presegati sile, s katero se odločilno odvrne napad in tako zagotovi varnost pripadnikov Slovenske vojske;
- napadejo sovražnika z namenom, da ga onesposobijo ali uničijo, kadar je to glede na okoliščine edini mogoč ali smotrni način, s katerim se lahko prepreči ali konča sovražni napad.

Pripadniki in enote Slovenske vojske lahko skladno z mandatom sil in pravili delovanja v mednarodni operaciji ali na misiji, uporabijo nujno ali sorazmerno silo, vključno s smrtonosno silo za obrambo lastnih sil ter drugih zavezniških ali prijateljskih sil in osebja pred sovražnim dejanjem ali izraženim sovražnim namenom.

Sovražno dejanje je namerno dejanje, ki povzroči pomembno škodo, izgube ali druge škodljive posledice ali predstavlja resno grožnjo Slovenski vojski oziroma zavezniškim ali prijateljskim silam ali osebju.

Sovražni namen je verjetna in določljiva grožnja proti Slovenski vojski ali drugim zavezniškim ali prijateljskim silam ali osebju. Obstoj sovražnega namena se oceni na podlagi:

- sposobnosti in pripravljenosti oseb, skupin ali enot, ki pomenijo grožnjo, da povzročijo škodo, izgube ali druge škodljive posledice;
- dokazov, vključno z obveščevalnimi informacijami, ki kažejo na namero teh oseb, skupin ali enot, da bodo napadle ali povzročile škodo, izgube ali druge škodljive posledice.

Pripadniki Slovenske vojske v mednarodnih operacijah in na misijah izpolnjujejo mednarodne obveznosti Republike Slovenije, prevzete v mednarodnih organizacijah ali z mednarodnimi pogodbami, skladno z Zakonom o obrambi in Zakonom o službi v Slovenski vojski ter temi pravili službe.

Pri delovanju pripadnikov in enot Slovenske vojske zunaj države Vlada Republike Slovenije odloči tudi o nalogah, njihovi vrsti in omejitvah, ki jih bodo pripadniki opravljali zunaj države.

Slovenska vojska pri delovanju zunaj države lahko opravlja skladno z Zakonom o službi v Slovenski vojski in odločitvami vlade tudi naloge, ki jih v Republiki Sloveniji ne opravlja, če je to predvideno v okviru mednarodne operacije ali misije oziroma druge oblike delovanja vojske, na katero so pripadniki napoteni, in če so pripadniki usposobljeni za opravljanje takšnih nalog. Pripadniki Slovenske vojske skladno s prejšnjim odstavkom in mandatom zunaj države opravljajo tudi naloge, kot so vzdrževanje javnega reda, nadzor množic in nemirov, nadzor prometa, boj proti kriminalu in druge podobne naloge. Postopki, ki jih pripadniki Slovenske vojske skladno z mandatom lahko opravljajo zunaj države, so predvsem:

- ugotavljanje identitete, omejitev gibanja, prijetje in pridržanje oseb;
- pregled oseb, prevoznih sredstev, prostorov in objektov;
- zaseg predmetov;
- uporaba prisilnih sredstev;

– zbiranje obvestil ali zbiranje podatkov od oseb ter ugotavljanje istovetnosti oseb in predmetov. Slovenska vojska lahko izvede razumne in nujne aktivnosti za zavarovanje in obrambo premoženja Republike Slovenije ter pravnih oseb in državljanov Republike Slovenije v drugi državi, na območju delovanja mednarodne operacije ali misije. Stopnja dovoljene sile za zavarovanje premoženja je odvisna od mandata in posebnih pravil delovanja Slovenske vojske v posamezni mednarodni operaciji ali na misiji.

Slovenska vojska lahko na podlagi odločitve Vlade Republike Slovenije sodeluje pri evakuaciji slovenskih državljanov, ki so neposredno ogroženi v drugi državi. Vlada v tem primeru določi vrsto nalog ter omejitve pri njihovem izvajanju (314.–336. točka Pravil službe v Slovenski vojski).

3.1.4.3 Organiziranost vojske v Republiki Sloveniji

Slovenska vojska je zelo centralizirana organizacija. Organizirana je kot enotna vojska brez delitve na zvrsti ter deluje na strateški, operativni in taktični ravni. Na strateški ravni je organiziran Generalštab Slovenske vojske, na operativni ravni sta organizirani Poveljstvo sil ter Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje¹²⁷; na taktični ravni pa delujejo brigade ter bataljoni oziroma polki.

Glede na prostor in potrebe po usklajenem načrtovanju ter delovanju sil je upoštevana delitev sil za opravljanje nalog na kopnem, v zračnem prostoru in na morju.

Slovenska vojska se deli na rodove, in sicer: pehoto, oklepne enote, letalstvo, pomorstvo, artilerijo, zračno obrambo, inženirstvo, jedrsko-radiološko-kemično-biološko obrambo in zveze. Glede na vlogo v delovanju se sile Slovenske vojske delijo na sile za bojevanje, sile za bojno podporo, sile za zagotovitev delovanja in za podporo poveljevanja. (Slovenska vojska 2011).

Posebnost slovenske ureditve je ta, da 39.¹²⁸ in 40.¹²⁹ člen Zakona o obrambi določata popolnoma drugačno organiziranje Slovenske vojske, kot je v resnici. Najbolj očitna razlika

---

¹²⁷ Leta 2015, po nedokončani transformaciji oziroma preoblikovanju je večino dela Poveljstva sil prevzel Združeni operativni center v Generalštabu Slovenske vojske. Dela in naloge Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje pa Center vojaških šol.

¹²⁸ Slovensko vojsko sestavljajo generalštab kot organ v sestavi ministrstva ter njemu podrejena poveljstva, enote in zavodi. Generalštab je najvišji vojaški strokovni organ za poveljevanje vojski. Opravlja vojaške strokovne naloge, ki se nanašajo na razvoj, načrtovanje, organizacijo, usposabljanje in delovanje Slovenske vojske. Operativno poveljstvo se organizira za poveljevanje združenim taktičnim in taktičnim enotam ter vojaškim teritorialnim poveljstvom. Vojaško teritorialno poveljstvo se organizira za poveljevanje dopolnilnim silam na določenem območju državnega ozemlja ter za sodelovanje z nosilci civilne obrambe. Območje odgovornosti operativnega in vojaškega teritorialnega poveljstva določi minister na predlog načelnika generalštaba. Zavodi se praviloma organizirajo za izvajanje vojaškega izobraževanja in usposabljanja ter za opravljanje drugih nebojnih vojaških nalog. Poveljstva, enote in zavode ustanavlja, organizira, popolnjuje in opremlja ministrstvo skladno s splošnim dolgoročnim programom razvoja in opremljanja vojske. (39. člen Zakona o obrambi).

¹²⁹ Glede na namen je Slovenska vojska sestavljena iz sil za posredovanje, glavnih in dopolnilnih sil. Sile za posredovanje sestavljajo enote, namenjene za delovanje na območju celotne države ter usposobljene in opremljene za izvajanje obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah in z mednarodnimi

so vojaška teritorialna poveljstva, ki so še zmerom v zakonu, v resnici pa so bila ukinjena leta 2010. Njihove naloge so delno prevzele enote vojašnic in bataljoni, za lokalna območja, na katerih se nahajajo. V novi organiziranosti je poveljnik brigade ali polka zadolžen za stike in odnose z lokalno skupnostjo. Na tem področju je Zakon o obrambi zagotovo zastarel in potreben prenove.

3.1.4.3.1 Organiziranost vojske po ravneh

3.1.4.3.1.1 Strateška raven – Generalštab Slovenske vojske

Leta 2012 je Slovenska vojska začela popolno preoblikovanje – transformacijo, ki med pisanjem disertacije, leta 2014, še vedno ni končana, zato navajam ureditev, ki je bila pred tem.

Generalštab Slovenske vojske je bil najvišji vojaški strokovni organ za poveljevanje vojski. Temeljni namen in poslanstvo je uresničeval z izvajanjem vojaškostrokovnih nalog načrtovanja in razvoja sil, organiziranja vojske, zagotavljanja zmogljivosti, modernizacije in opremljanja vojske. Načrtoval in usklajeval je sodelovanje, povezovanje in delovanje vojske v mednarodnih integracijah. Njegove naloge so bile:

- oblikovanje koncepta vojaške obrambe države;
- pripravljanje vojaškostrateške ocene položaja Republike Slovenije;
- predvidevanje prihodnjih dogodkov in pripravljanje odzivov nanje;
- zagotavljanje vojaških nasvetov ministru za obrambo in vladi;
- sodelovanje pri razvoju obrambne strategije, razvijanje konceptov in usmerjanje priprave doktrine vojaške obrambe;
- načrtovanje razvoja, organizacije in strukture slovenske vojske, izvajanje vojaškega dela obrambnega načrtovanja ter načrtovanja sil;
- usmerjanje priprave doktrin in konceptov sistema izobraževanja ter usposabljanja;
- določanje ciljev in usmeritev načrtovanja, izobraževanja, usposabljanja ter urjenja;
- usmerjanje logistične zagotovitve delovanja slovenske vojske;

---

pogodbami. Glavne sile sestavljajo združene taktične enote in taktične enote, namenjene in opremljene za delovanje na območju celotne države in zunaj nje ter za izvajanje vseh oblik in sestavin bojevanja. Dopolnilne sile sestavljajo enote, organizirane po teritorialnem načelu. Namenjene so za bojni nadzor ozemlja, bojno zavarovanje objektov posebnega pomena za obrambo, oviranje, logistično oskrbo in druge naloge. Določene enote dopolnilnih sil zagotavljajo sprejem, nastanitev zavezniških sil in, če je treba, logistično podporo tem silam. Organizacija vojske je enotna in se ne deli na zvrsti, obsega pa rodove: pehoto, oklepne enote, letalstvo, pomorstvo, artilerijo, zračno obrambo, inženirstvo, radiološko, kemično in biološko obrambo ter zveze. V vojski so prištabna služba, služba informatike, vojaška zdravstvena služba, intendantska, tehnična in prometna služba ter vojaška policija. Materialne, zdravstvene in druge zaledne potrebe vojske se v vojnem stanju zagotavljajo predvsem z delovanjem civilne obrambe. Minister določa specialnosti v rodovih in službah ter formacijo poveljstev, enot in zavodov. (40. člen Zakona o obrambi).

- usmerjanje in usklajevanje razvoja vojaške infrastrukture ter urejanje prostora;
- usmerjanje delovanja sistema bojne in mobilizacijske pripravljenosti vojske;
- usmerjanje vojnega načrtovanja ter načrtovanja delovanja enot za zavezništvo;
- ob naravnih in drugih nesrečah sodelovanje v sistemu zaščite, reševanja ter pomoči po odločitvi vlade, skladno s svojo organizacijo in opremljenostjo (Slovenska vojska 2012).

Generalštab Slovenske vojske je deloval prav tako na taktični kot na operativni ravni, saj je imel pet organizacijskih enot: Verifikacijski center, Vojaški vikariat, Enota za protokol, Orkester Slovenske vojske in Oddelek za nadzor plovnosti in varnost letenja. Generalštab Slovenske vojske je neposredno poveljeval tem enotam in vodil njihovo delo.

Preglednica 3. 5: Organizacijska struktura Generalštaba Slovenske vojske

Organizacijske enote pri Generalštabu so:

- Verifikacijski center,
- Vojaški vikariat,
- Enota za protokol,
- Orkester Slovenske vojske,
- Oddelek za nadzor plovnosti in varnost letenja.

Vir: Slovenska vojska (2012)

3.1.4.3.1.2 Operativna raven – Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje (PDRIU)

Poveljstvo je bilo nosilec vojaškega izobraževanja in usposabljanja ter znanstvenoraziskovalnega dela in tehnološkega razvoja Slovenske vojske.

Njegove naloge so bile:

- izvajanje temeljnega, osnovnega, dopolnilnega in funkcionalnega vojaškega izobraževanja ter usposabljanja;
- zagotavljanje doktrinarne, razvojne in druge podlage za delovanje ter razvoj Slovenske vojske;
- izvajanje muzejske in knjižnične dejavnosti;
- dajanje podpore poveljstvom in enotam pri izvedbi usposabljanja (Slovenska vojska 2012).

Preglednica 3. 6: Organizacijska struktura Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje:

- Poveljniško-štabna šola,
- Šola za častnike,
- Šola za podčastnike,
- Šola za tuje jezike,
- Gorska šola,
- Avto šola,
- Center za doktrino in razvoj,
- Center za usposabljanje,
- Center za bojno usposabljanje,
- Oddelek za raziskave in simulacije,
- Športna enota,
- Knjižnično-informacijski center,
- Vojaški muzej.

Vir: Slovenska vojska (2012)

3.1.4.3.1.3 Operativna raven – Poveljstvo sil Slovenske vojske

Poveljstvo sil Slovenske vojske je bilo združeno poveljstvo na operativni ravni, odgovorno za pripravljenost in usposobljenost podrejenih poveljstev ter enot. Poveljevalo je vsem silam na območju odgovornosti ter združevalo taktične enote in enote za podporo. Pristojno je bilo za organiziranje in vodenje obrambnih priprav ter delovanje Slovenske vojske v nacionalnem okolju. Prav tako je organiziralo in vodilo enote Slovenske vojske znotraj Nata ter v mednarodnih operacijah in na misijah. Ustanovljeno je bilo po vzoru drugih vojsk leta 2003 za boljše operativno in pregledno vodenje oboroženih enot.

Naloge Poveljstva sil so bile:

- zagotavljanje zahtevane pripravljenosti podrejenih poveljstev in enot, skladno z operativno-mobilizacijskim razvojem ter obrambnim načrtom in načrtom uporabe sil;
- vzdrževanje pripravljenosti sil za bojevanje;
- usposabljanje in urjenje podrejenih poveljstev in enot;
- pripravljanje, organiziranje in izvajanje vojaške operacije na območju odgovornosti;
- sodelovanje z enotami pri nalogah zaščite in reševanja;
- civilno-vojaško sodelovanje;

- vodenje in izpolnjevanje vseh obveznosti, ki izhajajo iz sodelovanja Slovenske vojske v mednarodnih operacijah in na misijah (Slovenska vojska 2012).

Preglednica 3. 7: Organizacijska struktura Poveljstva sil Slovenske vojske:

- 1. brigada,
- 72. brigada,
- Brigada zračne obrambe in letalstva,
- Poveljstvo za podporo,
- 11. bataljon za zveze,
- 430. mornariški divizion,
- 5. obveščevalno-izvidniški bataljon,
- 17. bataljon vojaške policije,
- Enota za specialno delovanje.

Vir: Slovenska vojska (2012)

3.1.4.3.2 Delitev sil Slovenske vojske glede na vlogo v delovanju

Glede na vlogo v delovanju se sile Slovenske vojske delijo na:

- sile za bojevanje,
- sile za bojno podporo,
- sile za zagotovitev delovanja in
- sile za podporo poveljevanju.

Temeljni namen sil za bojevanje je, da z ognjeno močjo in manevrom v neposrednem spopadu porazijo nasprotnika. Te sile so:

- pehotne enote,
- oklepne enote in
- enote za specialno delovanje.

Sile za bojno podporo so namenjene zagotavljanju ognjene podpore in operativne podpore silam za bojevanje. V sile za bojno podporo spadajo:

- inženirske enote,
- artilerijske enote,
- obveščevalne in izvidniške enote,
- enote jedrske, radiološke, kemične in biološke obrambe,
- enote zračne obrambe,
- enote za elektronsko bojevanje,

- mornariške enote,
- enote vojaške policije ter
- letalske enote.

Sile za zagotovitev delovanja so namenjene zagotavljanju možnosti za delovanje in ohranjanju vzdržljivosti sil. V sile za zagotovitev delovanja spadajo:

- logistične enote,
- enote za zračni transport,
- letalske in mornariške baze ter
- zdravstvene enote.

Sile za podporo poveljevanju so namenjene podpori funkcij poveljevanja in zagotovitvi možnosti za neprekinjeno poveljevanje. V te sile spadajo:

- poveljniške enote,
- enote za zveze in
- enote za nadzor zračnega prostora (Slovenska vojska 2012).

Slovenska vojska leta 2014, sodeluje v več mednarodnih operacijah in na misijah oziroma v operacijah kriznega odzivanja¹³⁰.

Preglednica 3. 8: Udeležba pripadnic in pripadnikov v mednarodnih operacijah in na misijah leta 2014

Mednarodna operacija/misija – število pripadnikov Slovenske vojske	31. 3.	9. 5.	20. 6.	28. 7.	4. 8.
Afganistan – Isaf, Nato	33	4	4	2	2
Bosna in Hercegovina – Joint Enterprise, Nato	5	3	3	4	4
Kosovo – Kfor, Nato	327	309	307	307	305
Makedonija – Joint Enterprise, Nato	1	1	1	1	1
Srbija – Joint Enterprise, Nato	1	1	1	1	1

¹³⁰ »Operacije kriznega odzivanja obsegajo politično, vojaško in civilno delovanje, ki poteka skladno z mednarodnim pravom in je namenjeno preprečevanju kriz in kriznemu upravljanju pri doseganju ciljev zavezništva. Obsegajo različne načine in vrste delovanj, od podpore civilnim organizacijam do bojnega delovanja« (Furlan, 2006: Vojaška doktrina, 71).

Bosna in Hercegovina – ALTHEA, EU	9	9	9	11	9
Mali – EUTM, EU	3	3	3	3	3
Libanon–UNIFIL, ZN	14	14	14	14	14
Sirija – UNTSO, ZN	4	4	3	3	3
Skupaj	397	348	345	346	342

Vir: Slovenska vojska (2014)

3.1.5 Pravna podlaga za sodelovanje vojske in policije v Republiki Sloveniji

Normativno so določene naloge Slovenske vojske v 2.¹³¹, 3.¹³², 4.¹³³ in 37.¹³⁴ členu Zakona o obrambi (ZObr) in specialno v Zakonu o službi v Slovenski vojski (ZSSloV) (Uradni list RS, št. 68/2007), v katerem je tudi podrobneje določeno, da »Slovenska vojska lahko skladno z zakonom in ustreznimi načrti sodeluje s policijo pri varovanju državne meje, varovanju nekaterih objektov ali območij ter izvajanju drugih nalog oziroma pomaga drugim državnim organom po svojih zmogljivostih« (ZSSloV, 24. člen).

Temeljna normativna ureditev policijskega dela je v Zakonu o organiziranosti in delu v policiji (ZODPol) (Uradni list RS, št. 15/13 in 11/14). Za delovanje v vojni oz. v situacijah, v katerih bi lahko sodelovala z vojsko, ima osnovo v 107.¹³⁵, 36.¹³⁶ členu ZODPol in delno v

¹³¹»Temeljni namen obrambe je odvrčanje napada na državo ter obramba neodvisnosti, nedotakljivosti in celovitosti države. Ta namen se uresničuje tudi z vključevanjem in aktivnim sodelovanjem države v mednarodnih varnostnih povezavah na podlagi mednarodnih pogodb.« (2. člen ZObr)

¹³²(1) *Obrambo države sestavljata vojaška in civilna obramba.*

(2) *Vojaško obrambo izvajajo samostojno ali v zavezništvu na podlagi mednarodnih pogodb, obrambne sile, ki jih sestavlja Slovenska vojska (v nadaljnjem besedilu: Slovenska vojska ali vojska).*

(3) *Civilna obramba obsega ukrepe državnih organov in organov lokalne samouprave za delovanje v vojni, gospodarsko in psihološko obrambo ter druge nevojaške oblike obrambe, ki jih izvajajo državljani, samoupravne lokalne skupnosti, državni organi, gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije.*

(4) *Vojaška in civilna obramba države tvorita celoto.*

(5) *Obrambne zadeve so v državni pristojnosti.* (3. člen ZObr)

¹³³»Vse oblike vojaške in civilne obrambe temeljijo in se izvajajo v skladu z načeli mednarodnega vojnega prava oziroma sprejetimi mednarodnimi obveznostmi.« (4. člen ZObr)

¹³⁴»Slovenska vojska lahko sodeluje s policijo pri širšem varovanju državne meje v notranjosti državnega ozemlja v skladu z načrti in po predhodni odločitvi vlade. Pripadniki Slovenske vojske pri opravljanju teh nalog nimajo policijskih pooblastil.« (4. odstavek 37. člena ZObr)

¹³⁵(1) *Policija se v okviru delovnega področja, določenega z zakonom, pripravlja, opremlja in usposablja tudi za delovanje ob naravnih in drugih nesrečah, v krizi, vojnem ali izrednem stanju.*

(2) *V primerih naravnih in drugih nesreč velikega obsega in drugih izjemnih okoliščinah, krizi, vojnem ali izrednem stanju opravlja policija naloge s svojega delovnega področja tako, da nastalim razmeram oziroma okoliščinam prilagaja svojo organiziranost, oblike in metode dela ter načine delovanja in sodelovanja.*

50.¹³⁷ členu Zakona o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol) (Uradni list RS, št. 15/13). Navedeni 36. člen določa, da policija sodeluje z drugimi državnimi organi. V praksi je to sodelovanje videti tako, da se na primer vojska pri spremstvu varovane vojaške kolone dogovori s policijo o zapori cest, da je nato lahko policija na podlagi tega podatka pozorna, če nastanejo prometni zastoji na območju zapore.

V treh navedenih členih so navedene nekatere oblike oziroma izvedbene možnosti sodelovanja Policije s Slovensko vojsko.

Uredba o uporabi obrambnih zmogljivosti pri podpori državnih organov, sodelovanju s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi in nevladnimi organizacijami (Uradni list RS, št. 30/11), sodelovanje vojske in policije v Republiki Sloveniji konkretizira in dejansko že operacionalizira. Saj v njenem 1. členu določa: »S to uredbo se urejajo oblike, vrste in način podpore z vojaškimi in drugimi obrambnimi zmogljivostmi dejavnosti državnih organov...« (Uredba o uporabi obrambnih zmogljivosti pri podpori državnih organov, sodelovanju s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi in nevladnimi organizacijami, 1. člen) in konkretnije: *Podpora državnim organom obsega sodelovanje ali pomoč Slovenske vojske, vojaških oziroma drugih obrambnih zmogljivosti ministrstva pri organizaciji ali izvedbi pomembnih mednarodnih in drugih dogodkov, ki so z vidika nacionalne varnosti državnega pomena in ki jih organizirajo posamezni državni organi. Vojaške in druge obrambne zmogljivosti se pri tem uporabijo, če se na ta način doseže z vidika države racionalne in učinkovite rešitve in obenem upošteva širše nacionalne, obrambne, varnostne oziroma vojaške interese.*

---

(3) Ukrepe kriznega odzivanja v okviru pristojnosti policije, njihov obseg in trajanje na predlog ministra določi vlada.

(4) Državni zbor Republike Slovenije lahko ob razglasitvi vojnega ali izrednega stanja na predlog vlade odloči o vključevanju policije v aktivnosti za zagotovitev varnosti Republike Slovenije. Če se Državni zbor Republike Slovenije zaradi vojnega ali izrednega stanja ne more sestati, odločitev sprejme predsednik republike.

(5) Policija načrtuje uporabo materialnih-tehničnih sredstev, infrastrukture, zemljišč in objektov policije za primer vojnega ali izrednega stanja.

(6) Za izvajanje določenih nalog policije v vojnem ali izrednem stanju se lahko razporedijo sredstva in oprema na podlagi materialne dolžnosti.

(7) Kriza po tem zakonu pomeni nastanek izrednih oziroma izjemnih varnostnih dogodkov, pojavov, razmer, stanj in situacij, ki ogrožajo notranjo, nacionalno in mednarodno varnost oziroma lahko vodijo v vojno ali izredno stanje, policija pa mora za njihovo obvladovanje in zaradi nujnosti oziroma za zagotovitev varnosti, zavarovanja vitalnih interesov in pomembnih dobrin družbe v skladu s predpisi, načrti ter načeli in pravili mednarodnega prava uvesti in izvajati ukrepe kriznega odzivanja. (107. člen ZODPol)

¹³⁶ »(1) Policija sodeluje z državnimi organi, samoupravnimi lokalnimi skupnostmi, pravnimi osebami, samostojnimi podjetniki posamezniki, tujimi varnostnimi organi, posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, ter z drugimi organi in organizacijami zaradi zagotavljanja večje varnosti.

(2) Zaradi uresničevanja ciljev iz prejšnjega odstavka sme policija sklepati sporazume o sodelovanju.« (36. člen ZDPol)

¹³⁷ »(2) Sredstva gasilcev, civilne zaščite in drugih reševalnih služb smejo policisti uporabiti le za prevoz osebe, ki potrebuje nujno zdravniško pomoč, v najbližji zdravstveni zavod. Z istim namenom smejo policisti v dogovoru z vojaškimi osebami uporabiti tudi sredstva Slovenske vojske.« (50. člen ZNPPol)

Podpora državnim organom obsega tudi sodelovanje Slovenske vojske oziroma uporabo vojaških ali drugih obrambnih zmogljivosti pri izvedbi posebej zahtevnih nalog, ki jih izvede določen državni organ in jih brez pomoči Slovenske vojske oziroma ministrstva ni mogoče izvesti v potrebnem obsegu, v določenem času ali na določenem kraju... (Uredba o uporabi obrambnih zmogljivosti pri podpori državnih organov, sodelovanju s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi in nevladnimi organizacijami, 1. in 2. odstavek 3. člena).

3.1.6 Stopnja zaupanja prebivalcev Slovenije v vojsko in policijo

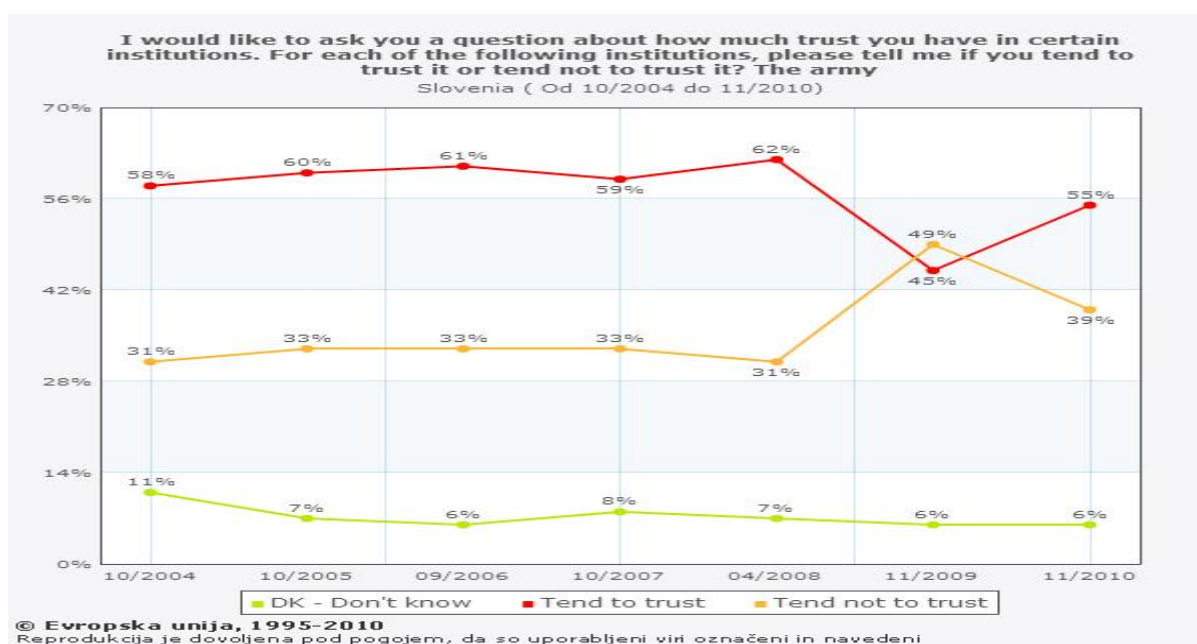
Po predstavitvi Policije in Slovenske vojske ugotavljam, da so naloge obeh državnih organov jasno razdeljene in ne sovpadajo, vendar kljub zakonskim določilom, ki omogočajo sodelovanja vojske in policije, ni nikjer določeno, kdo vodi neko operacijo, če bi do operativnega sodelovanja prišlo. Določeno je, da bosta organa delovala na podlagi načrtov, ki pa v resnici ne obstajajo. Načrt (priloga B) ni takšne vrste, kot je predvideno v zakonodaji, v kateri je mišljeno operativno sodelovanje.

Delo državnih organov se odraža v javnem zaupanju. Po Politbarometru 1/2013¹³⁸ je bila Slovenska vojska najbolj zaupanja vreden državni organ. Zaupalo ji je 48 odstotkov vprašanih, ni pa ji zaupalo le devet odstotkov vprašanih. Policija je bila na petem mestu, zaupalo ji je 39 odstotkov vprašanih, 21 odstotkov vprašanih ji ni zaupalo. Razlika v zaupanju med vojsko in policijo je devet točk in v nezaupanju 12 odstotnih točk, kar pomeni veliko statistično razliko.

---

¹³⁸ Center za raziskovanje javnega mnenja, Polibarometer 1/2013.

Diagram 3. 1: Zaupanje prebivalcev Slovenije v Slovensko vojsko od leta 2004 do 2010

Vir: Evropska komisija (2010)

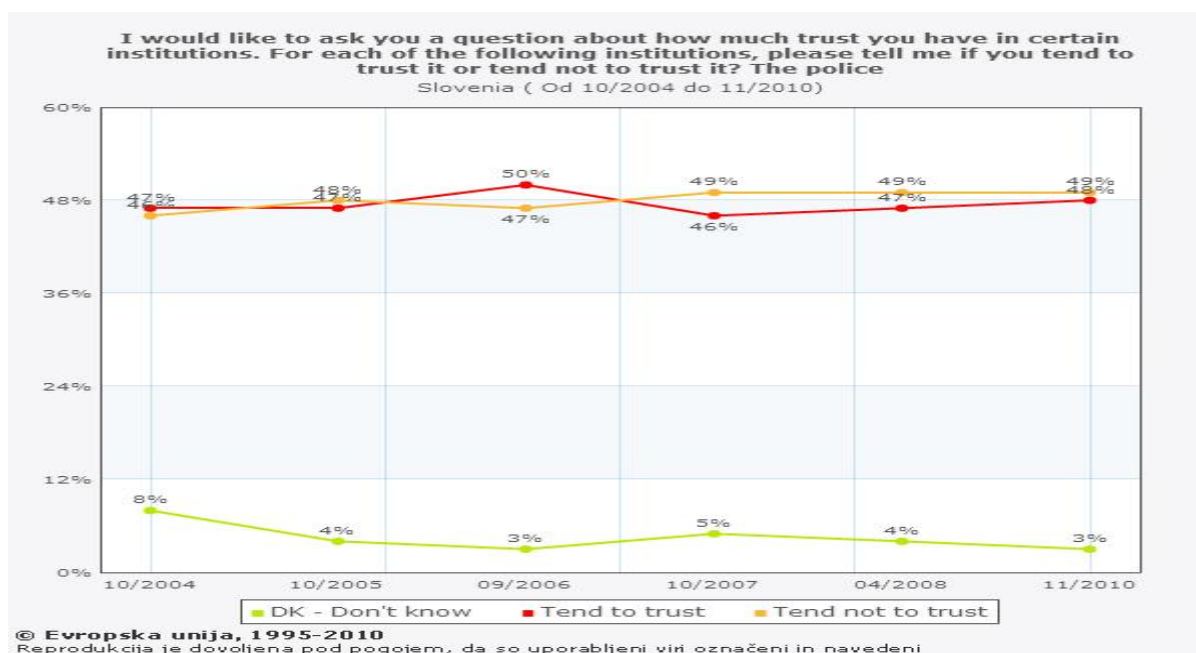
Iz diagrama je razvidno, da prebivalci Slovenije neprekinjeno in brez velikih odstopanj zaupajo Slovenski vojski. Poslabšalo se je edino leta 2009¹³⁹, vendar se je že naslednje leto zaupanje popravilo.

Ob navedenih statističnih podatkih so pomembne še nekatere okoliščine. Ko je leta 1991 Slovenija postala samostojna država, so se pojavila različna javna mnenja¹⁴⁰ o državi brez vojske. Peticija *Ukinimo vojsko* se je nato pojavila čez približno dvajset let. Pri zadnji peticiji je bilo prav absurdno, da so v njej sodelovali nekateri profesorji, ki jih je Slovenska vojska plačala, da so predavali v njenem izobraževalnem sistemu. Drugi spet so razlagali, da namen peticije ni ukinitve vojske, temveč razmislek, kaj bi z vojsko v prihodnje počeli, itn. To je le nekaj podatkov, ki kažejo, kako smo Slovenci posebni pri vprašanju vojske. Mogoče je to res slaba izkušnja, ki izhaja iz Jugoslavije in njene vojske, ki je bila tudi slovenska, a je na koncu postala sovražna, saj je napadla novo državo Slovenijo.

¹³⁹ Predvidevam, da zaradi afere Patria.

¹⁴⁰ Že leta 1990 so delovala različna mirovniška gibanja, ki so želela, da bi bila Slovenija država brez vojske, pridružili sta se jim Zveza socialistične mladine Slovenije in stranka Zeleni Slovenije.

Diagram 3. 2: Zaupanje prebivalcev Slovenije v slovensko Policijo od leta 2004 do 2010

Vir: Evropska komisija (2010)

Iz diagrama je razvidno, da prebivalci Slovenije od leta 2004 do 2010 skoraj brez odstopanj enako zaupajo slovenski Policiji, s posebnostjo, da je oseb, ki ne zaupajo policiji, več, kot tistih, ki ji zaupajo. Kar je posebnost med vsemi primerjanimi državami. To kaže na to, da prebivalci Slovenije niso zadovoljni z njenim delom.

3.1.7 Sklep

Vojska in policija imata skupno značilnost, njuni začetki ne izhajajo iz sedanje države, temveč iz popolnoma druge politične in, vsaj za vojsko, drugačne organizacijske ureditve, kot jo imata zdaj. Na podlagi analize razvoja Policije in Slovenske vojske, njunih nalog in pooblastil, organiziranosti, pravnih podlag za medsebojno sodelovanje ter zaupanja prebivalcev Slovenije vanju, lahko izpostavimo ta spoznanja:

Prvič, slovenska policija generično izhaja iz vojske, natančneje iz orožništva, ki bi bilo danes žandarmerijski tip organizacije. V preteklosti sta obe organizaciji operativno sodelovali precej uspešneje kot danes. Največji zaton sodelovanja je bil po vojni za samostojno Slovenijo. Vojska in policija sta sodelovali v bojnih operacijah že pod vodstvom generala Maistra v bojih za severno mejo, v novejši zgodovini pa predvsem v vojni za Slovenijo, kar je odličen model sodelovanja. Začetki slovenske vojske v slovenskem prostoru niso enoznačni, pojavlja se veliko interpretacij. Sam štejem za prvo slovensko vojsko tisto, ki jo je zbral general

Maister. V primerjavi z drugimi državami je nastala iz vojske druge države in se organizirala kot vojska države, ki je v bistvu živela le mesec dni¹⁴¹ in nato prešla pod okrilje druge države¹⁴². Pravi nastavki današnje Slovenske vojske pa so v ustanovitvi teritorialne obrambe, ki v primerjavi z drugimi državami prav tako ne predstavlja klasične oblike vojske, temveč bolj njeno podporo. Kljub temu se je teritorialna obramba zelo izkazala v vojni za Slovenijo. Pozneje je iz nje nastala Slovenska vojska. Ena izmed značilnosti teritorialne obrambe je bila tesna povezanost z lokalno skupnostjo, občine so kupovale opremo zanjo, z občinskimi organi, tudi s takratno milico, predhodnico Policije, so bili tesno povezani prek občinskih organov in organov lokalne samouprave. Zaradi tega sodelovanje med vojsko in policijo z zgodovinskega vidika ne bi smelo biti vprašanje.

Drugič, vojska in policija sta nosilki obrambno-varnostnega sistema države. Obe organizaciji imata podobne naloge, pomembne za notranjo varnost, varovanje državne meje, boj proti terorizmu, sodelovanje v zaščiti in reševanju, pri varovanju objektov in kritične infrastrukture ter pri drugih nalogah policije, pri katerih vojska lahko ponudi pomoč. Pooblastila za delovanje oziroma za ukrepanje so za vojsko in policijo skoraj enaka, kar pomeni pomembno odpravo motečih dejavnikov pri opravljanju dela. Napačno razumevanje pooblastil je v praksi zelo moteč dejavnik, največkrat je glavni vzrok za neukrepanje.

Tretjič, Slovenski vojski in Policiji sedanja zakonodaja že omogoča operativno sodelovanje. Tudi organiziranost obeh organizacij ne bi smela biti vprašanje. Organiziranost policije je popolnoma prilagojena delovanju znotraj države, ki je po naravi bolj operativno, že komandir policijske postaje ima velike pristojnosti. Vojaški poveljniki so pri delovanju znotraj države operativno bolj omejeni. Za vsako delovanje potrebujejo »ukaz, klic oziroma poziv«, samoiniciativno delovanje je mogoče v skrajnih primerih.

Četrtrič, stopnja zaupanja prebivalcev Slovenije v obe organizaciji je v primerjavi z drugimi slovenskimi organizacijami odlična, vojska je vedno med prvimi, policija pa vedno v prvi tretjini primerjanih organizacij.

---

¹⁴¹ Država SHS.

¹⁴² Kraljevina SHS.

3.2 Predstavitev policije v Republiki Avstriji

3.2.1 Naloge in pooblastila policije

3.2.1.1 Naloge policije

Naloge avstrijske policije so določene od 19. do 27/a. člena avstrijskega zakona o policiji *Sicherheitspolizeigesetz – SPG*¹⁴³. Naloge avstrijske policije so:

- če je ogroženo življenje, svoboda ali premoženje ljudi ali nastanejo razmere, ki pomenijo nevarnost za zdravje ali kakršno drugo splošno nevarnost, mora policija sprejeti prve nujne ukrepe in zagotoviti pomoč ter narediti vse, kar je v njeni moči, da pomaga preprečiti še večjo nevarnost;
- vzdrževanje javne varnosti, v katero je vključena tudi preventivna dejavnost. V ta segment spada tudi varstvo privilegiranih oseb (predstavniki tujih držav, invalidi, nosečnice ...), kar se mi zdi še posebno zanimivo s slovenskega vidika, saj so združili osebe, ki jih ščiti mednarodno pravo, in ostale prebivalce;
- določba v 23. členu avstrijskega Zakona o policiji, ki določa, da lahko policija odloži pregon ali raziskavo nekaterih kaznivih dejanj, če je to v nacionalnem interesu države in ne ogroža zdravja in življenja ljudi;
- iskanje pogrešanih ljudi;
- varnostno osveščanje prebivalcev in seznanjenje s prvimi nujnimi ukrepi ter kako se sami najbolje zavarujejo;
- varovanje objektov posebnega pomena za državo.

3.2.1.2 Policijska pooblastila in ukrepi

Preden navedem policijska pooblastila, bom omenil določbo 29. člena Zakona o policiji. Ta člen določa sorazmernost uporabe sile, kar je z vidika spoštovanja človekovih pravic in svoboščin zelo pomembno. 29. člen namreč določa, da je dovoljen le takšen poseg, da se doseže želeno stanje. Ko je to stanje doseženo, mora uporaba sile takoj prenehati.

Policijska pooblastila so določena od 32. do 50. člena Zakona o policiji. To so:

1) splošna pooblastila:

- posredovanje v situacijah, ki so splošno nevarne,
- posredovanje v primerih protipravnih napadov;

---

¹⁴³ Zakon o policiji, avstrijski uradni list, št. 566/1991 (*Sicherheitspolizeigesetz – SPG, BGBl Nr. 566/1991*).

2) posebna pooblastila:

- pridobivanje informacij,
- ugotavljanje identitete,
- nadzor nad nošenjem identifikacijskih dokumentov,
- prepoved gibanja na določenem območju (splošno),
- prepoved gibanja na območjih vrtcev, šol in drugih posebnih objektov,
- zagotavljanje varnosti na športnih prireditvah,
- možnost izločitve nekaterih oseb, na primer huliganov, na športnih prireditvah,
- izselitev oseb, ki so se proti volji lastnika nepremičnine vselile v njegovo nepremičnino, tako imenovanih skvoterjev,
- označitev nevarnih krajev, posebno tistih, ki ogrožajo zdravje in življenje ljudi,
- deložacije,
- pri nasilju v družini izrekanje prepovedi približevanja do 48 ur,
- dostop do zemljišč, oseb in vozil ter objektov,
- iskanje pogrešanih oseb,
- osebne preiskave ob večjih, varnostno težavnih dogodkih,
- zaseganje predmetov,
- skrbništvo nad najdenimi stvarmi,
- uporaba tujih stvari, če je to povezano z izvršitvijo naloge,
- odvzem svobode,
- uvedba pripora,
- nadzorovanje oseb in premoženja, kadar je to povezano z nalogo,
- v izrednih razmerah imajo pooblastilo, da izdajo povelja občanom, s katerimi nato urejajo izredne razmere,
- uporaba neposredne prisile.

Kot najhujše prisilno sredstvo avstrijske policije je v Zakonu o strelnem orožju (*Waffengebrauchsgesetz*)¹⁴⁴ iz leta 1969 določeno orožje. V prvem členu tega zakona je določeno, da lahko policija uporabi orožje samo v primerih:

- samoobrambe,
- uveljavljanja zakonitih ukrepov,

---

¹⁴⁴ Zakon o strelnem orožju, avstrijski uradni list, št. 149, leto 1969. *Waffengebrauchsgesetz*, BGBl št 149/1969.

- odvzema prostosti,
- preprečevanja različnih nevarnosti.

Seveda je pri vseh primerih navedeno, da mora biti upoštevano načelo sorazmernosti.

3.2.2 Organiziranost policije v Republiki Avstriji

Kot sem že navedel, sta se avstrijska policija in žandarmerija združili leta 2005, nova oblika je organ v sestavi avstrijskega ministrstva za notranje zadeve.

3.2.2.1 Organiziranost policije po teritorialnem načelu

Organizacija avstrijske policije je določena v 78/c členu Zveznega ustavnega zakona (*Bundes-Verfassungsgesetz (B-VG)*)¹⁴⁵, ki določa, da je direktor javne varnosti hkrati vodja državne varnosti. Na Dunaju je policijski predsednik vodja direktorata za javno varnost.

Hierarhija avstrijske policije oziroma varnostnih organov je določena v 78/a členu Zveznega ustavnega zakona, v katerem je določeno, da je odgovorna oseba za vsa varnostna vprašanja minister za notranje zadeve, nato so direktorati za varnost (*Sicherheitsdirektionen*), ki so organizirani v vsaki deželi, pod njimi so organizirane deželne uprave (*Bezirksverwaltungsbehörde*) in na koncu so kot odgovorni organi organizirane direkcije zvezne policije (*Bundespolizeidirektionen*).

Avstrijski Zakon o policiji (*Sicherheitspolizeigesetz – SPG*) določa v 8. členu, da je vodja policije njen direktor, vodja dunajske policije je policijski predsednik. Državna policijska direkcija s svojo inšpekcijo nadzira okrožne oziroma mestne policije, na Dunaju ta skrbi tudi za preostale varnostne službe. Policijske uprave pod vodstvom svojih direktorjev in predsednika (Dunaj) so podrejene direktoratu za javno varnost na ministrstvu za notranje zadeve.

Četrty člen avstrijskega zakona o policiji določa, da je najvišji organ policije minister za notranje zadeve, nato sledijo direktorati za varnost ali policijske uprave zveznih dežel (*Sicherheitsdirektionen*), teh je devet, nato okrožni upravni organi

---

¹⁴⁵ Avstrijski zvezni ustavni zakon, avstrijski uradni list, št. 1, leto 1930 in naprej »*Bundes-Verfassungsgesetz (B-VG)*, BGBl št 1/1930«.

(*Bezirksverwaltungsbehörden*), ki jih je prav tako devet, in štirinajst policijskih direktij (*Bundespolizeidirektionen*).

3.2.2.2 Direktorati za varnost (*Sicherheitsdirektionen*)

Avstrija ima devet dežel, to so Dunaj, Gradiščanska, Koroška, Salzburg, Spodnja Avstrija, Štajerska, Tirolska, Predarlško ter Zgornja Avstrija. Vsaka ima svoj direktorat za varnost oziroma *Sicherheitsdirektion*¹⁴⁶. Prav tako 78/b člen Avstrijskega zveznega zakona določa, da direktorja imenuje minister za notranje zadeve v soglasju z deželnim glavarjem.

Naloge direktorata so določene v sedmem členu zakona o policiji¹⁴⁷. Glavni nalogi sta povezovanje in usklajevanje varnostnih organizacij za učinkovito delo. Prav tako mora minister za notranje zadeve obvestiti direktorat za varnost o razmerah, ki bi lahko ogrozile varnostno situacijo v deželi. Direktorat za varnost je zadolžen tudi za kadrovsko politiko.

Omeniti moram še direktorat za javno varnost, ki je organiziran znotraj ministrstva za notranje zadeve in predstavlja »sekcijo II«. Odgovoren je za vodenje in organiziranje policije.

3.2.2.3 Policijska direkcija

Policijskih direktij (*Bundespolizeidirektion*) je štirinajst. Organizacija je opredeljena v členu 78/c Avstrijskega temeljnega ustavnega zakona¹⁴⁸. Vodi jo policijski direktor, na Dunaju jo vodi policijski predsednik. Ustanovitev policijske uprave in njeno vodenje sta v pristojnosti avstrijske vlade. Podrobneje je njihovo delo določeno v 8. členu zakona o policiji¹⁴⁹. Določeno je, da so operativne izpostave direktorats za varnost, vendar mora biti delovanje usklajeno na državni ravni. Opravljajo že prej naštete policijske naloge.

3.2.2.4 Policijska uprava okrožja (*Bezirksverwaltungsbehörde*)

Naloge okrožnih upravnih organov (*Bezirksverwaltungsbehörde*) so določene v 9. členu Zakona o policiji¹⁵⁰. Določeno je, da je njihova naloga skrb za varnost v okrožju, v katerem

---

¹⁴⁶ Člen 78/b Bundes-Verfassungsgesetz (B-VG), BGBl št 1/1930.

¹⁴⁷ Sicherheitspolizeigesetz – SPG, BGBl Nr. 566/1991.

¹⁴⁸ Bundes-Verfassungsgesetz (B-VG), BGBl št 1/1930.

¹⁴⁹ Sicherheitspolizeigesetz – SPG, BGBl Nr. 566/1991.

¹⁵⁰ Prav tam.

so. Njihova naloga je tudi, da na zahtevo župana organizirajo in zagotovijo dodatne varnostne ukrepe, seveda če ocenijo, da so nujni, kar kaže na veliko povezanost z lokalnim okoljem, ki še povečuje vpetost v lokalno dogajanje. Predstavljajo nekakšno vez med lokalno in državno oblastjo.

3.2.2.5 Policijska uprava (*Landespolizeikommando*)

Vsaka dežela ima svojo policijsko upravo oziroma *Landespolizeikommando*. Imajo jih devet. Naloge policijske uprave so določene v 10. členu avstrijskega Zakona o policiji¹⁵¹. Naloge so:

- določitev območij ali okrožij, v katerih bodo organizirali policijske postaje;
- sistemiziranje delovnih mest in spremljanje stanja ter organizacija delovanja podrejenih enot (policijskih postaj);
- nadzor nad delovanjem podrejenih enot;
- opravljanje analiz in načrtovanje prihodnjega delovanja policije;
- organiziranje izobraževanja in usposabljanja;
- skrb za delovno pravo zaposlenih;
- skrb za logistične in finančne zadeve vseh policijskih postaj na območju policijske uprave.

Uprave so podrejene ministru za notranje zadeve, ki ima celo pooblastilo, da lahko uravnava organizacijo policijske uprave, če bi to prispevalo k boljši organizaciji in racionalizaciji sredstev.

Organizacijsko so policijskim upravam podrejene policijske postaje. V Avstriji je približno tisoč policijskih postaj, v katerih je zaposlenih več kot 20.000 policistov.

3.2.3 Organiziranost policije po funkcionalnem načelu

Funkcionalno je avstrijska policija razdeljena na gorsko policijo, letalsko enoto policije, prometno policijo, protiteroristično enoto Cobra, kriminalistično policijo in enoto za odstranjevanje neeksplozivnih min, ki je del kriminalistične policije.

---

¹⁵¹ Prav tam.

Statistično je organizacija policije videti tako, da imajo devet policijskih uprav, devet uprav kriminalistične policije, devet oddelkov za transport, 35 policijskih postaj, ki so specializirane za delo na avtocestah, 15 centrov za tehnične preglede oziroma za opravljanje pregledov v prometu in 60 mejnih policijskih postaj.

3.2.4 Predstavitev vojske v Republiki Avstriji

3.2.4.1 Naloge in poslanstvo Avstrijske zvezne vojske

3.2.4.1.1 Naloge vojske

79. člen Avstrijskega zveznega zakona¹⁵² določa, da je državna vojaška obramba naloga avstrijske vojske, ki ima te naloge:

- zaščiti ustavno ustanovljene institucije in zagotoviti ter uresničevati ustavni red in demokracijo;
- zagotavljanje splošnega notranjega reda Avstrije;
- pomoč ob velikih naravnih katastrofah.

Naloge Avstrijske zvezne vojske so določene tudi v avstrijskem Zakonu o obrambi (*Wehrgesetz*)¹⁵³. V drugem členu¹⁵⁴ so določene naloge:

- vojska je odgovorna za obrambo države;
- varovanje državne ureditve in demokracije, svoboščin, vzdrževanje javnega reda in varnosti v državi;
- zagotavljanje pomoči ob naravnih nesrečah in drugih katastrofah;
- delovanje v mirovnih operacijah in pomoč ob izvajanju humanitarnih nalog v tujini.

3.2.4.1.2 Vojaško poslanstvo in pooblastila

Vojaško poslanstvo Avstrijske zvezne vojske ima temelj v Varnostni in obrambni doktrini (*Sicherheits und Verteidigungsdoktrin*)¹⁵⁵. Sprejeta je bila leta 2001.

Z državno pogodbo iz leta 1955 je postala Avstrija nevtralna država, po vzoru Švice. Za avstrijsko vojsko je to velikega pomena, saj tako vzdržujejo nevtralen odnos do dogajanja zunaj državnih mej. Vendar moramo ločiti nevtralnost Švice in Avstrije, ne nazadnje je

---

¹⁵² *Bundes-Verfassungsgesetz (B-VG), BGBl. št. 1/.*

¹⁵³ Zakon o obrambi, avstrijski uradni list, št. 146, leta 2001 (*Wehrgesetz, BGBl. Nr. 146/2001*).

¹⁵⁴ Prav tam.

¹⁵⁵ Varnostna in obrambna doktrina, sprejel jo je avstrijski parlament 23. januarja 2001.

Avstrija članica Združenih narodov od leta 1955, torej od začetka moderne Avstrije in tako moramo razumeti tudi nevtralnost Avstrije. V klasičnem smislu te nevtralnosti ni več, saj se celo v Avstriji pojavljajo mnenja, da imajo obveznosti iz ustanovne listine Združenih narodov prednost pred nevtralnostjo (Avstrijska varnostna in obrambna doktrina, 7).

Na podlagi Varnostne in obrambne doktrine je poslanstvo Avstrijske zvezne vojske zagotavljanje vojaške obrambe na visoki tehnološki ravni, na zemlji in v zraku. Delovanje obsega celoten spekter delovanja. Posebnost je, da se to delovanje zelo osredotoča na delovanje znotraj skupne evropske varnostne in obrambne politike.

Republika Avstrija, Zvezno ministrstvo za obrambo in šport, vsaki dve leti izda Belo knjigo (*Weissbuch*). V njej je nekakšen pregled dogajanja na varnostnem in obrambnem področju za obdobje dveh let, povzame stvarno stanje v avstrijski vojski in določi obete za prihodnost. V Beli knjigi je poslanstvo avstrijske vojske opisano že na začetku (Bela knjiga, 5)¹⁵⁶, minister za obrambo in šport napove, da je njeno poslanstvo na domačih tleh pomagati ljudem, še posebno v kriznih razmerah in izrednih stanjih, ter delo na misijah v tujini za zagotavljanje miru in stabilnosti ter razvoj demokratičnih struktur, vse pod mandatom Združenih narodov.

Avstrijska vojska ima svoja neposredna pooblastila za delovanje v Zakonu o obrambi¹⁵⁷, v drugem členu, v katerem je določeno, da je odgovorna in ima pooblastila za organiziranje nacionalne obrambe, pripravo ter izvedbo obrambe in vseh potrebnih ukrepov za obrambo države.

Pooblastila za uporabo orožja ima avstrijska vojska v triintridesetem členu, v osmem odstavku Zakona o obrambi¹⁵⁸. Določeno je, da se orožje lahko uporabi samo na povelje poveljnika, razen v primerih, ko so vojaki neposredno ogroženi. V vseh drugih primerih je uporaba orožja prepovedana.

Natančneje je uporaba orožja določena v Zakonu o uporabi vojaške moči (*Militärbefugnisgesetz*)¹⁵⁹, in sicer od 16. do 19. člena. Osredotočil se bom na uporabo orožja, ki je določena v 18. členu.

Uporaba orožja v avstrijski vojski je dovoljena samo za zakonito izvajanje oblasti, preprečitev bega osebi, ki ji je zakonito odvzeta prostost, za preprečitev neposrednega napada na osebe, ki

---

¹⁵⁶ Bela knjiga 2012 *Weissbuch* 2012.

¹⁵⁷ Zakon o obrambi, avstrijski uradni list št. 146, leto 2001 (*Wehrgesetz, BGBl. Nr. 146/2001*).

¹⁵⁸ Prav tam.

¹⁵⁹ Zakon o uporabi vojaške moči, avstrijski uradni list št. 86, leto 2000 (*Militärbefugnisgesetz – MBG, BGBl. Nr. 86/2000*).

varujejo posebne osebe ali objekte. Orožje se sme uporabiti kot zadnje prisilno sredstvo oziroma če so bila vsa druga sredstva neučinkovita. Pred vsako uporabo orožja se zahteva opozorilni strel.

Kot zanimivost za slovenske razmere na omenim, da je v citiranem zakonu v 19. členu tudi posebej navedeno načelo sorazmernosti, kar predstavlja zelo visok standard uporabe, ne le orožja, temveč kakršne koli sile.

3.2.4.2 Organiziranost vojske v Republiki Avstriji

Avstrijska zvezna vojska ima organizirani dve zvrsti, in sicer kopenske sile (*Landstreitkräfte*) in zračne sile (*Luftstreitkräfte*). Na strateški ravni je organiziran Generalštab, ki je umeščen znotraj Ministrstva za obrambo in šport; na operativni ravni so organizirani Združeno poveljstvo sil, ki poveljuje kopenskim in zračnim enotam, Poveljstvo za podporo operacij in Operativni center, ki je odgovoren za informatiko in komunikacije. Neposredno podrejene Generalštabu so še tri akademije, štiri šole in pet notranjih služb (Bundesministerium für Landesverteidigung und Sport 2012).

3.2.4.3 Organiziranost vojske po ravneh

3.2.4.3.1 Strateška raven – Generalštab Avstrijske zvezne vojske

Generalštab je organiziran znotraj Ministrstva za obrambo in šport. Načelnik Generalštaba je glavni svetovalec ministra za obrambo in šport za obrambne zadeve in predstavlja vojaško vodstvo avstrijske vojske doma in v tujini. Načelnik Generalštaba usklajuje vse naloge, povezane z izpolnjevanjem nacionalnih načrtov in programov organiziranja in pripravljanja obrambe države. Načelnik Generalštaba je tudi član Sveta za nacionalno varnost in je odgovoren za tehnični in administrativni nadzor avstrijske vojske (Bundesministerium für Landesverteidigung und Sport 2012).

3.2.4.3.1.1 Operativna raven – Združeno poveljstvo sil (*Streitkräfteführungskommando*)

Združeno poveljstvo sil je razdeljeno na J oddelke. Tako se J 1 ukvarja s človeškimi viri, J 2 skrbi za varnost, J 3 operativno vodenje in nadzor, J 4 za logistiko, J 5 za načrtovanje, J 6 za informatiko, J 7 za izobraževanje, J 8 za proračun in finančno upravljanje ter J 9 za civilno-vojaško sodelovanje. Poleg teh ima Združeno poveljstvo še pet oddelkov za operativo,

načrtovanje zračnih operacij, zdravstveno službo, vojaško policijo, informiranje in oddelek za načrtovanje zračnih usposabljanj.

Naloge Združenega poveljstva so poveljevanje kopenskim in zračnim silam Avstrijske zvezne vojske v Avstriji in na tujem. Odgovorni so na vodenje vseh operacij in imajo na voljo 80 odstotkov vseh pripadnikov oboroženih sil Avstrije (Bundesministerium für Landesverteidigung und Sport 2012).

3.2.4.3.1.2 Operativna raven – Poveljstvo za podporo operacij (*Kommando Einsatzunterstützung*)

Poveljstvo za podporo operacij je osrednje poveljstvo logistične zagotovitve delovanja avstrijskih oboroženih sil. V poveljstvu deluje v povprečju 3000 oseb. Glavna področja delovanje so vojaška logistika, vojaška medicina oziroma zdravstvo in šport.

Logistika obsega vzdrževanje vozil, dobavo in testiranje vojaške opreme in opreme, ki je namenjena oboroženim silam, vključno s strelivom.

Pod poveljstvom sta tudi vojaška medicina in veterina. Kot zanimivost naj navedem, da to poveljstvo izobražuje in usposablja tudi vodnike službenih psov, med drugim tudi za nadzor javnih prireditev.

Poveljstvo je v Avstriji zelo priljubljeno in zaposluje 60 odstotkov žensk (Bundesministerium für Landesverteidigung und Sport 2012).

3.2.4.4 Delitev sil Avstrijske zvezne vojske glede na vlogo v delovanju

Avstrijska zvezna vojska ima kopenske in zračne sile. Za namen disertacije se bom osredotočil na kopenske sile.

Kopenske sile so najštevilčnejše v avstrijski vojski in jih sestavlja devet podrejenih poveljstev, od tega štiri brigade (dve oklepni brigadi, tretja in četrta in dve lovski brigadi – *Panzergranadierbrigade* in dve lovski brigadi – *Jägerbrigade*, šesta in sedma), poveljstvo za posebne enote *Jagdkommando*, poveljstvo vojaške policije *Kommando Militärstreife und Militärpolizei*, poveljstvo za poveljevanje *Milicam* (osebe, ki so odslužile vojaški rok in so v pogodbeni rezervi) *Die Jägerbataillone der Mili*, vojaško poveljstvo Dunaj *Militarkommando Wien* in poveljstvo za podporo.

Opisal bom samo tiste sile, ki so skladne z namenom doktorske disertacije.

Tretjo brigado, mehanizirano, sestavlja šest bataljonov, dva tankovska (*Panzer*, ime po tanku Panzer), izvidniški in topniški, pionirski, mehanizirani pehotni in lovski (*Jäger*) bataljon.

Četrta brigada je sestavljena enako kot tretja, le da nima pionirskega bataljona.

Šesta brigada je namenjena bojevanju v gorah in je sestavljena iz petih enot, štaba, treh lovskih bataljonov in pionirskega bataljona.

Sedma brigada je v bistvu pehotna in je namenjena spektru vseh nalog za podporo in delovanje. Sestavljena je iz šestih enot, štaba, treh lovskih bataljonov in pionirskega bataljona ter izvidniško-topniškega bataljona.

Poveljstvo za posebne enote (*Jagdkommando*) poveljuje najbolj sposobnim avstrijskim vojakom. Avstrijske posebne enote so namenjene posebnemu bojevanju v ekstremnih razmerah. So v stalni pripravljenosti za delovanje v Avstriji in zunaj nje. Njihove oblike dela so: pridobivanje informacij¹⁶⁰, reševanje situacij s talci, uporaba v reševalnih in iskalnih operacijah z velikim tveganjem, pomoč pri evakuaciji ljudi s kriznih območij in protiteroristično delovanje.

Poveljstvo vojaške policije (*Kommando Militärstreife und Militärpolizei*) poveljuje avstrijski vojaški policiji, ki v Avstriji opravlja varnostno preverjanje oseb, skrbi za skupno in osebno varnost, iskalne akcije, opravlja varnostne naloge oseb in različna spremstva varovanih oseb. Avstrijska vojaška policija opravlja v tujini naloge za urejanje prometa, vzdrževanje javnega reda in miru, identifikacijske postopke, zasliševanja, iskanje vojnih zločincev, zbiranje informacij, ureja zadeve z vojnimi ujetniki, opravlja nasilne vstope v bivalne prostore in opravlja dela, povezana z zagotavljanjem varnosti visokih predstavnikov oblasti.

3.2.5 Pravna podlaga sodelovanja vojske in policije v Avstriji

Republika Avstrija ima pravno podlago za sodelovanje vojske in policije v 79. členu Avstrijskega temeljnega ustavnega zakona¹⁶¹, ki med drugim določa, da je avstrijska vojska zadolžena za vzdrževanje javnega reda znotraj mej Avstrije in da pomaga tudi ob velikih naravnih katastrofah ali nesrečah. Prav tako je določeno, da lahko vojska sama, če so razmere res skrajno nevarne in grozi splošna nevarnost, na svojo pobudo začne z nujnimi ukrepi, če uradniki, ki so zadolženi za aktiviranje vojske, ne zaznajo nevarnosti nastalih razmer.

---

¹⁶⁰ Zanimivost z vidika operativnega dela in namena redne vojske.

¹⁶¹ Bundes-Verfassungsgesetz (B-VG), BGBl št 1/1930 (Avstrijski zvezni zakon, avstrijski uradni list št 1, leto 1930 in naprej).

Avstrijski Zakon o obrambi¹⁶² v drugem členu določa, da je avstrijska vojska med drugim odgovorna tudi za področja, ki so zunaj obrambnih dejavnosti. Vojska je odgovorna za vzdrževanje reda in varnosti znotraj države in za zagotavljanje pomoči ob naravnih katastrofah in velikih nesrečah. Zanimiva je navedba, da mora v primerih, ki bi zahtevali več kot 100 vojakov, o tem odločiti zvezna vlada ali v zelo nujnih primerih minister za notranje zadeve v soglasju z ministrom za obrambo in šport.

Avstrijski Zakon o policiji¹⁶³ določa v 57. členu, da lahko avstrijska policija zbira in preiskuje kazniva dejanja, ki so povezana z obrambo države, kar seveda ni mogoče brez sodelovanja z avstrijsko vojsko.

Avstrijsko ministrstvo za notranje zadeve je pooblaščen za usklajevanje in vodenje delovanja vojske in policije v kriznih razmerah, ko je aktivirana civilna zaščita. V teh primerih sta obe, vojska in policija, podrejeni državnemu centru za usklajevanje.

3.2.6 Stopnja zaupanja prebivalcev Avstrije v vojsko in policijo

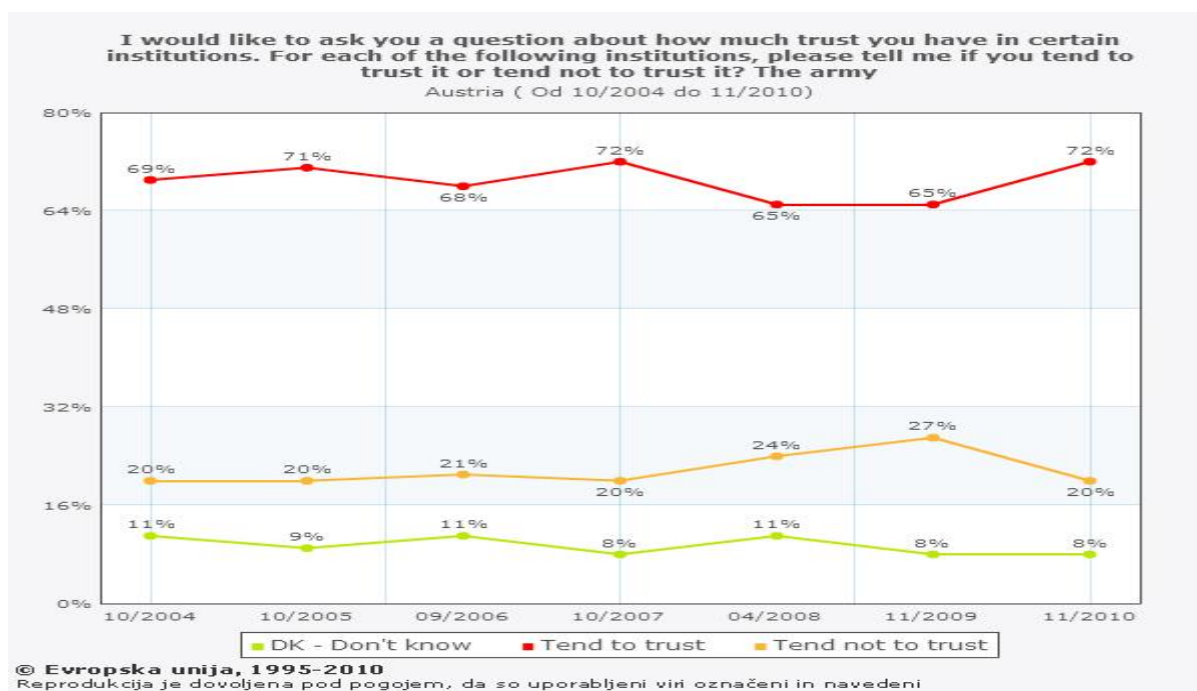
Na območju današnje Avstrije je zgodovina nadzora nad prebivalci zelo dolga. Sodelovanje vojske in policije je urejeno tako, da imajo vojaški poveljniki in policijski direktorji, ki očitno dobro opravljajo svoje delo, zelo veliko avtonomne moči. Rezultat zaupanja prebivalcev Avstrije prikazujeta spodnja diagrama.

---

¹⁶²Wehrgesetz, BGBl. Nr. 146/2001 (Zakon o obrambi, avstrijski uradni list, št. 146, leto 2001).

¹⁶³Sicherheitspolizeigesetz, BGBl. Nr. 566/1991 (Zakon o policiji, avstrijski uradni list, št. 566/1991).

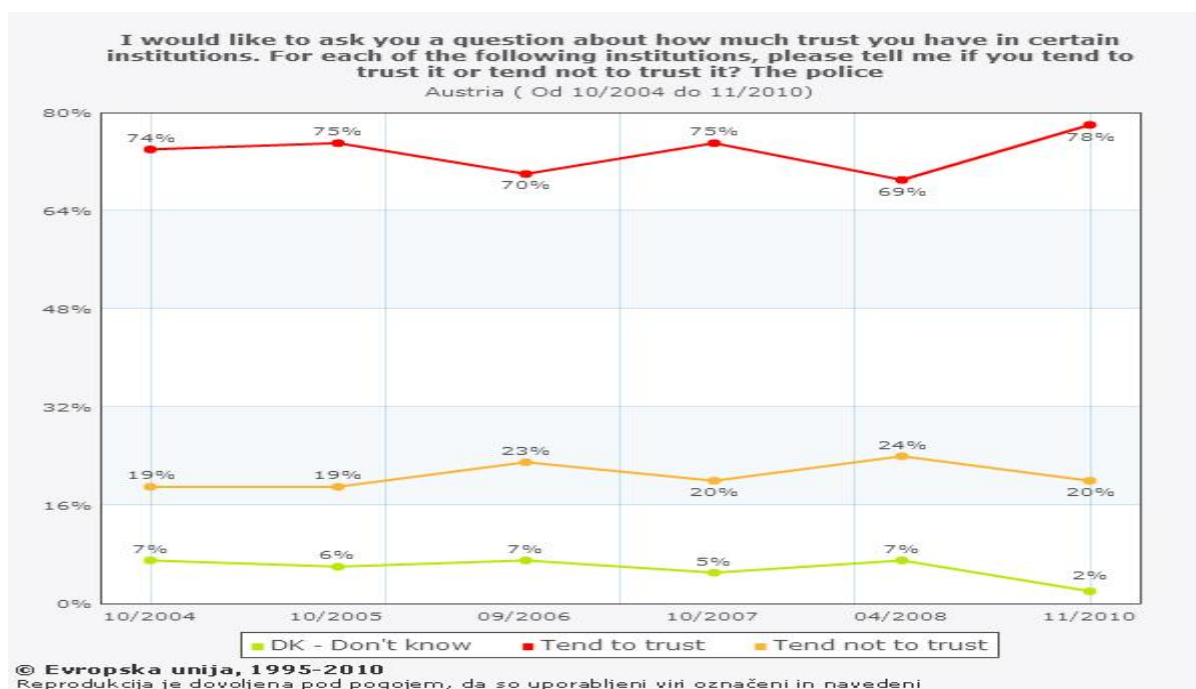
Diagram 3. 3: Zaupanje prebivalcev Avstrije v avstrijsko vojsko od leta 2004 do 2010

Vir: Evropska komisija (2010)

Iz diagrama je razvidno, da prebivalci Avstrije zelo zaupajo svoji vojski, saj je leta 2010 tistih, ki ji ne zaupajo, 20 odstotkov, in tistih, ki ji zaupajo 72 odstotkov.

Diagram 3. 4: Zaupanje prebivalcev Avstrije v avstrijsko policijo od leta 2004 do 2010

Vir: Evropska komisija (2010)

Avstrijska policija uživa zelo veliko zaupanje prebivalcev, saj ji zaupa kar 78 odstotkov vprašanih, ne zaupa pa ji 20 odstotkov vprašanih. Doživela velike spremembe¹⁶⁴, vendar ji je kljub temu uspelo ohraniti najvišjo stopnjo zaupanja med avstrijskimi državnimi organi (Ecoquest 2014).

3.2.7 Sklep

Na podlagi analize razvoja avstrijske policije in avstrijske vojske, nalog in pooblastil, organiziranosti, pravnih podlag za medsebojno sodelovanje ter zaupanja prebivalcev Avstrije lahko izpostavimo ta spoznanja:

Prvič, avstrijska policija se je razvila iz žandarmerije, v tistem času vojaške organizacije. Razvoj je skoraj enak kot v Sloveniji, kar je logično, saj sta bili v isti državi. Edino območje, ki izstopa, je Dunaj. Cesar Jožef II. je ustanovil policijskega komisarja za mesto Dunaj. Policijski komisar je predstavljal specializirano institucijo, katere namen je bil policijsko delo, vendar je bil povezan z žandarmerijo, ki je bila tudi glavnina sil za delovanje. Z današnjega vidika ni bilo razmejitve delovanja med vojsko in policijo, ker policije v današnji obliki ni bilo, vendar se je ohranila visoka stopnja sodelovanja. Podlaga za to je razvoj avstrijske

¹⁶⁴ Ukinitve žandarmerije.

vojske. Leta 1921 je žandarmerija prišla pod upravo ministrstva za notranje zadeve, kar pomeni, da je bila vojaška organizacija prenesena pod upravo, ki predvsem skrbi za notranji red v državi. Posledično je žandarmerija prevzela policijski način dela in organiziranost. Več kot očitno, saj je bil na Dunaju organiziran ustanovitveni kongres organizacije, ki je danes znana pod imenom Interpol. Ustanovitev avstrijske vojske sem predstavil po letu 1955. Vzrok je bil v določilu, da v avstrijski vojski ne sme biti oseb z določeno politično preteklostjo. Kar je s strokovnega vidika zelo omejujoče. Prepleteno delovanje avstrijskih vojske in policije je bilo že v začetku zelo intenzivno. Avstrijska vojska je nastajala na novih temeljih in je prevzemala infrastrukturo in izobraževalne sisteme žandarmerije, ki je bila takrat že znotraj ministrstva za notranje zadeve in pod močnim policijskim vplivom. Na podlagi tega trdim, da sta vojska in policija delovali kot eno, vendar pod različnimi imeni.

Drugič, naloge avstrijskih vojske in policije so na nekaterih področjih enake. Enake v določbi, da sta obe organizaciji odgovorni za notranji red v Avstriji. Že na podlagi tega določila lahko trdim, da je avstrijski sistem naravnan zelo sodelovalno v smislu zagotavljanja javnega reda in imata vojska in policija popolnoma prosto pot do sodelovanja ter medsebojne podpore v operativnih nalogah. Pooblastila za sodelovanje avstrijske vojske s policijo so velika, saj lahko nekateri poveljniki na svojo pobudo začnejo izvajati nekatere ukrepe in naloge. Avstrijska policija sodeluje z avstrijsko vojsko na podlagi določil, da policija v skupnem delovanju z vojsko vodi neko operacijo. Vojska se ji mora podrediti.

Tretjič, vojski in policiji zakonodaja omogoča cel spekter delovanj in možnosti sodelovanja. Samo poveljniki lahko odločajo na svojo pobudo, kako in kje bodo sodelovali med seboj, kar pomeni zelo odprt sistem sodelovanja in kaže na visoko stopnjo zaupanja političnih odločevalcev v obe organizaciji.

Četrtoč, stopnja zaupanja prebivalcev Avstrije v obe organizaciji je odlična. Policija sicer uživa višjo stopnjo zaupanja, vendar hkrati 72 odstotkov Avstrijcev zaupa vojski, 20 odstotkov pa jih vojski ne zaupa, kar kaže, da medsebojno dobro sodelujeta.

3.3 Predstavitev državne policije v Italijanski republiki

3.3.1 Naloge in pooblastila policije

3.3.1.1 Naloge policije

Državna policija (*Polizia di Stato*) izvaja svoje naloge na podlagi Zakona št. 121 iz leta 1981 (italijanski uradni list – *La Gazzetta Ufficiale*, dne 10. 4. 1981, št. 100). V 24. členu ima določene naloge, in sicer: »Državna policija opravlja svoje dolžnosti v službi demokratičnih

institucij in državljanov ter se od vseh zahteva sodelovanje z njo. (...) Varuje izvrševanje pravic in svoboščin državljanov, zagotavlja skladnost njihovih ravnanj z veljavnimi zakoni, predpisi in sklepi državnih organov, varuje red in javno varnost, ter zagotavlja preprečuje in preganja kazniva dejanja in zagotavlja prvo pomoč ob nesrečah in nezgodah.«

3.3.1.1.1 Policijska pooblastila in ukrepi

Najhujše policijsko pooblastilo je prav gotovo uporaba orožja, njegova uporaba je določena v 53. členu Kazenskega zakonika¹⁶⁵, in sicer, da agent¹⁶⁶ države, ki uporablja ali odredi uporabo orožja ali drugih sredstev fizične sile pri opravljanju svojih uradnih dolžnosti, ni kazensko odgovoren, ker je ta oseba dolžna skrbeti, da se odvrtačajo nasilna dejanja ali prepreči upiranje javni oblasti ali njegov poskus. V vsakem primeru uradna oseba ni odgovorna, če je tak ukrep sprejela za preprečevanje kaznivih dejanj, ki bi lahko povzročila pokol, brodolom, poplave, letalske ali železniške nesreče, naklepni umor, oborožen rop ali ugrabitve.

3.3.2 Organiziranost policije v Italijanski republiki

Pojem policija ima v Italiji poseben pomen saj so »policije«: Polizia di Stato – državna policija, Arma dei Carabinieri – karabinjerji, Guardia di Finanza – finančna policija, Polizia Penitenziaria – pazniki oziroma pravosodni policisti in Corpo Forestale dello Stato – gozdna policija. Kot sem že omenil, se v disertaciji osredotočam na organizacije, ki so podobne slovenski policiji, v Italiji je to Polizia di Stato – državna policija.

Zagotavljanje javnega reda je zaupano ministrstvu za notranje zadeve¹⁶⁷, znotraj katerega je sektor za javno varnost, vodi ga vodja policije – generalni direktor za javno varnost, ki ga na predlog ministra za notranje zadeve in s pozitivnim mnenjem sveta ministrov imenuje predsednik republike.

---

¹⁶⁵ Kazenski zakonik, objavljen v italijanskem uradnem listu 26. 10. 1930, št 251(Codice penale, Gazzetta Ufficiale 26 ottobre 1930, n. 251).

¹⁶⁶ V slovenskem primeru bi beseda agent pomenila pooblaščenno uradno osebo.

¹⁶⁷ Prvi člen zakona, 1. april 1981, št. 121, italijanski uradni list z dne 10. 4. 1981, št. 100 (Legge 1 Aprile 1981, n. 121Pubblicata sulla Gazzetta Ufficiale del 10 aprile 1981, n. 100).

3.3.2.1 Organiziranost policije po teritorialnem načelu

Organiziranost italijanske državne policije je zelo razvejana, saj ima približno 110.000 zaposlenih. Na državni ravni je centralizirano urejena v *Dipartimento della pubblica sicurezza* – Upravi za javno varnost, kot eni izmed notranjih organizacijskih enot italijanskega ministrstva za notranje zadeve.

Teritorialno je državna policija organizacijsko razdeljena na 103 kvesture (*questure*) – policijske uprave. Policijska uprava je odgovorna za delo na svojem območju, ki navadno obsega eno pokrajino.

3.3.2.2 Uprava za javno varnost

Status in organizacija Uprave za javno varnost sta določena v 4. členu Zakona št. 121 iz leta 1981¹⁶⁸, in sicer so njene naloge:

- izvajanja politike reda in javne varnosti;
- tehnično in operativno usklajevanje policijskih sil;
- vodenje in upravljanje državne policije;
- usmeritve in upravljanje tehnične podpore, tudi za splošne potrebe ministrstva za notranje zadeve.

Sestavljena je iz organizacijskih enot:

- Sekretariat oddelka za javno varnost,
- Urad generalne uprave Uprave za javno varnost,
- Urad za usklajevanje in načrtovanje policijskih sil,
- Centralna inšpekcija,
- Deželna direkcija za splošne zadeve državne policije,
- Glavna direkcija kriminalistične policije,
- Deželna direkcija policije za preventivo,
- Deželna direkcija za prometno policijo, železniško policijo, komunikacije in za posebne službe državne policije),
- Glavni direktorat za priseljevanje in mejno policijo,
- Glavna direkcija za droge,

---

¹⁶⁸ Zakon št. 121, italijanski uradni list z dne 10. 4. 1981, št. 100 (Legge 1 Aprile 1981, n. 121 Pubblicata sulla Gazzetta Ufficiale del 10 aprile 1981, n. 100).

- Glavni direktorat za kadrovske zadeve,
- Glavna direkcija za izobraževanje,
- Glavna direkcija za zdravje,
- Glavna direkcija za tehnično in logistično podporo in upravljanje premoženja,
- Knjigovodstvo,
- Anti-Mafia (Preiskovalni direktorat),
- Centralni urad za osebno varovanje,
- Glavni urad Državne policije za boj proti kriminalu,
- Šola za specializacije policije,
- Šola za policiste.

3.3.2.3 Policijska uprava (*Questura*)

Sto tri kvesture – policijske uprave opravljajo svoje naloge skladno s 14. členom Zakona št. 121 iz leta 1981¹⁶⁹.

Kvesturo vodi kvestor, ki je pokrajinski vodja organov javne varnosti. Ima vodilno vlogo, odgovornost in usklajuje naravni tehničnih strokovnjakov, javnega reda in miru ter javne varnosti, za namen in uporabo policijskih in po možnosti drugih sil, ki so ji na voljo. Te storitve in delo nemudoma opravi po obvestilih lokalnih poveljnikov državne policije, Karabinjerjev in Finančne straže. Predstavlja oglišče javne varnosti v vsaki pokrajini. Opravlja tudi vse dejavnosti, ki so povezane z vsemi varnostnimi organi in policijsko upravo, ki imajo za posledico širok spekter nalog, kot so naročila, obvestila, dovoljenja in licence. Vodi in usklajuje aktivnosti policije in mest v provinci.

Področje delovanja kvesture obsega:

- preprečevanje kriminala, pri čemer poskušajo prek mobilnih enot, ki delujejo v mestu in zunaj urbanih območij, urediti takojšnjo pomoč za vse tiste, ki so v stiski;
- preprečevanje kaznivih dejanj, ki se nanašajo na delo preiskovalnih organov;
- zagotavljanje demokracije, vključno z bojem proti terorizmu in drugim negativnim pojavom;
- varstvo pravic otrok s pomočjo enot, sestavljenih iz specializiranega osebja;
- podporo šibkejšemu sloju prebivalstva in žrtvam kaznivih dejanj, sprejem pritožb v

---

¹⁶⁹ Prav tam.

- domovih za invalide in varstvo privilegiranih oseb na splošno;
- zagotavljanje pomoči pri javni ali zasebni škodi.

3.3.3 Organiziranost policije po funkcionalnem načelu

Kot sem že omenil, je italijanska državna policija zelo razvejana organizacija. Funkcionalno se deli na enaindvajset delovnih področij. Izpostavil bom delovna področja, na katerih je pogosto sodelovanje z vojsko. To so mobilni oddelki (*I reparti mobili*)¹⁷⁰, enota za posebne naloge (*Nucleo operativo centrale di sicurezza – NOCS*)¹⁷¹, forenzična policija (*Polizia Scinetifica*), ki opravlja značilne naloge forenzične policije, in preventivna policija (*Polizia di prevenzione*)¹⁷².

Te enote sem izbral izmed dvaindvajsetih, ki sestavljajo italijansko državno policijo. Zanje sem se odločil, ker z njimi italijanska vojska najbolj pogosto sodeluje.

3.3.4 Predstavitev vojske v Italijanski republiki

Italijanske oborožene sile spadajo pod Ministrstvo za obrambo. Operativno jih vodi Štab za obrambo (*Stato Maggiore della Difesa*).

Italijanske oborožene sile se delijo na kopensko vojsko (*Esercito Italiano*), mornarico (*Marina Militare*), letalstvo (*Aeronautica Militare*) in karabinjerje (*Carabinieri*).

Posvetil se bom kopenski vojski, saj je tudi najbolj primerna za znanstveno raziskavo disertacije in primerljiva s slovenskim modelom delovanja.

Vojska danes sodeluje v različnih reševalnih akcijah, v katerih pomagajo prebivalstvu pri naravnih nesrečah in podobno. Še posebno je vojska vključena v delovanje v notranjosti

---

¹⁷⁰ 14 oddelkov je v mestih Rim, Torino, Firenze, Reggio Calabria, Milano, Genova, Neapelj, Palermo, Catania, Bologna, Padova, Bari in Cagliari Senigallia v povezavi z mestom Taranto. Mobilni oddelki, ki delujejo po vsej državi, so namenjeni predvsem zagotavljanju javnega reda in javne varnosti med športnimi dogodki ali večjimi javnimi dogodki. (Upravljalci teh služb so opravili posebno usposabljanje, ki je poseben fizičen in psihičen preizkus, potreben pri neposrednem stiku s protestniki. Svojo vsestranskost (in veščine so pokazali v najbolj dramatičnih dogodkih v novejši zgodovini države Italije, kot so poplave v Firencah in plaz blata in vode v mestih Sarno Campania, Siano in Bracknell. V teh primerih so bili uporabljeni za pomoč in so opravili pomembno delo za preprečitev nadaljnje škode pri prizadetih. (Polizia di Stato 2012).

¹⁷¹ So posebna skupina državne policije, usposobljeni za izvajanje tveganih operacij, kot so reševanje talcev, delovanje proti organiziranemu kriminalu, terorizmu, zaščita različnih dostojanstvenikov. Opremljeni so s posebno opremo, imajo »ready-made« ekipo v položaju za posredovanje na kopnem, v zraku in na morju po vsej državi in v 24 urah (Polizia di Stato 2012).

¹⁷² Delo preventivne policije je zelo zanimivo, predvsem s slovenskega zornega kota, saj mi takšnih enot nimamo. Preventivna policija je namenjena preventivi oziroma je branik demokracije napram vsem grožnjam, še posebno terorizmu (Polizia di Stato 2012).

države po napadu enajstega septembra 2001 v Ameriki, in sicer v tako imenovani Operaciji domino.¹⁷³

3.3.4.1 Naloge in poslanstvo Italijanske kopenske vojske

3.3.4.1.1 Naloge kopenske vojske

Od leta 2010 velja v Italiji *Codice dell'ordinamento militare*¹⁷⁴, v nadaljevanju Vojaški kodeks. V njem so opisana dela in naloge ne le oboroženih sil, temveč tudi gasilcev in reševalcev ter drugih obrambno-varnostnih služb.

Naloge kopenske vojske so določene v 100. členu Vojaškega kodeksa, in sicer: »Naloga italijanske vojske je biti sestavni del operativne vojaške obrambe države.«

3.3.4.1.2 Vojaško poslanstvo in pooblastila

Da bi lahko pripadniki italijanske vojske to nalogo res izvrševali, Vojaški kodeks v 89. členu določa podrobnejše naloge.

Naloge vojske:

- prednostna naloga oboroženih sil je obramba države;
- vojska ima tudi nalogo, da si prizadeva za uresničevanje miru in varnosti, skladno s pravili mednarodnega prava in odločitvami mednarodnih organizacij, katerih članica je Italija;
- vojska prispeva k ohranjanju svobodnih institucij in opravljanju nekaterih nalog v posebnih okoliščinah in v drugih primerih posebnih potreb, npr. nujnostih;
- ob oboroženem spopadu in med postopki ohranjanja ter vzpostavljanja miru in varnosti v mednarodni operaciji morajo vojaški poveljniki zagotoviti, da bodo dejanja skladna s pravili mednarodnega humanitarnega prava.

Vojaški kodeks jim v 92. členu nalaga še dodatne naloge:

---

¹⁷³ Operacija Domino, ki se je začela po vsej državi, je imela cilj, da se ukvarja z mednarodno teroristično grožnjo po katastrofi, ki so jo utrpeli ZDA po napadu 11. septembra 2001. Svet ministrov je po nasvetu nacionalnega odbora za javni red in varnost 12. oktobra 2001 odredil uporabo vojske za nadzor na občutljivih področjih, ki so nacionalnega interesa, skladu s členom 18 zakona št. 128 iz leta 2001. Vojaški kontingent je bil na voljo prefektu za začetno obdobje šest mesecev. Napotitev vojaških enot se je začela 13. novembra 2001 po kratki organizaciji z lokalnimi prefekturami (Esercito 2012).

¹⁷⁴ Italijanski uradni list, št. 106 z dne 8. 5. 2010 (Gazzetta Ufficiale n. 106 dell'8 maggio 2010).

- dajanje nasvetov vladi in drugim institucijam pri načrtovanju intervencij oboroženih sil v izrednih razmerah v državi;
- prispevek v osebju in opremi za vlado, z namenom uresničevanja institucionalne odgovornosti za varnost človeškega življenja na kopnem in na morju;
- obnova glavnih in lokalnih cest ter izobraževanje;
- načrtovanje in izvajanje programov ter dejavnosti, povezanih z usposabljanjem za misije in druge oblike civilno-vojaškega sodelovanja;
- prevoz z vojaškimi sredstvi;
- preprečevanje in gašenje požarov v naravi zunaj države, če so na voljo sredstva, odvisno od potreb, sredstev, opreme in osebja oboroženih sil;
- posredovanje meteoroloških podatkov;
- izdajanje rednih poročil o obvladovanju tveganj za snežne plazove;
- odkrivanje jedrskih, bioloških in kemičnih sredstev in izvedba sanacij;
- izvajanje operacij proti onesnaženju morja;
- aeronavtično in oceanografsko snemanje ter kartografska proizvodnja, izmenjava dobljenih informacij in podatkov;
- intervencije ob nesrečah na vodi;
- zagotovitev hiperbarične komore za barotraumo;
- posegi v varstvo morskih živalskih in rastlinskih vrst, spremljanje stanja voda in dejavnosti ter izmenjave podatkov o podnebj.

3.3.4.2 Organiziranost kopenske vojske v Italijanski republiki

Leta 2009 je bila končana reorganizacija italijanske vojske. V preteklosti so imeli več poveljstev, ki so jih leta 2009 podredili v pet poveljstev, in sicer: poveljstvo za kopensko vojsko (COMFOTER), vojaška teritorialna poveljstva (COMTER), poveljstvo za logistiko (COMLOG), vojaške šole (COMSCUOLE) in inšpektorat za infrastrukturo (ISPEINFRA). Vojaška teritorialna poveljstva so se skrčila, del nalog se je prenesel na druga operativna telesa in na generalštab kopenske vojske. Do krčenja je prišlo tudi pri šolstvu, saj je bilo vse izobraževanje in usposabljanje, ki je imelo sedež v Torinu, preneseno na vojaške šole v Rimu (Rapporto Esercito 2009, 14–15).

3.3.4.3 Organiziranost vojske po ravneh

3.3.4.3.1 Strateška raven – Generalštab Italijanske kopenske vojske

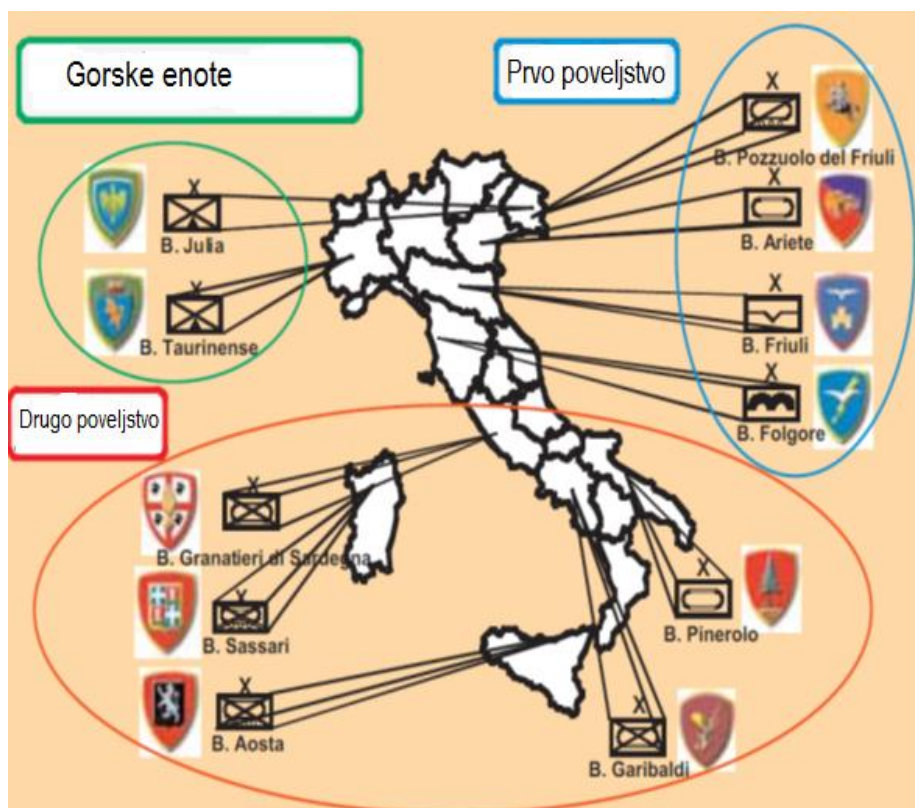
Načelnik generalštaba vodi generalštab in je tudi najvišji častnik Italijanske kopenske vojske. Kopensko vojsko vodi iz Rima, kjer je tudi njegov štab, ki se deli na podrejene enote.

Organiziranost Generalštaba Italijanske kopenske vojske je sledeča. Načelnik Generalštaba kopenske vojske ima sedem podrejenih enot, in sicer oddelke za kadrovske zadeve, pravne zadeve, zaposlovanje, logistiko, stike z javnostmi in protokol, za načrtovanje sil in za preoblikovanje (Rapporto Esercito 2010).

3.3.4.3.2 Operativna raven – Poveljstvo za kopensko vojsko (COMFOTER)

Poveljstvo za kopensko vojsko poveljuje vsem taktičnim, logističnim in drugim operativnim enotam ter je odgovorno tudi za njihovo pripravljenost in operativnost. Poveljstvo ima sedež v Veroni. Deli se še na dve podrejeni poveljstvi s sedežema v kraju Vittorio Veneto in drugo poveljstvo v kraju San Giorgio a Creman. Gorske enote imajo poveljstvo v Bolzanu. Enote za podporo bojevanju imajo poveljstvo v Rimu, obveščevalne službe v Anziu in poveljstvo zračnih sil v Viterbu. Natovo poveljstvo za hitro posredovanje, pod italijanskim poveljstvom, je v kraju Solbiate Olona.

Slika 3. 1: Območja pristojnosti italijanskih oboroženih sil

Vir: Rapporto Esercito (2010) - prevod avtorja.

3.3.4.3 Operativna raven – teritorialna organiziranost kopenske vojske Italije

Poročilo italijanske vojske (Rapporto Esercito 2010) navaja, da se Poveljstvo kopenske vojske, ki ima sedež v Veroni, deli na dve podrejeni poveljstvi, in sicer prvopodrejeno poveljstvo v Vittoriju Venetu, kateremu je podrejeno severno poveljstvo, drugi del pa v kraju San Giorgio Cremano, ki je nadrejeno južnemu poveljstvu in poveljstvu na Sardiniji.

Operativno organizacijo italijanske kopenske vojske določa 102. člen Vojaškega kodeksa¹⁷⁵, in sicer:

- Poveljstvo obrambnih sil,

¹⁷⁵ Italijanski uradni list, št. 106, z dne 8. 5. 2010 (Gazzetta Ufficiale n. 106 dell'8 maggio 2010).

- Poveljstvo gorskih enot,
- Poveljstvo italijanske vojske za nadzor in informacije,
- Poveljstvo italijanskega kopenskega vojaškega letalstva,
- Poveljstvo za hitro ukrepanje,
- Poveljstvo za podporo.

3.3.4.4 Delitev sil italijanske kopenske vojske glede na vlogo v delovanju

Italijanska kopenska vojska se deli na rodove. Najštevilčnejša je pehota (*L'Arma di Fanteria*), ki ima več podrejenih enot, zanimivi so grenadirji (*Granatieri*), majhna enota, operativno deluje le še en polk na Sardiniji. Zgodovinsko gledano je bila posebnost grenadirjev metanje bomb, predvsem ročnih. Gre za najstarejšo enoto italijanske vojske. Pehota (*Fanteria*) je klasična oblika pehote, strelci (*Bersaglieri*) imajo prav tako dolgo tradicijo in zanimivo izročilo, njihov razpoznavni znak je velika perjanica na glavi. Gorske enote (*Alpini*) so namenjene bojevanju v gorah. Delovno področje padalcev (*Paracadutisti*) je značilno pehotno, s poudarkom na padalstvu in delovanju v zaledju sovražnih enot. Enote za delovanje v lagunah (*Lagunari*) delujejo predvsem v Beneškem zalivu. Kopenska vojska ima v sestavi tudi konjenico (*Cavalleria*), ki je v sodobnem času popolnoma mehanizirana, uporabljajo tanke in druga oklepna vozila, vendar zaradi tradicije še vedno uporabljajo besedo konjenica. Artilerija (*Artiglieria*) je značilna artilerijska enota s havbicami, raketami in drugim orožjem, inženirske enote (*Genio*) pa uporabljajo pontonske mostove in druge delovne stroje. Vezisti (*Trasmissioni*) so v sodobnem času vedno pomembnejši rod vojske, še posebno zdaj, ko se večina bojov dogaja v urbanih naseljih. Enote, ki pristojne za transport in materialna sredstva oziroma logistična enota (*Trasporti e materiali*), so zadolžene za vojaški transport in materialno-tehnično podporo enotam. Letalske enote kopenske vojske (*Aviazione dell'Esercito*) so enote namenjene za podporo kopenski vojski. Letijo samo s helikopterji in niso sestavni del italijanskih zračnih sil, temveč sestavni del kopenske vojske. Naštel sem samo enote, ki so pomembne za namen disertacije.

3.3.5 Pravna podlaga sodelovanja vojske in policije v Italiji

Italijanska republika ima pravno podlago za sodelovanje vojske in policije v zakonu¹⁷⁶, ki določa v dvanajstem členu, da morajo oborožene sile in policija sodelovati v okviru svojih

---

¹⁷⁶Legge 3 Avgust 2003, n. 124 *Pubblicata sulla Gazzetta Ufficiale del 13 agosto 2007*, n. 187.

zmožnosti in nalog, ki so jim zaupane. Sodelovanje vključuje tehnično in operativno pomoč, osebje in informacijske sisteme. Zadeve, ki imajo naravo preiskovanja kaznivih dejanj in s tem povezanih določil o varovanju podatkov, se lahko izmenjujejo po odobritvi preiskovalnih organov, v tem primeru državnega tožilca.

Določilo v tretjem odstavku 89. člena Vojaškega kodeksa¹⁷⁷ določa Italijanskim oboroženim silam, da je njihova naloga tudi varovanje delovanja javnih in drugih institucij, ki delujejo v javno dobro, v izrednih primerih in nevarnostih. V 92. členu Vojaškega kodeksa¹⁷⁸ so določene še preostale naloge italijanske vojske, ki med drugim obsegajo delovanje v izrednih razmerah, kar podrobneje v členu enajst določa Zakon številka 225¹⁷⁹, in sicer, da so obrambne sile sestavni del civilne obrambe v Italijanski republiki.

Prav tako je določeno aktiviranje vojske, in sicer v Dekretu številka 773 iz leta 1931¹⁸⁰ in v poznejši noveli, ki v 217. členu določa, da mora minister za notranje zadeve v soglasju s predsednikom sveta ministrov ali prefektom z dekretom razglasiti vojno stanje, če je treba vojaške sile uporabiti za vzdrževanje javnega reda.

Določba je zanimiva, ker ne daje nobene druge možnosti, kot razglasitev vojne. Seveda je tu treba upoštevati zgodovino in stanje v državi leta 1931.

3.3.6 Stopnja zaupanja prebivalcev Italije v vojsko in policijo

Italijanska vojska in policija ne uživata zelo velike stopnje zaupanja prebivalcev Italije, vendar je zgodovina njunega sodelovanja dolga.

---

¹⁷⁷Codice dell'ordinamento militare, (Vojaški kodeks – italijanski uradni list, št. 106, dne 8. maj 2010) Gazzetta Ufficiale n. 106 dell'8 maggio 2010.

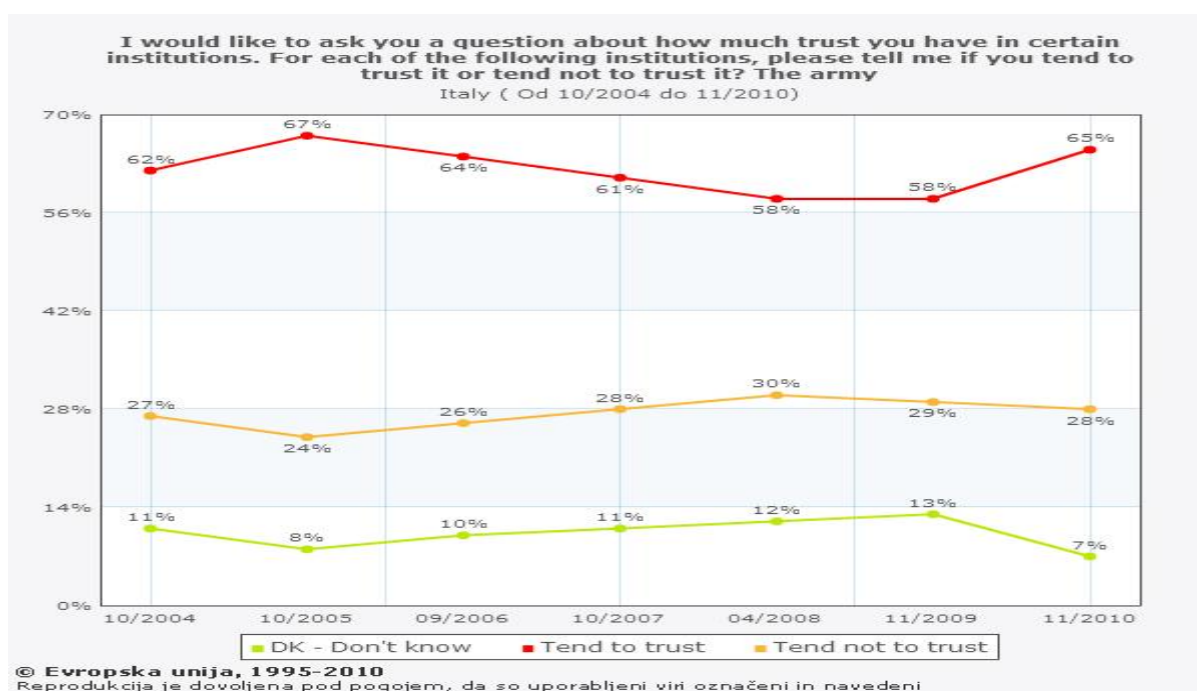
¹⁷⁸ Prav tam.

¹⁷⁹ Legge 24 febbraio 1992, n. 225 *Pubblicata sulla Gazzetta Ufficiale del 17 marzo 1992*, n. 64.

¹⁸⁰ Regio decreto 18 giugno 1931, n. 337.

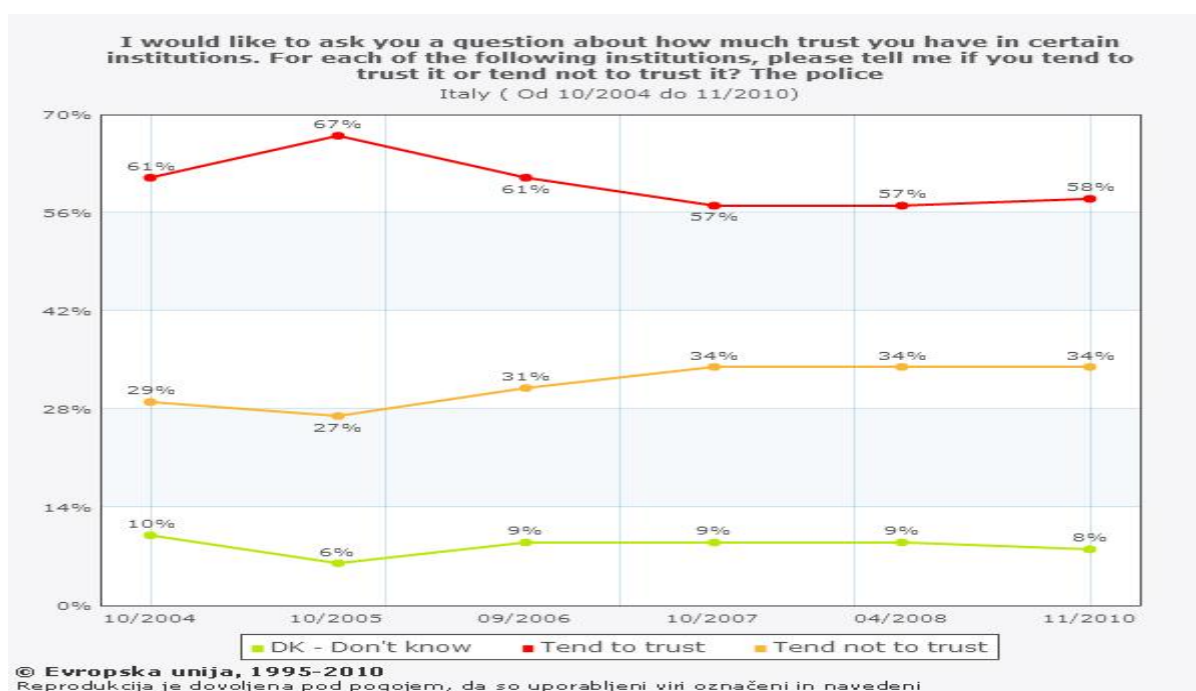
Diagram 3.5: Zaupanje prebivalcev Italije v italijansko vojsko od leta 2004 do 2010

Vir: Evropska komisija (2010)

Prebivalci Italije zaupajo italijanski vojski 65-odstotno, medtem, ko ji leta 2010 ne zaupa 28 odstotkov Italijanov. Kljub temu lahko rečemo, da uživa italijanska vojska doma zmerno zaupanje. Pri tej oceni sem upošteval njeno veliko izpostavljenost in njeno delovanje znotraj Italije. Italijanska vojska je zelo vpeta v delovanje italijanske policije, saj aktivno sodeluje pri varovanju kritične infrastrukture in tujih diplomatsko-konzularnih predstavništev.

Diagram 3. 6: Zaupanje prebivalcev Italije v italijansko policijo od leta 2004 do 2010

Vir: Evropska komisija (2010)

Zaupanje prebivalcev Italije v italijansko policijo je manjše, kot v italijansko vojsko. Policiji je leta 2010 zaupalo 58 odstotkov prebivalcev, zaupalo ji ni 34 odstotkov. Kar glede na druge države, razen Slovenije, pomeni velik odklon.

3.3.7 Sklep

Na podlagi analize razvoja italijanskih policije in vojske, nalog in pooblastil, organiziranosti, pravnih podlag za medsebojno sodelovanje ter zaupanja prebivalcev Italije vanju lahko izpostavimo nekatera spoznanja.

Prvič, začetki italijanske policije generično izhajajo iz vojske, vendar pod okriljem ministrstva za notranje zadeve. Po združitvi Italije se je policija še okrepila in popolnoma ločila od vojaškega sistema upravljanja in vodenja. Začetke italijanske vojske sem postavil v časovno obdobje od združitve Italije. Italijanski model organiziranja vojske in policije je sistem, v katerem sta bila organa že na začetku ločena. Vendar sta kljub temu sodelovala v različnih varnostnih akcijah v notranjosti države. To sodelovanje se je obdržalo do danes. Med vsemi primerjanimi državami je italijanska vojska največkrat in najbolj množično vpeta v varnostno-obrambno delovanje znotraj države.

Drugič, obe organizaciji imata zelo podobno določene naloge, pri katerih bi lahko sodelovali, kar kaže na dolgo in s pozitivnimi izkušnjami bogato zgodovino sodelovanja med vojsko in policijo.

Tretjič, italijanska vojska ima določenih veliko nalog, ki jih mora izvajati v notranjosti države. Zakonodaja je ne omejuje s subjekti sodelovanja, lahko sodeluje s komer koli, tako tudi s policijo. Celo več, zakonodaja nalaga vojski in policiji, da morata sodelovati pri opravljanju nekaterih nalog. S tem določilom je v bistvu zelo omejena arbitrarnost direktorjev in poveljnikov pri odločanju, ali bi sodelovali ali ne.

Četrtič, zaupanje italijanskega prebivalstva v vojsko je mnogo večje, kot v policijo. Kar je verjetno posledica pogostega udejstvovanja vojske v notranjih obrambno-varnostnih zadevah. Ugotovim lahko, da zaupanje izvira iz zgodovine.

3.4 Predstavitev policije v Kraljevini Nizozemski

Za namen disertacije se bom osredotočil na nizozemsko državno policijo, v nadaljevanju KLPD.

3.4.1 Naloge in pooblastila policije

3.4.1.1 Naloge policije

Nizozemska KLPD opravlja svoje naloge na podlagi Zakona o policiji iz leta 1993¹⁸¹ (*Politiewet*). Njene naloge so določene v drugem členu tega zakona, in sicer je njena naloga, da skladno z zakonodajo zagotovi učinkovito uresničevanje zakonodaje in zagotavlja pomoč ljudem v stiski.

Njene naloge so določene zelo široko, čeprav se nanašajo le na izvajanje zakonodaje v povezavi z učinkovitostjo.

3.4.1.2 Policijska pooblastila in ukrepi

Pooblastila policije so navedena v tretjem poglavju Zakona o policiji. V sedmem členu je določeno, da imajo policisti pristojnost po vsej državi. Osmi člen pa bolj podrobno določa pooblastila policistov:

---

¹⁸¹*Politiewet, Staatcourant 9. december 1993, Stb. 724, nizozemski uradni list, št. 724, leto 1993.*

- policist, ki je imenovan za opravljanje svojih nalog, je upravičen do uporabe sile, če je njegov cilj glede na uporabo sile in spremljajoče tveganje ter namen, ki ga ni mogoče drugače doseči, upravičen. Pred uporabo sile, kadar je to mogoče, mora izreči opozorilo;
- policist, ki je določen za opravljanje nalog, ima dostop do katerega koli kraja, pod pogojem, da zagotavlja pomoč ljudem v stiski, ki je razumno potrebna;
- policist sme preiskati oblačila samo na podlagi zakona in v primerih, če je iz dejstev in okoliščin razvidna neposredna nevarnost za njegovo življenje in varnost drugih ljudi;
- izkop trupel in preiskavo priprtih ali zaprtih sme odrediti samo javni tožilec ali njegov namestnik;
- opravila, določena v prvem in četrtem odstavku, morajo biti še posebno podrobno določena.

Pooblastila policistov določa tudi 8. a člen Zakona o policiji:

- policist sme zahtevati osebne podatki in osebni dokument v nalogah, povezanih z javno varnostjo.

Zelo zanimivo je nizozemska policija opredelila svoje naloge na svoji spletni strani (Politie 2012), kjer jih je skrčila na:

- zagotavljanje nujne pomoči,
- nadzor javnih mest,
- učinkovito izvrševanje javnega reda in
- odkrivanje kaznivih dejanj.

Pooblastila KLPD so določena tudi v 38. a členu Zakona o policiji, ki določa, da mora KLPD v zadevah, ki so povezane s kaznivimi dejanji, sodelovati z ministrom za pravosodje oziroma državnim tožilcem.

Uporabo strelnega orožja določajo Navodila za policijo, žandarmerijo in druge uradne osebe (*Ambtsinstructie voor de politie, de koninklijke Marechaussee en andere*

opsporingsambtenaren)¹⁸². V sedmem členu tega navodila je določeno, da sme uradna oseba uporabiti strelno orožje:

- proti osebi, ki je storila kaznivo dejanje, za katero je mogoče izreči štiri leta zaporne kazni;
- proti osebi, ki resno ogroža življenje uradne osebe;
- proti osebi, ki resno ogroža druge ljudi ali družbo;
- za zajezitev različnih uporov in po odobritvi pristojnega organa tudi v primerih hudih bolezni.

3.4.2 Organiziranost policije v Kraljevini Nizozemski

Nizozemska policija je sestavljena iz 25 regionalnih policijskih sil in državne policije (KLPD), ki je odgovorna tudi za organizacijo policijskega dela na državni ravni.

3.4.2.1 Organiziranost policije po teritorialnem načelu

Vseh 25 regionalnih enot je razdeljenih po Nizozemski na podlagi števila prebivalcev, stopnje kriminala in zazidanosti območij, ne pa naseljenosti. Vsaka izmed 25 regionalnih enot je nato razdeljena na več okrožij, ta pa na osnovne enote (Policing in the Netherlands 8).

Minister za notranje zadeve in zadeve kraljevine je odgovoren za delo nizozemske policije kot celote. Ker je policija sestavljena iz 25 regionalnih enot, je župan regije (v največ primerih župan največje občine) tisti, ki odloča o uporabi sile. Župan je odgovoren za vodenje ene izmed 25 teritorialnih enot policije in se o njenem delu posvetuje tudi s tožilcem. Vsakodnevno vodenje ene teritorialne enote vodi regionalni direktor policijske uprave, navadno *superintendent*. Odločitve o bistvenih dejavnostih se sprejemajo na regionalni ravni. Regionalna raven vključuje vse župane neke regije in državnega tožilca. Imajo tripartitno vodenje, in sicer sodelujejo župan, pooblaščen za vodenje, državni tožilec in vodja regionalne policijske enote (Politie 2012).

---

¹⁸²Navodila za policijo, žandarmerijo in druge uradne osebe, nizozemski uradni list št. 174, leto 2007.
»Ambtsinstructie voor de politie, de koninklijke Marechaussee en andere opsporingsambtenaren, Staatcourant 174, 2007«

Organizacijsko je policija odgovorna dvema popolnoma suverenima organoma. Za zadeve, ki se dogajajo na ravni občine, predvsem na področju javnega reda in miru, je policija odgovorna županu, prav tako je tudi župan odgovoren za stanje javnega reda in miru v svoji občini.

Kadar policija preiskuje kazniva dejanja, prevzema odgovornost državni tožilec in policija se mora ravnati po njegovih navodilih. Za stanje kriminalitete je odgovoren minister za pravosodje (Policing in the Netherlands 10).

3.4.2.2 Državna policija – KLPD (*Korps landelijke politiediensten*)

Na državni ravni ima Nizozemska organizirano državno policijo oziroma *Korps landelijke politiediensten*, v nadaljevanju KLPD. V svoji sestavi ima približno 4500 pripadnikov (Policing in the Netherlands 22).

KLPD je organizirana po vsej državi in ima več kot sto izpostav. Njene naloge so določene v šestem poglavju Zakona o policiji¹⁸³:

- izvajanje nalog v sodelovanju z drugimi enotami;
- izvajanje nacionalnih in specialističnih nalog ter sodelovanje z nizozemsko žandarmerijo (*Koninklijke marechaussee*);
- zbiranje, beleženje, urejanje, upravljanje, analiziranje in posredovanje informacij ter opravljanje drugih podpornih dejavnosti, opravljanje nalog v okviru institucij in posameznikov ter drugih, v kazenskih pregonih ustreznih pravnih oseb, in mednarodna izmenjava informacij in napotkov za posameznike v državi;
- zagotavlja varnost članov kraljeve družine in drugih oseb, ki jih določi minister za pravosodje.

V tretjem odstavku 38. člena Zakona o policiji¹⁸⁴ je določeno tudi, da sta za upravljanje KLPD odgovorna minister za notranje zadeve in zadeve kraljevine ter direktor KLPD.

3.4.2.2.1 Teritorialna organiziranost KLPD

KLPD je organizacijsko zelo razvejana organizacija, saj jo sestavlja več kot sto policijskih postaj in pisarn. Glavni sedež imajo v kraju Driebergen.

---

¹⁸³ Politiewet, 1993.

¹⁸⁴ Prav tam.

Zanimivost teritorialnega organiziranja KLPD je v tem, da so organizacijske enote zelo samostojne in same odgovorne za razmere na svojem območju.

Organizacija delovanja je povsem enaka kot pri običajni policiji. Za svoje območje je odgovoren župan, ki se z lokalnim vodjo enote KLPD dogovori o delovanju, za obravnavo vseh kaznivih dejanj je odgovoren državni tožilec (Politie 2012).

3.4.2.2 Organiziranost KLPD po funkcionalnem načelu

Delo enote KLPD je razdeljeno na tri vrste nalog:

- samostojne naloge,
- podporne naloge in
- povezljive naloge.

Samostojne naloge izvaja KLPD sama, preostale pa opravlja običajno v sodelovanju s policijo ali vojsko.

KLPD sestavlja enajst enot, ki so razdeljene po funkcionalnosti. Te enote so: prometna, železniška, vodna, letalska in gorska policija z vodniki službenih psov, ter enote za operativno podporo, kraljevo in diplomatsko zaščito, logistiko, kriminalistično analitiko, mednarodno sodelovanje in za tehnični razvoj ter kriminalistična policija, ki je sicer del KLPD, vendar deluje samostojno po vsej Nizozemski.

3.4.3 Predstavitev vojske v Kraljevini Nizozemski

Nizozemske obrambne sile so organ v sestavi nizozemskega obrambnega ministrstva.

3.4.3.1 Naloge in poslanstvo nizozemske vojske

3.4.3.1.1 Naloge vojske

Njene naloge so opredeljene v vojaški doktrini¹⁸⁵, in sicer na strani 37, ki določa, da ima nizozemska vojska tri glavne naloge:

---

¹⁸⁵ Netherlands Military Doctrine. Netherlands Defence Staff, Haag, 2005.

- varovanje in obrambo ozemlja Kraljevine Nizozemske ter Nizozemskih Antilov in Arube;
- spodbujanje k stabilnosti države in vladavini mednarodnega prava;
- podpora in pomoč vladi pri vzdrževanju reda in reševanju izrednih razmer, tako nacionalnih kot mednarodnih.

3.4.3.1.2 Vojaško poslanstvo in pooblastila

Vojaško poslanstvo nizozemske vojske je navedeno v vojaški doktrini, na strani 40. Delovanje vojske so razdelili na vojaške operacije in vojaško podporno delovanje.

V sodobnem času se veliko značilno vojaškega dela prepleta z delovanjem civilnih organizacij, tako so tudi Nizozemci opredelili kot vojaške operacije obrambo ozemlja, morja in zračnega prostora, učinkovito povezavo kopenskih, morskih in zračnih obrambnih sil, poveljevanje obrambnim silam, evakuacije, različna reševanja, preventivno delovanje, specialne operacije, povezovanje strateških načrtov, transport, hidrografijo, geografijo in obveščevalne dejavnosti.

Vojaško podporno delovanje je namenjeno civilnim organom, deli pa se na vzdrževanje reda in podporno delovanje.

Vzdrževanje reda vključuje razmejitveno in stabilizacijsko delovanje, vojaško podporno delovanje, obalno stražo ter žandarmerijsko in verifikacijsko delovanje.

Podporno delovanje vključuje podporo osebni varnosti, delovanje na proslavah, delo z eksplozivi, delovanje na misijah in med lokalnimi prebivalci, obalno stražo, vojaško podporo nujni pomoči, usposabljanje tujih enot in odzivnost pri izrednih razmerah.

Uporaba sile v nizozemski vojski je določena v drugem odstavku 38. člena Vojaškega kazenskega zakonika (*Wetboek van militair strafrecht*)¹⁸⁶, ki določa, da uporaba sile ni kazniva, če je uporabljena z zakonitim namenom opravljanja nalog ter skladno s pravili izvajanja teh nalog.

---

¹⁸⁶ Nizozemski Vojaški kazenski zakonik z dne 27. april 1903.

Na splošno je uporaba sile v nizozemski vojski omejena z mednarodnim vojnim pravom. V obrambni doktrini je to navedeno na 35. strani, kjer je določeno, da ima mednarodno pravo oboroženih spopadov štiri temeljna načela za uporabo sile: načelo vojaške nujnosti, sorazmernosti, preprečevanja nepotrebnega trpljenja in razlikovanja.

Načelo nujnosti pomeni, da se sila lahko uporabi le, če je bistvenega pomena za doseganje vojaških ciljev.

Načelo sorazmernosti pomeni, da je silo in spremljajoče uničenje treba obdržati na minimumu, nujnem za doseg tega cilja. Bistvo teh načel je, da se je nujno treba izogniti morebitni postranski škodi in da je zato treba sprejeti vse mogoče ukrepe za preprečitev postranske škode.

In nazadnje, treba je razlikovati med vojaškimi in civilnimi cilji ter med bojavniki in civilisti.

3.4.3.2 Organiziranost vojske v Kraljevini Nizozemski

Nizozemska vojska (*Nederlandse Krijgsmacht*) je organizirana znotraj ministrstva za obrambo (*Ministerie van Defensie*), ki je sestavljeno iz več organizacijskih enot. Zaradi namena disertacije se bom osredotočil na oborožene sile oziroma na vojaški (*Krijgsmachtdelen*) in podporni del (*Ondersteuning*).

Vojaški del je podrejen poveljniku sil (*Commandant der Strijdkrachten*), ki je podrejen generalnemu sekretarju in seveda ministru.

Vojaški del sestavljajo štirje rodovi oziroma zvrsti, to so pomorske sile ali kraljeva mornarica (*Koninklijke Marine*), kraljeve kopenske sile (*Koninklijke Landmacht*), kraljeve zračne sile (*Koninklijke Luchtmacht*) in kraljeva vojaška policija (*Koninklijke Marechaussee*). Kraljeva vojaška policija ni vojaška policija, kakršno imamo v Sloveniji, to je policija žandarmerijskega tipa oziroma vojska s pooblastili, ki so značilna za civilne policije, in lahko v celoti obravnava tudi civilne osebe, ne le vojaških. Zanimivost pri kraljevi vojaški policiji je tudi ta, da je povezana z generalnim sekretarjem, kar je posledica njihovih pooblastil in poslanstva.

Podporni del sestavljata Obrambna organizacija za podporo (*Defensie Materieel Organisatie*), ki je podrejena direktorju obrambne organizacije (*Directeur Beleid Defensie Materieel Organisatie*), in servisni center (*Commando Diensten Centra*) (Ministerie van Defensie 2012).

Za namen disertacije in konkretne uporabnosti njenih rezultatov se bom osredotočil na kraljeve kopenske sile (*Koninklijke Landmacht*).

3.4.3.3 Organiziranost vojske po ravneh

3.4.3.3.1 Strateška raven – Generalštab Nizozemske kopenske vojske

Nizozemsko ministrstvo za obrambo je politično in upravno vodstvo nizozemske vojske, vojaško vodstvo, vodstvo vseh štirih rodov oziroma zvrsti vojske pa predstavlja načelnik oboroženih sil (*Commandant der Strijdkrachten*). Načelnika oboroženih sil pooblasti minister za obrambo, da izvaja operativne naloge oboroženih sil, prav tako je tudi glavni vojaški svetovalec ministra za obrambo.

3.4.3.3.2 Operativna raven – Poveljstvo Nizozemske kopenske vojske

Naloge Nizozemske kopenske vojske so razdeljene na nacionalne in mednarodne.

Nacionalne naloge:

- obramba ozemlja Kraljevine Nizozemske,
- pomoč ob naravnih in drugih nesrečah v Nizozemski,
- pomoč socialnim organizacijam.

Mednarodne naloge:

- prispevati k svetovnemu miru in varnosti,
- braniti ozemlje članic Nata,
- podpirati civilne oblasti pri izvrševanju zakonodaje, reševanju v naravnih in drugih nesrečah ter pri humanitarnih akcijah.

Poveljnik Nizozemske kopenske vojske je odgovoren za njeno operativno pripravljenost. Poveljstvo sestavljajo še štab poveljnika in trije direktorati oziroma poveljstva za operacije, načrtovanje in nadzor ter operativno podporo. Nizozemska kopenska vojska šteje približno 26.000 ljudi (Ministerie van Defensie 2012).

Slika 3. 2: Organizacija Nizozemske kopenske vojske

Število vojaških oseb: 22.000 (in približno 3000 rezerve)

3 x bojna brigada

Struktura Nizozemske kopenske vojske

Vir: Armed forces (2014)

Poveljnik Nizozemske kopenske vojske (*Commandant Landstrijdkrachten*) je poleg vodenja kopenske vojske zadolžen in odgovoren za njeno pripravljenost in operativnost, za svetovanje poveljniku vseh oboroženih sil Kraljevine Nizozemske ter v posebnih primerih tudi za svetovanje ministru za obrambo. Poveljuje trem brigadam in poveljstvu za podporo ter še sedmim poveljstvom (Ministerie van Defensie 2012), ki za namen disertacije niso pomembni.

3.4.3.3.2.1 Delitev sil Nizozemske kopenske vojske glede na vlogo v delovanju

Nizozemska kopenska vojska ima svoj štab in tri brigade, to so 11. zračno mobilna brigada, to je tudi edina brigada, ki ima svojo zračno ognjeno in logistično podporo. Ustanovljena je bila leta 1992, svojo operativnost pa dosegla leta 2003; 13. in 43. mehanizirana brigada sta namenjeni širokemu spektru delovanja v vojni in izrednih razmerah, imata tudi zelo podobno oborožitev ter opremo. V vsaki brigadi je približno tri tisoč vojakov.

Nizozemsko kopensko vojsko sestavlja tudi Poveljstvo za operativno podporo, v katerem so medicinski bataljon, inženirski bataljon, poveljstvo za zračno podporo, poveljstvo za

izvidovanje, dva transportna bataljona, tri servisne službe ter bataljon za civilno-vojaško sodelovanje.

Del kopenskih sil so tudi enote za specialno delovanje, ki so namenjene za opravljanje specialni nalog.

V kopenskih silah je tudi poveljstvo za usposabljanje, ki ima devet centrov za usposabljanje, med njimi je tudi kraljeva vojaška šola, ki izvaja začetne in generalske programe.

Omenil bi še zanimivost, da ima vsak izmed devetih centrov svoj center za analize ali center za učenje iz izkušenj, v katerih analizirajo pretekla dogajanja.

V sestavu so tudi tri vojaška teritorialna poveljstva. Njihova naloga je povezava vojske in lokalnega prebivalstva oziroma opravljajo zelo podobne naloge, kot so jih vojaška teritorialna poveljstva v Sloveniji.

Kopenske sile sestavlja tudi enota za neeksplozivna ubojna sredstva, ki so se še posebej razširila po napadih 11. septembra leta 2001 v Ameriki.

Kopenske sile so tudi sestavni del nizozemsko-nemškega poveljstva, ki ima sedež v Nemčiji. Naloga poveljstva je organiziranje in vodenje vojsk severnoatlantskega zavezništva v Natu. Poveljstvo je usposobljeno za vodenje do petdeset tisoč vojakov.¹⁸⁷

3.4.4 Pravna podlaga sodelovanja vojske in policije v Kraljevini Nizozemski

V Kraljevini Nizozemski je sodelovanje vojske v notranjih zadevah pravno urejeno na več področjih. Za namen disertacije se bom osredotočil na sodelovanje s policijo. Vojska sodeluje s policijo na podlagi Zakona o policiji iz leta 1993¹⁸⁸, in sicer na podlagi določb v členih 58, 59 in 60.

58. člen določa pogoje uporabe nizozemske žandarmerije (*Koninklijke Marechaussee*) oziroma kraljeve vojaške policije. Žandarmerija se lahko uporabi¹⁸⁹ za vzdrževanje javnega reda, opravljanje mejne kontrole, preiskavo nekaterih kaznivih dejanj, varovanje oseb itn., predlog za uporabo mora podati minister za notranje zadeve in zadeve kraljevine, po

---

¹⁸⁷ Prav tam.

¹⁸⁸ Politiewet, Staatscourant 9. december 1993, Stb. 724, nizozemski uradni list, št. 724, leto 1993.

¹⁸⁹ Prav tam.

posvetovanju z ministrom za obrambo. Prav tako lahko predlaga uporabo žandarmerije minister za pravosodje, ki se mora posvetovati z ministrom za obrambo. Minister za obrambo določi oblike sodelovanja žandarmerije s policijo ali pravosodnimi organi.

59. člen določa, da lahko tudi drugi rodovi vojske sodelujejo s policijo ali pravosodnimi organi, če žandarmerija ne more opraviti dela. Začetni postopek je popolnoma enak, minister za notranje zadeve in zadeve kraljevine ter minister za pravosodje podata zahtevo za sodelovanje po posvetovanju z ministrom za obrambo in nato minister za obrambo določi obliko sodelovanja vojske s policijo ali pravosodjem.

60. člen določa posebne oblike dela, za katere se dogovorijo ministri za notranje zadeve in zadeve kraljevine, za pravosodje in za obrambo.

Žandarmerija v nalogah, ki jih izvaja v podporo policiji nima preiskovalnih pristojnosti oziroma njeni pripadniki niso pooblašene uradne osebe, ki bi smele opravljati preiskovalna dejanja. Vojska sme v nalogah vzdrževanja javnega reda uporabiti silo le v primerih, ko ob uporabi 8. člena Zakona o policiji¹⁹⁰ ne more delovati drugače, prav tako kot policija.

Z vidika znanstvenega proučevanja se v tem primeru zgodi nekaj nenavadnega oziroma v nobeni primerjani državi ni takšne vrste pooblastil, ki bi hkrati veljala za vojsko in policijo. Z vojsko ne mislim samo žandarmerije ali vojaške policije, temveč klasično pehotno vojsko. Ko vojska sodeluje s policijo, je pod njenim poveljstvom. Policija odreja in usklajuje naloge skladno z vojsko, pri čemer so vojaki oboroženi z osebnim vojaškim orožjem.

Poudariti moram še, da je pristojna oseba za začetek postopka župan. Župan prvi poda prošnjo komisarju kralja (*Commissaris van de Koningin*), komisar prošnjo posreduje ministru za notranje zadeve in zadeve kraljevine, ta pa ministru za obrambo, ki sporoči svoje mnenje in usmeritve regionalnemu vojaškemu poveljniku ter regionalnemu centru za podporo. Ko so formalnosti opravljene, pa neposredno sodelujeta župan in lokalni vojaški poveljnik.

Vključevanje vojske v pravosodne zadeve poteka podobno, tako da postopek sproži pristojna oseba v pravosodju, ki ni minister, temveč je običajno vodja tožilstva pri generalnem svetu državnega tožilstva, ki posreduje prošnjo pravosodnemu ministru, ta naprej ministru za obrambo, ki zadevo prouči in sporoči navodila lokalnemu vojaškemu poveljniku in regionalnemu centru za podporo.

Posredovanje vojske znotraj države ureja Pravilnik o vojaški intervenciji v javnem interesu¹⁹¹.

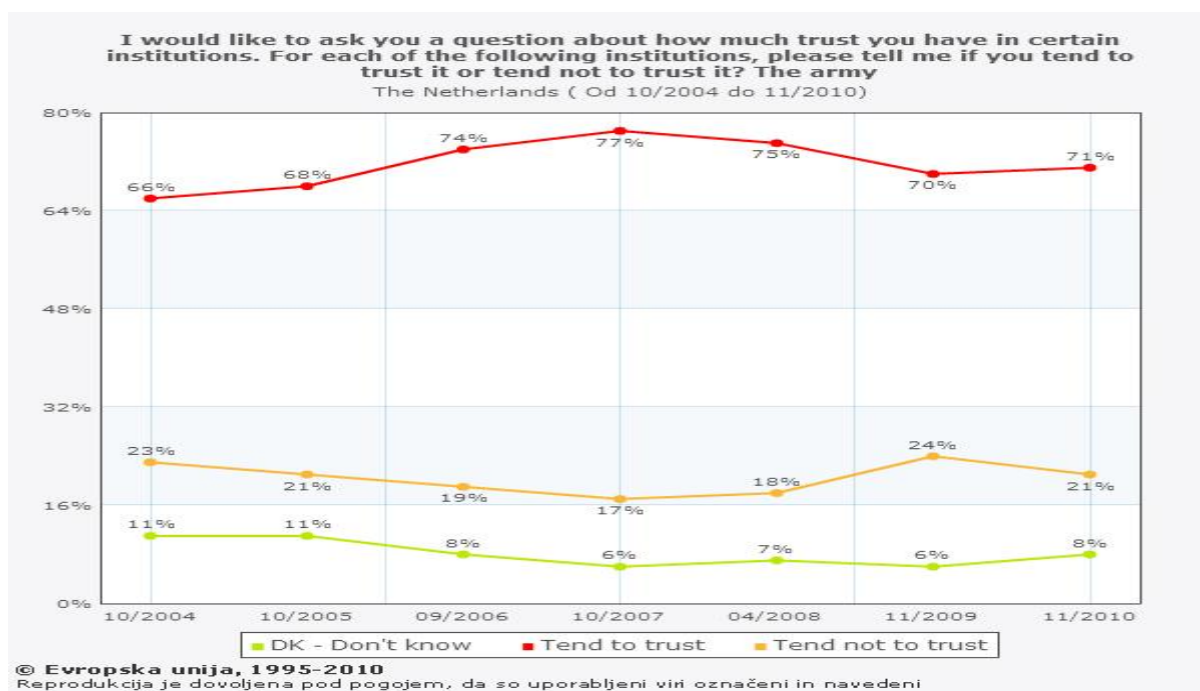
¹⁹⁰ Politiewet, Staatcourant 9. december 1993, Stb. 724, nizozemski uradni list, št. 724, leto 1993.

¹⁹¹ Regeling militaire steunverlening in het openbaar belang, Staatcourant 4. januar 2008, Stb. 3, nizozemski uradni list št. 3, leto 2008.

Pravilnik določa, da lahko da pobudo ali prošnjo župan, komisar kraljice ali sodnik in tudi minister. Zanimivo je, da morajo vsi, razen ministra, razložiti prošnjo oziroma navesti, zakaj bi morala vojska pomagati. Samo minister se lahko sam, na podlagi svoje zaznave in presoje, odloči, kdaj bi vojska lahko pomagala.

3.4.5 Stopnja zaupanja prebivalcev Kraljevine Nizozemske v vojsko in policijo

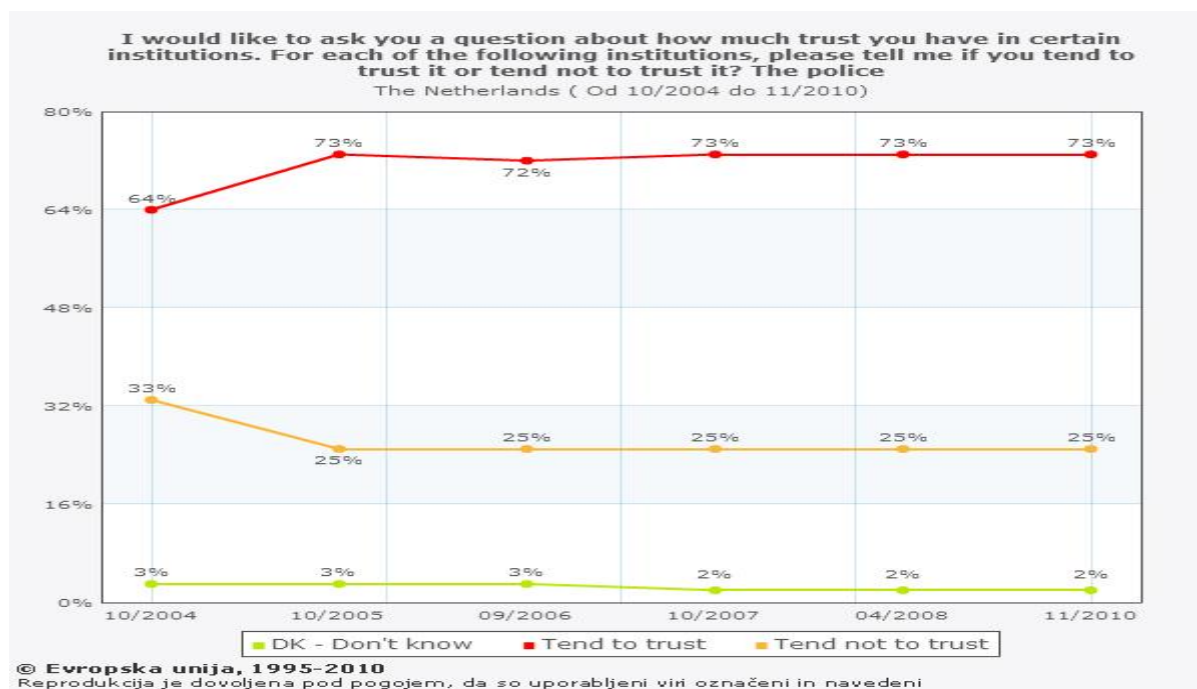
Diagram 3. 7: Zaupanje prebivalcev Kraljevine Nizozemske v nizozemsko vojsko od leta 2004 do 2010

Vir: Evropska komisija (2010)

71 odstotkov prebivalcev Nizozemske zaupa svoji vojski, 21 odstotkov pa tega zaupanja nima, kar je leta 2010 zelo visok odstotek zaupanja v institucijo. Odstotek zaupanja je od leta 2004 do leta 2010 nenehno naraščal.

Diagram 3. 8: Zaupanje prebivalcev Kraljevine Nizozemske v nizozemsko policijo od leta 2004 do 2010

Vir: Evropska komisija (2010)

73 odstotkov prebivalcev Nizozemske zaupa svoji policiji, 25 odstotkov prebivalcev pa ji ne zaupa, kar je prav tako odličen rezultat. Leta 2010 več ljudi zaupa policiji, kot jih vojski. Od leta 2004 do 2010 je zaupanje prebivalcev praktično enako, kar priča o konstantnem delu in verjetno učinkovitosti policije.

3.4.6 Sklep

Na podlagi analize razvoja nizozemskih policije in vojske, njunih nalog in pooblastil, organiziranosti, pravnih podlag za medsebojno sodelovanje ter zaupanja prebivalcev Nizozemske vanju lahko izpostavimo nekatera spoznanja.

Prvič, nizozemska policija generično izhaja iz vojske. Natančneje, v začetku je bila nizozemska policija v bistvu nizozemska vojska. Šele v poznejšem obdobju se je ustanovila policija v okviru ministrstva za pravosodje, v katerem so v policijo združili različne nadzornike (lovske, gozdne) in tako dobili hibridno organizacijo s policijskimi pooblastili. Začetki njihove sodobne policije so po drugi svetovni vojni, začetki nizozemske vojske pa segajo daleč v preteklost, vendar so razvoj zaznamovale nizozemske kolonije po svetu. Vojska je bila zelo ekonomsko naravnana. Klasična naloga vojske je obramba pred

sovražnikom, nizozemska vojska pa je v času kolonializma zadovoljevala predvsem ekonomske interese¹⁹². Sodelovanje vojske in policije je tradicionalno in zaupanje izvira iz zgodovine. Dejstvo je, da je bila v začetku nizozemska vojska policija, kar se kaže tudi v današnjem času, saj nizozemska vojska danes v notranjosti države opravlja veliko klasičnih nalog policije kot svoje redne naloge.

Drugič, naloge in pooblastila imata vojska in policija skoraj enake. Izmed treh ključnih nalog ima nizozemska vojska nalogo, da daje podporo vladi pri vzdrževanju javnega reda. Kar je jasen znak zaupanja v nizozemsko vojsko, da lahko posreduje in deluje v notranjosti države in tako sodeluje s policijo.

Tretjič, nizozemska vojska in nizozemska policija imata pooblastilo za sodelovanje zapisano v svojih področnih zakonih. Predvsem zakon, ki ureja delovanje policije, določa, da lahko nizozemska vojska opravlja skoraj vsa policijska dela. Zahtevo minister za pravosodje in minister za notranje zadeve podata ministru za obrambo, ki nato odloči, katera dela bo vojska opravljal v sodelovanju s policijo. Izmed vseh primerjanih držav ima Nizozemska določeno, da veljajo preiskovalna pooblastila enako za vojsko kot za policijo, kar omogoča idealne razmere za sodelovanje.

Četrtrič, zaupanje prebivalcev Nizozemske v oba organa je odlično, kar izraža dobro delo v preteklosti in očitno dobro sodelovanje vojske in policije pri operativnih nalogah.

3.5 Predstavitev policije v Švicarski konfederaciji

Švicarsko konfederacijo sestavlja šestindvajset kantonov, ki so zelo neodvisni in imajo svojo kantonsko policijo, ki nima državne ali federalne nadvlade pri običajnem delu. Kantoni so v resnici države (Département fédéral de la défense, de la protection de la population et des sports 2013).

Nadvlada konfederacijske oblasti nastopi v zelo redkih primerih, ti primeri so organiziran kriminal, terorizem in pranje denarja. Pri običajnem vsakdanjem delu opravljajo svoje delo popolnoma neodvisno.

Švicarska konfederacija ima poleg obrambnih sil samo dve organizaciji, ki delujeta na državni ravni, to sta švicarska mejna policija, ki deluje znotraj ministrstva za finance, in Fedpol – Zvezni urad za policijo, znotraj katerega deluje več enot.

---

¹⁹² V povezavi z Vzhodno nizozemsko družbo, enim največjih podjetij v zgodovini človeštva.

Za namen disertacije in zaradi dejstva, da je v kantonu Zürich največ prebivalcev, bom opisal organizacijo policije v kantonu Zürich (*Kantonspolizei Zürich*).

3.5.1 Naloge in pooblastila züriške policije

3.5.1.1 Naloge züriške policije

Naloge züriške policije so določene v konfederacijskem Zakonu o organiziranosti policije (*Polizeiorganisationsgesetz*)¹⁹³, velja na splošno za vse policijske sile v konfederaciji, in v Zakonu o policiji (*Polizeigesetz*)¹⁹⁴. Zakon o policiji velja za kantonske policije in mestna ter občinska redarstva¹⁹⁵. Prav tako v Švici naloge kantonske policije ureja Uredba o kantonski policiji (*Kantonspolizeiverordnung*)¹⁹⁶.

Züriški policija določa Zakon o organiziranosti policije¹⁹⁷ naloge od sedmega do desetega člena. Naloge so razdelili na splošne, kriminalistične, varnostne in prometne:

- splošne naloge obsegajo preventivne in represivne ukrepe ter javno prisotnost in vidnost za zagotavljanje spoštovanja zakonov in sprejetih pravil ter vzpostavljanje splošne varnosti in dobro stanje javnega reda ter podporo uradnim organom pri izvajanju zakonov;
- kriminalistične naloge obsegajo odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter izobraževanje o preiskovanju in odkrivanju kaznivih dejanj;
- varnostne naloge obsegajo vzdrževanje javne varnosti ter izvajanje preventivnih ukrepov za doseganje ugodnega stanja javne varnosti;
- prometne naloge obsegajo varnost in ohranjanje reda v prometu na cestah in vodah, izvajanje preventivnih ukrepov za izboljšanje prometne varnosti in prometne vzgoje v šolah in vrtcih ter kaznovanje kršiteljev prometnih predpisov.

Zakon o policiji¹⁹⁸ od člena tri do sedem določa naloge kantonski policiji:

---

¹⁹³ Zakon o organiziranosti policije, Uradni list kantona Zürich, št. 6, leto 2003 (*Polizeiorganisationsgesetz*, Amtsblatt des Kantons Zürich – Nr. 6/2003).

¹⁹⁴ Zakon o policiji, Uradni list kantona Zürich, št. 29, leto 2006 (*Polizeigesetz*, Amtsblatt des Kantons Zürich – Nr. 29/2006).

¹⁹⁵ Drugi člen Zakona o policiji *Polizeigesetz*.

¹⁹⁶ Uredba o kantonski policiji, Uradni list kantona Zürich, št. 46, leto 2008 (*Kantonspolizeiverordnung*, Amtsblatt des Kantons Zürich – Nr. 46/2008).

¹⁹⁷ Zakon o organiziranosti policije, Uradni list kantona Zürich, št. 6, leto 2003 (*Polizeiorganisationsgesetz*, Amtsblatt des Kantons Zürich – Nr. 6/2003).

- zagotavljanje informacij, nasvetov, splošne prisotnosti in drugih ustreznih ukrepov za zagotavljanje splošne varnosti, ki so:
  - preiskovanje kaznivih dejanj,
  - zagotavljanje prometne varnosti na cestah in vodah,
  - zagotavljanje splošne varnosti ljudem, živalim, materialnim sredstvom ter izvajanje ukrepov, za preprečitev novih kršitev;
- policija kršitelje opozarja in tudi kaznuje;
- policija pomaga tistim, ki jim neposredno grozi nasilje;
- policija zagotavlja pomoč organom, ki imajo zakonsko pooblastilo, da lahko zaprosijo zanjo;
- policija lahko izjemoma izvede določene ukrepe za zavarovanje pravic pravnih subjektov, če se lahko tako zagotovi določeno pravno varstvo in tako prepreči očitno kršitev.

Uredba o kantonski policiji¹⁹⁹ v prvem členu določa naloge policije, ki so kriminalistične, varnostne in prometne. Prav tako mora podpirati uradne organe pri izvajanju oblasti, skladno z zakonodajo in sorazmernostjo ter zagotoviti pomoč kantonski oblasti, če jo ta upravičeno zahteva.

3.5.1.2 Policijska pooblastila in ukrepi

Pooblastila züriške policije so določena v 33. členu Zakona o organiziranosti policije²⁰⁰, nanašajo se na informacijsko dejavnost in obdelavo podatkov, določeno je tudi, da lahko policija, če je v javnem interesu in skladno z zakonom, zbira in obdeluje informacije.

Pooblastila so določena tudi v Zakonu o policiji²⁰¹, uporaba prisilnih sredstev je določena od 13. do 17. člena. Zakon določa, da lahko policija uporabi sredstva in orožje, ob upoštevanju sorazmernosti, za neposredno delovanje na ljudi, živali ali predmete. Uporabiti mora

---

¹⁹⁸ Zakon o policiji, Uradni list kantona Zürich, št. 29, leto 2006 (Polizeigesetz, Amtsblatt des Kantons Zürich – Nr. 29/2006).

¹⁹⁹ Uredba o kantonski policiji, Uradni list kantona Zürich, št. 46, leto 2008 (Kantonspolizeiverordnung, Amtsblatt des Kantons Zürich – Nr. 46/2008).

²⁰⁰ Zakon o organiziranosti policije, Uradni list kantona Zürich, št. 6, leto 2003 (Polizeiorganisationsgesetz, Amtsblatt des Kantons Zürich – Nr. 6/2003).

²⁰¹ Zakon o policiji, Uradni list kantona Zürich, št. 29, leto 2006 (Polizeigesetz, Amtsblatt des Kantons Zürich – Nr. 29/2006).

predpisana sredstva in pred uporabo dati možnost oziroma osebo opozoriti, da bo prisilno sredstvo uporabljeno, seveda če okoliščine to dopuščajo. Če je pri uporabi prisilnih sredstev prišlo do poškodb, mora policija poskrbeti za prvo medicinsko pomoč. Posebno zanimivo določilo je, da lahko policija osebo vklene ali zveže med prevozom, če sumi da bi lahko bila nevarna. 17. in 18. člen določata pogoje za uporabo strelnega orožja, ki ga lahko policija uporabi, če nobeno milejše prisilno sredstvo ne bi bilo učinkovito. Orožje je mogoče uporabiti:

- če je policist ali druga oseba v smrtni nevarnosti;
- če je osumljenec storil hudo kaznivo dejanje in želi pobegniti;
- če je ogroženo večje število ljudi;
- za osvoboditev talcev;
- za preprečitev poškodovanja pomembnih objektov.

Pred vsako uporabo je treba z glasnim krikom opozoriti na uporabo strelnega orožja in izstreliti opozorilni strel, če okoliščine to dopuščajo.

3.5.2 Organiziranost policije v Švicarski konfederaciji

Organiziranost policije v Švicarski konfederaciji temelji na kantonski organizaciji, razen za nekatere konfederacijske policijske sile. Za namen disertacije se bom osredotočil na organiziranost policije v kantonu Zürich.

3.5.2.1 Organiziranost policije v kantonu Zürich

Policija kantona Zürich je umeščena v Direktorat za varnost, ki v prenesenem pomenu pomeni običajno ministrstvo za notranje zadeve.

Kanton Zürich je svojo organizacijo policije uredil z Zakonom o organiziranosti policije²⁰², v katerem so določene glavne usmeritve organiziranosti policije.

Povzel bom bistvene značilnosti podrobnejše organiziranosti kantonske policije Zürich.

---

²⁰² Zakon o organiziranosti policije, Uradni list kantona Zürich, št. 6, leto 2003 (Polizeiorganisationsgesetz, Amtsblatt des Kantons Zürich – Nr. 6/2003).

Na čelu kantonske policije je komandant oziroma poveljnik, ki sta mu podrejeni dve poveljstvi, poveljstvo ena in poveljstvo dve.

Služba za stike z javnostmi je neodvisna služba.

Poveljstvo 1 (*Kommandobereich 1*) sestavljajo služba za zakonodajo, kadrovska služba in službi za izobraževanje in psihološko podporo.

Poveljstvo 2 (*Kommandobereich 2*) sestavljajo služba za finance in logistiko, oddelek za informatiko, služba za tehnično podporo, forenzični inštitut Zürich in projektna služba.

Poveljnik neposredno poveljuje kriminalistični policiji (opravlja klasične kriminalistične naloge), varnostni policiji (*Sicherheitspolizei*) (opravlja naloge varovanja pomembnih objektov in oseb), prometni policiji (*Verkehrspolizei*), letališki policiji (*Flughafenpolizei*) (opravlja dela na letališčih) in občinski policiji (*Regionalpolizei*) (opravlja dela mestnih redarstev v treh večjih mestih) (Kantonspolizei Zürich 2012).

3.5.2.2 Poveljstvi 1 in 2 policije kantona Zürich

Naloga obeh poveljstev je zagotavljanje nemotenega delovanja policijskega sistema v kantonu Zürich. Glavna naloga poveljstva 1 je zagotavljanje pravnega varstva, ne le zaposlenih, temveč tudi pri pritožbah oseb, ki so bile v postopku, in tako razbremeniti operativne enote ter vzpostaviti enotne standarde in postopke obravnave občanov. Druge naloge so še zagotavljanje človeških virov ter psihološka podpora zaposlenim na policiji. Prav tako je poveljstvo 1 zadolženo za vse oblike izobraževanja (Kantonspolizei Zürich Geschäftsbericht, 2010, 17).

Poveljstvo 2 je namenjeno zagotavljanju nemotenega finančnega poslovanja in logistični oskrbi. Prav tako je zadolženo za zagotavljanje računalniške in informacijske podpore ter delovanje forenzičnega inštituta Zürich. Poveljstvo je odgovorno za vodenje projektov na ravni kantonske policije in nakup sredstev oziroma oskrbo enot s sredstvi za delo (Kantonspolizei Zürich 2012).

3.5.2.3 Policijska uprava

V kantonu Zürich sestavlja policijsko upravo pet podrejenih poveljstev. To so kriminalistična, varnostna, prometna, letališka in občinska policija.

Kriminalistična policija na ravni policijske uprave preiskuje kazniva dejanja, ki so povezana z denarnimi prevarami in kaznivimi dejanji z elementi nasilja na telo. Kriminalistična policija opravlja delo v sedmih oddelkih, ki so organizirani za specialna delovna področja.

Varnostna policija ima na območju kantona Zürich največji spekter delovanja, saj je odgovorna za varnostna vprašanja, ki obsegajo intervencije posebnih enot, varovanja oseb in objektov ter splošni nadzor javnega reda. Odgovorni so za zapor, imajo vodnike službenih psov, skrbijo za izvajanje okoljevarstvenih predpisov in nadzor nad orožjem ter orožno zakonodajo. Varnostna policija tudi vodi klicni center oziroma operativno komunikacijski center, skrbi za osveščanje prebivalcev z varnostnimi vprašanji in preventivnimi ravnanji. Znotraj varnostne policije delujeta skupina Diamant, ki opravlja naloge s področja protiterorističnega delovanja in hudih kaznivih dejanj, ter skupina, ki je namenjena pogajanju s storilci kaznivih in drugih dejanj – pogajalska skupina. Varnostna policija je organizirana v štirih oddelkih.

Prometna policija delo opravlja v treh oddelkih. Njihovo delo obsega poleg klasičnih nalog prometne policije, kot je skrb za varnost prometa, še nadzor prometa na jezeru in rekah, pripravo mnenj in priporočil s področja zakonodaje, povezane s prometom, in organizacijo preventivnih akcij v prometu. Med zanimivimi nalogami je pomoč pri izobraževanju otrok in staršev o varnosti v prometu. Posebno pozornost namenjajo tudi manj pogostim prometnim sredstvom, kot so rolerji, skuterji itn. Eden izmed oddelkov proučuje trenutno prometno varnost na kantonskih cestah in na podlagi teh podatkov usmerja promet. Daje dovoljenja za izredne prevoze ter »kaznuje« občane na območju kantona.

Letališka policija deluje na letališču v Zürichu. Odgovorna je za številne naloge, kot so obravnava kaznivih dejanj, skrb za promet in varnost, ugotavlja prekrške in druga dejanja, ki spadajo pod policijske naloge (pregled oseb in prtljage). Letališka policija je odgovorna za policijsko dejavnost na letališču.

Občinska policija ima zaposlenih približno 600 policistov, ki delujejo na 60 policijskih postajah. Njihovo delo je vsestransko, saj so v večini primerov prvi na kraju dogodka, zato imajo poseben pomen v delovanju policije. Njihovo delo obsega obravnavanje kaznivih dejanj, prekrškov, prometa in druga uradna dejanja. Deluje v štirih oddelkih (Kantonspolizei Zürich 2012).

Leta 2010 je bilo zaposlenih v kantonski policiji 3462 policistov (Geschäftsbericht, 2010, 14).

3.5.2.4 Policijska postaja

Policijske postaje so predvsem postaje občinske policije, ki jih je šestdeset. So najnižja raven organiziranosti kantonske policije, znotraj njih delujejo vse ostale policijske službe. Razen postaj občinske policije so druge še postaje prometne policije, vodne policije in letališke policije (Kantonspolizei Zürich 2012).

3.5.3 Organiziranost policije po funkcionalnem načelu

Na kantonski ravni je delo organizirano v obliki uniformirane in civilne policije. Največ je uniformirane policije, saj v civilni obleki opravljajo delo samo delavci kriminalistične policije in forenzičnega laboratorija.

Delovna področja so razdeljena na kriminalistično, splošno varnostno in prometno delo, delo na letališčih, ki spada pod splošno delo, saj letališka policija opravlja vsa dela, pomorsko oziroma vodno ter delo na področju forenzike. Vsa delovna področja sem že opisal, razen forenzične dejavnosti.

Kantonska policija ima organiziran forenzični inštitut, ki za kantonsko policijo opravlja naloge s področja preiskovanja kaznivih in drugih dejanj. Prej so imeli dva inštituta, ki pa sta se zaradi sinergijskih učinkov združila. So edina ustanova, ki opravlja forenzične preiskave v kantonu in, kot zanimivost, zelo veliko vlagajo v preventivne dejavnosti in izobražujejo občane za samovarovanje (Stadt Zurich 2012)

3.5.4 Predstavitev vojske v Švicarski konfederaciji

Švicarska konfederacija ima v primerjavi s slovenskimi razmerami veliko vojsko, saj jih je skoraj štirikrat več na prebivalca kot v Sloveniji, obenem pa je to »najbolj demokratična vojska na svetu«²⁰³.

Slika 3. 3: Vojaki in materialno-tehnična sredstva švicarske vojske po letih

Leto	1817	1850	1874	1914	1939	1962	1990	1995	2004
Vojaško osebje	66 000	104 000	215 000	250 000	630 000	880 000	625 000	400 000	220 000
Konji	3 700	9 000	30 000	50 000	60 000	17 000	6 000	4 000	700
Motorna vozila				350	20 000	62 000	77 000	65 000	22 000
Artilerijsko orožje^a	170	300	330	400	800	820	1 180	770	350
Tanki					24	650	820	740	250
Transportna vozila						300	510	810	760
Letala				2	260	530	240	150	140

^a brez utrjenih strelšč

Vir: Historisches Lexikon der Schweiz (2011)

Leta 1969 so sprejeli novo vojaško doktrino, ki je temeljila na obrambi tankovskih enot ob pomoči letalstva, kar je prav tako razvidno iz zgornjega diagrama.

Po padcu berlinskega zidu je Švicarska konfederacija ocenila, da jih neposredno vojaško nihče ne ogroža in temu so tudi prilagodili svojo vojsko.

Pojavila so se tudi močna politična gibanja z vizijo Švice brez vojske, vendar so jih Švicarji na referendumu že večkrat zavrnili.

²⁰³ The National Geographic magazine iz leta 1915, stran 502.

3.5.4.1 Naloge in poslanstvo švicarske vojske

Med državami, primerjanimi v disertaciji, ima Švica nekako poseben status, ne samo, da je najbolj vojaška država med primerjanimi, temveč ima Švicarska konfederacija v svoji ustavi²⁰⁴, v prvem odstavku 59. člena, določilo, da mora vsak moški švicarski državljan služiti v švicarski vojski, ženske lahko služijo v vojski prostovoljno.

Vojska se ureja na konfederalni ravni, v odnosu do vojske kantoni izgubijo svojo nevtralnost.²⁰⁵

3.5.4.1.1 Naloge vojske

Naloge vojske so najprej določene v švicarski ustavi. Od 58. do 60. člena²⁰⁶ je določeno, da mora švicarska vojska preprečiti vojno in vzdrževati mir, braniti državo in njene prebivalce, pomagati lokalnim oblastem pri vzdrževanju in izpolnjevanju zakonov ter ob večjih nesrečah.

Dodatne in natančnejše naloge so določene v prvem členu Zakona o obrambi²⁰⁷, v katerem so poleg nalog, naštetih v ustavi, dodali še, da mora vojska pomagati lokalnim oblastem, če si ne morejo pomagati same, in v petem odstavku istega člena, da švicarska vojska prispeva k vzpostavitvi svetovnega miru.

3.5.4.2 Vojaško poslanstvo in pooblastila

Poslanstvo švicarske vojske je biti prilagodljiva in vsestransko uporabna vojska. Poslanstvo združuje tri glavne naloge:

- obrambo,
- podporo civilnim oblastem,
- spodbujanje miru v mednarodnem okolju.

---

²⁰⁴Constituzioni federala, CULF 1999/2556, švicarski uradni list, št. 2556, leto 1999.

²⁰⁵Prav tam, člen 60.

²⁰⁶Prav tam.

²⁰⁷Bundesgesetz über die Armee und die Militärverwaltung, AS 1995/4093, švicarski uradni list št. 4093, leto 1995.

Švica kot nevtralna država se toliko bolj zaveda svoje ranljivost, čeprav trenutno ni vojaško ogrožena. Kljub temu pa se Švicarji zavedajo, da vojaške obrambe ni mogoče zgraditi v kratkem času, zato vzdržujejo visoko raven vojaškega usposabljanja.

Vojska podpira civilne oblasti, kadar same ne morejo več nadzorovati situacije ali razmer, na primer ob večjih naravnih ali drugih nesrečah.

Švicarska vojska bo v sodelovanju z drugimi mednarodnimi organizacijami skrbela za svetovni mir, saj se zaveda, da svetovni mir koristi tudi Švici (Schweizer Armee 2012).

Pooblastila švicarske vojske so urejena v Predpisih o švicarski vojski²⁰⁸, in sicer je v sedmem poglavju določeno, da lahko vojska uporabi samo najnujnejšo silo za doseg svojega cilja in skladno s pravnim interesom. Prav tako sedmo poglavje daje poseben poudarek sorazmernosti in tehtanju vsakega primera posebej pri uporabi sile.

V 72. členu²⁰⁹ je določena uporaba orožja, ki se sme uporabiti, če nobeno predhodno prisilno sredstvo ni bilo uspešno:

- v samoobrambi: pri nezakonitem napadu na življenje ali telo, za obrambo sebe ali koga drugega;
- če se je napad že začel in ni druge ustrezne rešitve ter so primerne okoliščine;
- v skrajni sili za obrambo sebe ali koga drugega;
- za izpolnitev naloge, če je to skladno s predpisi.

3.5.4.3 Organiziranost vojske v Švicarski konfederaciji

Organizacija, zakonodajna ureditev, usposabljanje in opremljanje švicarske vojske so v pristojnosti konfederacije²¹⁰. Organizacijo vojske sprejme parlament (*Bundesversammlung*) Švicarske konfederacije,²¹¹ ki lahko to svoje pooblastilo prenese na Zvezni svet.

Vrhovo poveljstvo švicarske vojske je Zvezni svet (*Bundesrat*)²¹².

Vojska Švicarske konfederacije temelji na miličniškem sistemu,²¹³ kar pomeni, da temelji na državljanih nabornikih, katerih osnovni poklic ni vojaški.

---

²⁰⁸ Dienstreglement der Schweizerischen Armee, AS 1995/170, švicarski uradni list, št. 170, leto 1995.

²⁰⁹ Prav tam.

²¹⁰ 60. člen švicarske ustave.

²¹¹ 93. člen Zakona o obrambi.

²¹² 6. člen Dienstreglement der Schweizerischen Armee.

Vojska konfederacije je organizirana v enajstih brigadah, sedmih enotah za poučevanje in usposabljanje ter štirih teritorialnih regijah. Organizacijsko nastopa švicarska vojska, kot da »Švica nima vojske, Švica je vojska.«²¹⁴

Aktivno opravlja vojaško službo nekaj več kot 174.299 vojakov in 19.535 rezervistov, skupaj torej nekaj več kot 193.000 vojakov.²¹⁵

Švicarska vojska je operativno podrejena Zveznemu uradu za obrambo, civilno obrambo in šport (*Eidgenössisches Departement für Verteidigung, Bevölkerungsschutz und Sport (VBS)*).

3.5.4.4 Organiziranost vojske po ravneh

3.5.4.4.1 Strateška raven – Generalštab švicarske vojske

Generalštab švicarske vojske je umeščen v Zvezni urad za obrambo, civilno obrambo in šport, vodi ga vodja oboroženih sil, ki je odgovoren za pripravljenost vojske, tudi Zvezni svet se posvetuje z njim o zadevah, ki se dotikajo nacionalnih interesov.²¹⁶

Vodja oboroženih sil je odgovoren za poveljevanje švicarski vojski ter njen razvoj. Poveljuje petim poveljstvom: kopenskim in zračnim silam, vojaškim izobraževalnim institucijam, poveljstvu za logistiko in poveljstvu za podporo (Schweizer Armee2012).

3.5.4.4.2 Operativna raven – Poveljstvo švicarske kopenske vojske (*Heer*)

Poveljstvo Švicarske kopenske vojske ima poveljnika, ki je odgovoren za celotno kopensko vojsko in neposredno poveljuje štabu kopenske vojske, štirim teritorialnim poveljstvom, šolam kopenske vojske ter svojemu namestniku, ki neposredno poveljuje devetim brigadam, ki so sestavljene iz 64. bataljonov in več podrejenih enot.

Kot zanimivost naj omenim, da ima švicarska vojska brigado vojaške policije (*Heer* 2012).

---

²¹³ 58. člen švicarske ustave.

²¹⁴ Ta izrek je dejal častnik švicarske vojske ameriškem pisatelju Johnu McPheeju.

²¹⁵ Kurzfassung Armeeauszählung 2010, letno poročilo švicarske vojske za leto 2010.

²¹⁶ 87. člen Zakona o obrambi.

3.5.4.5 Delitev sil švicarske kopenske vojske glede na vlogo v delovanju

Švicarska kopenska vojska ima štiri pehotne brigade (*Infanteriebrigade*), ki so aktivne ves čas, prav tako imajo še eno pehotno brigado v rezervi. Zanimivo je, da ima druga brigada dva bataljona karabinjerjev, ki so italijanskim karabinjerjem podobni le po imenu. Za vse štiri brigade je tudi navedeno, da je njihova naloga poleg obrambe države še pomoč lokalnim prebivalcem pri različnih nesrečah.

Kot pehotna brigada ima kopenska vojska dve gorski pehotni brigadi, ki sta namenjeni bojevanju v gorah.

Švicarska kopenska vojska ima dve oklepni brigadi (*Panzerbrigade*). Oklepni brigadi se po svojem poslanstvu ne razlikujeta, namenjeni sta za ognjeno podporo drugim enotam pri obrambi države.

Vojaška policija je organizirana v brigadi, ki pokriva vse enote švicarske vojske.

Pod poveljstvom kopenske vojske so tudi štiri teritorialna poveljstva.

Slika 3. 4: Teritorialna poveljstva Švicarske konfederacije

Vir: Heer (2011)

Glavne naloge teritorialnih poveljstev so:

- zagotavljanje pomoči kantonom ob nesrečah in drugih kriznih razmerah;
- usklajevanje sodelovanja med vojsko in civilnimi organizacijami (v katero spada tudi sodelovanje vojaškega in civilnega šolstva);
- podpora delovanju bataljonov na njihovem območju.

Teritorialna poveljstva imajo tudi svoje bataljone. Tako imajo tudi bataljon za katastrofe (*Katastrophenhelfebataill*), kar je za slovenske razmere posebnost. Preostala sestava sta še logistični in inženirski bataljon.

Poseben je tudi bataljon, ki je namenjen elektronskemu bojevanju in drugi elektronski podpori enot.

3.5.5 Pravna podlaga sodelovanja vojske in policije v Švici

V Švicarski konfederaciji imajo posebno uredbo²¹⁷, ki ureja delovanje vojske v notranjosti države ob naravnih katastrofah. Med drugim uredba določa, da se vojska uporabi, ko so vsa druga sredstva že izčrpana in porabljena. O napotitvi vojske odloča ministrstvo, pristojno za obrambo, medtem ko o uporabi odloča teritorialno upravno vodstvo, ki lahko tudi odloči, da vojska sodeluje s policijo.

Züriška policija²¹⁸ ima pravno podlago za sodelovanje z vojsko v Zakonu o organiziranosti policije²¹⁹, ki v 28. členu določa, da policija ob velikih naravnih nesrečah prevzame poveljevanje in organizacijo tudi drugih služb za reševanje kriznih razmer. Isti zakon v 29. in 30. členu določa, da mora züriška policija v takšnih primerih sodelovati z drugimi državnimi organi. Uporabo policije za delo z drugimi organi odobri kantonski svet.

Pravni temelj sodelovanja švicarske vojske z drugimi državnimi organi je v švicarski ustavi²²⁰, ki v drugem odstavku 58. člena določa, da je naloga vojske tudi podpora civilnim oblastem ob večjih nevarnostih znotraj države.

Švicarski Zakon o obrambi²²¹ v 61. členu določa, da je lahko vojaško osebje na voljo civilnim oblastem z dovoljenjem vojaških oblasti, v 119. členu istega zakona pa, da je zvezna vlada odgovorna za povezovanje in organizacijo dela državnih organov na področju nacionalne varnosti. Prav tako je zvezna vlada odgovorna za vodenje reševanja ob večjih nesrečah.

3.5.6 Stopnja zaupanja prebivalcev Švice v vojsko in policijo

Po predstavljeni švicarski vojski in züriški policiji ugotavljam, da je njuna ureditev med vsemi primerjanimi državami najbolj specifična, saj ima kanton Zürich na notranjevarnostnem področju popolno avtonomijo, čeprav je del države. Medtem ko je vojska urejena na konfederalni ravni in tako na nadkantonski poziciji, se mora ob aktiviranju v notranjosti države podrediti policiji ali kantonskemu svetu. Podreditev vojske policijskim vodjem kaže na zelo veliko zaupanje policijskim vodjem, kar je razvidno tudi iz spodaj navedenega javnega mnenja.

---

²¹⁷ Verordnung über die militärische Katastrophenhilfe im Inland (VmKI) z dne 29. oktobra 2003.

²¹⁸ To policijo sem izbral zaradi primerljivosti s slovensko.

²¹⁹ Polizeiorganisationsgesetz, Amtsblatt des Kantons Zürich Nr. 6/2003, Uradni list kantona Zürich, številka 6, leto 2003.

²²⁰ Constituziun federala, CULF 1999/2556, švicarska ustava, švicarski uradni list, št. 2556, leto 1999.

²²¹ Bundesgesetz über die Armee und die Militärverwaltung, AS 1995/4093, Zakon o obrambi, švicarski uradni list, št. 4093, leto 1995.

Prebivalci Švice načeloma zelo zaupajo svojim vojski in policiji. Iz vira, navedenega pod preglednico 3. 9, sem naredil povzetek, iz katerega je razvidna stopnja zaupanja Švicarjev v policijo in vojsko. Prikazal sem samo policijo in vojsko, ob tem pa moram napisati, da omenjeni vir meri zaupanje tudi v druge državne institucije. Ob instituciji navajam stopnjo zaupanja leta 2011, stopnje pa so ocenjene od 1 do 10, 1 pomeni, da instituciji ne zaupajo, 10 pa, da instituciji popolnoma zaupajo. To so:

- policija, ki ji Švicarji najbolj zaupajo s stopnjo 7,1;
- sodišča, ki jim Švicarji zaupajo s stopnjo 6,6;
- švicarsko gospodarstvo, ki mu Švicarji zaupajo s stopnjo 6,6;
- vojska, ki ji Švicarji zaupajo s stopnjo 6,0;
- zvezni svet, ki mu Švicarji zaupajo s stopnjo 5,9;
- kantonski parlament, ki mu Švicarji zaupajo s stopnjo 5,7;
- politične stranke, ki jim Švicarji zaupajo s stopnjo 4,9.

Preglednica 3. 9: Švicarsko javno mnenje, zaupanje v policijo in vojsko

<i>Leto</i>	<i>1995</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>
Policija	6,9	7,2	7,1	7,2	7,3	7,2	6,9	7,2	7,1
Vojska	6,2	6,3	6,3	6,8	6,6	6,5	5,9	6,1	6,0
<i>Mediana vseh sedmih merjenih organizacij</i>	<i>6,1</i>	<i>6,3</i>	<i>6,2</i>	<i>6,2</i>	<i>6,5</i>	<i>6,4</i>	<i>6,2</i>	<i>6,2</i>	<i>6,1</i>

Vir: Prirejeno po: Tibor Tresch, Andreas Wenger, Silvia Wurmli, Esther Bisig: *Sicherheit 2011*, Center for Security Studies und Militarakademie ETH Zurich (str. 96).

Iz preglednice je razvidno, da Švicarji v vseh letih in tudi leta 2011 najbolj zaupajo policiji. Vojska je po zaupanju na četrtem mestu, vendar s precejšnjo razliko v primerjavi s policijo, saj ji manjka 1,1 točke, vendar je samo za 0,1 točke slabša od povprečja vseh sedmih merjenih organizacij. Policija je najbolj zaupanja vreden državni organ v Švicarski konfederaciji.

3.5.7 Sklep

Na podlagi analize razvoja züriške policije in švicarske vojske, njunih nalog in pooblastil, organiziranosti, pravnih podlag za medsebojno sodelovanje ter zaupanja prebivalcev Švice vanju lahko izpostavimo nekatera spoznanja.

Prvič, švicarska in s tem züriška policija generično izhaja iz vojske in pozneje iz žandarmerijskega tipa organizacije. Organizirale so jo mestne oblasti na način, da so žandarmerijskim enotam priključile še lovce, čuvaje in druge redarstvenike, ki so skrbeli za javni red. Nastanek švicarske vojske sega še dalje v preteklost, z vidika sodelovanja med vojsko in policijo je namreč pomembna vloga kantonov. Status švicarskega kantona je skoraj enak suverenosti države. Zato imajo Švicarji dolgo zgodovino in veliko izkušenj pri usklajevanju sodelovanja med državnimi organi, ki so pri tem morali preseči ne le organizacijske ovire med vojsko in policijo, temveč predvsem administrativne, zato so švicarski kantoni ponosni na svojo suverenost znotraj konfederacije.

Drugič, oba državna organa imata kot nosilca državne obrambe in varnosti podobne naloge. Za delovanje znotraj države so še posebno pomembna pooblastila vojske, v katerih je določeno, da podpirajo lokalne oblasti pri izvrševanju nalog. To pooblastilo je zelo široko in omogoča sodelovanje s policijo na vseh področjih. Pooblastilo je vezano na pogoj, da lokalne oblasti ne zmorejo več same opraviti dela in je treba vključiti vojsko, da opravi delo.

Tretjič, züriški policiji in švicarski vojski zakonodaja omogoča operativno sodelovanje pod pogojem, da so vsa sredstva in možnosti že izčrpani, šele takrat se lahko v reševanje zadev vključi vojska. V primeru sodelovanja je za operativno vodenje nastale situacije odgovorna policija ali lokalna uprava, ki se ji mora vojska podrediti. Z vidika doktorske disertacije švicarska vojska nima omejitev, v katerih nalogah lahko sodeluje, kar omogoča delovanje pri vseh nalogah vojske in policije.

Četrtoč, švicarska policija je državni organ, ki mu Švicarji najbolj zaupajo. Vojska je nekoliko nad povprečjem zaupanja prebivalcev v državne organe. Na stopnjo zaupanja prav gotovo vplivajo zgodovinska dejstva. Policija je kantonska, vojska pa predstavlja konfederalno organizacijo, eno izmed redkih konfederalnih organizacij izvršilne oblasti. Na podlagi navedenega lahko trdim, da je zaradi zgodovinskih dejstev in povezanosti z lokalno oblastjo policija bolj zaupanja vreden organ, kot vojska.

3.6 Predstavitev policije v Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske

Policija se v Veliki Britaniji zakonodajno deli na upravna območja Anglija, Škotska, Wales in Severna Irska. Takšna delitev bistveno vpliva na organiziranost policije v Veliki Britaniji.

Glavne policijske sile so teritorialne policijske sile, specialne policijske sile, sile, ki niso tipične policijske, vendar z nekaterimi pooblastili, in druge policijske sile, ki so tesno vezane na posebno delovno okolje.

Za namen disertacije se bom osredotočil na teritorialno policijo, in sicer na Metropolitansko policijsko enoto.

Metropolitanska policija se ni razvila iz vojske ali žandarmerije, temveč je neposredno začela opravljati policijske naloge. Že leta 1872 so imeli samo 12 odstotkov zaposlenih iz vojske, večina jih je bilo iz drugih poklicev.

Velika večina angleških policistov pri opravljanju svojega vsakdanjega dela ni oborožena.

3.6.1 Naloge in pooblastila policije

3.6.1.1 Naloge policije

Naloge policije so določene v šestem členu Zakona o policiji²²², ki določa, da morajo policijske enote na svojem območju zagotavljati učinkovito in uspešno policijsko delo. Učinkovito in uspešno delo obsega upoštevanje odločitev ministra za notranje zadeve (*Secretary of the state for the home department*), ki lahko določi posebna delovna področja, na katera mora biti policija posebno pozorna, prav tako obsega naloge, ki jih sprejme lokalna skupnost v soglasju s policijskim vodjo za svoje področje. Minister za notranje zadeve lahko celo določi oblike dela, s katerimi bo mogoče doseči cilje, ki si jih je minister določil. Minister za notranje zadeve izda tudi pravila ravnanja (*Code of practise*), ki jih morajo policisti pri svojem delu upoštevati.

---

²²² Police Act 1996, Uradni list Velike Britanije, leto 1996, poglavje 16.

Pravila ravnanja so posebno zanimiva, podrobneje njihovo vsebino določa 66. člena Zakona o policiji in dokazih²²³.

Pravila ravnanja naj bi minister izdal v povezavi z izvajanjem nalog policistov, ki vsebujejo osebno preiskavo osebe, ki ji ni odvzeta prostost, in preiskavo vozila lastnika, ki mu ni odvzeta prostost. Pravila ravnanja se nanašajo tudi na vse postopke, v katerih policija odvzame ali omeji osebno svobodo ali prosto gibanje osebam, preiskuje bivalne prostore oziroma opravlja hišne preiskave in vse postopke, v katerih se zasežejo ali odvzamejo predmeti ali sredstva.

3.6.1.2 Policijska pooblastila in ukrepi

Zakon o policiji in dokazih²²⁴ določa tudi ta policijska pooblastila:

- omejitev gibanja in preiskavo osebe,
- nasilen vstop, preiskavo in zaseg predmetov, z odredbo in brez nje,
- zaprtje osebe,
- odvzem prostosti osebi – pripor.

To so splošna pooblastila za delovanje policije.

Pooblastila za nošnjo in uporabo strelnega orožja so v 88. členu Zakona o policiji in dokazih²²⁵ določena oziroma razumljena zelo široko. Določeno je, da lahko policist uporabi razumno silo, ki je potrebna za obvladovanje situacije.

Prav tako je uporaba sile urejena v Kazenskem zakoniku²²⁶, in sicer v tretjem členu, ki določa, da lahko vsaka oseba uporabi takšno silo in v takšnih razmerah, kot je primerno glede na razmere in položaj osebe. Primerna sila se lahko uporabi tudi pri upravičenih in zakonitih odvzemih prostosti storilcem kaznivih dejanj ali osumljencem zanje.

Napisano določa, da je uporaba orožja v Veliki Britaniji zelo na splošno določena, kar pomeni precej drugačno ureditev, kot je slovenska.

---

²²³ Police and Criminal Evidence Act, Uradni list Velike Britanije, leto 1984, poglavje 60.

²²⁴ Prav tam.

²²⁵ Prav tam.

²²⁶ Criminal Act, Uradni list Velike Britanije, leto 1967, poglavje 58.

3.6.2 Organiziranost Metropolitanske policije v Veliki Britaniji

Metropolitanska policija ima več nadrejenih organov. Najvišje med njimi je ministrstvo za notranje zadeve (*Home office*), ki ga vodi minister (*Secretary of the State*). Znotraj ministrstva za notranje zadeve deluje svetovalni organ za policijo in pravosodje, ki deluje tudi znotraj ministrstva za pravosodje (*Ministry of Justice*).

Metropolitanski policiji je nadrejeno Nadzorstvo Metropolitanske policije (*Metropolitan Police Authority*), ustanovljeno leta 2000. To je civilna organizacija, ki je sestavljena iz 23 članov, od katerih jih je 11 neodvisnih, torej občanov Londona, in 12, ki jih imenujejo londonske mestne oblasti. Njegova naloga je nadzor nad policijo in usmerjanje policijskega dela (Metropolitan Police Authority 2012).

3.6.3 Organiziranost policije po teritorialnem načelu

Metropolitanska policija je samostojen organ. Ustanovljena je s četrtem poglavjem Zakona o ustanovitvi Londonske oblasti²²⁷.

3.6.3.1 Generalna policijska uprava – Nadzorstvo Metropolitanske policije (*Metropolitan Police Authority*)

Vlogo generalne policijske uprave ima Nadzorstvo Metropolitanske policije (*Metropolitan Police Authority*). Ustanovljeno je bilo s 310. členom Zakona o ustanovitvi Londonskih oblasti²²⁸. Nadzorstvo usmerja in vodi ter daje smernice za delovanje policije. Vodstvo Metropolitanske policije je zaupano komisarju. Glavne naloge Nadzorstva so:

- večanje zaupanja v Metropolitansko policijo,
- izboljšanje kakovosti policijskega dela,
- priprava letnega poročila v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi, letni načrt dela in določitev prednostnih nalog policije,
- določitev prednostnih nalog policije in spremljanje njihovega uresničevanja,
- urejanje in usklajevanje sodelovanja z lokalnimi policijami,
- nadzor imenovanja visokih uradnikov policije in disciplinskih postopkov,

---

²²⁷ Greater London Authority Act 1999, Uradni list Velike Britanije, leto 1999, poglavje 29.

²²⁸ Prav tam.

- nadzor uradne preiskave in izdaja poročila,
- priprava in urejanje policijskega proračuna,
- sodelovanje v sistemu nadzora odvzemov prostosti (Metropolitan Police Authority 2012).

3.6.3.1.1 Policijska uprava

Policijske uprave (*Borough*) so zelo raznolike organizacije, saj je nekaterim podrejeno veliko število policijskih postaj, nekaterim pa le dve. Metropolitanska policija ima 34 policijskih uprav. Njihovo delo je zelo raznoliko, vendar tudi zelo samostojno, vodi jih komandir. Komandir izvaja skupne naloge, usklajeno z upravo Metropolitanske policije, in naloge, ki so povezane z lokalno skupnostjo (Metropolitan Police 2012).

3.6.3.1.2 Policijska postaja

Policijska postaja je najnižja organizacijska enota. Deluje usklajeno s policijsko upravo in izvaja naloge skladno s policijsko upravo in lokalno skupnostjo.

3.6.4 Organiziranost policije po funkcionalnem načelu

Organiziranost Metropolitanske policije je zelo raznolika in je posebnost med ureditvami policij na evropskih tleh.

Metropolitansko policijo sestavljajo enote z naslednjimi delovnimi področji. Te enote so:

- Enota za zračno podporo,
- Protiteroristična enota,
- Enota za preiskovanje kriminalitete, povezane z umetninami,
- Enota za komunikacije,
- Enota za preprečevanje e-kriminala,
- Enota za preprečevanje zbiranja prispevkov brez dovoljenj,
- Enota za preiskovanje kriminalitete, povezane z zlorabami otrok,
- Kriminalistična akademija,
- Informacijski direktorat,
- Enota s službenimi psi,

- Direktorat za droge,
- Poveljstvo za preprečevanje gospodarskega kriminala,
- Skupina za orožna dovoljenja,
- Skupina za nadzor nad orožno zakonodajo,
- Forenzična služba,
- Poveljstvo za umore in hudo kriminaliteto,
- Obveščevalna služba,
- Gorska enota,
- Enota za izvedbo olimpijskih in paraolimpijskih iger (leta 2012 je London gostil olimpijske igre, po igrah so enoto ukinili),
- Enota za javna naročila,
- Enota za javni red,
- Enota za organizirani kriminal,
- Enota za specialne operacije,
- Enota za nadzor in proučevanje organiziranega kriminala,
- Enota za promet,
- Enota za preprečevanje streljanja med črnskimi prebivalci in
- Enota za preprečevanje kriminala nad živalmi in naravo (Metropolitan Police 2012).

Posebnost je enota, ki se je ukvarjala posebej s poletnimi olimpijskimi igrami v Londonu leta 2012.

3.6.5 Predstavitev vojske v Veliki Britaniji

Vojska Velike Britanije, Britanske Oborožene sile ali Oborožene sile njenega veličanstva, je sestavljena iz kopenske vojske, mornarice in letalskih sil.

Za namen disertacije se bom osredotočil na kopenske sile.

3.6.5.1 Naloge in poslanstvo vojske Velike Britanije

3.6.5.1.1 Naloge vojske

Naloge kopenske vojske so opredeljene v Vojaški doktrini²²⁹. Doktrina²³⁰ naloge razvršča v tri poglavitne skupine, ki so:

- stalne naloge,
- pogojene naloge in
- naloge, ki so odvisne od trenutnih razmer.

Stalne naloge so namenjene obrambi in varnosti Velike Britanije in njenih odvisnih ozemelj. Vključujejo jedrske sile, protiteroristične sile in občasno bataljone, ki so napoteni v mirovne operacije in na misije.

Osnovne enote za posredovanje so tiste, ki so nameščene v Veliki Britaniji. Četudi gre za operacijo, ki je zunaj nacionalnega ozemlja Velike Britanije, je to posredovanje v imenu mednarodne skupnosti. V ta namen je naloga kopenske vojske, da je njen del v stalni pripravljenosti za posredovanje. Vsi drugi, rezervisti ali pogodbeni vojaki, imajo nalogo podpreti izvajanje nalog kopenske vojske, prav tako ima kopenska vojska nalogo podpreti civilne oblasti v Veliki Britaniji v njihovem boju.

3.6.5.1.2 Vojaško poslanstvo in pooblastila

Poslanstvo kopenske vojske je določeno v 409. točki vojaške doktrine²³¹. Za doseganje teh različnih nalog, vojska potrebuje sile, ki lahko:

- vodijo hitro posredovanje in ekspedicijske operacije za dalj časa, po možnosti na veliki oddaljenosti od domače baze. Sposobne morajo biti hitre namestitve in hkratnega delovanja, da se prepreči kriza, ali se odzvati na razvoj krize, odvrčati ali prisiliti potencialno vojskujoče se skupine k predaji. Preprečijo ali stopnjujejo spopad ali več spopadov; motijo ali porazijo nasprotnika, navadno v povezavi z zavezniki, ali v določenih deležih v drugih vojskah in z vojaškimi dejavnostmi za stabilizacijo konfliktnih območij;

---

²²⁹ Army Doctrine, Ministry of Defence, 2010.

²³⁰ Prav tam, točka 408.

²³¹ Prav tam.

- prispevajo k obrambi in varnosti Velike Britanije. Ta zahteva vključuje ohranjanje regionalnega vodenja in nadzor infrastrukture; zagotavljanje nacionalnih strateških rezervnih enot, usposabljanje in opremljanje za izvajanje različnih vojaških nalog, vključno s pomočjo civilne oblasti, in uporabo specializiranih enot za opravljanje strokovnih nalog.

Pooblastila kopenske vojske Velike Britanije določa Zakon o pooblastilih (Zakon o obrambi) kopenskih sil²³². Vse obrambne sile Velike Britanije in s tem tudi kopenska vojska imajo pooblastila, da:

- izdajo akt, s katerim si določijo kopensko in vodno območje, na katerem bodo izvajali vojaško usposabljanje;
- lahko za določen čas uporabijo za svoje namene avtoceste in druge prometne površine;
- nadzorujejo vojaške komunikacije in vzdržujejo obrambno infrastrukturo;
- hranijo in prevažajo gorivo za obrambne namene,
- dajejo soglasja, h gradbenim posegom, ki zadevajo obrambne zadeve.

Zanimiva je določba, da je vsa pooblastila, ki so določena s tem zakonom²³³, mogoče razveljaviti, po določenem predpisanem postopku.

3.6.5.2 Organiziranost kopenske vojske v Veliki Britaniji

Vse obrambne sile v Veliki Britaniji so podrejene vodji (*Secretary of State*) obrambnega ministrstva. Znotraj obrambnega ministrstva so vodji podrejeni trije ministri, ki so odgovorni za oborožene sile, obrambno logistiko in opremo ter minister za veterane. Najvišja profesionalna vojaška pozicija znotraj ministrstva za obrambo je vodja obrambnega štaba (*Chief of the Defence Staff*), ki je obenem tudi svetovalec vodje ministrstva za obrambo. Vodji obrambnega štaba so podrejeni namestnik in vodja morskih sil (*First Sea Lord and Chief of Naval Staff*), vodja kopenske vojske (*Chief of the General Staff*) ter vodja zračnih sil (*Chief of the Air Staff*).

²³² Land Power (Defence) act 1958, Uradni list Velike Britanije, leto 1958, poglavje 30.

²³³ Prav tam.

3.6.5.3 Organiziranost vojske po ravneh

3.6.5.3.1 Strateška raven – Generalštab kopenske vojske Velike Britanije

Generalštab kopenske vojske Velike Britanije vodi vodja generalštaba (*Chief of the General Staff*). Umeščeni so znotraj ministrstva za obrambo v Londonu. Podrejena so mu štiri poveljstva: poveljstvo kopenske vojske, poveljstvo za razvoj in usposabljanje, za kadrovske zadeve in za helikoptersko podporo.

Poveljstvo kopenske vojske je zadolženo za pripravo in usposobljenost enot za posredovanje, če bi bilo treba. Poveljstvo je odgovorno za operativno pripravljenost.

Poveljstvo za razvoj in usposabljanje je odgovorno za razvoj in pripravo doktrin. Usmerja usposabljanja in določa standarde, ki jih mora vojska dosegati zdaj in v prihodnosti.

Poveljstvo za kadrovske zadeve ureja kadrovske načrte in poskuša doseči ustrezno stopnjo doseganja številčne popolnjenosti vojske.

Poveljstvo za helikoptersko podporo je odgovorno za zagotavljanje helikopterske podpore vsem trem rodovom vojske, ne samo kopenski vojski, temveč tudi mornarici in zračnim silam (British Army 2012).

3.6.5.3.2 Operativna raven – Poveljstvo za kopensko vojsko (*HQ Land Forces*)

Poveljstvo za kopensko vojsko poveljuje večini kopenske vojske. Njegova naloga je poveljevanje kopenski vojski Velike Britanije, v katero so vštete tudi enote vojske Velike Britanije v Nemčiji, Nepal, Bruneju, Kanadi, Keniji in Belizeju.

Med naloge poveljstva spada tudi oskrba vseh enot, napotenih na delovanje v tujini.

Glavne enote, ki jim poveljuje Poveljstvo za kopensko vojsko so (British Army 2012):

- Prva divizija, nameščena v Nemčiji;
- Tretja divizija;
- Šesta divizija;
- logistični enoti v Veliki Britaniji in Nemčiji;
- Center za usposabljanje.

3.6.5.4 Delitev sil kopenske vojske Velike Britanije glede na vlogo v delovanju

Kopenska vojska Velike Britanije je sestavljena iz stalne sestave in teritorialne obrambe, ki je je znotraj rezervne sestave. Organizacijsko se v operativnem delu prepletajo.

Stalni sestav kopenske vojske je sestavljen iz petih divizij, ene zračne brigade, poveljstva za London, poveljstva za obveščevalno in informacijsko podporo enotam in poveljstva za podporo enotam, delujočim v Nemčiji. Pet divizij sestavlja devetnajst brigad.

Teritorialna obramba se deli na regionalno in nacionalno teritorialno obrambo. Regionalna teritorialna obramba ima naloge na regionalni ravni, v nekaterih primerih podpira nacionalno teritorialno obrambo, medtem ko teritorialna obramba na nacionalni ravni skrbi za celotno ozemlje Velike Britanije. Leta 2011 je potekala reorganizacija teritorialne obrambe, s katero je Velika Britanija povečala število vojakov v njej.

V teritorialni obrambi so osebe, ki po poklicu niso vojaki, temveč opravljajo poklice zunaj vojske, so pogodbeniki in morajo opraviti dogovorjene obveznosti do vojske, kot so različne vaje, stvarno opravljene ure, različne pomoči itn.

Poveljnik teritorialne obrambe je svetovalec poveljnika vseh oboroženih sil Velike Britanije.

Skupno število vojakov je približno 112.000 in od tega jih je približno 30.000 iz teritorialne obrambe. Velika Britanija ima načrt, da bo do leta 2020 povečala število pripadnikov teritorialne obrambe, da bi dosegla skupno število 120.000 vojakov (British Army 2012).

3.6.6 Pravna podlaga sodelovanja vojske in policije v Veliki Britaniji

V Veliki Britaniji so leta 1954 uzakonili civilno obrambo. Ker so se razmere od takrat zelo spremenile, so leta 2004 sprejeli Zakon o civilnih nepredvidenih razmerah²³⁴, s katerim so določili²³⁵, da je vojsko dovoljeno uporabiti v notranjih zadevah Velike Britanije le z odobritvijo obrambnega sveta²³⁶ Velike Britanije, ki mora natančno opredeliti uporabo vojske

---

²³⁴Civil Contingencies Act, 2004, Uradni list Velike Britanije, leto 2004, poglavje 36.

²³⁵Prav tam, 22. člen.

²³⁶ Obrambnemu svetu predseduje državni sekretar oz. minister in ima tudi namestnika. Preostali člani so drugi ministri in načelnik generalštaba ter nekateri drugi visoki častniki. Kakšni ministri so v obrambnem svetu, je odvisno od razmer.

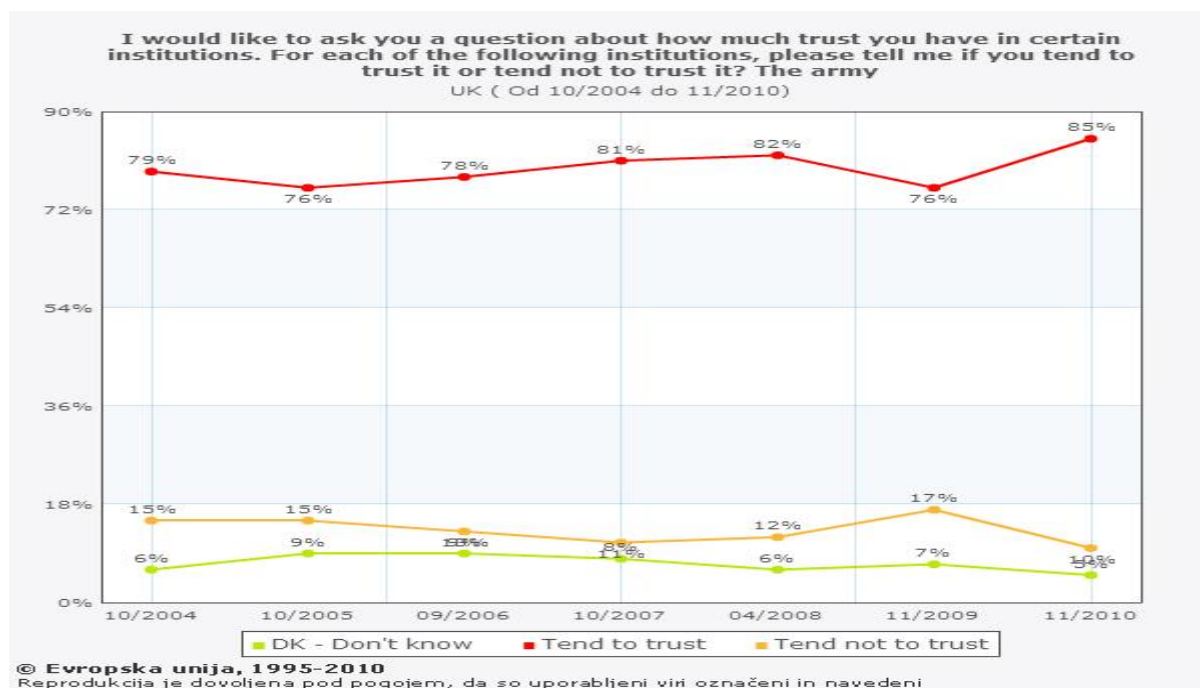
v notranje namene. Ena izmed posebnosti je tudi določba istega zakona v 22. c členu, da je v primerih terorizma dovoljeno ukrepanje samo s posvetovanjem predstojnika policije.

Zakon o oboroženih silah²³⁷ v 74. členu določa sodelovanje vojske in policije v iskalnih akcijah oseb, ki so obsojene na odvzem prostosti. Vojska policiji tudi pomaga pri iskanju materialnih stvari²³⁸. Poveljujoča oseba v vojski lahko odobri iskanje in prijetje osebe v vojaških objektih tudi nevojaški policiji, in sicer pod določenimi pogoji, kot je neodločljivost ali posebnost zadeve²³⁹. Sodelovanje je prav tako konkretizirano in za slovenske razmere nenavadno, v 314. členu Zakona o oboroženih silah, ki določa, da lahko civilna policija oziroma nevojaška policija odvzame prostost dezerterjem ali osebam, ki so zapustile vojaško enoto brez dovoljenja, in jih zapre na policijski postaji.

3.6.7 Stopnja zaupanja prebivalcev Velike Britanije v vojsko in policijo

Razvoj vojske Velike Britanije in Metropolitanske policije je drugačen od razvoja v primerjanih državah. Vse policije primerjanih držav so nastale iz vojske, razen Metropolitanske policije, ki je imela popolnoma samostojen razvoj. Rastla je generično in neodvisno od vojske Velike Britanije.

Diagram 3. 9: Zaupanje prebivalcev Velike Britanije v britansko vojsko od leta 2004 do 2010

Vir: Evropska komisija (2010)

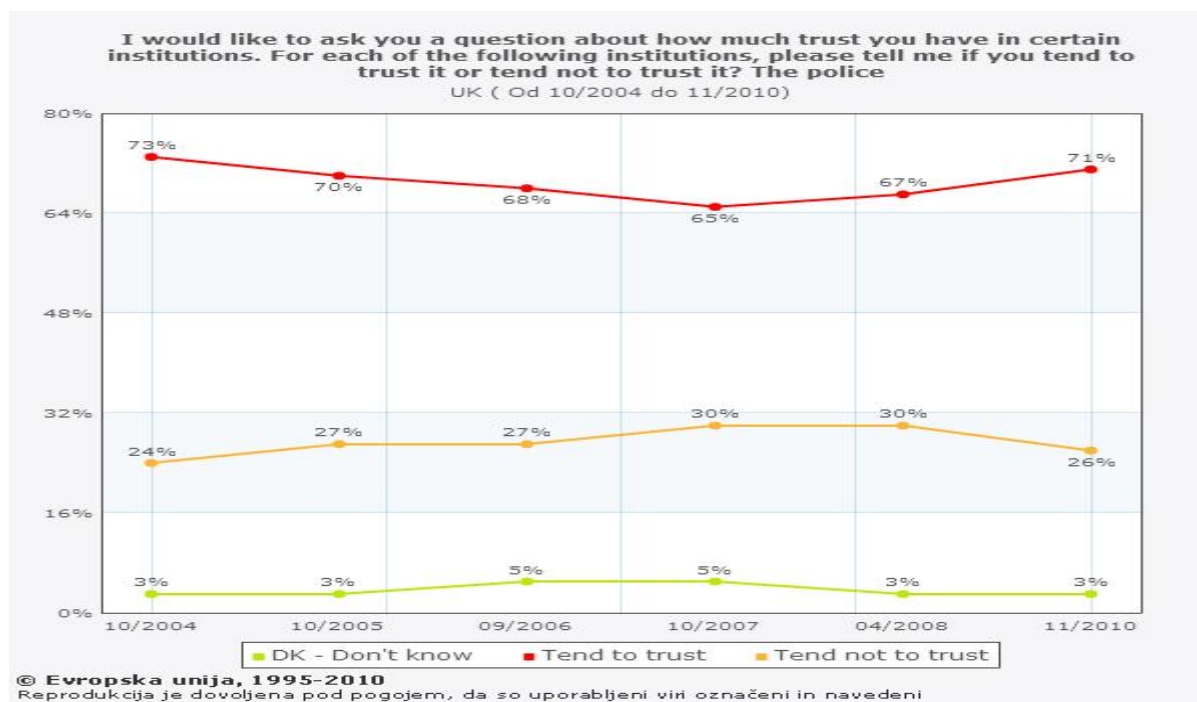
²³⁷ Armed Forces Act, 2006, Uradni list Velike Britanije, leto 2006, poglavje 52.

²³⁸ Prav tam, 77. člen.

²³⁹ Prav tam, 87. člen.

Zaupanje prebivalcev Velike Britanije v britansko vojsko je veliko, saj ji kar 85 odstotkov vprašanih zaupa in samo 10 odstotkov jih zaupanja nima. Na zaupanje ima gotovo vpliv zgodovina Velike Britanije in njene vloge v svetovni politiki, v kateri nastopa na mnogih kriznih žariščih in zastopa interese Velike Britanije in Severne Irske.

Diagram 3. 10: Zaupanje prebivalcev Velike Britanije v policijo od leta 2004 do 2010

Vir: Evropska komisija (2010)

Zaupanje v policijo Velike Britanije je sicer manjše, 71 odstotkov ji zaupa in 26 odstotkov ji ne, vendar je zaupanje še vedno veliko.

3.6.8 Sklep

Na podlagi analize razvoja Metropolitanske policije in angleške vojske, njunih nalog in pooblastil, organiziranosti, pravnih podlag za medsebojno sodelovanje ter zaupanja prebivalcev Velike Britanije vanju lahko izpostavimo spoznanja:

Prvič, Metropolitanska policija ima med državami, primerjanimi v disertaciji, netipičen začetek. Že v začetku je bila tipična policijska enota, brez primesi vojske. Razvijala se je od začetka kot policijska enota in do danes ni prehajala med žandarmerijskimi enotami ali polpolicijskimi enotami, temveč je ohranila svoj razvoj izključno znotraj policijske stroke.

Angleška vojska ima dolgo tradicijo in veliko vojnih izkušenj, kar vpliva na njen razvoj in strategijo delovanja v prihodnosti. Zgodovinsko gledano sta organizaciji sodelovali na številnih področjih, vendar ima angleška vojska zelo slabe izkušnje z operacijo Banner, zato je mogoče razumeti, da za zdaj angleška vojska ne kaže veliko zanimanja za delovanje znotraj države.

Drugič, naloge angleške vojske v notranjosti države so navedene zelo skopo, razen v primeru terorizma. Iz tega sklepam, da morajo biti zadeve resne in ogroženost države zelo velika, da so izpolnjeni pogoji za vključitev vojske v sodelovanje s policijo v notranjevarnostnih zadevah.

Tretjič, zakonodaja Velike Britanije omogoča sodelovanje angleške vojske in policije na dveh različnih ravneh. Na prvi ravni mora dati soglasje za delovanje vojske v notranjosti države obrambni svet, kar je zapleten postopek, kajti člana obrambnega sveta nista samo ministra za obrambo in notranje zadeve, temveč so še drugi, s katerimi je treba skleniti dogovor o aktiviranju vojske za opravljanje nalog v notranjosti države. Popolnoma drug postopek je pri pojavu protiterorističnega delovanja. V takšnih primerih pa se lahko kar poveljnik nekega območja in policijski vodja območja, na katerem je nastalo protiteroristično vprašanje, sama dogovorita za sodelovanje, kar pomeni zelo široko možnost sodelovanja.

Četrtoč, stopnja zaupanja prebivalcev Velike Britanije v njihovo vojsko je bila leta 2010 kar 85 odstotkov in stopnja nezaupanja le 10 odstotkov, kar je zavidljiva stopnja med vsemi v disertaciji primerjanimi državami. Stopnja zaupanja prebivalcev Velike Britanije leta 2010 je pri policiji 71 odstotkov, 21 odstotkov je tistih, ki policiji ne zaupajo. Ne glede na to, da je velika razlika med zaupanjem v vojsko in policijo, je dosežek policije še vedno odličen.

3.7 Analiza pravnih podlag sodelovanja vojske in policije primerjanih držav

Delna spoznanja so nanizana v sklopih posameznih poglavij. Tu so spoznanja povzeta in nadgrajena s spoznanji iz celotne analize.

*Državni zbor odloči o uporabi obrambnih sil.*²⁴⁰ Ustavna določba se nanaša na slovensko vojsko ter zagotavljanje celovitosti in nedotakljivosti državnega ozemlja. Državni zbor odloči na predlog vlade. V slovenski vladi ima ministrstvo za obrambo v svoji sestavi generalštab

---

²⁴⁰ 92. člen Ustave Republike Slovenije, ki prav tako določa, da: »Kadar se državni zbor ne more sestati, odloča o zadevah iz prvega in drugega odstavka predsednik republike. Odločitve mora dati v potrditev državnemu zboru takoj, ko se ta sestane.«

vojske, ministrstvo za notranje zadeve pa policijo. Vodstvi obeh ministrstev imata pravico in dolžnost voditi svoji notranji organizacijski enoti.

Vse primerjane države, vključno s Slovenijo, imajo zakonsko podlago za delovanje, razen Nizozemske, v kateri dela in naloge temeljijo neposredno na ustavi, kar ni običajno, vendar je zaradi opisanega zgodovinskega razvoja in sedanjega sodelovanja vojske in policije pričakovano. Nizozemska vlada neposredno na podlagi ustave sprejme akt, s katerim določi delovanje vojske znotraj ali zunaj države. Vse druge vlade uporabijo kot temelj pravne odločitve zakon ali podzakonske akte.

Obliko pravne ureditve nam razloži opisana zgodovina razvoja vojsk in policij, odgovori nam tudi na vprašanje pravne ureditve, ko primerjamo zlorabo vojske ali policije za politične cilje, kako sta bili organizaciji uporabljeni ali zlorabljeni za zatiranje ali spodbujanje političnih idej. To se kaže v oblikah aktiviranja, predvsem vojske. Težav na strani policije v vseh primerjanih državah ni, tudi zaradi oblik policijskega²⁴¹ dela. Predvsem poteka odločitve o sodelovanju vojske s policijo na področju namembnosti in uporabe vojske v konkretnih primerih, podatkov o težavah na strani policije nisem našel, da bi bila na primer policija zaradi vojske nekako odrinjena ali bi ji ta prevzemala delo.

V vseh pravnih podlagah sem zaznal, da je namen sodelovanja vojske s policijo doseči boljšo varnost in predvsem učinkovitost državnega nacionalnovarnostnega sistema pri izvrševanju varnostnih in obrambnih nalog.

4 STOPNJA ZAUPANJA PREBIVALCEV PRIMERJANIH DRŽAV V NJIHOVO VOJSKO IN POLICIJO TER PRIČAKOVANJA PREBIVALCEV SLOVENIJE

Zaupanje –a s (u) prepričanje, da je kdo sposoben, voljen narediti, kar se pričakuje: z delom upravičiti zaupanje koga; delavci so izkušeni, zato uživajo zaupanje; poln zaupanja prositi koga za pomoč/imeti zaupanje vase // prepričanje, da je kdo pošten, iskren: zlorabiti zaupanje koga; ekspr. v slepem zaupanju mu je verjela // prepričanje, da je kaj dobro in da bo dobro vplivalo na uresničitev določenih pričakovanj: zaupanje lastni moči / zaupanje v razum •

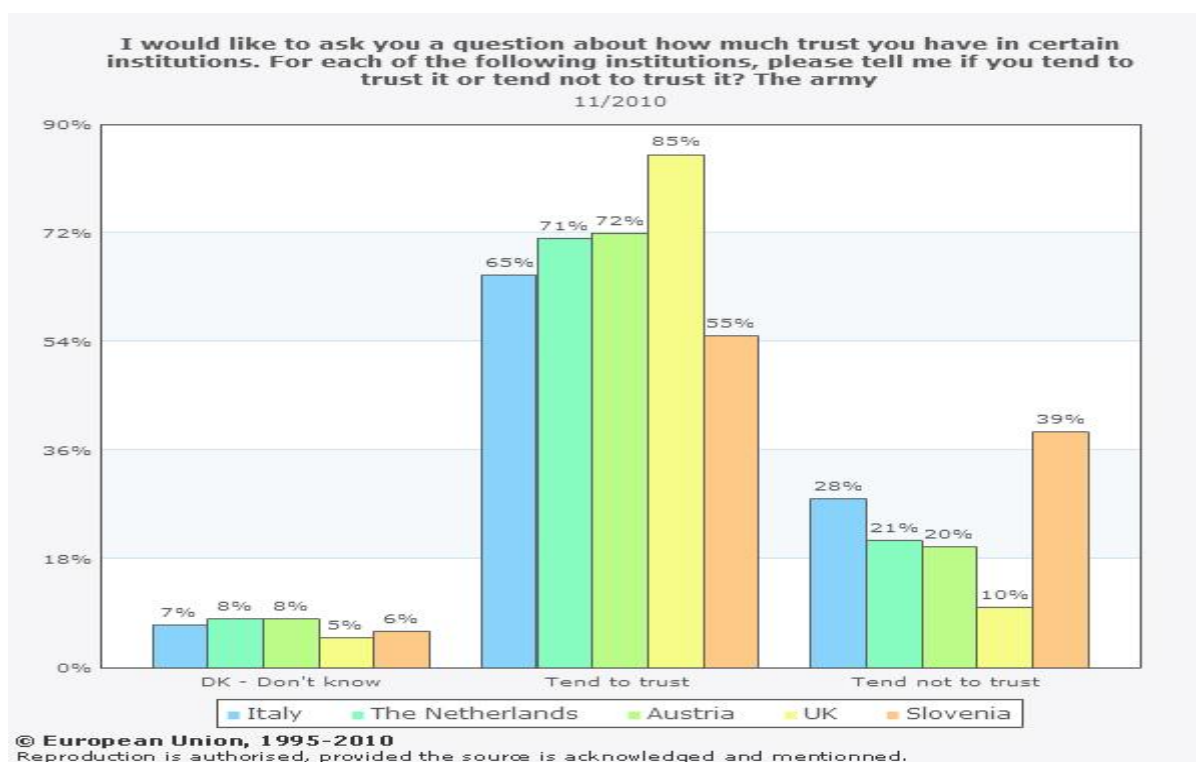
²⁴¹ Ena izmed temeljnih nalog vseh primerjanih policij je zagotavljanje varnosti v državi.

publ. večina volivcev mu je izrazila zaupanje je glasovala zanj; knjiž. podarjati komu zaupanje zaupati vanj²⁴².

Mnenje prebivalcev ni pomembno le z vidika, da ugotovimo, kaj prebivalci želijo, temveč tudi z vidika, ali državni organ še opravlja svoje naloge skladno s pričakovanji prebivalcev oziroma državljanov, za katerih blaginjo državni organ skrbi in ga državljani financirajo, ter bistveno, ali je državni organ še legitimen oziroma ali mu še zaupamo.

Zaupanje bom prikazal s stolpčnimi diagrami, ki jih pripravlja Sektor za javna mnenja pri Evropski komisiji. Njihov vzorec zajema približno 1000 anketiranih oseb iz posamezne države.

Diagram 4. 1: Zaupanje prebivalcev primerjanih držav Velike Britanije, Avstrije, Nizozemske, Italije in Slovenije v vojsko leta 2010

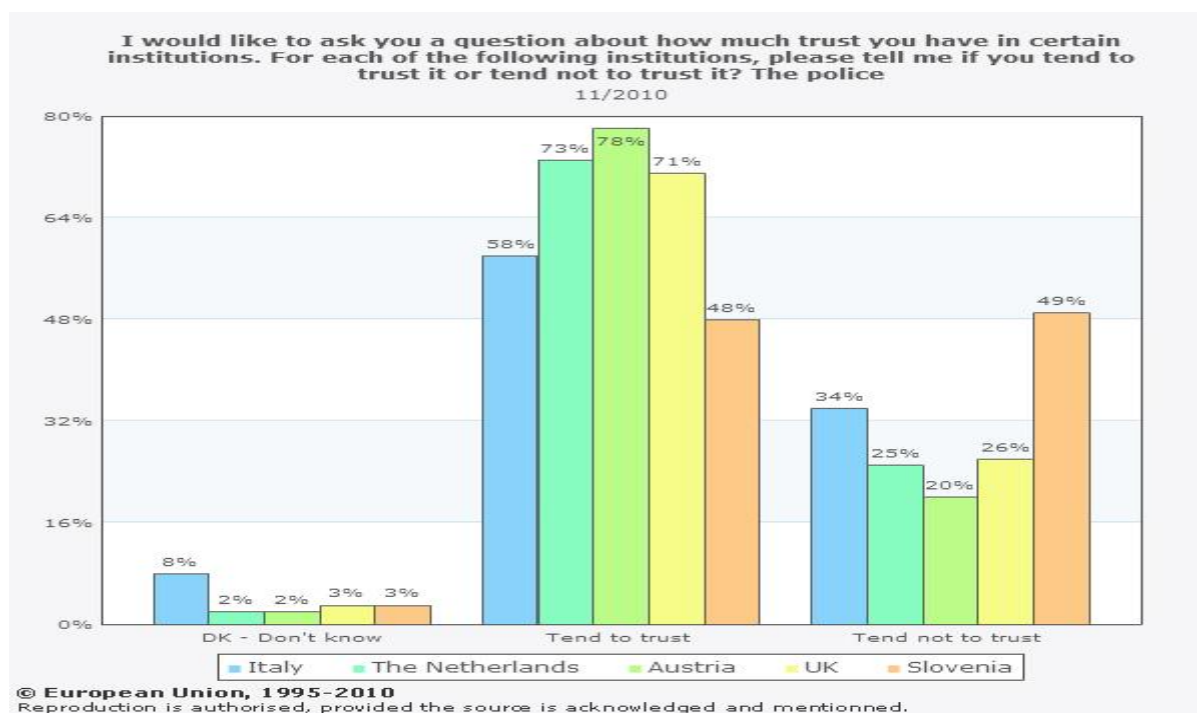
Vir: Evropska komisija (2010)

Diagram 4. 1 prikazuje, da je zaupanje v vojsko v Sloveniji najnižje, prav tako je najvišje tudi nezaupanje v vojsko. Skrb zbujajoče je, kot sem v disertaciji že dokazal, da je Slovenska

²⁴² Slovar Slovenskega knjižnega jezika (1991), peta knjiga, str. 800.

vojska državni organ, ki mu prebivalci Slovenije najbolj zaupajo, vendar je med primerjanimi državami na zadnjem mestu.

Diagram 4. 2: Zaupanje prebivalcev primerjanih držav Velike Britanije, Avstrije, Nizozemske, Italije in Slovenije v policijo leta 2010

Vir: Evropska komisija (2010)

Diagram 4. 2 prikazuje, da je zaupanje v policijo v Sloveniji najnižje, prav tako je najvišje nezaupanje v policijo. Slovenija je edina od primerjanih držav, v kateri je več ljudi, ki ne zaupajo policiji, kot tistih, ki ji zaupajo.

Diagrama 4. 1 in 4. 2 nam kažeta, da sta Slovenska vojska in Policija pod ravniyo zaupanja primerjanih držav. Podatki kažejo, da imata še veliko možnosti za povečanje zaupanja pri prebivalcih Republike Slovenije.

Prebivalci Slovenije vojski in policiji zaupajo mnogo manj, kot v primerjanih državah in Evropski uniji. Medsebojno sodelovanje oziroma iskanje sinergije med vojsko in policijo je lahko ključ do boljšega zaupanja v Sloveniji.

Iz Arhiva družboslovnih podatkov²⁴³ sem uspel pridobiti podatke o operativnih nalogah vojske. Slovensko javno mnenje – SJM, kratica v spodnji predstavitvi predstavlja leto, torej SJM99, pomeni, da je bila raziskava narejena leta 1999, ali SJM09 pomeni, da je bila raziskava narejena leta 2009.

Vprašanje se je glasilo: V kolikšni meri se strinjate z naslednjimi opredelitvami nalog vojske v družbi? Ocenite z lestvico od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da se sploh ne strinjate, in 5, da se v celoti strinjate.

Shema 4. 1: Raziskava slovenskega javnega mnenja o operativnih nalogah vojske

		Niti se strinjam					Ne vem
		Sploh se ne strinjam	Ne strinjam se	Ne niti se strinjam	Strinja m se	V celoti se strinjam	
		1	2	3	4	5	
a.	Vojska naj varuje državo pred morebitnim zunanjim napadalcem.	SJM99					
		1	0,1	0,4	1,3	19,0	76,2
		SJM01					
		3	1,4	1,7	4,7	29,6	58,6
		SJM03					
		3	3,5	2,0	8,1	40,5	44,8
		SJM05					
		2	1,2	2,4	6,6	34,3	52,5
		SJM07					
		1	1,3	2,6	6,6	40,8	47,9
		SJM09					
		2	1,3	1,9	7,4	39,9	48,1
		SJM12					
		1	2,0	3,5	7,6	48,1	36,6

²⁴³ Osrednji slovenski Arhiv družboslovnih podatkov je organizacijska enota v okviru Inštituta za družbene vede na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani.

b. Vojska naj sodeluje pri gradnji cest, spravilu pridelkov in drugih javnih delih.	SJM99						
	1	8,2	19,7	18,3	26,8	21,2	5,9
	SJM01						
	3	13,2	19,2	17,1	27,0	18,1	5,3
	SJM03						
	3	13,2	22,0	16,6	31,8	14,5	1,9
	SJM05						
	2	16,5	19,8	19,2	25,0	15,8	3,9
	SJM07						
	1	14,5	21,4	17,9	26,2	17,5	2,5
	SJM09						
	2	15,0	23,3	18,6	22,2	18,5	2,5
c. Vojska naj vzgaja mladino v domoljubnem duhu.	SJM12						
	1	13,9	23,3	14,7	31,9	13,8	2,3
	SJM99						
	1	4,2	8,9	12,1	34,8	33,9	6,2
	SJM01						
	3	10,2	11,3	13,7	33,4	24,6	6,7
	SJM03						
	3	10,1	14,1	16,7	37,8	19,0	2,3
	SJM05						
	2	12,1	14,0	18,7	30,7	19,1	5,5
	SJM07						
	1	12,4	15,9	18,4	33,4	16,4	3,5
d. Vojska naj pomaga ob naravnih, ekoloških in drugih nesrečah.	SJM09						
	2	11,4	15,2	18,8	30,8	19,9	4,0
	SJM12						
	1	8,9	13,8	16,3	40,7	15,7	4,6
	SJM99						
	1	0,2	0,7	1,7	26,3	68,9	2,2
	SJM01						
		0,7	0,8	2,7	31,6	61,3	2,8

		3						
		SJM03						
		3	0,8	1,6	3,8	37,7	54,8	1,2
		SJM05						
		2	0,8	0,5	4,5	34,0	57,9	2,3
		SJM07						
		1	0,4	0,6	3,6	30,6	64,2	0,7
		SJM09						
		2	0,7	2,0	5,0	31,3	59,8	1,2
		SJM12						
		1	0,3	1,1	2,6	36,8	57,7	1,6
e.	Če se zdi to nujno, naj vojska prevzame državno oblast.	SJM99						
		1	36,1	31,0	10,2	6,7	5,2	10,9
		SJM01						
		3	45,8	22,0	11,5	8,9	3,8	8,1
		SJM03						
		3	41,1	30,5	11,7	9,5	4,3	2,8
		SJM05						
		2	57,9	34,0	11,7	8,9	4,8	2,3
		SJM07						
		1	47,2	26,2	11,6	7,4	3,4	4,2
		SJM09						
		2	48,2	24,1	12,4	6,8	3,9	4,6
		SJM12						
		1	44,5	27,3	12,7	6,4	2,3	6,9
f.	Vojska naj skrbi za vojaško usposobljenost.	SJM99						
		1	1,4	4,0	6,2	24,0	57,5	6,9
		SJM01						
		3	2,4	2,9	8,8	27,1	53,2	5,6
		SJM03						
		3	3,2	4,8	10,0	36,2	43,8	2,1

		SJM05						
		2	1,0	1,4	5,6	37,3	51,4	3,3
		SJM07						
		1	0,4	1,9	7,2	40,5	48,7	1,3
		SJM09						
		2	0,4	1,3	5,0	44,2	47,7	1,4
		SJM12						
		1	1,0	1,5	5,9	48,8	40,1	2,6
g.	Vojska naj sodeluje v mednarodnih mirovnih in humanitarnih operacijah.	SJM99						
		1	1,7	4,8	8,0	36,7	41,5	7,4
		SJM01						
		3	2,8	4,0	11,3	39,8	36,8	5,2
		SJM03						
		3	4,0	5,7	13,0	47,6	27,1	2,5
		SJM05						
		2	4,9	4,5	13,6	38,9	33,6	4,5
		SJM07						
		1	5,3	9,3	17,6	38,1	27,4	2,2
		SJM09						
		2	3,2	6,8	15,5	40,3	30,8	3,3
		SJM12						
		1	10,1	11,1	16,6	42,3	16,6	3,3
h.	Vojska naj v času večjih stavk nadomešča stavkajoče delavce.	SJM99						
		1	43,1	29,7	6,6	6,5	3,5	10,7
		SJM01						
		3	48,2	22,8	9,3	6,3	3,1	10,3
		SJM03						
		3	39,6	33,7	12,5	8,8	2,2	3,2
		SJM05						
		2	47,8	26,0	10,4	6,5	3,8	5,5
		SJM07						
			49,2	26,8	10,8	6,5	3,9	2,8

		1					
		SJM09					
		2	46,1	28,2	9,8	6,8	3,7
		SJM12					
		1	48,2	30,0	7,6	6,5	2,0
i.	Vojska naj pomaga policiji pri	SJM99					
		1	12,1	16,1	14,3	29,5	21,5
	zagotavljanju reda in varnosti.	SJM01					
		3	11,4	11,7	12,8	35,7	23,0
		SJM03					
		3	13,2	16,8	17,0	36,5	14,0
		SJM05					
		2	13,6	10,1	18,4	35,1	19,2
		SJM07					
		1	13,5	14,4	17,7	35,4	16,9
		SJM09					
		2	10,7	14,3	17,9	36,7	17,9
		SJM12					
		1	11,4	12,9	16,2	43,8	13,2
j.	Vojska naj pomaga policiji pri	SJM01					
	varovanju meje pred prehodi	3	5,1	7,2	10,3	38,1	33,9
	ilegalcev.	SJM03					
		3	5,9	12,2	13,1	44,5	22,7
		SJM05					
		2	8,7	7,5	12,6	3,5	27,9
		SJM07					
		1	8,0	10,0	15,0	38,0	26,4
		SJM09					
		2	6,4	9,4	13,9	42,8	24,5
		SJM12					
		1	8,8	9,1	15,6	48,2	15,6

k. Vojska naj se bori proti terorizmu.	SJM01						
	3	4,7	4,8	10,5	32,8	40,6	6,5
	SJM03						
	3	4,0	7,7	14,1	41,6	30,0	2,5
	SJM05						
	2	4,5	4,0	10,8	39,9	36,5	4,3
	SJM07						
	1	4,5	5,5	10,5	37,6	39,0	2,9
	SJM09						
	2	3,0	6,5	10,5	37,3	39,0	3,7
	SJM12						
	1	3,7	5,6	8,4	49,7	28,8	3,8

Viri po letih:

Leto 1999: Toš, Niko, Grizold, Anton in drugi, Slovensko javno mnenje 1999/1: Demokratizacija v vzhodnoevropskih državah in Nacionalna varnost. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 1999. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Arhiv družboslovnih podatkov, 2000.

Leto 2001: Toš, Niko in drugi Slovensko javno mnenje 2001/3: Raziskava o zdravju in zdravstvu IV. in Raziskava o obrambi in varnosti. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 2001. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Arhiv družboslovnih podatkov, 2002.

Leto 2003: Toš, Niko in skupina. Slovensko javno mnenje 2003/3: Nacionalna in mednarodna varnost; vojaški poklic. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov, november 2004.

Leto 2005: Jelušič, Ljubica, Malnar, Brina in skupina. Slovensko javno mnenje 2005/2 Nacionalna in mednarodna varnost (CRP Znanje za varnost in mir) in Mednarodna povolilna raziskava. Slovenija, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 2005. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov, 2011.

Leto 2007: Malešič, Marjan in skupina. Slovensko javno mnenje 2007: Raziskava o nacionalni in mednarodni varnosti; vojaški poklici. Slovenija, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Obramboslovni raziskovalni center, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 2007. Slovenija, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov, 2010.

Leto 2009: Malešič, Marjan, Malnar, Brina, Ljubica Jelušič, Anton Grizold, Vinko Vegič, Mitja Hafner Fink, Samo Uhan in Slavko Kurdija. Slovensko javno mnenje 2009/2: Raziskava o nacionalni in mednarodni varnosti. Slovenija, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 2009. Slovenija, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov, 2010.

Leto 2012: Hafner-Fink, Mitja, Janez Štebe, Brina Malnar, Samo Uhan in Slavko Kurdija. Slovensko javno mnenje 2012/1: Raziskava o nacionalni in mednarodni varnosti, Mednarodna raziskava o družini in spreminjanju spolnih vlog IV., Primerjalna raziskava volilnih sistemov CSES V. in Longitudinalni program SJM 2012. Slovenija, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 2012. Slovenija, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov, 2013.

Iz zgornje sheme je razvidno, da od leta 1999 do leta 2012 prebivalci Slovenije pričakujejo, da bo vojska najbolj namenjena uporabi pri naravnih, ekoloških in drugih nesrečah ter šele nato pri obrambi pred zunanjim napadalcem. Posredno se to vprašanje nanaša tudi na sodelovanje s policijo. Praktični primer sodelovanja s policijo pri naravni nesreči se je zgodil leta 2014, ko je Notranjsko prizadel žled. Sodelovanje vojske s policijo bi lahko bilo bolj izraženo pri varovanju infrastrukture in pomembnih objektov, ki so bili izpostavljeni zaradi izpada električne energije.

Tri vprašanja so se neposredno nanašala na sodelovanje vojske in policije, in sicer: (i) vojska naj pomaga policiji pri zagotavljanju reda in varnosti, (j) vojska naj pomaga policiji pri varovanju meje pred prehodi ilegalcev in (k) vojska naj se bori proti terorizmu.

Leta 2012 je največ anketirancev, kar 78,5 odstotka, menilo, da bi se morala vojska boriti proti terorizmu. Verjetno bi bilo bolj zanimivo vedeti, kaj anketiranci razumejo kot boj proti terorizmu. Boj proti terorizmu je najširši pojem od vseh v anketi in zelo nedoločen.

Vojska naj pomaga policiji pri varovanju meje pred prehodi ilegalcev je mnogo ožje in bolj določno vprašanje. Da naj vojska pomaga policiji pri tem opravi, se je strinjalo 63,8 odstotka anketirancev.

Vojska naj pomaga policiji pri zagotavljanju reda in varnosti – s to trditvijo se je strinjalo 56 odstotkov anketiranih. Med drugim se je eden izmed anketiranih direktorjev policijske uprave močno strinjal s to trditvijo, saj bi si tudi on želel pomoč vojske, predvsem pri množičnih kršitvah javnega reda.

V vseh štirih navedenih primerih bi bila več kot polovica prebivalcev Slovenije za uporabo vojske kot podpore policiji v notranjosti države.

5 MNENJA VODSTVENEGA OSEBJA O SODELOVANJU VOJSKE IN POLICIJE V REPUBLIKI SLOVENIJI

5.1 Analiza intervjujev

Vse intervjuje sem elektronsko posnel in za vsakega intervjuvanca posebej naredil magnetogram. Pri opravljanju analize sem sledil korakom, navedenim na sliki 2. Prvi korak je bilo kodiranje, s katerim sem dosegel krčenje besedila. Drugi korak je bila določitev tem in tretji izdelava mreže. V četrtem koraku sem podal opis in izsledke raziskave. Prvi trije postopki so prikazani na spodnji preglednici.

Preglednica 5. 1: Prikaz postopka od kodiranja do določitve tem

Kode (prvi korak)	Predmet razprave	Identificirane teme (tretji korak)
– znanje – potrebe – viri materialnih sredstev – evropska zakonodaja – slovenska zakonodaja – zgodovina – ogroženost	– poznavanje možnosti – zadostnost lastnih sil – materialno-tehnična sredstva – omejenost zaradi državnih ali naddržavnih predpisov – zgodovinske izkušnje, predvsem iz	1. predstavitev poznavanja delovanja vojske in policije 2. poznavanje ustroja vojske in policije 3. zakonodaja 4. nacionalni varnostni sistem 5. značilnosti prebivalcev Slovenije

	Jugoslavije – ocene ogroženosti	
– sedanjost – uporabnost – delovanje	– posoja opreme – nudenje pomoči – kritična infrastruktura	6. nezainteresiranost 7. zaščita in reševanje 8. varovanje
– sodelovanje – koordinacija – načrt	– sodelovanje med GŠSV in GPU – sodelovanje med MNZ in MO – usklajeno delovanje – priprava načrta sodelovanja	9. zadostnost delovanja na ravni GŠSV in GPU, brez potrebe povezovanja na višji ravni 10. sestava stvarnega načrta za resnični dogodek 11. potrebna ureditev na ravni MNZ in MO
– normativen okvir	– zakon – uredba – pravilnik	12. zakonski okvir je dovolj velik in ustrezen
– izkušnje	– sodelovanje pri stvarnih nalogah – ljudje – odnosi – razumevanje – skupno dobro	13. sodelovanje je zelo dobro na ravni GŠSV in GPU 14. sodelovanje je zelo slabo, če se ministra (MNZ in MO) ne

		strinjata 15. različnost vodenja v vojski in policiji
– primeri iz prakse	– helikopterji – neformalno srečanje obrambnih ministrov leta 2006 – poplave 2012 – predsedovanje EU 2008 – posoja opreme	16. sodelovanje na množičnih dogodkih in v izrednih razmerah
– prihodnost	– množične demonstracije – javni objekti – izobraževanje – prenos izkušenj – načrt – zaupanje	17. sodelovanje v prihodnosti je mogoče na številnih področjih 18. zaupanje se povečuje

Globalne teme sem oblikoval iz izbora izhodiščnih tem in z organiziranjem tematike, kot prikazuje spodnja preglednica.

Preglednica 5. 2: Od oblikovanja izhodiščnih tem do globalnih

Izbor izhodiščnih tem	Organiziranje tematike	Skupne teme (3. korak)
1. predstavitev poznavanja delovanja vojske in policije	– poznavanje delovanja in tradicije	spodobnost zaznavanja

2. poznavanje ustroja vojske in policije 3. zakonodaja 4. nacionalni varnostni sistem 5. značilnosti prebivalcev Slovenije 6. nezainteresiranost 7. zaščita in reševanje 8. varovanje	vojske in policije — pomembnost nacionalnovarnostnega sistema — značilnosti slovenskega prostora	pravih stvari
9. zadostnost delovanja na ravni GŠSV in GPU, brez potrebe povezovanja na višji ravni 10. sestava realnega načrta za dejanski dogodek 11. potrebna ureditev na ravni MNZ in MO 12. zakonski okvir je dovolj velik in ustrezen	— sodelovanje resorjev — načrt delovanja	načrtovanje resničnih dogodkov
13. sodelovanje je zelo dobro na ravni GŠSV in GPU 14. sodelovanje je zelo slabo če se ministra (MNZ in MO) ne strinjata 15. različnost vodenja v vojski in policiji 16. sodelovanje na množičnih dogodki in izrednih razmerah 17. sodelovanje v prihodnosti je mogoče na veliko področjih 18. zaupanje se povečuje	— izmenjava izkušenj, povezana z druženjem — strokovnost — izredni dogodki, velika ogroženost	sodelovanje

Skupno temo *Sposobnost zaznavanja pravih stvari* interpretiram s tematsko mrežo poznavanja resnično opravljenih nalog v preteklosti v Sloveniji. Interpretiram jo tudi z znanjem o

poslanstvu in nalogah vojske in policije, o delovanju, ki se je dogajalo in ni le teoretično. Vso preteklo delovanje je potekalo kot normalna oblika delovanja slovenskega nacionalnovarnostnega sistema, ob upoštevanju značilnosti slovenskega prostora.

Dva izmed intervjuvancev sta povedala:

/.../ borba obstoja inštitucij, vrtičkarstvo, zato sodelovanja ni bilo v preteklosti več /.../

(vojaška oseba)

/.../ ni bilo proaktivnih posameznikov, ki bi želeli vložiti energijo v sodelovanje vojske in policije.

(vojaška oseba)

Nezanimanje bi bila mogoče prava beseda za takšna pretekla dejanja, čeprav v sistemu zaščite in reševanja ni bilo teh težav.

Eden izmed intervjuvancev pravi:

/.../ ne morem se opredeliti, zakaj do sodelovanja ni prišlo, Slovenska vojska se vključuje v reševanja ob večjih naravnih nesrečah /.../

(civilna oseba)

Skupno vsem trem kategorijam intervjuvancev, civilnih, vojaških in policijskih, je bilo, da se zavedajo posebnosti slovenske ureditve in značilnosti prebivalcev²⁴⁴, ki živijo v Sloveniji.

Skupno temo *Načrtovanje stvarnih dogodkov* interpretiram s tematsko mrežo zaznavanja zadostnosti dosedanjega sistema usklajenega delovanja in sistema skupnega vodenja stvarnih dogodkov kljub izjemni različnosti organizacij, kot sta vojska in policija. Skupna značilnost intervjuvancev je, da kot zadostno ocenjujejo sodelovanje Generalštaba Slovenske vojske in Generalne policijske uprave, z izjemo ene civilne osebe, ki je dejala:

/.../ sodelovanje samo Generalštaba Slovenske vojske in Generalne policijske uprave je občutno premalo, sodelovati morata vsaj ministra, če ne celo vlada.

Ena policijska oseba celo meni:

---

²⁴⁴ Predvsem z vidika stopnje zaupanja v vojsko in policijo.

/.../ dovolj je sodelovanje Generalštaba in GPU, za določene zadeve bi bilo nujno usklajevanje in odločanje tudi na nižjih ravneh.

Izjemno je bil izpostavljen načrt sodelovanja²⁴⁵, ki je bil predvsem pri vojaških in policijskih osebah izpostavljen kot premalo natančen, preohlapen.

/.../ splošen okvir je dovolj širok in bi bilo smiselno opredeliti in konkretizirati delo, ker le tako lahko organizaciji konkretno delujeta, saj se drugače porabi preveč časa za usklajevanje in se lahko zgodi, da nevarnost že mine, preden se dogovorijo.

(policijska oseba)

To policijsko osebo lahko povežem z drugimi vojaškimi in policijskimi osebami, čeprav je bila pri svojem izražanju najbolj določna. Drugi so menili, da je sedanji načrt sodelovanja preveč usmerjen na področji izobraževanja in usposabljanja, ki sta pomembni, vendar za delovanje v resnični situaciji obe organizaciji potrebujeta konkretnejši načrt. To so izpostavile predvsem policijske osebe.

Prehajamo na področja, na katerih se bodo mešala pooblastila za delovanje.

Civilna oseba je pritrdila:

/.../ če je načrt slab, je tudi sodelovanje slabo /.../

Skupno temo *Sodelovanje* interpretiram na podlagi izkušenj, ki so jih imeli intervjuvanci v preteklosti. Zelo me je veselilo, da so vsi zatrdili, da je sodelovanje zelo dobro, če ne že odlično, in pri tem omenili, da so bile nekatere težave v preteklosti.

Navajam dve izjavi:

Izkušnje so dobre, vendar se včasih »lovimo«, kako kaj skupaj izpeljati, saj je način vodenja in odločanja popolnoma različen v vojski in policiji.

(policijska oseba)

---

²⁴⁵ Priloga B.

Policija prevzame tveganje nase prej kot vojska – če se spomnite nedavnega reševanja občanov s strehe v poplavah v Dupleku leta 2012.

(vojaška oseba)

S to izjavo je vojaška oseba podala nedavno osebno izkušnjo pri skupnem delovanju. Izkušnja je mogoče še toliko bolj zanimiva za disertacijo, saj neposredno odraža priznavanje stroke in načina delovanja druge organizacije, kar brez predhodnega povezovanja in poznavanja delovanja ne bi bilo mogoče.

Ta tema se opira na prihodnost. Prav vsi intervjuvanci so mnenja, da bo nujne več sinergije za prihodnje učinkovito delovanja znotraj sistema nacionalne varnosti. Ne toliko zaradi znanja ali izkušenj, temveč predvsem zaradi denarja. Intervjuje sem opravljal v času, ko sta obe organizaciji čutili močan pritisk po reorganizaciji, upokojevanju in krčenju materialnih in finančnih sredstev, kar vpliva tudi na število ljudi, torej na resnično zmožnost delovanja.

S spodnjo preglednico povzemam ugotovitve, do katerih sem prišel po intervjujih, v povezavi s prvotnimi cilji vprašanj.

Preglednica 5. 3: Sodelovanje Slovenske vojske in Policije

Dosedanje sodelovanje	Sodelovanja med Slovensko vojsko in Policijo je bilo kar nekaj, da ga ni bilo še več, je vzrok v ugodnih nacionalnovarnostnih razmerah, zato ni bilo potreb.
Uporabnost v sedanjem času	V sedanjem času, ko se je varnostna situacija spremenila in so nastale nove grožnje, so intervjuvanci navedli več področij, na katerih bi lahko že zdaj sodelovali.
Sodelovanje GŠSV in GPU	Velika večina intervjuvancev meni, da je za izvedbo nalog dovolj sodelovanje med GŠSV in GPU.
Zadostnost normativnega okvira	Normativni okvir je popolnoma ustrezen za vojaške in policijske intervjuvance, dvom se je

	pojavil pri civilnih osebah, ki bi želele razširitev pravnih norm.
Dosedanje izkušnje	Vsi, razen nekaterih civilnih oseb, so že imeli praktične izkušnje pri skupnem delovanju.
Izpostavljen primer ali izreden dogodek	Največkrat izpostavljeni primeri sodelovanja so bili neformalno srečanje obrambnih ministrov Nata leta 2006, slovensko predsedovanje EU leta 2008 in uporaba helikopterjev pri reševanju v gorah.
Sodelovanje v prihodnosti	Našteti je bilo veliko možnosti za sodelovanje, kot na primer skupna usposabljanja, izobraževanja ... Od konkretnih nalog so bili največkrat omenjeni sodelovanje na področju varovanja kritične infrastrukture, notranje varovanje mej, združeno vzdrževanje helikopterjev, uporaba zvez ter nakup in testiranje materialno-tehničnih sredstev.

Na podlagi intervjujev ($\eta = 18$), ki sem jih analiziral s tematsko analizo in razlagami argumentov, sem oblikoval sklepe:

Za glavne sestavine sodelovanja med Slovensko vojsko in Policijo so intervjuvanci navedli tri glavne dejavnike.

1) Sposobnost zaznavanja pravih stvari:

- poznavanje delovanja ter tradicije vojske in policije, njunih posebnosti, nalog in poslanstev;
- pomembnost nacionalnovarnostnega sistema, mesta kjer je nacionalnovarnostni sistem ranljiv in kje bi ga bilo mogoče okrepiti;
- značilnosti slovenskega prostora, zavedanja da smo ljudje različni in da imamo kot narod nekatere posebnosti in značilnosti, ki so zgodovinsko pogojene.

2) Načrtovanje dogodkov:

- za učinkovito delovanje je treba oblikovati načrt, ki bo vseboval stvarne okoliščine in bo vezan na stvarne dogodke;
- za večje sodelovanje vojske in policije ne vidijo nobenih težav, kar je presenetljivo, saj je malo sodelovanja pri nalogah, vendar lahko potrdim, da je sodelovanje skoraj odlično, ko do njega pride;
- zakonska podlaga je popolnoma ustrezna in že zdaj omogoča popolno sodelovanje.

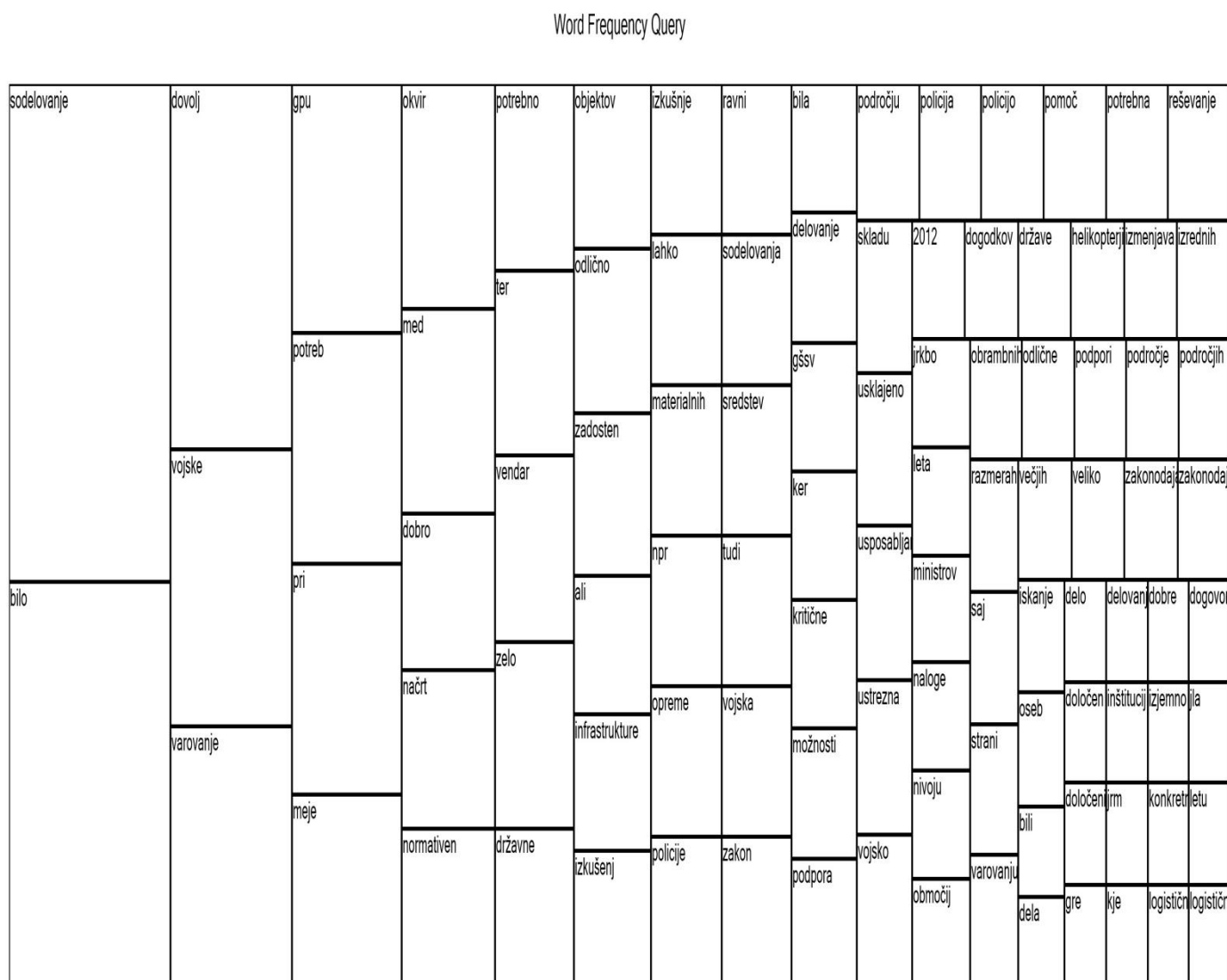
3) Sodelovanje:

- sodelovanje bo v prihodnosti veliko boljše, predvsem zaradi gospodarskih razmer se bosta morala državna organa prilagoditi in iskati možnosti za svoje dobro delovanje;
- nadaljevala se bo še večja izmenjava izkušenj, oboji se zavedajo, da delajo na različnih področjih in razumejo pomen znanja in strokovnosti;
- oba državna organa se zavedata, da se politika ne bi smeli mešati v stroko, vendar je prebivalcev premalo, da bi lahko politiko popolnoma izključili iz stroke. Oba organa sta se prilagodila.

5.2 Prikaz s programom NVivo

S programom NVivo sem primerjal pogostost besed v prepisu vseh intervjujev. S pogostostjo besed sem dobil vpogled v načine, izkušnje ter pričakovanja za sodelovanje med Slovensko vojsko in Policijo.

Slika 5. 1: Prikaz pogostosti vseh besed od treh črk naprej v vseh prepisih intervjujev

S slike je razvidno, da je bila največkrat povedana beseda sodelovanje, povezano z vojsko in varovanjem. Varovanje je povezano s potrebami Generalne policijske uprave, dobrim načrtom in normativno urejenostjo.

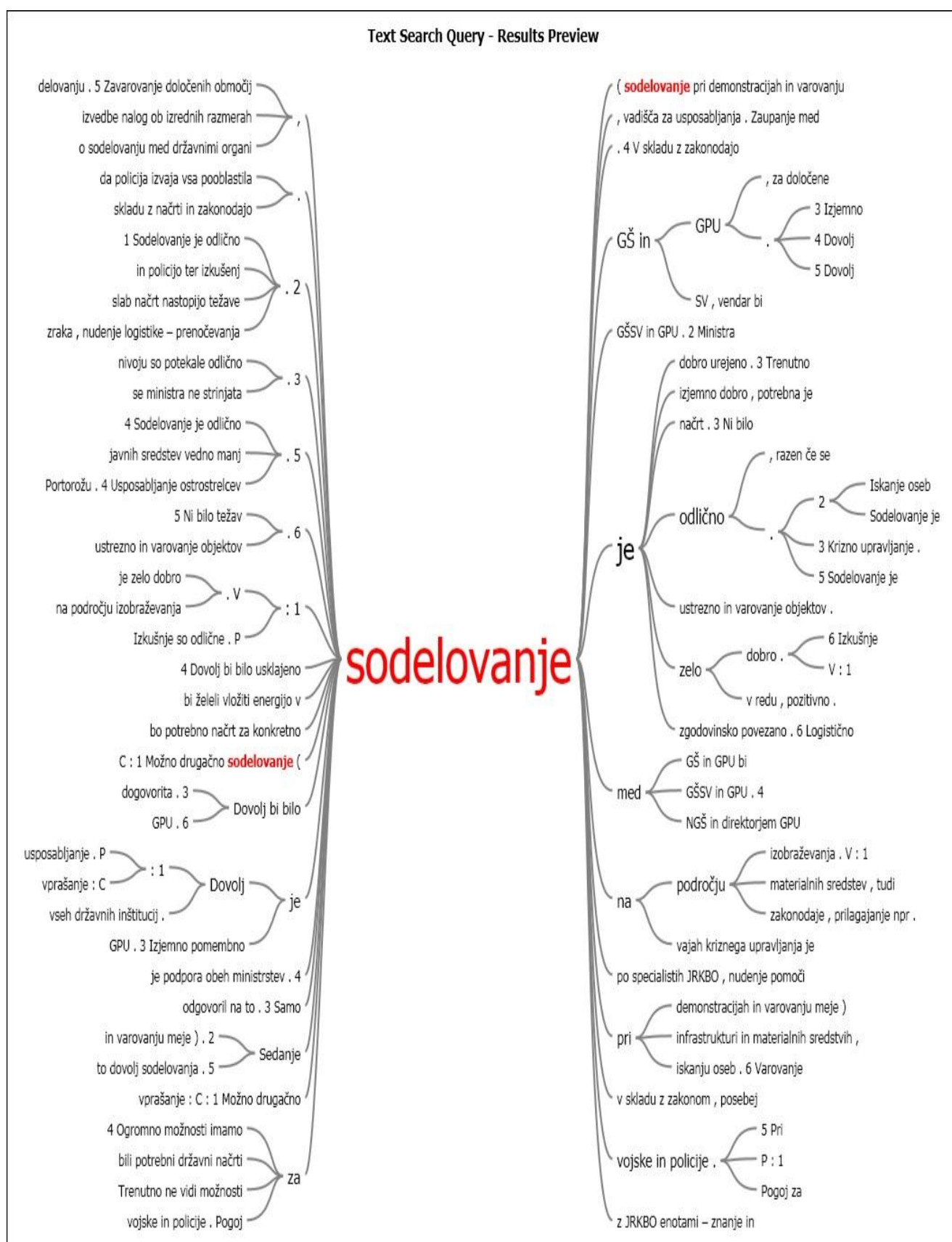
Naslednja slika prav tako kaže pogostost besed, pri čemer je beseda sodelovanje predstavljena samo v pogostosti. Večja ko je črka, pogosteje uporabljeno besedo predstavlja.

2012 ali bila bili **bilo** dela delo delovanja delovanje dobre dobro dogodkov
dogovor določen določenih **dovolj** države državne gpu gre gšsv
helikopterji infrastrukture inštitucij iskanje izjemno izkušenj izkušnje izmenjava
izrednih jla jrkbo jrm ker kje konkretno kritične lahko leta letu logistična logistično
materialnih med meje ministrov možnosti načrt naloge nivoju
normativen npr objektov območij obrambnih odlične odlično okvir
opreme oseb podpora podpori področje področjih področju policija policije policijo
pomoč potreb potrebna potrebno pri ravni razmerah reševanje saj
sodelovanje
skladu sodelovanja
sredstev strani ter tudi usklajeno usposabljanje ustrezna
varovanje varovanju večjih veliko vendar vojska vojske
vojsko zadosten zakon zakonodaja zakonodajo zelo

215

Slika 5. 3: Besedne zveze z besedo sodelovanje

S slike je razvidno, da so intervjuvanci navajali besedo sodelovanje v številnih besednih zvezah. Sodelovanje ima v veliki večini pozitiven prizvok in omogoča veliko povezav ter interpretacij.

Spodnja slika prikazuje besedo sodelovanje v povezavi z zakonodajo.

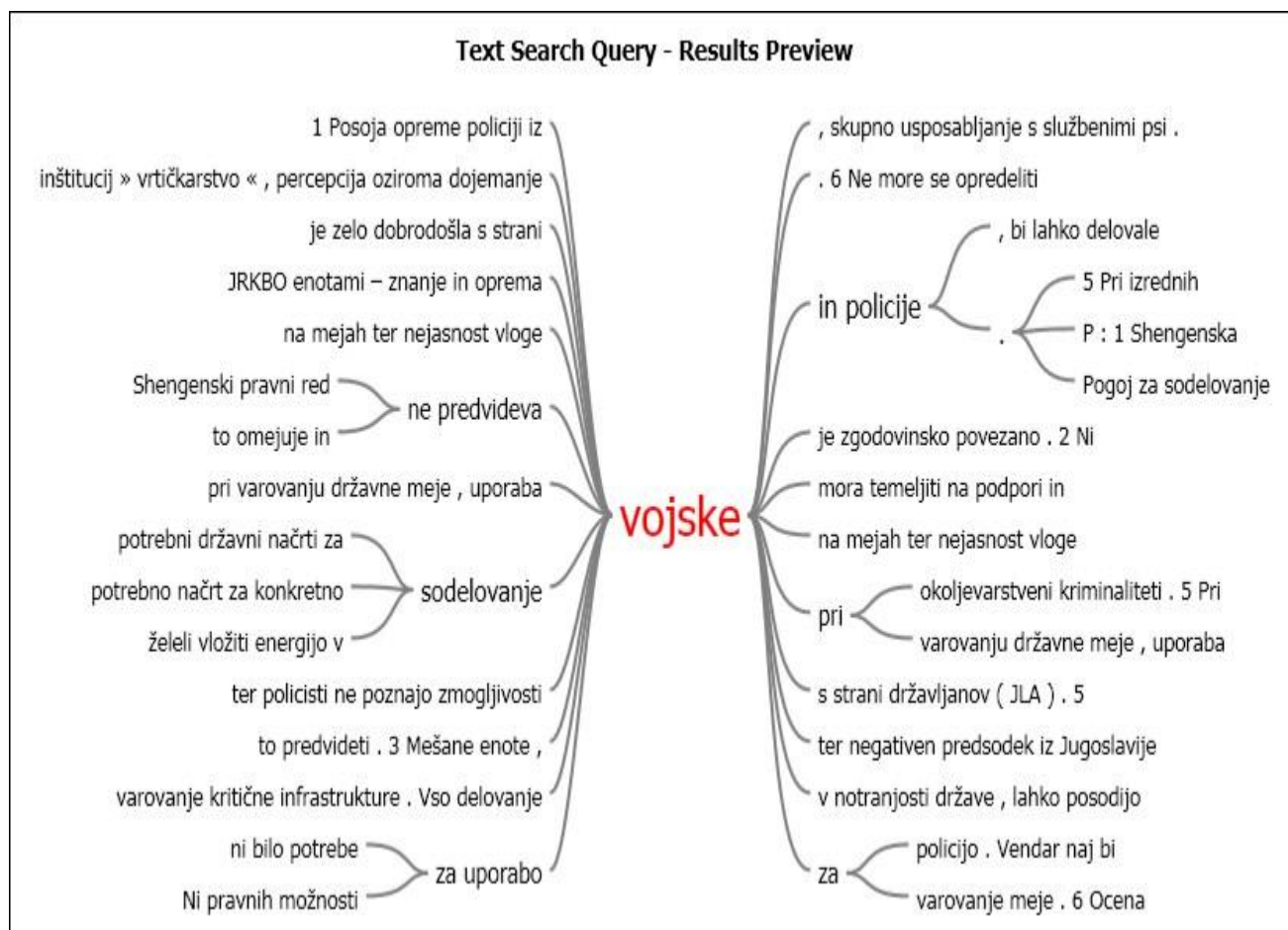
Slika 5. 4: Sodelovanje v povezavi z zakonodajo

S slike je razvidno, da sedanji zakonski okvir omogoča dovolj sodelovanja, vendar bi ga moral podpreti ustrezen načrt sodelovanja.

Spodnja slika prikazuje besedno zvezo z besedo vojske pri uporabi v notranjosti države.

Slika 5. 5: Besedna zveza z besedo vojske

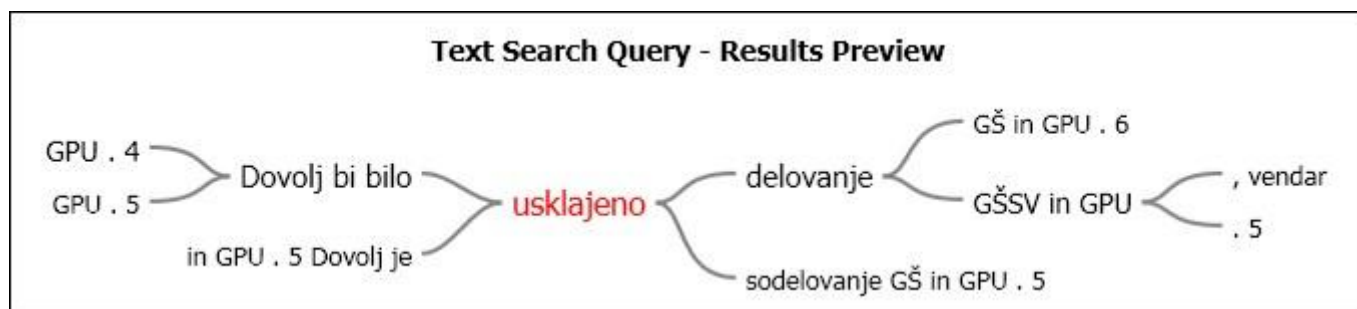

S slike je razvidno, da intervjuvanci povezujejo besedo vojske z različnimi dejavnostmi in opozarjajo, da bi bilo varovanje državne meje v nasprotju z Zakonikom o schengenskih mejah²⁴⁶. Opozorila so prišla le iz vrst policije, kar je nekako razumljivo, vendar je nenavadno, da niti ena civilna oseba ni opozorila na to, čeprav bi to morale zaradi svojega dela. Nekateri anketiranci ne delajo le na področju obrambe ter zaščite in reševanja, temveč njihovo delo obsega celotno poznavanje varnosti držav in temeljne listine o varovanju mej Evropske unije.

Naslednja slika prikazuje ustreznost urejenosti ravni vodenja stvarnega dogodka.

²⁴⁶ Uredba (ES) št. 562/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o Zakoniku Skupnosti o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek mej (Zakonik o schengenskih mejah), Uradni list EU, št. L 105 z dne 13. 4. 2006

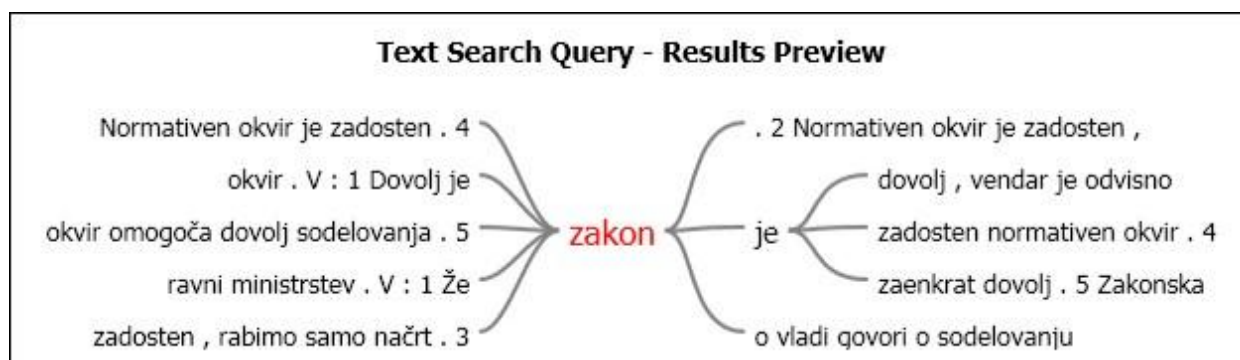
Slika 5. 6: Beseda usklajeno z najbolj pogostimi besednimi zvezami

S slike je razvidno, da je usklajeno delovanje Generalštaba Slovenske vojske in Generalne policijske uprave dovolj za učinkovito operativno delovanje. Pomisleki so se pojavili pri civilnih osebah.

Spodnja slika ponazarja povezanost besede zakon.

Slika 5. 7: Beseda zakon z najbolj pogostimi besednimi zvezami

S slike je razvidno, da so sedanji zakoni popolnoma dovolj za sodelovanje med vojsko in policijo ter da potrebujemo za boljše sodelovanje Slovenske vojske in Policije le načrt sodelovanja pri stvarnih dogodkih.

S slikami, ki sem jih naredil s programom NVivo, sem ponazoril ugotovitve kvalitativne analize.

6 SKLEP

Sklepni del disertacije je namenjen verifikaciji hipotez, analizi pravnih podlag sodelovanja med vojsko in policijo, predlogu sodelovanja med Slovensko vojsko in Policijo, oblikovanemu na podlagi spoznanj, ter povzetku temeljnih ugotovitev.

6.1 Verifikacija hipotez

Na začetku disertacije sem zastavil hipotezo in štiri izvedene hipoteze, pri čemer sem upošteval, da se druga in četrta izvedena hipoteza ukvarjata z glavnimi determinantami variacij – razlik v modelih povezovanja po državah.

S hipotezo, ki se je glasila: *»V Sloveniji, ki ima kratko državno tradicijo, obstaja več normativnih modelov povezovanja vojske in policije in je prisotna težnja k poenotenju načina sodelovanja. Ovire so zlasti v različni tradiciji vojske in policije, zato normativni model še sestavimo, izvedba pa povzroča težave. Države z daljšo tradicijo imajo načrte sodelovanja prilagojene bližje realnosti, kot države s krajšo tradicijo,«* sem povzel splošen okvir sedanjega stanja sodelovanja med vojsko in policijo. Hipoteza je povezana s tradicijo in zgodovino držav, vendar so rezultati analize intervjujev pokazali, da ima velika večina intervjuvancev pozitivne izkušnje pri sodelovanju vojske in policije, kljub relativno mladi državi Republiki Sloveniji. Vprašanje je, kako in kje so sodelovali vodje primerjanih organizacij. Odgovori so bili različni in tudi skopi, saj je bilo pravega operativnega sodelovanja malo. Vendar je neizpodbitno dejstvo, da še tisto malo, kar ga je bilo, je bilo odlično in anketirane vojaške in policijske osebe so ga zelo pohvalile.

Na podlagi primerjalnega pristopa in analize normativnih aktov sodelovanja med vojsko in policijo v primerjanih državah smo dokazali, da države z daljšo tradicijo uporabljajo svojo vojsko za različne naloge, ki niso le na prvi pogled, temveč v resnici klasične policijske varnostne naloge, kot na primer vzpostavljanje javnega reda v Veliki Britaniji, zagotavljanje varnostni in reda v Švici, celo urejanje prometa v Italiji, spremstvo zapornikov v Nizozemski. Sem spada tudi »ustavna določba« v Avstriji, da je vojska odgovorna za javni red, pomembna je tudi njena velika vpetost v sistem zaščite in reševanja, v katerem avstrijska vojska varuje tudi premoženje ob velikih nesrečah ali katastrofah. V vseh primerjanih državah je vojaška tradicija daljša od slovenske, na podlagi tega imajo tudi več izkušenj, zato pri policijskih nalogah ni tako velikih razlik. Primerjane države so na svojih izkušnjah ugotovile, da je vojska lahko zelo učinkovita organizacija, če jo znamo pravilno uporabiti za notranjo varnost

posamezne države, pogoj pa je, da je njena uporaba ustrezno načrtovana. S statistično analizo smo pri stopnji zaupanja v vojsko ali policijo dokazali, da prebivalci opravljanje vojaških ali policijskih nalog »nagrajujejo« z zaupanjem, zato hipotezo potrjujem in dodajam neizpodbitno dejstvo, da so vse intervjuvane vojaške in policijske osebe dejale, da bi bilo to dobro za Slovenijo.

Prva izvedena hipoteza se je glasila: *»Možnost dobrega in uresničljivega modela povezovanja je najbolj odvisna od dobre komunikacijske strukture za sprotno usklajevanje obeh resorjev. Prevelika izolacija delovanja resorjev povzroči, da je njuna praktična komunikacijska struktura slaba. Pomanjkanje skupnih operativnih načrtov, ki bi omogočali sodelovanje in posebnosti vodenja vojske ter policije, ki se kažejo v različnem dojemanju pomembnosti operativnih situacij, močno vplivajo na sodelovanja obeh resorjev. V Sloveniji manjka usklajevalnih mehanizmov, posledično je uspešno sodelovanje odvisno izključno od osebnega poznanstva vodstva.«* Hipotezo lahko na podlagi historičnega pristopa in analize delovanja potrdim, utemeljujem pa jo z ugotovitvami, da je Republika Slovenija stara že več kot dvajset let²⁴⁷. Dvajset let je za nekatere malo časa, z vidika operativnega dela pa zelo veliko in bi lahko bilo v tem času opravljenega veliko dela. Tudi med intervjuvanci sem zaznal, da so še nekatere zadeve, ki so posledica vojne za Slovenijo, in nekateri dogodki, ki so se pojavljali po njej, ki vplivajo na razvoj sodelovanja obeh ustanov. To so na primer dejanja, ki so kazala na državni udar²⁴⁸, ali zloraba vojske in delavcev ministrstva za obrambo za dela, za katera niso bili pooblašteni, s čimer so nekateri poskušali vplivati na politiko. Slovenska vojska se je vzpostavljala na novo in njen častniški kader večinoma ni izhajal iz značilno vojaško izoblikovanih oseb. Za značilno vojaško osebo v devetdesetih letih štejem osebo, ki je končala srednjo vojaško šolo in nadaljevala šolanje na eni izmed vojaških akademij ter se nato zaposlila v vojski. V Sloveniji so skoraj vsi direktorji policije končali srednjo kadetsko ali policijsko šolo v Tacnu in se zaposlili v policiji ter tako nadaljevali kariero do generalnega direktorja. Še danes ima velika večina policijskih vodij končano srednjo policijsko šolo in so začeli policijsko kariero kot policisti. Za slovensko vojsko se je s samostojnostjo Slovenije precej dela začelo znova ali na novo, pri policiji pa ni bilo velikega preskoka in je v veliki večini svoje delo opravljala enako kot v prejšnji državi. Seveda so se zamenjali simboli in

---

²⁴⁷ Malcolm Gladwell je leta 2008 napisal knjigo z naslovom: *Outliers: the story of success*; izdano pri Pinguin Books, London, v kateri je navedel, da je velika večina ljudi, ki so uspeli, za to potrebovala najmanj 10.000 ur kakovostnega dela. Povprečen človek potrebuje za toliko ur dela približno 10 let.

²⁴⁸ Afera *Depala vas* – dogodek, ko so štirje pripadniki ministrstva za obrambo zunaj vojaškega območja odvzeli prostost civilni osebi.

začeli uporabljati drugačni izrazi²⁴⁹, vendar poslanstvo in naloge so ostali skoraj nespremenjeni.

Omenimo še strokovnost. Zakon o obrambi in zaščiti (Uradni list RS, št. 15/91) je v 43. členu določal, da se lahko v vojni uporabijo za izvršitev nekaterih bojnih nalog tudi enote organov za notranje zadeve, če bi vojne razmere to zahtevale. Zakon o obrambi in zaščiti je bil predhodnik poznejšega Zakona o obrambi. Te določbe ne moremo *a priori* šteti kot nestrokovno ali mogoče celo kot kršitev mednarodnega prava, kajti v tistem času je med organe za notranje zadeve spadala tudi Varnostno informativna služba, predhodnica Slovenske obveščevalno-varnostne agencije. Zakon o obrambi in zaščiti je že določal sodelovanje narodne zaščite²⁵⁰ in organov za notranje zadeve, vendar samo v vojni ali drugih oblikah odpora. Zakon je opredeljeval predvsem sodelovanje ob agresiji druge države, vendar sta pomembni določba 65. člena, v kateri je določeno, da bo narodna zaščita varovala premoženje ob večjem ogrožanju javnega reda in miru, ter določba 80. člena, v kateri je določeno, da bodo nekatere varnostne zadeve na obrambnem področju opravljali tudi organi za notranje zadeve. Zadnje pomeni neposredno sodelovanje obrambnih organov in organov za notranje zadeve.

Zaradi navedenega ne moremo trditi, da je sodelovanje med vojsko in policijo novost na Slovenskem, ravno nasprotno. Že v preteklosti so bili vzpostavljeni nekateri mehanizmi medsebojnega sodelovanja, ki pa so bili, to trdimo na podlagi opravljenih intervjujev, zelo odvisni od medsebojnega zaupanja.

Vojna za Slovenijo je kar nekaj stvari postavila na začetno mesto, predvsem slovensko vojsko. Našteta dejstva kažejo, zakaj je prišlo do nezaupanja med vodilnimi osebami policije in vojske. Zato lahko hipotezo potrdimo in povzamemo, da do sodelovanja ni prišlo zaradi vodstvenih struktur obeh organizacij, ker niso ustrezno komunicirale, ni bilo dovolj strokovnega znanja ter ustreznih načrtov za medsebojno sodelovanje. Za slovensko politiko pa takšna razmejitev med vojsko in policijo (pomanjkanje dobre komunikacije, prevelika izolacija znotraj nacionalnovarnostnega sistema, pomanjkanje skupnih operativnih načrtov, vrednostne razlike vodstev obeh resorjev glede operativnih situacij in aktiviranja vojske ali policije, pomanjkanje usklajevalnih mehanizmov) očitno ni bila dovolj pomembna, da bi te razmejitve premagala in tako omogočila nacionalnovarnostnemu sistemu, da bi se okrepil.

---

²⁴⁹ Izraz milica je bil nadomeščen z izrazom policija januarja 1992, s spremembo Zakona o notranjih zadevah.

²⁵⁰ »Narodna zaščita je organizirana oblika delovanja državljanov za opravljanje določenih varnostnih nalog in za vključevanje državljanov v oborožen boj ter druge oblike odpora ...« (64. člen Zakona o obrambi in zaščiti).

Druga izvedena hipoteza se je glasila: *»Uveljavljeni modeli povezovanja so kontekstualno (historično, politično, normativno) zelo soodvisni. Ni splošnega srednjega modela, tudi države in narodi v njih so različni in tudi prisotnost oboroženih konfliktov v bližnji preteklosti je pomembna za odločitev, kateri model se uveljavi.«* Drugo hipotezo lahko deloma zavrnamo, predvsem v delu oboroženih konfliktov. Historična analiza je pokazala, da večina držav po drugi svetovni vojni na svojem ozemlju ni imela oboroženih konfliktov, pa vendar vojska in policija uspešno sodelujeta. Ker v tem delu hipotezo potrdimo, je v teh državah sodelovanje že zgodovinsko uveljavljeno. Mogoče bi bila prava beseda za takšno ravnanje domoljubje. Vedo, kaj pomeni skupno dobro in da se splešča zanj potruditi, kar trdimo na podlagi analize primerov operativnega sodelovanja v primerjanih državah. Državljeni Slovenije so leta 1990 točno in dobro vedeli, kaj je dobro za Slovenijo, in se na plebiscitu skoraj enotno odločili za prihodnost, vendar je ta enotnost uplahnila. Med sedanjo gospodarsko krizo državljani od države in državnih organov očitno pričakujejo nekaj več ali vsaj nekaj drugega. To prihaja na dan v najrazličnejših oblikah in pojavih²⁵¹, nekateri so tudi materialno škodljivi²⁵². Predhodno smo z analizo že predstavili, na kakšni ravni je zaupanje prebivalcev Slovenije v Slovensko vojsko in Policijo. Normativni okvir v Sloveniji je ustrezen in zadosten, tako menijo, vključno z menoj, vse intervjuvane osebe, razen ene civilne osebe, ki meni, da bi potrebovali še dodaten podzakonski predpis. S tem rezultatom argumentiramo pripravljenost političnega dela, saj je zakone sprejel Državni zbor, Zakon o obrambi celo z večjo kvoto²⁵³ kot druge zakone, in tako omogočil sodelovanje med vojsko in policijo na normativni ravni. Hipotezo v delu različnosti popolnoma potrjujem, kar sem dokazal v disertaciji. Ni splošnega modela sodelovanja med vojsko in policijo, da bi na primer posnemali ureditev v kakšni drugi državi, temveč mora obrambno-varnostni sistem sam dozoreti in ga je treba pozneje le še dograjevati. Dozorevanje in lastna graditev pa sta odvisna od ljudi, ki imajo pooblastila, da lahko kaj uredijo, v slovenskem primeru še posebej, saj sta ustavna in zakonska ureditev popolnoma ustrezni.

Državna politika in mnenje ter zaupanje prebivalcev v vojsko in policijo imajo veliko vlogo pri sodelovanju med njima. Državna politika določa, kakšen nacionalnovarnostni sistem bo imela država, koliko bo vanj vložila in kakšno ciljno stanje želi doseči. Pravilnost političnih odločitev pa se preverja pri javnem mnenju prebivalcev.

---

²⁵¹ Na obeh zadnjih državnozborskih volitvah (2011 in 2014) sta zmagali politični stranki, ki sta bili ustanovljeni tik pred volitvami.

²⁵² Porast preiskav gospodarskega kriminala.

²⁵³ To določa 124. člen Ustave Republike Slovenije.

Tretja izvedena hipoteza se je glasila: *»Uveljavljeni normativni modeli sodelovanja med vojsko in policijo so pri državah z daljšo tradicijo bližje stvarni izvedljivosti, ker so bolj preizkušeni v praksi in bolj operativni, kot pri državah s krajšo tradicijo.«* Hipotezo lahko potrdimo, ker je model sodelovanja odvisen od zgodovinske ureditve držav in vlog, ki so jih imele vojske in policije. Zgodovinske izkušnje sodelovanja med vojsko in policijo se najbolj kažejo na normativni in operativni ravni. Iz tega modela izstopa Velika Britanija, saj tam policija ni zrasla iz vojske ali žandarmerijskih enot, temveč je nastala popolnoma samostojno, kot samostojna organizacija. In vendar so sodelovali in še sodelujejo z britansko kopensko vojsko. Preizkušnosti v praksi ne moremo primerjati, ker ima vsaka država svojo metodologijo merjenja uspešnosti. V Sloveniji, trdim na podlagi lastnih izkušenj, je merilo uspešnosti na primer pri posebni policijski enoti, da na množičnih kršitvah javnega reda vzpostavi red in ob tem poškoduje čim manj ljudi oziroma kršiteljev²⁵⁴. Na podlagi kvalitativne analize intervjujev lahko trdim, da so vojaške in policijske osebe dovolj samozavestne in strokovne, prepoznajo nalogo in jo znajo rešiti ter zaupajo svojim sistemom delovanja, tako da sodelovanje ne bi smelo biti vprašanje. To ugotavljamo tudi na podlagi pregleda dosedanjega sodelovanja, res pa je, da ga je bilo malo. Kolikor ga je bilo, pa so ga tako vojaške kot policijske osebe ocenile kot odlično. Pri tem moramo poudariti odlično. Italija je za slovenske razmere nekakšen primer »nenormalnega« sodelovanja med vojsko in policijo, saj v Italiji kopenska vojska normalno opravlja nadzor cestnega prometa. Če bi to delala slovenska vojska, bi bilo to nezaslišano, saj prebivalci Slovenije pričakujejo od slovenske vojske predvsem sodelovanje pri odpravi nesreč, tako pravi 91 odstotkov vprašanih, in šele nato pri nacionalni obrambi, kot odgovarja 88 odstotkov vprašanih. Nadzor prometa bi lahko približali vprašanju o pomoči policiji pri nadzoru državne meje. Na to vprašanje je pritrdilno odgovorilo 67 odstotkov vprašanih, kar ni slab rezultat.

Za boljšo preglednost prilagam preglednico.

---

²⁵⁴ Metoda ni uradna.

Preglednica 6. 1: Pomembne vojaške naloge

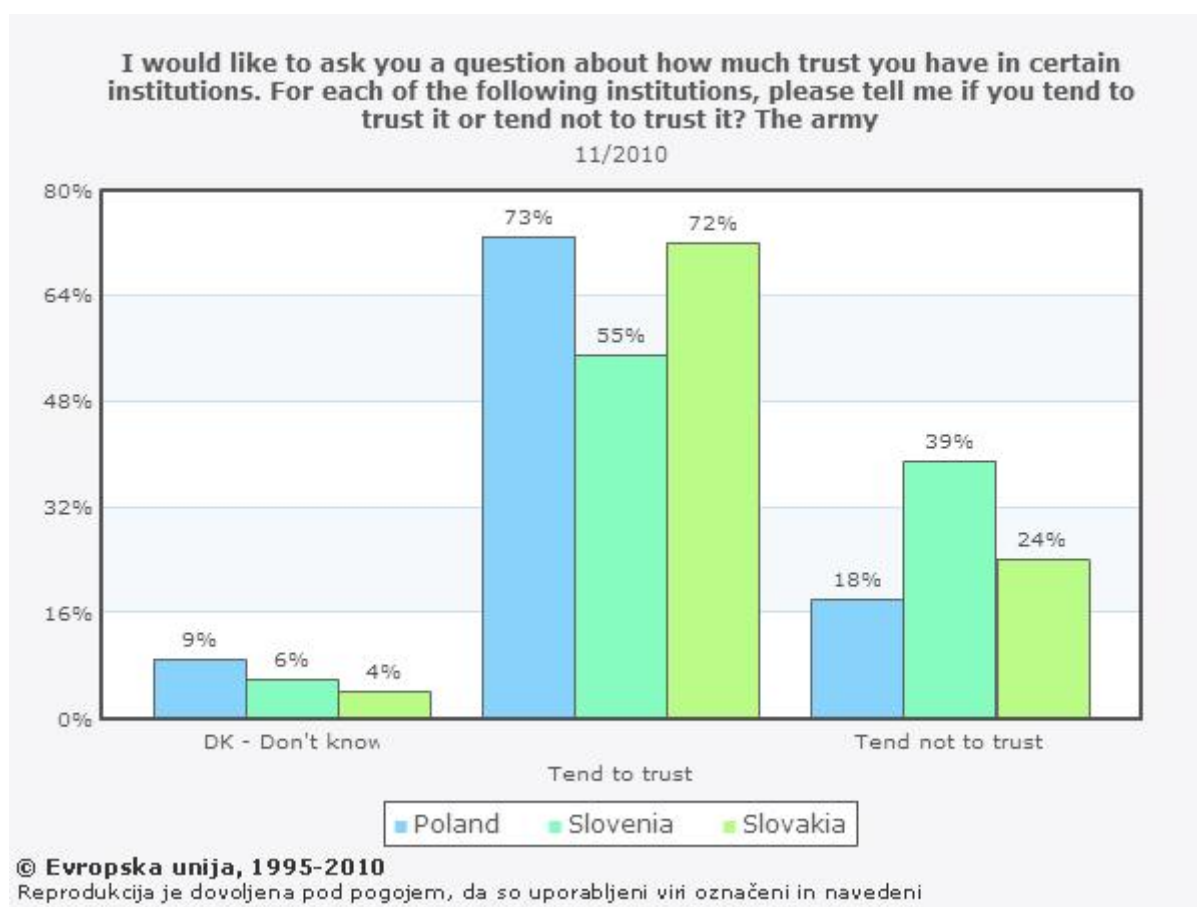
	1982	1988	1991	1994	1999	2001	2003	2005	2007	2009
Pomoč v primeru nesreč	92	98	96	96	95	93	93	92	95	91
Nacionalna obramba	92	96	96	94	95	88	85	87	85	88
Boj proti terorizmu	*	*	*	*	*	74	72	76	77	76
Sodelovanje v humanističnih operacijah in operacijah vzdrževanja miru	*	*	*	*	78	77	75	73	68	71
Pomoč policiji pri nadzoru državnih meja	*	*	*	*	*	72	67	67	64	67
Izobraževanje mladih o domoljublu	74	68	63	65	69	58	57	50	50	51

Vir: Malešič, Marjan. 2011. Javno mnenje in vojska: med zaupanjem in brezbržnostjo. *Teorija in praksa* 48 (4): 915–935.²⁵⁵

Iz preglednice je razvidno, da prebivalci Slovenije od slovenske vojske največ pričakujejo na področju zaščite in reševanja, nato sodelovanje pri nacionalni obrambi, boju proti terorizmu itn. V navedenem javnem mnenju oziroma članku, ki je vir preglednice, je Slovenija uvrščena med države, kot so Švica, Poljska, Slovaška in Ukrajina, v katerih je zaupanje v vojsko zelo visoko. S tem se ne strinjamo, kar utemeljujemo na podlagi spodnje preglednice Evrobarometra.

²⁵⁵ Opomba avtorja disertacije: V preglednici 6. 1: Pomembne vojaške naloge je kot ena izmed nalog navedeno sodelovanje v humanističnih operacijah in operacijah vzdrževanja miru. Verjetno je bilo mišljeno namesto navedenega humanističnega delovanja humanitarno delovanje.

Preglednica 6. 2: Zaupanje v vojsko v Poljski, Sloveniji in Slovaški leta 2010

Vir: Evropska komisija (2010)

Zaupanje prebivalcev v svojo vojsko je v Poljski večje za 18 odstotkov in v Slovaški za 17 odstotkov, kot zaupanje prebivalcev Slovenije. Pri nezaupanju, kot je razvidno iz preglednice 6. 2, je razlika še večja.

Slovenije ne moremo enačiti s Poljsko in Slovaško, ker je razlika prevelika.

V Resoluciji o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025 (ReDPROSV25)²⁵⁶ je v desetem poglavju navedeno, da se »/.../ pričakovanja in zahteve družbe do Slovenske vojske nanašajo predvsem na to, da bo svoje poslanstvo in naloge izpolnjevala pregledno, strokovno in profesionalno, racionalno in varčno ter učinkovito.«

Četrta izvedena hipoteza se glasi: *»Narava političnega sistema in organiziranost obrambnega in varnostnega resorja sta ključna za sodelovanje vojske in policije. Zaradi preteklih*

²⁵⁶ Uradni list RS, št. 99/2010.

dogodkov v Republiki Sloveniji, ki so vplivali na vodenje policije in vojske, ima policija mnogo več izkušenj pri delovanju v izrednih razmerah, kot vojska.» Na podlagi pregleda organizacij hipotezo potrdimo. Politična volja za sodelovanje vojske in policije se kaže v sprejetih normativnih aktih in operativnem delu. Primerjane države imajo vsaka svoj normativni okvir za sodelovanje med vojsko in policijo. Bistvo normativnega okvira je razumevanje namena, kaj je zakonodajalec ali ustavodajalec želel doseči s sprejetjem pravne norme. Pravilna je le ena interpretacija normativnega akta. Analogija je v pravu prepovedana. Pravilno razumevanje pa ima odraz v operativnem delu vojske in policije. V slovenskem primeru so ustava in zakonske norme popolnoma usklajene za sodelovanje med vojsko in policijo, vendar na operativnem delu tega Slovenija ne uresničuje. Na podlagi analize intervjuja je treba vzroke iskati v nepoznavanju normativnih aktov in nepoznavanju poslanstev ter nalog vojske in policije.

Slovenska policija ima res veliko več izkušenj iz razmer, v katerih je na primer uporabila silo²⁵⁷. Številni intervjuvanci menijo, da ima vojska veliko izkušenj z vzpostavljanjem javnega reda, ker sodeluje na misijah v tujini. Vendar je resnica drugačna. Slovenska vojska res sodeluje na misijah od leta 1997, vendar je do zdaj sodelovala v dogodkih, v katerih bi lahko uporabila silo, samo dvakrat²⁵⁸. Za takšne dogodke štejem situacije, v katerih bi bilo očitno, da je bila kršitev javnega reda tako močna in intenzivna, da bi poškodovala demonstrante ali kršitelje javnega reda. Policija pa ima s tega področja veliko izkušenj že iz množičnih javnih prireditev in ne nazadnje iz množičnih »vstaj«, ki so se zgodile v letih 2012 in 2013. V teh nemirih je policija prvič v samostojni Sloveniji uporabila plinska sredstva in vodni top, kar priča o intenzivnosti nemirov. Zanimivo je, da vsi policijski intervjuvanci menijo, da ima Slovenska vojska veliko izkušenj z vzpostavljanjem javnega reda v tujini. Kar je napak, saj pri izkušnjah štejejo resnične in stvarne kršitve, pri katerih je bila uporabljena sila, in ne vaje ali skupna usposabljanja.

Druga in četrta izvedena hipoteza se ukvarjata z različnim povezovanjem v državah. Ugotovili smo, da to ni le vprašanje načrta ali volje vodilnih ljudi vojske in policije, temveč je sodelovanje med vojsko in policijo tudi zgodovinsko dejstvo, ki se odraža v političnih odločitvah. Na podlagi analize intervjujev lahko trdimo, da je ključno predvsem zaupanje, da vojska ne bo uporabljena za politične namene ali morebitne vojaške udare. Pri tem ima

---

²⁵⁷ Uporaba sile je ena izmed najtežjih oblik dela, saj trčijo pravice posameznika ob pravice družbe – države, zato je vsaka uporaba sile državnih organov pod drobnogledom državnih in civilnih ustanov.

²⁵⁸ V obeh napadih so bili napadeni slovenski vojaki 20. kontingenta Slovenske vojske v Afganistanu. Konec leta 2013 in v začetku leta 2014, leta 2014 je bil ranjen slovenski vojak.

Slovenija slabo izkušnjo²⁵⁹. Predvsem policijski intervjuvanci so povedali, da to ne bi bilo dobro, da se je treba držati pooblastil, ki temeljijo na zakonu, in če se vse to ujame, ne vidijo nobene težave za sodelovanje z vojsko. Še celo več, sodelovanje je zaželeno, saj bi jih razbremenilo.

Verifikacija hipotez mi daje veliko upanje, da se bo slovenski nacionalnovarnostni sistem okrepil s sodelovanjem dveh, po sili in sredstvih ter ljudeh najmočnejših državnih organov. Verifikacija opisuje stanje, ki je v primerjanih državah in v Sloveniji trenutno. Ugotovili smo, da sodelovanje vojske in policije ni nikakršna eksotična zadeva, da delovanje vojske v notranjosti države ne pomeni širjenja militarizma ali celo nevarnosti, da bi vojska začela prevzemati naloge policije. Imamo dovolj dobro zakonsko podlago, ki jo je treba samo izvršiti in mogoče dopolniti s predlagano uredbo vlade na podlagi ustreznega načrta sodelovanja.

Prebivalci Slovenije upravičeno pričakujemo učinkovito državno upravo, še posebno v obdobju gospodarske krize, ki še vedno traja, saj prihodek na družino vztrajno pada (Svetovna banka 2014). Sinergija med vojsko in policijo ne bo imela samo finančnega učinka, temveč predvsem državnega obrambno-varnostnega.

6.2 Odgovori na vprašanja

V disertaciji sem zastavil tri sklope vprašanj. V prvem so vprašanja, kakšna sta teoretični model sodelovanja med vojsko in policijo ter možnost sodelovanja vojske v notranji varnostno-obrambni politiki, ali ima vojska pravno podlago za delovanje znotraj države in ali bi bila ureditev sodelovanja v tujini lahko model za ureditev sodelovanja v Sloveniji.

Teoretični del sodelovanja predstavljata ustava in zakon. V obeh imata Slovenska vojska in Policija zadosten okvir za učinkovito sodelovanje. Slovenska zakonodaja omogoča z določbo obsežen seznam nalog, vendar bi moral biti narejen operativni načrt sodelovanja. Načrt sodelovanja je celo že narejen (priloga B), in sicer je sodelovanje razdeljeno na šest poglavij: 1. Šolanje in izobraževanje, 2. Skupna usposabljanja, 3. Sodelovanje enot Slovenske vojske in Policije, 4. Sodelovanje na področju logistike, 5. Sodelovanje na področju uporabe specialnih elektronskih naprav ter 6. Sodelovanje na področju telekomunikacij in informatike. V načrtu je navedenih 79 nalog, vendar se niti ena ne nanaša na konkretno sodelovanje pri operativnem

---

²⁵⁹ Afera Depala vas, ki se je zgodila 20. marca 1994 v kraju Depala vas. Vojaške osebe so odvzele svobodo civilni osebe v civilnem okolju. Primer je na sodišču zastaral leta 2004.

delu, kar je največja pomanjkljivost tega načrta. Naloga ni konkretizirana, kar je z vidika policijskega vodje ali vojaškega poveljnika ključna stvar. Obe organizaciji delujeta strogo hierarhično in samo tista opravila, ki so natančno določena, se učinkovito opravijo. V tem načrtu pa ni natančno določenih operativnih nalog in je zato operativna izvedba toliko težja.

Možnosti za sodelovanje vojske in policije v Sloveniji prav gotovo obstajajo. Z metodo pregleda normativnih aktov smo to dokazali in natančno navedli. Še več možnosti sodelovanja je pokazala analiza sodelovanja vojsk in policij primerjanih držav. Vendar je trenuten prenos nekaterih delovanj tujih vojsk v njihovih okoljih nesprejemljiv za normativno ureditev in prebivalce v Sloveniji.

Pravno podlago za delovanje znotraj države Slovenska vojska zanesljivo ima. To tudi potrjujejo vojaški in policijski anketiranci. Vendar se nekatera dela kljub zakonskim možnostim ne izvajajo tako, kot v primerjanih državah. Na podlagi izkušenj lahko trdim, da je k temu gotovo prispeval razvoj obeh organizacij, vendar je glavni vzrok drugje. Na podlagi odgovorov anketirancev je razbrati, da je vzrok v nepoznavanju različnih možnosti sodelovanja med vojsko in policijo ter neučinkovitem vplivu ministrstev za obrambo in notranje zadeve na njune notranje organizacijske enote, kar je prav tako pokazala analiza sodelovanja med vojsko in policijo v Sloveniji. Model sodelovanja v tujini bi prav gotovo lahko prilagodili teritorialni in funkcionalni organiziranosti obeh organizacij v Sloveniji.

V prikazu in analizi javnega mnenja v Sloveniji se z delovanjem Slovenske vojske strinja večina prebivalcev in je strah pred militarizacijo slovenske družbe oziroma policije ter policizacijo slovenske vojske popolnoma odveč.

Drugi sklop vprašanj je bil, kako organizirati sodelovanje med vojsko in policijo, ali sploh obstaja interes po povezovanju, ali je mogoče doseči višjo raven strokovnosti in učinkovitosti pri doseganju sinergijskih učinkov med njima, ali bi bili učinki povezovanja vedno enako uspešni, ali bi to bilo odvisno od situacije ter ali imamo tudi zunaj sistema zaščite in reševanja urejen sistem sodelovanja vojske in policije.

V Sloveniji zakonske norme omogočajo popolno sodelovanje med vojsko in policijo. V Nizozemski sodelujeta vojska in policija samo na podlagi ustave. V Sloveniji nam praksa in tudi navedeni načrt sodelovanja (priloga B) kažeta, da vojska in policija operativno skoraj ne sodelujeta, razen posamičnih primerov, čeprav je zakon popolnoma jasen in nedvoumen. Torej je treba, ne le z ekonomskega vidika, da bi bilo neko opravilo ceneje opravljeno, temveč predvsem z vidika državne varnosti, Slovensko vojsko in Policijo operativno povezati na področjih, na katerih lahko dosegata sinergične učinke in predvsem večjo strokovnost

opravljenega dela. To prav tako podpirajo anketiranci, ki vidijo prednosti povezovanja v materialnih sredstvih in kadrovske popolnosti obeh organov v povezavi s strokovnostjo. Za povezovanje je veliko zanimanja, vsi vprašani so temu pritrdili. Vprašanje je, zakaj tega sodelovanja ni več, ali je vzrok v finančnih sredstvih, ker imata državna organa na voljo manj finančnih sredstev, ali boljša organiziranost delovanja, državotvornost in doseganje čim večjih sinergijskih učinkov, ali mogoče celo skrb za organizacijo, ki jo vodijo, in doseganje boljših rezultatov s pomočjo drugih. Zavedati se namreč moramo, da je policija pri svojem delu za varnost v notranjosti države popolnoma suverena, tudi zakonsko. In veliko odgovorov anketirancev je nakazovalo, da v preteklosti ni bilo potrebe po sodelovanju vojske in policije, kar nekako izključuje strokovnost, ki ni odvisna od potrebe po sodelovanju, temveč po znanju za opravljanje konkretnih del. Na primer: večina vojakov Slovenske vojske v tujini deluje na območju Kosova. Največja verjetnost za nevarno operativno delo je povezana z nadzorom množic in nemirov, kar je tesno povezano s policijskim vzdrževanjem javnega reda in miru ob množičnih kršitvah. Slovenska policija ima z vidika nacionalne varnosti neprecenljive izkušnje, ki jih je pridobila med množičnimi demonstracijami leta 2012 in 2013. Prenos izkušenj na tem področju poteka brez težav in Slovenska vojska je v svoja usposabljanja že vključila izkušnje Policije, vendar je do sodelovanja prišlo po naključju. V Slovenski vojski sem namreč zadolžen za usposabljanje za nadzor množic in nemirov, na policijski strani pa so moji nekdanji sodelavci, zato s sodelovanjem in izmenjavo izkušenj zaradi osebnih poznanstev nimamo težav in so učinki izjemni. Sodelovanje poteka na podobni ravni tudi na drugih področjih, saj zunaj sistema zaščite in reševanja Slovenska vojska in Policija nimata sistema sodelovanja.

Učinki sodelovanja in raven strokovnosti so odvisni od načina vodenja. Vojska in policija imata kljub hierarhični organiziranosti popolnoma različna načina vodenja. Vodenje v vojski poteka od zgoraj navzdol, v policiji pa od spodaj navzgor. V vojski poveljnik odloči, kako bo naloga izvedena, prav tako v policiji, vendar s pomembno razliko, policisti so pooblašcene uradne osebe in se na koncu sami odločijo, ali je bil ukaz ali povelje oziroma zastavljena naloga skladna s predpisi in dano situacijo. Vojak razumeva in dojema ukaz popolnoma drugače. Vojak ukaza ne sme izvršiti le, če njegova izvršitev pomeni očitno kaznivo dejanje, v vseh drugih primerih je zavrnitev ukaza težja kršitev vojaške discipline. Vojak celo izvrši ukaz, če pomeni očiten prekršek. Njegova obveza je le, da o tem obvesti nadrejenega. Na podlagi svojih izkušenj vem, da je vojaško razmišljanje popolnoma nesprejemljivo za policijske vodje, saj je preveč enoznačno.

S statistično metodo smo ugotovili, da vojska in policija operativno največ sodelujeta v sistemu zaščite in reševanja, zunaj tega sistema pa operativno sodelujeta predvsem na podlagi individualnih izkušenj in osebnih poznanstev vojaškega poveljnika in policijskega vodje. Kar z vidika delovanja sistemov ni dobro.

Tretji sklop vprašanj je bil, katera so tista področja, na katerih bi bilo mogoče sodelovati, ali je oblikovan koncept sodelovanja, če je, zakaj ne deluje, ali bi prebivalci Slovenije bolj zaupali policiji, če bi sodelovala z vojsko, ali bi na podlagi povezovanja ter doseženega večjega učinka konkretne pomoči v naravi, npr. pomoči v trenutku velike naravne katastrofe, državljanke in državljani izrazili večjo stopnjo zaupanja v vojsko ali policijo.

Slovenski vojska in policija bi lahko sodelovali na številnih področjih. Zakonodaja že določa dve nalogi, varovanje državne meje in pomembnih objektov. Obe nalogi zahtevata veliko število policistov, vojaki bi jih lahko razbremenili. Je pa še veliko drugih nalog, ki niso posebej določene v zakonu, vendar so anketiranci navedli, da bi jim pomoč prišla prav, od prevozov, spremstev, varovanj, vzdrževanja itn. Na podlagi navedenega menimo, da je mogoče pripraviti koncept sodelovanja med vojsko in policijo. Trenutno ga nimamo, narejen je le načrt (priloga B), ki pa ni operativen. Možnosti za pripravo koncepta nakazujejo tudi izjave anketirancev, ki so po mojem mnenju začutili državotvornost ali željo za skupno dobro, tisti pa, ki so imeli slabe operativne izkušnje (neopravljeno delo, veliko poškodovanih), pa iz preproste nuje, ker vedo, da vsega dela ne morejo strokovno in kakovostno opraviti. Dobro opravljeno delo pa je izraženo v zaupanju prebivalcev v institucijo. Najboljši primer oblikovanja zaupanja prebivalcev Slovenije je nenaden zdrs zaupanja v Slovensko vojsko leta 2009, med afero Patria. Afera je imela precej negativen vpliv, vendar se je pozneje zaupanje popravilo in se celo izboljšalo. V primerjavi s primerjanimi državami imata obe organizaciji še veliko dela za doseganje ravni zaupanja najboljših.

Prebivalci Slovenije bi na podlagi bolj opravljenega dela prav gotovo bolj zaupali vojski in policiji. Operativno bi začutili dejavnost državnih organov in njihov napor, da se stvari uredijo ali opravijo bolje in se rešujejo učinkoviteje.

***

Za vse tri sklope vprašanj strnjeno navajam tri glavne dejavnike, ki dopolnjujejo odgovore na vprašanja o sodelovanju Slovenske vojske in Policije, kot so jih navedli anketiranci. Upoštevati je treba, da so pri kvalitativni analizi rezultati tudi posledica preiskovalčeve izkušnosti in osebne vpetosti ter osebne interpretacije.

Prvi dejavnik je sposobnost zaznavanja pravih stvari. Da bi operativni odločevalci lahko zaznali prava dela, morajo poznati organizacijo, s katero bi želeli sodelovati. Poznati morajo naloge in poslanstvo, v mojem primeru naloge in poslanstvo Slovenske vojske in Policije. Kar se na prvi pogled zdi mogoče preprosto, sem z intervjuji ugotovil, da ni tako. Vojaške in policijske osebe so razmeroma dobro poznale naloge in poslanstvo obeh organizacij. Presenetljivo pa je bilo, da civilne osebe, ki v nacionalnem varnostnem sistemu nastopajo kot nekakšen povezovalni člen, niso bile prepričane v nekatere naloge in poslanstva vojske in policije. V nacionalnem varnostnem sistemu tako nastane težava, saj tisti, ki bi moral povezovati in skrbeti, da v skrajnem primeru celoten obrambno-varnostni sistem Slovenije deluje brezhibno in učinkovito, zataji ali mogoče celo prenese svojo odgovornost na druge ter tako sistem oslabi, namesto da bi ga okrepil. Med vsemi intervjuvanci je bilo zaznati zavedanje, da smo Slovenci narod, ki si znamo priznati dobre in slabe lastnosti. Mogoče je bilo te lastnosti zaznati malo manj pri vojaških osebah, kar je tudi razumljivo, saj je način dela in odločanja popolnoma drugačen, kot na primer pri policijskih in civilnih osebah. Pri vojaških osebah je osredotočenost na delo ali nalogo večja, kot na primer pri policijskih in civilnih osebah, kjer je osredotočenost vmes, med delom in ljudmi. Za sklep prvega dejavnika lahko napišem, da so bili čisto vsi intervjuvanci zavzeti za sinergijo med vojsko in policijo ter so se zavedali, da so sinergijski učinki popolnoma mogoči.

Drugi dejavnik je načrtovanje pričakovanih dogodkov in skupnih delovanj oziroma kakšni naj bi bili pričakovani učinki sodelovanja vojske in policije. Vsi intervjuvanci se strinjajo, da je za opravljanje stvarnega dela treba sestaviti resnični načrt sodelovanja. Načrt sodelovanja med slovenskima vojsko in policijo je narejen, in sicer gre za dogovor med Generalštabom Slovenske vojske in Generalno policijsko upravo. Podpisala sta ga oba predstojnika, torej načelnik Generalštaba in generalni direktor Policije. Vendar so v tem načrtu navedena opravila, ki se nanašajo predvsem na različna usposabljanja in izobraževanja. Vojaške in policijske osebe so v intervjujih potrdile, da sta usposabljanje in izobraževanje pomemben vidik sodelovanja med vojsko in policijo, a da bi zaradi tega načrta med seboj operativno sodelovali, pa »ni govora«, kot je omenil eden izmed intervjuvanih, saj je to sodelovanje mnogo preskromno že samo s taktično-operativnega vidika. Tako je na primer s postopki vojske za vzpostavljanje javnega reda. Slovenska vojska se pri pripravah na mednarodno misijo na Kosovu usposablja za postopke vzpostavljanja javnega reda in miru ali za nadzor množic v nemirih, ki se močno razlikujejo od postopkov posebnih enot Policije, ki ob nasilnih demonstracijah ukrepa proti nasilnim demonstrantom ali kršiteljem na množičnih javnih

prireditvah. Takšni enoti, ki sta zelo dobro izurjeni in usposobljeni, ne bi mogli delovati v nasilnem dogodku, če ne bi prej uskladili postopkov in načinov ter situacij, v katerih bi delovali. Samo izmenjava izkušenj ali predavanja so mnogo premalo za resnično učinkovito in pravilno, poudarjam pravilno, izvedbo naloge. Prav zaradi navedenega bi bilo treba pripraviti načrt, ki bi vseboval posebnosti obeh organizacij, ker so razlike, še posebno zaradi zgodovinskih dogodkov, zelo velike, vendar nikakor ne nepremagljive. Da so posebnosti oziroma razlike, ki v mojem primeru pomenijo težave, premagljive, trdim na podlagi tega, da so vse vojaške in policijske osebe izrazile veliko pripravljenost za sodelovanje. Pripravljenost za sodelovanje je presenetljiva, še posebno, ker v preteklosti ni bilo veliko operativnega sodelovanja in je zato tudi malo »pravih« izkušenj. Resnično operativno sodelovanje je povezano z zakonodajo, ki je, kot sem dokazal, popolnoma ustrezna za nekatere oblike dela. Mogoče res »potrebujemo le prave ljudi na pravih mestih«, kot se je izrazil eden izmed intervjuvancev, in začnemo delati.

Tretji dejavnik je sodelovanje. Z njim sem se osredotočil na prihodnost. Tradicionalno gledano sta vojska in policija organizaciji, ki zelo slabo prenašata hitre spremembe. Vnašanje hitrih sprememb ni želja vojske in prav tako ne policije, saj obe delujeta po načelu usposobljenosti. Ko govorim o usposobljenosti, imam v mislih strokovno opravljanje dela. Trdim, da strokovnosti ni mogoče pridobiti prek noči, temveč je za nekatera opravila nujen čas, ki pa ga v sodobnosti ni ravno na pretek. Slovenska vojska je tu v prednosti pred Policijo, predvsem zaradi veliko večje vključenosti v mednarodne organizacije (Nato) in zaradi svoje posebne zgodovine, saj je v razmeroma kratkem času doživela že veliko sprememb, Policija pa velikih organizacijskih sprememb ni uvajala. Gospodarske razmere so potisnile obe organizaciji v nezavidljiv položaj. Denarja je manj, obe pa morata opravljati nekatere naloge, ki niso določene samo zakonsko, temveč celo z ustavo. Ker je treba vzdrževati nacionalnovarnostni sistem na ustrezni ravni, bo treba nekaj storiti. Tega, kaj natančno bi to bilo, sem se v disertaciji le dotaknil, saj to ni bil njen glavni namen. Nekatera področja so zelo opazna in rešitev bi lahko bila zelo hitra, koristila pa ne bi le obema organizacijama, temveč vsem prebivalcem Republike Slovenije. Sodelovanje in povezovanje sta se pred kratkim tudi močnejše začeli, po intervjujih sodeč zaradi boljšega medsebojnega poznavanja in izboljšanja ravni strokovnosti. Poudarjam strokovnosti, ker sem le v enem intervjuju zaznal zametke boja za prestiž ali celo zadeve, povezane z osebnim egom. Vsi preostali intervjuvanci so neposredno ali med vrsticami izražali skrb za javno dobro, kar me je kot državljana zelo veselilo. Na podlagi strokovnosti in medsebojnega zaupanja se bo izmenjava izkušenj

nadaljevala in kakovost informacij, kar je zelo pomembno za operativno delo, bo visoka. Ker sem delal v Policiji in še delam v Slovenski vojski, vem, da je koncentracija znanja v obeh organizacijah zelo velika. To znanje in izkušnje se bodo v prihodnosti začeli izmenjevati in širiti, posledica bo močan nacionalnovarnostni sistem, ki bo temeljil na posebnih izkušnjah, značilnih za slovenski prostor, na izvedbeni ravni pa bo strokovno ravnanje Slovenske vojske in Policije prilagojeno prebivalcem v Republiki Sloveniji. Intervjuvane vojaške in policijske osebe se prav vse zavedajo, da se politika ne bi smela vmešavati v stroko. Nekaj dvoma v to trditev sem zaznal pri civilnih osebah. Obe organizaciji sta pri tem omejeni, predstojnike organov, ki so bili intervjuvani, imenuje minister, ki je politična oseba. Organizacija ima lahko srečo, če je njen minister strokovnjak na področju, ki ga ministrstvo pokriva. Vse intervjuvane osebe se zavedajo, da je popolna izključitev politike (vsaj v slovenskih razmerah) iz vodenja organizacij nemogoča. Preprosto je državljanov Slovenije premalo, da bi lahko prekinili vsa mreženja, zveze ali poznanstva. Zato sta se obe organizaciji oziroma njuni vodje prilagodili, za intervjuvance pa so nekatera imenovanja samoumevna, kar je z vidika stroke vprašljivo.

6.3 Spoznanja, temelječa na teorijah

Z vidika *sistemske teorije* je sodelovanje vojske in policije pojasnjeno kot *proces oblikovanja odločitev in odločanja v okviru obrambne politike države, ki poteka dejansko v matrici notranjih in zunanjih sil, ki delujejo na ravnanje subjektov v političnem procesu* (Grizold 1999, 39). Sistemska teorija nam omogoča razumeti delovanje nacionalnovarnostnega sistema ter vlogo vojske in policije kot podsistemov nacionalnovarnostnega sistema. Oba podsistema sta medsebojno odvisna in se stikata v nacionalnovarnostnem sistemu, naloga prvega je obramba in drugega notranja varnost. Nacionalnovarnostni sistem mora upoštevati, da je sistem skupek načel, na podlagi katerih poteka zagotavljanje varnosti in obrambe. Je kot mehanizem sistema, instrumenta pa sta vojska in policija, ki morata delovati usklajeno, kljub velikim razlikam. Sistemska teorija nam omogoča pojasniti procese oblikovanja politik z elementi, kot so:

- *dejavniki, ki vplivajo na vsebino in način sprejemanja državnih politik iz notranjega in mednarodnega okolja;*
- *državne (predsednik države, vlada, parlament, tožilstva in sodišča idr.) in nedržavne (javno mnenje, posamezniki, interesne skupine, občila oziroma civilna družba v celoti) institucije;*

– *subjekti (politiki, državni uradniki)* (Grizold 1999, 40).

Vse naštetu mora upoštevati predvsem aktualna oblast, ki je v državi, in prenesti dejavnike oziroma vire ogrožanja nacionalne varnosti na normativno raven. Ob tem pa mora biti dovolj strokovna, lahko tudi ob pomoči drugih, da prepozna resnične vire ogrožanja nacionalne varnosti. Državnemu zboru oziroma parlamentu ali vladi se ne sme zgoditi, da ne prepozna vira ogrožanja, medtem ko so jih že prepoznali državljani ali prebivalci države. Države ne bi smela presenetiti nobena situacija. V takšnem primeru nam sistemska teorija omogoča predvideti posledice odločitev državnega vodstva in morebitne odzive podsistema vojske ali policije, saj so medsebojno popolnoma odvisni, kljub svoji razsrediščenosti imajo skupno točko v posledicah in vsi so odgovorni za posledice, kljub jasno določeni hierarhiji nacionalnovarnostnega sistema.

Z vidika oblikovanja nacionalne varnosti – nacionalnovarnostnega sistema je sodelovanje vojske in policije ključno za njegovo oblikovanje. Vojska in policija sta dva največja in najmočnejša državna organa, tako po številu ljudi kot po opremi. V Sloveniji je nacionalna varnost določena kot:

»/.../ nacionalni interesi in nacionalnovarnostni cilji Republike Slovenije, analiza varnostnega okolja, viri ogrožanja varnosti in varnostna tveganja države, določa izhodišča politike odzivanja Republike Slovenije na posamezne varnostne grožnje in tveganja ter določa najširše sistemsko-organizacijske rešitve celovitega delovanja države pri zagotavljanju nacionalne varnosti« (ReSNV-1, 1. člen).

V primerjanih državah ima nacionalna varnost širši pomen in zavzema dogajanja po vsem svetu. Vendar še zmerom drži, da »kljub globalnim razsežnostim sodobne varnosti ostaja njena nacionalna (državna) razsežnost še naprej ključna stalnica« (Grizold 1999, 35).

V nacionalni varnosti so zajeti vsi viri in vse možnosti ogrožanja nacionalne varnosti. Na njihovi podlagi se oblikuje nacionalnovarnostni sistem, ki se mora biti sposoben odzvati ali se spoprijeti z vsemi viri ogrožanja nacionalne varnosti ali odgovoriti nanje. V ta namen ima država pripravljenih več različnih politik, ki odločajo o ravni učinkovitosti in uspešnosti odziva nacionalnovarnostnega sistema. Varnostne politike določijo sodelovanje med podsistemi, v našem primeru vojske in policije, in kar je predvsem bistveno v notranji varnosti, katera dela bo opravljala vojska v sodelovanju s policijo in kako. Vojska in policija sta podsistema, ki sta del varnostne strukture. Varnostna struktura mora omogočiti

sodelovanje svojih podsistemov, od strateške, prek operativne do taktične ravni. Dobro oblikovana varnostna struktura omogoča učinkovito in uspešno sodelovanje vojske in policije. Primeri držav prikazujejo, da je vsaka država sodelovanje med vojsko in policijo uredila na svoj način, da se med seboj zelo razlikujejo, popolnoma pa so enake v želji po sodelovanju med njima, kar pomeni boljšo notranjo varnost.

Države *civilno-vojaško razmerje* razvijajo v smeri, da:

- *pri razdelitvi med civilno in vojaško močjo prva prevlada nad drugo,*
- *vojaško vodstvo je v rokah najvišje predstavniške oblasti,*
- *vse odločitve o nacionalni varnosti sprejema parlament,*
- *vojska je omejena na povsem izvršilno vlogo,*
- *vojska je depolitizirana* (Grizold 1999, 102).

Vojaško delovanje nadzirajo civilne institucije. Vsaka država ima določene pogoje, kdaj in predvsem kako lahko vojska sodeluje s policijo pri zagotavljanju notranje varnosti. Pri vseh primerjanih državah je glavni aktivator vojske nosilec politične funkcije. V nobeni primerjani državi se vojska ne more sama odločiti, kdaj se bo aktivirala in začela z delovati. V večini primerjanih držav je vojska pri sodelovanju s policijo vodstveno podrejena policiji, in sicer tako, da vodstvo policije, ki vodi operacijo, določi cilj, ki naj bi ga dosegla vojska. Po določitvi cilja pa sta dolžnost in odgovornost vojaških poveljnikov, kako bodo cilj dosegli. V izvedbo vojaškega dela se policijski vodje ne vmešavajo. Vse ključne odločitve, kdaj, kako in do kdaj bo vojska sodelovala s policijo, so v rokah civilnih nosilcev oblasti.

Vpliv civilnih nosilcev politične oblasti se odraža v funkcionalnem in socialnem imperativu vojske in policije. Obema organizacijama so temelj delovanja ustava in zakoni, med primerjanimi državami ni velikih razlik, pri socialnem imperativu pa se pojavljajo velike razlike med primerjanimi državami. Največje razlike so prikazane s preglednicami javnega zaupanja ali nezaupanja v vojsko ali policijo.

Z analizo intervjujev se je potrdilo, da civilna moč prevlada nad vojaško ali policijsko. Vojaške in policijske osebe so izjavile, da je za večje sodelovanje nujna politična odločitev, kar pomeni popolno razumevanje civilno-vojaškega oziroma civilnega razmerja v odnosu do Slovenske vojske in Policije. Z analizo ugotovljena visoko stopnja razumevanja civilno-vojaških ali policijskih razmerjih, pa tega ni zaslediti v stopnji zaupanja prebivalcev Slovenije v Slovensko vojsko in Policijo. Zaupanje prebivalcev Slovenije v njuno vojsko ali policijo je

najnižje med primerjanimi državami, na področju nezaupanja pa je stanje še bolj negativno izstopajoče.

Z vidika *teorije omejene racionalnosti* je sodelovanje vojske in policije povezano z nalogami, ki jih morata oba organa opraviti, stroški opravljenih del in usmerjenostjo k cilju. Naloge vojske in policije so določene v njunih normativnih aktih. Prav tako imata določeno, da lahko pod posebnimi pogoji druga drugi dajeta podporo. Pojavi se vprašanje, kdaj nastopi stanje, ki bi ustrezalo obema organoma, da bi sodelovala pri operativnem delu. Zaznavanje takšnega stanja je povezano z izkušnjami. Tisti intervjuvanci, ki so imeli pozitivne izkušnje, so zelo širili krog nalog, ki bi jih lahko opravljali skupaj, tisti, ki niso imeli veliko izkušenj, so se omejevali predvsem na temeljne naloge in izvedbo različnih usposabljanj. Medsebojno sodelovanje bi pomenilo manjše stroške za državo, še posebno pri nabavi materialnih sredstev in njihovem vzdrževanju. Pri sprejemanju odločitev za sodelovanje vojske in policije je treba natančno določiti, kaj želimo doseči. To je pri tako različnih organih zelo pomembno in ključno. Še posebno za vojsko, saj v večini primerov njena primarna naloga ni delovanje znotraj države. V Sloveniji na področju sodelovanja ne pričakujemo težav, saj vojska že zdaj v sistemu zaščite in reševanja daje podporo pri različnih opravilih in bi v primeru sodelovanja s policijo gotovo ravnala enako. Teorija omejene racionalnosti nam omogoča tudi zaznavati širino sprejetih odločitev. Operativno delo je še vedno odvisno predvsem od ljudi, ustvariti dobro operativno enoto je dolgotrajen proces, pridobiti strokovnjake na konkretnem operativnem področju pa proces, ki traja približno deset let. Slovenija je omejena s številom prebivalstva in zato z ustreznim številom strokovnjakov, torej je pomemben prav vsak, ki lahko prispeva k nacionalni obrambi in varnosti. Na tem področju je predvsem na strani političnih odločevalcev težiščna naloga, kdo bo imenovan na neko delovno mesto in ali je dovolj kompetenten za opravljanje tega dela. Med intervjuvanci so bili tudi takšni, ki sploh niso poznali svojih področnih predpisov, kar je z vidika strokovnosti nedopustno, saj je nemogoče od takšnega vodje pričakovati strokovno ravnanje. Kakovost, učinkovitost in uspešnost zastavljene naloge se izražajo tudi v stopnji zaupanja prebivalcev vojski ali policiji posamezne države.

6.4 Spoznanja in predlogi ureditve sodelovanja med Slovensko vojsko in Policijo

Večje in boljše sodelovanje Slovenske vojske in Policije bi bilo dobro za nacionalnovarnostni sistem Slovenije. Dobro predvsem z vidika strokovnosti, učinkovitosti, uspešnosti in racionalnosti dveh največjih državnih organov, z največ ljudmi in materialno-tehničnimi sredstvi. Tako bi se okrepil nacionalnovarnostni sistem in država bi postala močnejša in učinkovitejša ter uspešnejša.

Slovenija je že v preteklosti²⁶⁰ imela priložnost urediti in vzpostaviti močnejši, učinkovitejši, uspešnejši in racionalnejši nacionalnovarnostni sistem. Politične odločitve, ki neposredno vplivajo na nacionalnovarnostni sistem imajo dolgoletne posledice in je nemogoče pričakovati, da se bo nacionalnovarnostni sistem vzpostavil čez noč in začel delovati. Politična odločitev, ali naj bo vojska bolj ali manj uporabna v notranji varnosti držav, je zaradi popolnoma različnih pristopov (strateških, operativnih in taktičnih) vojske in policije, izjemno zapleten nacionalnovarnostni sistemski in podsistemski izziv, njegova učinkovita in uspešna rešitev pa zahteva visoko stopnjo državotvornosti²⁶¹.

Na podlagi navedenega predlagamo model sodelovanja med slovenskima vojsko in policijo. Vlada republike Slovenije naj sprejme uredbo, s katero bo normativno uredila sodelovanje vojske in policije²⁶². To področje je treba urediti na vladni ravni, in sicer zaradi dveh resornih ministrstev.

Glavni namen uredbe bi bilo usklajeno, usmerjeno, predvsem pa učinkovito in uspešno sodelovanje vojske in policije. Težišče vključevanja vojske v delo policije bi bilo na strani Policije in ministra za notranje zadeve. Minister za notranje zadeve bi podal predlog za

---

²⁶⁰ Dr. Andrej Anžič je v intervjuju, ki sem ga opravil z njim, to jasno navedel in povedano podkrepil s predstavitev na Dnevih varstvoslovja na Bledu leta 2005.

²⁶¹ »Državotvornost – sposobnost za tvorjenje, stvaritev države« Slovar slovenskega knjižnega jezika I, stran 521.

²⁶² Primer iz moje prakse in se navezuje na podvodni sonar, ki ga uporablja mornariški del Slovenske vojske. Zgodila se je prometna nesreča, v kateri je vozilo z voznico zapeljalo s ceste v večjo reko, ki je imela zelo močan tok. Policija kljub hitremu odzivu vozila in voznice ni uspela najti. Naslednji dan so reševanje in iskanje nadaljevali policijski potapljači, vendar tudi oni niso uspeli najti vozila. Na srečo se je eden izmed lokalnih policistov spomnil, da je bral članek, v katerem je Slovenska vojska predstavljala novo tehnično pridobitev, in sicer podvodni sonar. Vzpostavili so se stiki med Slovensko vojsko in Policijo in sodelovanje je steklo. Prišli so mornariški potapljači, preiskali reko s sonarjem in uspešno našli vozilo, ki je bilo od kraja padca v reko oddaljeno več kot štiristo metrov in pod vodo zagazeno v mulj in vejevje. Policisti so bili vojakom zelo hvaležni. Takoj se postavi vprašanje na policijski strani, kaj če policist, ki je vedel za sonar, ne bi nekaj dni prej prebral članka o tem ali če ga sploh ne bi bilo na kraju nesreče oziroma ne bi vedel zanje. Na vojaški strani bi lahko poveljnik, ki je bil odgovoren in pooblaščen za takšne primere delovanja vojske, zavrnil zahtevek policije, ker bi menil, da bodo policijski potapljači že našli pogrešano vozilo.

Ugodna rešitev težave je bila zgolj posledica individualnih lastnosti vpletenih vojaških in policijskih oseb in nikakor ne posledica sistemskega ravnanja nacionalnovarnostnega sistema.

sodelovanje ministru za obrambo, ta bi prenesel svojo odločitev načelniku Generalštaba Slovenske vojske, ki bi skladno z linijo poveljevanja in kontrole vojaški enoti ukazal operativno delovanje.

Uredba bi opredeljevala najmanj te naloge Slovenske vojske, ki bi podpirale Policijo:

- varovanje kritične infrastrukture (kaj je kritična infrastruktura se presoja, če pride do uničenja, na podlagi števila mrtvih, gospodarskih posledic in javnega vpliva),
- varovanje diplomatsko-konzularnih predstavništev,
- varovanje državne meje,
- zagotavljanje podpore pri večjih kršitvah javnega reda,
- zagotavljanje podpore pri spremstvih različnih prevozov oseb ali predmetov.

Za vsako posamezno nalogo bi morali Slovenska vojska in Policija uskladiti operativni načrt sodelovanja. V načrtu bi morala oba organa jasno in nedvoumno opredeliti področja odgovornosti in bistveno razmejiti vodenje in poveljevanje. Po mojih izkušnjah se ravno na tem področju stvari nekako zalomijo. Na to področje je opozoril tudi dr. Anžič v intervjuju²⁶³. Materialna in kadrovska zagotovitev sta še ustrezno izvedeni, ko pa je treba stvari uresničiti v praksi, pa nastane težava ravno zaradi neustreznega vodenja operacije.

Enoto Slovenske vojske bi vodil vojaški poveljnik, usmerjala pa bi jo Policija, direktor policijske uprave oziroma njegov operativni štab. Slovenska vojska bi ohranila strokovno usmerjanje dela vojakov, medtem ko bi operativno delo vodila Policija. Policija bi morala voditi operacijo s poslanstvom, kar pomeni, da ne bi bilo značilnega delegiranja dela do vsake podrobnosti, temveč bi določila cilj oziroma namero, nato pa bi vojaški poveljnik svojim podrejenim moral sam določiti ukrepe in naloge za doseg cilja oziroma namere. Po mojem prepričanju bi samo s takšnim vodenjem obe organizaciji ohranili suverenost na svojih strokovnih področjih. Ohranjanje »suverenosti« vojske ali policije bi bilo treba v začetni fazi zelo poudarjati, da se vzpostavi zaupanje med vodstvenimi ljudmi obeh organov. V ta namen bi bilo treba opraviti intenzivna usposabljanja vodstvenih ljudi vojske in policije, predvsem zaradi določanja pooblastil delovanja in nedvoumnih razmejitev pristojnosti.

---

²⁶³ Dr. Andrej Anžič je v svojem intervjuju, ki ga je opravil z avtorjem te disertacije, opozoril na pomanjkljivo strokovno znanje odločevalcev, ki ima posledice v izvajanju državnih aktivnosti, ki so bile že pred leti rešene in pojasnjene, zdaj pa se na novo odpirajo, brez dodane vrednosti. Prav tako je opozoril na preveliko moč nižjih državnih uradnikov, ki jo izvajajo prek svojih nadrejenih. Prevelika moč nižjih državnih uradnikov izvira tudi iz pomanjkljive strokovnosti visokih državnih uradnikov. Visoki državni uradniki so nekako prevarani pri svojem delu.

Poveljevanje in kontrola bi potekala tako, da bi vojaški poveljniki poročali policijskemu vodji operacije, ki bi nato sprejemal nadaljnje usmeritve.

Uredba bi morala tudi jasno in nedvoumno operacionalizirati pooblastila vojske in policije, za vojsko predvsem pristojnosti, kdaj lahko vojska sama kaj ukrene, za policijo pa, kakšno delo lahko naloži vojski ali ga od nje zahteva.

Uredba bi določala obdobjne skupne vaje in usposabljanja obeh organov, predvsem pa njunega vodstvenega kadra, za skupno delovanje. Vaje so pomembne zaradi prenosa in izmenjav izkušenj ter odprave nejasnosti, ki bi se pojavile pri vodenju operacije. Prenos in izmenjava izkušenj morata potekati organizirano, kajti vse izkušnje niti niso primerne za oba državna organa in jih je treba prilagoditi za uporabo v drugi organizaciji. Nujna sta visoka profesionalnost in nadzor v delovanju, saj se pri operativnem delu lahko hitro zgodi zloraba nekaterih pooblastil.

Mogoče je ravnati tudi drugače. Minister za obrambo naj od načelnika Generalštaba Slovenske vojske in minister za notranje zadeve od generalnega direktorja Policije zahtevata, skladno s svojimi pooblastili²⁶⁴, nekatera ravnanja, ki bodo omogočila učinkovitejše sodelovanje v obrambno-varnostnem sistemu. To bi bilo mogoče ob veliki stopnji državotvornosti Vlade in Državnega zbora Republike Slovenije.

*****

Predstavil in analiziral sem različne koncepte sodelovanja vojske in policije. Na podlagi analiz in primerjalnega pristopa sem prišel do predloga sodelovanja med Slovensko vojsko in Policijo. Pri pisanju so se pojavljali trije vidiki vprašanj, povezani s sodelovanjem vojske in policije.

Prvo vprašanje

Ali je normativno-pravni okvir nalog in poslanstev vojske in policije ustrezen? Ugotovili smo, da sedanja zakonodaja že podpira sodelovanje vojske in policije v Sloveniji, prav tako smo ugotovili z analizo drugih držav, da imajo tudi primerjane države zelo podobno pravno ureditev na zakonski ravni, vendar imajo po drugi strani več podzakonskih aktov, ki natančneje urejajo ravni in uresničevanje sodelovanja med vojsko in policijo. Sprejem uredbe v Sloveniji bi to področje podrobneje uredil in uskladi.

---

²⁶⁴ Minister za notranje zadeve lahko na podlagi 4. člena ZODPol (Uradni list RS, št. 15/13) izda pisne usmeritve in navodila za delo policije, minister za obrambo pa lahko na podlagi 42. člena ZObr (Uradni list RS, št. 103/2004) odreja »potrebne ukrepe in usmeritve, ki jih izvršujejo načelnik Generalštaba in podrejeni poveljniki.«

Drugo vprašanje

Ali sta Slovenska vojska in Policija funkcionalno usposobljeni in materialno-tehnično opremljeni za opravljanje netipičnih nalog? S primerjavo in analizo vojske in policije smo ugotovili, da sta materialno-tehnično ustrezno opremljeni in funkcionalno usposobljeni. Za Policijo je največja težava komunikacija, vendar je na izvedbeni ravni to mogoče hitro odpraviti, ne nazadnje oboji uporabljajo sistem Tetra. Vojska bi imela predvsem težave pri izvajanju nekaterih pooblastil nad civilnimi osebami in pri prenosu uradnih postopkov na policijo. To bi bilo nekaj novega, predvsem z vidika operativnosti poveljujočih v vojski. Nujen bi bil miselni preskok poveljujočih od delovanja v mednarodnih operacijah in na misijah na delovanje znotraj Slovenije. Ta izziv bi rešili s predlagano uredbo o sodelovanju med vojsko in policijo. Uredba bi določala skupna usposabljanja na različnih ravneh, od vojakov in policistov do vodstvenih struktur obeh organizacij. Namen usposabljanja bi bil uskladiti ukrepe in poenotiti vodenje. Na podlagi svojih izkušenj trdim, da izvedba ne pomeni glavne težave, temveč sta to vodenje in usklajevanje.

Tretje vprašanje

Kakšna je sprejemljivost in kakšna so pričakovanja o morebitnih spremenjenih vlogah in nalogah vojske ter policije pri prebivalcih Slovenije? Na podlagi analiziranih javnih mnenj trdim, da bi prebivalci Slovenije brez težav sprejeli večje delovanje vojske znotraj države. Po analizi in primerjavi zaupanja v vojsko in policijo med primerjanimi državami sta slovenski vojska in policija najslabši, vendar na podlagi sheme 4. 1 lahko trdimo, da bi prebivalci Slovenije dobro sprejeli večje delovanje vojske v notranjosti Slovenije, ključno pri tem sodelovanju je zaupanje v vojsko. Policija pa bi tako z notranjo reorganizacijo pridobila nove kadre za delovanje na področjih, na katerih prebivalci Slovenije pričakujejo večje delovanje, prisotnost in zavzetost.

Državni organi so po večini togi in zelo odporni na spremembe. To ugotovitev lahko podprem z verjetno najbolj znano javno izjavo, da so dogodki presenetili državne organe. Državni organi navadno uvajajo spremembe, ko se nekaj že zgodi²⁶⁵. Vendar so za vsemi državnimi organi ljudje, ki sprejemajo odločitve. Za delovanje državnih organov je najprej treba doseči politično odločitev. Doseganje političnih odločitev, še posebno tistih, ki so v interesu nacionalnovarnostnega sistema, naj ne bi bilo težko, saj je varno življenjsko okolje eden

---

²⁶⁵ Slovenska vojska je februarja 2015 predstavila novo modularno zmogljivost, 740 vojakov, ki so namenjeni zaščiti in reševanju. Prej takšne zmogljivosti ni bilo kljub več javnim pozivom, da sistem zaščite in reševanja ne deluje in da se Slovenska vojska mnogo prepozno vključuje v reševanje. Na podlagi večkratnih poplav in žleda leta 2014 je bila pod pritiski javnosti, ki je bila glavni pobudnik, ustanovljena omenjena enota.

izmed temeljnih pogojev bivanja, vendar nam izkušnje kažejo, da to še zdaleč ne drži. Temeljni zakon, ki ureja obrambno področje, je bil nazadnje spremenjen leta 2004. Kljub večkratnim opozorilom iz akademskih krogov in Ministrstva za obrambo se v času, ko pišem to disertacijo, zakon še ni noveliral. Vendar se je treba zavedati, da le sprememba zakona še ne bo prinesla dolgoročnih sprememb. Zanje je treba najprej narediti analizo, ki bo pokazala, kakšne so grožnje Sloveniji. Nekako velja splošno mnenje, da Sloveniji ne grozi vojna, da je stopnja terorističnih groženj majhna. Na podlagi dogodkov, kot so množične migracije beguncev iz severne Afrike, konflikti v Libiji, Siriji, Afganistanu, Iraku, na Kosovu, v Bosni in Hercegovini ter Makedoniji, bo treba preveriti, ali to drži. Brez dolgoročne analize bo sprememba zakona prinesla le kratkotrajne rešitve. Pri tem nam lahko pridejo prav izkušnje sodelovanja med vojsko in policijo iz tujine, ki sem jih opisal in analiziral. Kljub temu naj omenim še izkušnje iz vojne za Slovenijo, v kateri sta oba državna organa odlično sodelovala. Te izkušnje je treba samo obuditi, nadgraditi in uporabiti.

Prav tako se v slovenski politiki kljub poročilu Mednarodnega inštituta za ekonomijo in mir, ki v svojem poročilu za leto 2015 uvršča Slovenijo na sredo lestvice ogroženosti držav²⁶⁶, zelo veliko govori, da je Slovenija varna država. Da bo slovensko politiko lahko prepričati, da bi spodbudila večje sodelovanje vojske in policije, je težko pričakovati. Težko delo utemeljujem tudi s podatki javnega mnenja (Evropska komisija 2010), saj je izmed držav, primerjanih v disertaciji, izraženo najmanjše zaupanje in največje nezaupanje prebivalcev v vlado in državni zbor ter politične stranke. Kar pomeni s strokovnega vidika težavo, saj vojaška in policijska stroka preprosto nimata dovolj dobrega sogovornika na politični strani oziroma imata sogovornika, ki mu prebivalci ne zaupajo. Treba bi bilo spodbuditi večje zavedanje vlade in državnega zbora, da je nujno iskanje dolgoročnejših rešitev. Zdaj spodbude prihajajo predvsem ob izrednih dogodkih. V takšnih trenutkih se sprejme politična odločitev, ki pa ji nihče ne sledi oziroma hitro zbledi in izgine.

Prepričati slovensko javnost, da bi bilo nujno večje sodelovanje vojske in policije, ne pomeni večje težave, saj že v analizah dokazujem, da slovenska javnost podpira delovanje vojske v notranjdržavnem dogajanju. Treba bi bilo samo prebivalce prej seznaniti²⁶⁷, da bodo na

---

²⁶⁶ Institut for economics and peace, Global peace index report 2015, stran 114.

²⁶⁷ V mislih imam običajno seznanjanje prebivalstva in ne skladno z Natovo doktrino psiholoških delovanj AJP 3.10.1 (v Slovenski vojski sprejet leta 2008 kot STANAG 2508).

ulicah videli več vojakov kot običajno²⁶⁸. Če bodo vojaki opravljali neposredno podporno nalogo in pomagali policiji, pa bi bilo treba povedati prebivalcem, kakšna pooblastila imajo.

Pri povezovanju politike in lokalnih skupnosti oziroma prebivalcev se mora vključiti strokovna javnost. Čeprav veliko politikov in prebivalcev nima dovolj znanja o vzrokih za konkretno delovanje vojske ali policije, odločanje kljub temu poteka »demokratsko«. To je sicer všečno, ker imamo občutek, da smo sodelovali pri neki odločitvi, vendar se postavi neizogibno vprašanje, ali je odločitev pravilna. Ali je dovolj strokovno podprta? Takšne odločitve so pogosto zelo kratkoročne.

Ne nazadnje je tu še strokovna javnost, v mislih imam predvsem nosilce pooblastil odločanja v vojski in policiji. Z analizo sem ugotovil, da bi vojaški poveljniki in policijski vodje bili pripravljeni na sodelovanje, vendar je pravilno njihovo razmišljanje, da mora biti odločitev sprejeta najprej na politični ravni, z izvedba nato ne bo težav.

Navsezadnje pa gre za vprašanje, kakšno državo želimo imeti.

---

²⁶⁸ Leta 2012 je Slovenska vojska razvažala volilne skrinjice (brez glasovnic) za predsedniške volitve v Sloveniji in ni bilo nobenih težav.

7 LITERATURA

- Adam, Frane. 1996. H. Willke: Kontekstualno usmerjanje; Priložnost za nov razmislek o (Luhmannovi) sistemski teoriji. *Teorija in praksa* 33 (2): 232–247.
- Aden, Hartmut. 2001. Convergence of Policing Policies and Transnational Policing in Europe. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice* 9 (2): 99–112.
- Allied Joint Doctrine AJP-01(D). 2010. Organizacija severnoatlantske pogodbe. Dostopno prek: <http://www.mod.uk/NR/rdonlyres/C45D7AE8-ED47-40D3-8018-767DA039C26A/0/AJP01D.pdf> (15. marec 2012).
- Allen, David in Smith, Michael. 2000. External Policy Developments. *Journal of Common Market Studies* 38 (1): 101 – 120.
- Alvaro, Sam. 2005. Policing New Wars. *Conference Papers – American Society of Criminology 2005 Annual Meeting*. Toronto.
- Ambtsinstructie voor de politie, de koninklijke Marechaussee en andere opsporingsambtenaren, Staatcourant 174, 2007.
- Andrade, John. 1985. *World Police & Paramilitary Forces*. New York: Stockton Press.
- Anžič, Andrej. 1997. *Varnostni sistem Republike Slovenije*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- 2016. Intervju z avtorjem. Grosuplje, 27. januar.
- Anžič, Andrej, Čaleta, Denis. 2005. Vključevanje Slovenske vojske pri varovanju schengenske meje. *Dnevi varstvoslovja*. Bled. 2.- 4. junij 2005.
- Arkin, William. 2007. Special Operations Prepared for Domestic Missions. *The Washington post* (22. junij 2007).
- Armed forces. 2014. Dostopno prek: <http://www.armedforces.co.uk/Europeandefence/edcountries/countrynetherlands.htm#DutchArmy> (25. julij 2014).
- Armed Forces Act. Uradni list Velike Britanije, leto 2006, poglavje 52.
- Banovac, Steven. 2007. *Anatomy of a Terrorist Attack: Terror at Beslan: A Chronicle of Ongoing Tragedy and a Government's Failed Response*. Pittsburgh: University of Pittsburgh.
- Barle, Andreja. 2010. Značilnosti sodobne družbe. V: *Model učinkovitega managementa visokošolskega zavoda*, ur. Trunk Širca Nada. Koper: Fakulteta za management.
- Bayley, David in Shearing, Clifford. 1996. The future of policing. *Law & Society review* 30: 585–606.
- Bebler, Anton. 2005. *Sodobno vojaštvo in družba*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Bigo, Didier. 2000. When Two Become One. V *International Relation Theory and the politics of European Integration, Power, Security and Community*, ur. Kelstrup Morten in Willimas Michael C., 171–205. London: Routledge.
- Bislev, Sven. 2004. Globalization, State Transformation, and Public Security. *International Political Science Review / Revue internationale de science politique* 25 (3): 281 – 296.
- Booth, Ken. 2007. *Theory of World Security*. Cambridge: University Press.
- Born, Hans. 2003. Parlamentarni nadzor nad varnostnim sektorjem: načela, mehanizmi in praksa. *Interparlamentarna unija*. Ženevski center za demokratični nadzor nad oboroženimi silami. Ljubljana: Državni zbor Republike Slovenije.
- British Army. 2012. Dostopno prek: <http://www.army.mod.uk> (6. maj 2012).
- Bruneau, Thomas. 2013. Efficiency in the use of resurces. V *The Routledge handbook of civil-military relations*, ur. Bruneau Thomas in Matei Florina Cristina, 39-48. London: Routledge.
- Bundesgesetz über die Armee und die Militärverwaltung*. AS 1995/4093, (švicarski zakon o obrambi, švicarski uradni list št. 4093, leto 1995).
- Bundesheer*. 2014. Dostopno prek: www.bundesheer.at (15. julij 2014).
- Bundesministerium für Landesverteidigung und Sport*. 2012. Dostopno prek: <http://www.bmlv.gv.at> (18. april 2012).
- Bundes-Verfassungsgesetz (B-VG)*. BGBl št. 1/1930, (Avstrijski zvezni zakon, avstrijski uradni list št 1, leto 1930 in naprej).
- Burk, James. 2005. Strategic Assumptions and Moral Implications of the Constabulary Force. *Journal of Military Ethics* 4 (3): 155–167.
- Buzan, Barry, Jones, Charles in Little, Richard. 1993. *The logic of anarchy (Neorealism to structural realism)*. New York: Columbia university press.
- Buzan, Barry, Waever, Ole in de Wilde, Jaap. 1998. *Security, a new framework for analysis*. London: Lynne Rienner.
- Carswell, Andrew. 2009. Classifying the conflict: a soldiers dilemma. *International review of the red cross* 91 (873): 143 – 161.
- Center za raziskovanje javnega mnenja, Polibarometer*. 1/2013. Dostopno prek: https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/razno/politbarometer_1-2013.pdf (10. avgust 2013).
- Civil Contingencies Act*. Uradni list Velike Britanije, leto 2004, poglavje 36.
- Cline, Lawrence. 2003. The New Constabularies: Planning US Military Stabilization Missions. *Small Wars and Insurgencies* 14 (3): 158–184.

Codice dell'ordinamento militare. (Vojaški kodeks – italijanski uradni list, št. 106, dne 8. maj 2010) *Gazzetta Ufficiale* n. 106 dell'8 maggio 2010.

Codice penale. (Kazenski zakonik – italijanski uradni list, št. 251, dne 26. 10. 1930) *Gazzetta Ufficiale* 26 ottobre 1930, n. 251).

Constituzioni federala. CULF 1999/2556 (Ustava, švicarski uradni list št. 2556, leto 1999).

Cottey, Andrew, Edmunds, Timothy in Forster, Anthony. 2002. The Second Generation Problematic: Rethinking Democracy and Civil-Military Relations. *Armed Forces & Society* 29 (1): 31–56.

Cottey, Andrew, Edmunds, Timothy in Forster, Anthony. 2002. Soldiers, Politics and Defence in Postcommunist Europe. V *Democratic Control of the Military in Postcommunist Europe*, ur. Cottey Andrew, Edmunds Timothy in Forster Anthony, 251–265. Basingstoke: Palgrave.

--- 2003. *Soldiers and Societies in Postcommunist Europe*. Basingstoke: Palgrave.

--- 2005. Civil-Military Relations in Postcommunist Europe: Assessing the Transition. *European Security* 14 (1): 1–16.

Criminal Act. Uradni list Velike Britanije, leto 1967, poglavje 58.

Daley, James. 2003. Military Social Work: A Multi-Country Comparison. *International Social Work* 46 (4): 437–448.

Davis, Paul. 2001. *Effects-Based Operations*. United States Dept. of defence: Rand.

Dienstreglement der Schweizerischen Armee. AS 1995/170 (predpisi o švicarski vojski, švicarski uradni list št. 170, leto 1995).

Deklaracija Sveta Evrope. št. 690 iz leta 1979.

Département fédéral de la défense, de la protection de la population et des sports. 2013.

Dostopno
http://www.vtg.admin.ch/internet/vtg/en/home/verbaende/fub/fubr41/einsaetze.html (5. maj 2013).

Dogan, Nejat. 2012. *Pragmatic liberal approach to world order*. Maryland: University press of America.

Doktrina psiholoških delovanj. AJP 3.10.1. Organizacija severnoatlantske pogodbe.

Državni arhiv Velike Britanije in Severne Irske. 2013. Dostopno prek:
http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/tna/+http://www.mod.uk/DefenceInternet/FactSheets/OperationBannerNotableDates.htm (3. februar 2013).

Ecoquest. 2014. Dostopno prek:
http://www.justiz.gv.at/web2013/file/2c94848a48abf7500149bd8925b035ef.de.0/2014_vertrauen%20in%20die%20%C3%B6sterr.%20justiz.pdf (8. februar 2014).

- Edmunds, Timothy. 2006. What are armed forces for? The changing nature of military roles in Europe. *International Affairs* 82: 1059–1075.
- Enciklopedija Slovenije* 1990. 4. Zvezek. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Esercito*. 2012. Dostopno prek: <http://www.esercito.difesa.it> (3. maj 2012).
- Evans, Ernest. 2004. Goodness armed with power: lessons from other democracies for the U.S. war on terrorism. *World Affairs* 166 (3): 127 – 131.
- Evan, Graham, in Newnham, Jeffrey. 1998. *The Penguin dictionary of international relations*. London: Penguin books.
- Evropska komisija*. 2010. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm. (28. december 2010).
- Evropska obrambna agencija*. 2012. Defence data 2012. Bruselj.
- Fairclough, Norman in Wodak, Ruth. 1997. Critical Discourse Analysis. V *Discourse as social interaction*, ur. Teun van Dijk, 258 – 284. London: Sage.
- Feaver, Peter in Kohn, Richard. 2000. The Gap: Soldiers, Civilians and their mutual Misunderstanding. *The National Interest* 61: 29 – 37.
- 2001. *Soldiers and civilians: The civil-military gap and American national security*. London: MIT Press.
- Furlan, Branimir, ur. 2006. *Vojaška doktrina*. Ljubljana: Defensor.
- Gargiolo, Martin, Ertug, Gokhan in Galunic, Charles. 2009. The Two Faces of Control: Network Closure and Individual Performance among Knowledge Workers. *Administrative Science Quarterly* 54(2): 299–333.
- Gat, Azar. 2006. *War in human civilization*. Oxford: Oxford University Press.
- Geschaeftsbericht 2010*. Letno poročilo policije kantona Zurich. Kanton Zurich 2010.
- Gibson, Christopher in Snider, Don. 1999. Civil-Military Relations and the Potential to Influence: A Look at the National Security Decision-Making Process. *Armed Forces & Society* 25 (2): 193–218.
- Global trends 2030*. 2012. Alternative worlds. Washington DC 2012.
- Gourlay, Catriona. 2004. European Union procedures and resources for crisis management. *International Peacekeeping* 11 (3): 404–421.
- Grafenauer, Bogo in Tancik, Ferdinand. 1973. *Kmečki punti na Slovenskem*. Ljubljana: Narodni muzej.
- Greater London Authority Act 1999*. Uradni list Velike Britanije, leto 1999, poglavje 29.
- Grizold, Anton. 1999. *Obrambni sistem Republike Slovenije*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.

- 2001. Varnostna paradigma v mednarodnih odnosih. V *Človek, država in vojna*, ur. Luard Evan, Iztok Simonitti in Anton Grizold, 83 - 161. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- 2005. *Slovenija v spremenjenem varnostnem okolju; k razvoju obrambno-zaščitnega sistema; izzivi in spodbude*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Grizold, Anton in Bojko, Bučar. 2011. Izzivi sodobne varnosti: od nacionalne in mednarodne do človekove varnosti, *Teorija in praksa* 48 (4): 827-851.
- Gronke, Paul in Feaver, Peter. 2000. *Uncertain confidence: civilian and military attitudes about civil-military relations*: Dostopno prek: <http://people.reed.edu/~gronkep/docs/uncertain.pdf> (23. julij 2008).
- Hafner-Fink, Mitja, Janez, Štebe, Brina, Malnar, Samo, Uhan in Slavko Kurdija. *Slovensko javno mnenje 2012/1: Raziskava o nacionalni in mednarodni varnosti*, Mednarodna raziskava o družini in spreminjanju spolnih vlog IV., Primerjalna raziskava volilnih sistemov CSES V. in Longitudinalni program SJM 2012. Slovenija, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 2012. Slovenija, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov, 2013. Dostopno prek: http://www.adp.fdv.uni-lj.si/podatki/sjm/sjm121_rm2_sl_v1_r2.pdf (1. avgust 2014).
- Haltiner, Karl W. (2000). Policemen or Soldiers? Organizational Dilemmas of Armed Forces in Peace Support Operations. V *The Challenging Continuity of Change and the Military: Female Soldiers – Conflict Resolution – South America. Proceedings of the Interim Conference 2000 of ISA RC 01*, ur. Gerhard Kümmel, 359–385. Strausberg: Sozialwissenschaftliches institut der bundeswehr.
- Harbour, Francis. 2006. *Changing the Boots on the Ground: Armed Institutions after Foreign Military Intervention*. Conference Papers – International Studies Association 2006 Annual Meeting.
- Harrison, Deborah in Laliberte, Lucie. 2008. The Competing Claims of Operational Effectiveness and Human Rights in the Canadian Context. *Armed Forces & Society* 34 (2): 208–229.
- Heer. 2012. Dostopno prek: <http://www.he.admin.ch> (6. maj 2012).
- Heginbotham, Eric. 2002. The Fall and Rise of Navies in East Asia: Military Organizations, Domestic Politics, and Grand Strategy. *International Security* 27 (2): 86–125.
- Hillen, John. 1999. Must US military culture reform? Parameters. *US Army War College* 99 (29): 9 - 15.
- Historisches Lexikon der Schweiz*. 2011. Dostopno prek: <http://www.hls-dhc.ch> (10. februar 2011).

Hunt, James in Ropo, Arja. 1995. Multi-level leadership: Grounded theory and mainstream theory applied to the case of General Motors. *The Leadership Quarterly* 6: 379–412.

Institut for economics and peace. *Global peace index report 2015*. Dostopno prek: http://static.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Peace%20Index%20Report%202015_0.pdf. (28. april 2015).

Huntington, Samuel. 1957. *The Soldier and the State: The Theory and Practice of Civil-military Relations*. Cambridge, MA: The Belknap Press of Harvard University.

Jelušič, Ljubica. 1997. *Legitimnost sodobnega vojaštva*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

--- 2003. Conversion of the military: resource-reuse perspective after the end of the cold war. V *Handbook of the Sociology of the Military*, ur. Giuseppe Caforio, 345–359. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.

Jelušič, Ljubica, Malnar, Brina, Malešič, Marjan, Vegič, Vinko, Garb, Maja, Kopač, Erik, Svete, Uroš, Prebilič, Vladimir, Grošelj, Klemen, Juvan, Jelena, Toš, Niko, Bernik, Ivan, Mihelj, Vlado, Uhan, Samo, Hafner-Fink, Mitja, Kurdi, Slavko Švara, Sergio Falle, Rebeka, Broder, Živa, Vovk, Tina, Kovačič, Matej, Kecman, Ivana. *Slovensko javno mnenje 2005/2 Nacionalna in mednarodna varnost (CRP Znanje za varnost in mir) in Mednarodna povolilna raziskava*. Slovenija, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 2005. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov, 2011. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm052/opis-podatkov/> (1. avgust 2014).

Jelušič, Ljubica in Papler, Peter. 2006. Človeški dejavnik v vojaškem sistemu. V *Bilten Slovenske vojske*, ur. Albin Gutman, 7–25. Ljubljana: Generalštab Slovenske vojske.

Jervis, Robert. 1978. Cooperation Under the Security Dilemma. *World Politics* 30 (2): 167–214.

--- 1997. Complex systems: The role of interactions. V *Complexity, global politics and national security*, ur. David S. Alberts in Thomas J. Czerwinski, 20–32. Washington: National defence university.

Jobbagg. May. 2003. *Effects-Based Operations*. Dostopno prek: http://www.iwar.org.uk/rma/resources/ebo/Literature_survey_on_Effects-Based_Operations.pdf. (10. marec 2012).

Johnson, Les. 1992. *Rebirth of private policing*. London: Routledge.

Kantonspolizei Zurich Geschaefftbericht. Kantonspolizei Zurich 2010.

Kanton polizei Zurich. 2012. Dostopno prek: <http://www.kapo.zh.ch> (3. junij 2012).

Kantonspolizeiverordnung, Amtsblatt des Kanton Zürich. Nr. 46/2008, Uradni list kantona Zürich, številka 46, leto 2008.

Kappeler, Viktor in Gaines, Larry. 2015. *Community Policing*. London: Routledge.

Keen, David. 2006. *Endless war?: hidden functions of the "war on terror"*. London: Ann Arbor, MI: Pluto Press.

Kennison, Peter in Loumansky, Amanda. 2007. Shoot to kill – understanding police use of force in combatting suicide terrorism. *Crime, Law and Social Change* 47 (3): 151- 168.

King, Mike in Waddington, David. 2004. Coping with Disorder? The Changing Relationship between Police Public Order Strategy and Practice – A Critical Analysis of the Burnley Riot. *Policing & Society* 14 (2): 118–137.

King, Simon. 2003. Strategic Corporal or Tactical Colonel? Anchoring the Right Variable. *Defence & Security Analysis* 19 (2): 189–190.

Kokole, Vesna. 1976. Sistemi, sistemska teorija in modeli. *Gospodarski vestnik*, št. XLVIII: 159 - 168.

Komisija za preprečevanje korupcije. 2014. Dostopno prek: https://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&cad=rja&uact=8&ved=0CD0QFjAE&url=https%3A%2F%2Fwww.kpk-rs.si%2Fdownload%2Ft_datoteke%2F10157&ei=0lbiVMPP08TD7gbjrYGwBg&usg=AFQjCNGR44vSnSs4xdt4yo8nm__w1kYtoA&bvm=bv.85970519,d.ZGU (16. februar. 2015).

Kraska, Peter in Kappeler, Victor. 1997. Militarizing American Police: The Rise and Normalization of Paramilitary Units. *Social Problems* 44 (1): 1–18.

Kuhn, Alfred. 1974. *The Logic of Social Systems*. San Francisco: Jossey-Bass.

Kurzfassung armeeauszählung 2010. Bevölkerungsschutz und Sport, Eidgenössisches Departement für Verteidigung,

Land Power (Defence) act 1958. Uradni list Velike Britanije, leto 1958, poglavje 30.

Legge 1 April 1981, n. 121 Pubblicata sulla Gazzetta Ufficiale del 10 aprile 1981, n. 100.

Legge 24 Febbraio 1992, n. 225 Pubblicata sulla Gazzetta Ufficiale del 17 marzo 1992, n. 64.

Legge 3 Avgust 2003, n. 124 Pubblicata sulla Gazzetta Ufficiale del 13 agosto 2007, n. 187.

Levitt, Steven. 1997. Using electoral cycles in police hiring to estimate the effect pf police on crime. *The American review* 18: 270–290.

Lindley-French, Julian in Boyer, Yves. 2012. *The Oxford handbook of war*. Oxford: Oxford University Press.

- Loader, Ian in Walker, Neil. 2001. Policing as a Public Good: Reconstituting the Connections between Policing and the State. *Theoretical Criminology* 5: 9–35.
- Luard, Evan, ur. 2001. *Človek, država in vojna*, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Luckmann, Thomass. 1999. Remarks on the description an interpretation of dialogue. *International Sociology* 14 (4): 387–402.
- Lutterbeck. Dereck. 2004. Between Police and Military: The New Security Agenda and the Rise of Gendameries: Cooperation and Conflict. *Journal of the Nordic International Studies Association* 39 (1): 45–68.
- MacKenzie-Orr, Malcolm. 1979. Dealing with the Weapons of Terrorism. *Australian Police Journal*, 33: 181–187.
- Maguire, Edward in King, William. 2004. Trends in the Policing Industry. *Annals of the American Academy of Political and Social Science* 593: 15–41.
- Malešič, Marjan, Bebler, Anton, Jelušič, Ljubica, Vegič, Vinko, Garb, Maja, Kopač, Erik, Svete, Uroš, Prebilič, Vladimir, Grošelj, Klemen, Trifunović, Jelena, Juvan, Jelena, Malnar, Brina, Kurdija, Slavko, Hafner Fink, Mitja, Uhan, Samo, Štebe, Janez, Falle, Rebeka, Filej, Živa, Kovačič, Matej, Vovk, Tina, Kecman, Ivi. *Slovensko javno mnenje 2007: Raziskava o nacionalni in mednarodni varnosti; vojaški poklici*. Slovenija, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Obramboslovni raziskovalni center, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 2007. Slovenija, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov, 2010. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm07/opis-podatkov/> (1. avgust 2014).
- Malešič, Marjan, Malnar, Brina, Ljubica Jelušič, Anton Grizold, Vinko Vegič, Mitja Hafner Fink, Samo Uhan in Slavko Kurdija. *Slovensko javno mnenje 2009/2: Raziskava o nacionalni in mednarodni varnosti*. Slovenija, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 2009. Slovenija, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov, 2010. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm092/opis-podatkov/> (1. avgust 2014).
- Malešič, Marjan. 2011. Javno mnenje in vojska: med zaupanjem in brezbriznostjo. *Teorija in praksa* 48 (4): 915–935.
- Matei, Florina, Cristina. 2013. A new conceptualization of civil-military relations. V *The Routledge handbook of civil-military relations*, ur. U. Bruneau Thomas in Matei Florina Cristina, 26 – 39. London: Routledge.
- Meško, Gorazd, Sotlar, Andrej, Lobnikar, Branko, Jere, Maja in Tominc, Bernarda. 2012. *Poročilo ciljnega raziskovalnega projekta Občutek ogroženosti in vloga policije pri*

zagotavljanju varnosti na lokalni ravni CRP(V5-1038(A). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.

Metropolitan Police Act 1839. Kraljičin razglas št. 47, leto 1839.

Metropolitan Police. 2012. Dostopno prek: <http://www.met.police.uk> (6. Maj 2012).

Metropolitan Police Aithority. 2012. Dostopno prek: <http://www.mpa.gov.uk> (6. maj 2012).

Miles, Matthew. 1979. Qualitative data as an attractive nuisance: The problem of analysis. *Administrative science quarterly* 24: 590–601.

Militärbefugnisgeset – MBG. BGBl Nr. 86/2000, Zakon o uporabi vojaške moči, avstrijski uradni list št. 86, leto 2000.

Ministeri ven Defensie. 2010. *Kerngegevens Defensie*. Feiten en cijfers, oktober 2010.

--- 2012. Dostopno prek: <http://www.defensie.nl> (5. marec 2012).

Ministerie van Veiligheid en Justitie. *Civiel – militaire samenwerking Eindmeting 2013*. Haag.

Ministrstvo za obrambo Italijanske republike. 2014. Dostopno prek: <http://www.difesa.it/OperazioniMilitari/NazionaliInCorso/StradeSicure/Pagine/default.aspx> (20. junij 2013).

Ministry of Defence. United Kingdom. 2010. *Army Doctrine*. Crown 2010.

Mladina. (časopis) 2014. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/seje/evidenca?mandat=V&type=magdt&uid=30ACA085BEBB7683C125773C003321D5>. (25. december 2013).

Moe, Tun in Pathranarakul, Pairote. 2006. An integrated approach to natural disaster management: Public project management and its critical success factors. *Disaster Prevention and Management* 15 (I. 3): 396–413.

Morgentau, Hans. 1948. *Politics among nations*. Boston: McGraw-Hill.

Moskos, Charles. 1998. *The American Soldier after the Cold War: Towards a Post-Modern Military?* U.S. Army Research Institute for the Behavioral Social Sciences.

Moskos, Charles, John Williams in David Segal. 2000. *The postmodern military: armed forces after the Cold War*. New York: Oxford University Press.

Munck, Gerardo in Snyder, Ricardo. 2007. Debating the direction of comperative politics: an analysis of leading journals. *Political Studies* 40 (1): 5–31.

Načrt dejavnosti ministrstva za notranje zadeve in policije ob poplavah. Izdelalo ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije (šifra 145-04-833-1572004/1 z dne 3. november 2004).

- Nadelson, Theodore. 2005. *Trained to kill : soldiers at war*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- National Geographic magazine*. 1915. The citizen army of Switzerland. Washington: National Geographic Society.
- Needler, Martin. 2005. The Attempt to Globalize Hegemony From Inter-American Relations to the New World Order. *Journal of Developing Societies* 21: 271 – 279.
- Netherlands Military Doctrine*. 2005. Netherlands Defence Staff, Haag.
- Olmeda, Jose. 2013. Escape from Huntington's labyrinth – Civil-military relations and comparative politics. V *The Routledge handbook of civil-military relations*, ur. U. Bruneau, Thomas in Matei Florina Cristina, 61 – 77. London: Routledge.
- Plant, Joel, in Scott Michael. 2009. *Effective policing and crime prevention*. U.S. Department of Justice.
- Podbregar, Iztok. 1999. Vojske prihodnosti. *Vojstvo* 5: 105 – 116.
- Police Act*. 1996, Uradni list Velike Britanije, leto 1996, poglavje 16.
- Polizia di Stato*. 2012. Dostopno prek: <http://www.poliziadistato.it> (3. maj 2012).
- Policija*. 2011. Dostopno prek: www.policija.si. (8. september 2011).
- 2012. Dostopno prek: www.policija.si. (20. november 2012).
- 2016. Dostopno prek: www.policija.si. (30. april 2016).
- Policing in the Netherlands, Police department*. Ministry of the Interior and Kingdom Relations, Haag.
- Politie*. 2012. Dostopno prek: <http://www.politie.nl> (28. februar 2012).
- Politiewet*. Staatcourant 9. december 1993, Stb. 724, nizozemski uradni list, št. 724, leto 1993.
- Polizeigesetz, Amtsblatt des Kantons Zürich*. Nr. 29/2006. Uradni list kantona Zürich, številka 29, leto 2006.
- Polizeiorganisationsgesetz, Amtsblatt des Kantons Zürich*. Nr. 6/2003. Uradni list kantona Zürich, številka 6, leto 2003.
- Pravila službe v Slovenski vojski*. Uradni list RS, št. 84/2009 (27. oktober 2009).
- Pravilnik o policijskih pooblastilih*. Uradni list RS, št. 16/2014 (3. marec 2014).
- Punch, Maurice. 1979. *The secret social service*. London: The British police.
- Radiotelevizija Slovenija*. 2014. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/vlada-ze-zahtevala-umik-posnetkov-z-youtuba/272431> (1. julij 2014).
- Ragin, Charles. 2007. *Družboslovno raziskovanje – Enotnost in raznolikost metode*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Rahbek-Clemmensen, Jon. 2013. *Beyond 'The Soldier and the State' – The Theoretical Framework of Elite Civil-Military Relations*. Doktorska disertacija, London School of Economics and Political Science.

Rapporto Esercito 2009. 2010. Ministero di difesa. Roma.

Rapporto Esercito 2010. 2011. Ministero di difesa. Roma.

Regeling militaire steunverlening in het openbaar belang. Staatcourant 4. januar 2008, Stb. 3, nizozemski uradni list, št. 3, leto 2008.

Regio decreto. 18 giugno 1931, n. 337.

Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025 (ReDPROSV25). Uradni list RS, št. 99/2010 (7. december 2010).

Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV). Uradni list RS, št. 56/2001 (6. julij 2001).

Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV-1). Uradni list RS, št. 27/2010 (2. april 2010).

Rietjens, Sebastiaan. 2008. Managing Civil-Military Cooperation Experiences from the Dutch Provincial Reconstruction Team in Afghanistan. *Armed Forces & Society* 34: 173–207.

Ritz, Donald in Spector, John. 1996. The new Horizon. *FBI Law Enforcement Bulletin* 65 (4).

Roblek, Vasja. 2009. Primer izpeljave analize besedila v kvalitativni raziskavi. *Management/1*: 53–69.

Salt, James, Smith, M. L. R. (psevdonim Michael Rainsborough). 2005. Reassessing Military Assistance to the Civil Powers: Are Traditional British Anti-Terrorist Responses Still Effective. *Low Intensity Conflict & Law Enforcement* 13 (3): 227–249.

Schubert, Frank. 2004. The American Military Tradition and Operations in the Immediate Post-Cold Period (1989–2001). *Small Wars & Insurgencies* 15 (2): 185–200.

Schweizer Armee. 2012. Dostopno prek: <http://www.vtg.admin.ch> (4. november 2012).

Sicherheitspolizeigesetz. BGBl Nr. 566/1991 (Zakon o policiji, avstrijski uradni list št. 566/1991).

Sicherheits und Verteidigungsdoktrin (Avstrijska varnostna in obrambna doktrina), sprejeta 23. januarja leta 2001.

Simon, Herbert. 1957. *Models of Man, Social and Rational: Mathematical Essays on Rational Human Behavior in a Social Setting*. New York: John Wiley and Sons.

Skehan, James. 1939. *Modern police work*. New York: Basuino.

Slovenec (časopis), št. 29, Ljubljana 1930. Dostopno prek: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC->

3088FVWA/?=&query=%27rele%253dIlustrirani%2bSlovenec%27&fyear=1930&pageSize=100 (15. julij 2014).

Slovenska vojska. 2011. Dostopno prek: <http://www.slovenskavojska.si> (10. februar 2011).

--- 2012. Dostopno prek: <http://www.slovenskavojska.si> (9. april 2012).

--- 2014. Dostopno prek: <http://www.slovenskavojska.si> (11. september 2014).

--- 2016. Dostopno prek: <http://www.slovenskavojska.si> (30. april 2016).

Smith, Rupert. 2006. *The utility of force : the art of war in the modern world*. London : Penguin.

Sotlar, Andrej. 2000. Is it necessary, ethical and time to (ex)change the traditional roles of the police and armed forces? V *Policing in Central and Eastern Europe. Ethics, integrity, and human rights*, ur. Milan Pagon, 311–319. Ljubljana: College of Police and Security Studies.

--- 2001. Racionalizacija in preseganje "obrambne dileme malih držav": med policizacijo vojske in militarizacijo policije. V *Dnevi varstvoslovja*, ur. Milan Pagon, 795–808. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.

Spencer, Elaine. 1985. Police-Military Relations in Prussia, 1848–1914. *Journal of Social History* 19 (2): 305–317.

Sporazum med pogodbenicami Severnoatlantske pogodbe o statusu njihovih sil (London SOFA), Uradni list RS-Mednarodne pogodbe št. 22/2004 (29. julij 2004).

Stadt Zurich. 2012. Dostopno prek: <http://www.stadt-zuerich.ch> (3. junij 2012).

Standards on Urban Police Function, 1986. Dostopno prek: http://www.americanbar.org/publications/criminal_justice_section_archive/crimjust_standards_urbanpolice.html (10. 6. 2015).

Stirling, Jennifer. 2001. Thematic networks: an analytic tool for qualitative research. *Qualitative research* 1 (3): 385–405.

Svetovna banka. 2014. Dostopno prek: <http://databank.worldbank.org/data/views/reports/chart.aspx> (1. avgust 2014).

Tatalović, Siniša, Grizold, Anton in Cvrtila, Vlatko. 2008. *Suvremene sigurnostne politike, Države i nacionalna sigurnost početkom 21. stoljeća*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

Terminološki slovar vzgoje in izobraževanja – Projekt "Terminološki slovar vzgoje in izobraževanja", 2008–2009. Ljubljana: Agencija za raziskovanje RS.

Thackrah, John. 1983. Army-Police Collaboration Against Terrorism. *United Kingdom Police Journal* 56 (1): 42–52.

The National Security Strategy. 2010. Printed in the UK for The Stationery Office Limited on

behalf of the Controller of Her Majesty's Stationery Office.

Toš, Niko, Grizold, Anton, Bruszt, Lászl, Simon, János, Barnes, Samuel, Hafner-Fink, Mitja, Uhan, Samo, Kurdija, Slavko, Švara, Sergio. *Slovensko javno mnenje 1999/1: Demokratizacija v vzhodnoevropskih državah in Nacionalna varnost*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 1999. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Arhiv družboslovnih podatkov, 2000. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm991/opis-podatkov/> (1. avgust 2014).

Toš, Niko, Malnar, Brina, Hafner-Fink, Mitja, Štebe, Janez, Uhan, Samo, Kurdija, Slavko, Švara, Sergio, Falle, Rebeka, Filej, Živa, Kovačič, Matej, Bebler, Anton, Jelušič, Ljubica, Vegič, Vinko, Kecman, Ivana. *Slovensko javno mnenje 2001/3: Raziskava o zdravju in zdravstvu IV. in Raziskava o obrambi in varnosti*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 2001. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Arhiv družboslovnih podatkov, 2002. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm013/opis-podatkov/> (1. avgust 2014).

Toš, Niko, Malešič, Marjan, Malnar, Brina, Hafner-Fink, Mitja, Štebe, Janez, Uhan, Samo, Kurdija, Slavko, Švara, Sergio, Bešter Falle, Rebeka, Broder, Živa, Kovačič, Matej, Jelušič, Ljubica, Vegič, Vinko, Garb, Maja, Trifunović, Jelena, Grošelj, Klemen, Kecman, Ivana. *Slovensko javno mnenje 2003/3: Nacionalna in mednarodna varnost; vojaški poklic*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov, november 2004. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm033/opis-podatkov/> (1. avgust 2014).

Tresch, Tibor, Andreas, Wenger, Silvia, Wurmli in Esther, Bisig. 2011. *Sicherheit 2001*. Zurich: Center for Security Studies und Militarakademie ETH Zurich.

Türk, Danilo. 2008. *Govor predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka na slovesnosti ob dnevu Slovenske vojske, 15. maj 2008*. Dostopno prek: <http://www.up-rs.si/up-rs/uprs.nsf/dokumentiweb/90E7C6BE00EBE4AFC125744A003E5D0D?OpenDocument> (5. april 2012).

Uredba o uporabi obrambnih zmogljivosti pri podpori državnih organov, sodelovanju s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi in nevladnimi organizacijami. Uradni list RS, št. 30/2011 (22. april 2011).

Ustava Republike Slovenije. Uradni list RS, št. 33I/1991-1 (28. december 1991).

Vlada Republike Slovenije. 2002. *Doktrina civilne obrambe*, št. 810-02/2002-1 (25. april 2002).

--- 2002. *Doktrina zaščite, reševanja in pomoči*, št. 912-7/2002-1 (30. maj 2002).

--- 2010. *Poročilo Vlade Republike Slovenije z dne 23. september 2010*. Dostopno prek: <http://www.kgzs.si/Portals/0/Dokumenti/novice/v-srediscu/S%20SEJE%20VLADE%20REPUBLIKE%20SLOVENIJE%2023.9.2010.doc> (9. januar 2013).

--- 2011. *Obrambna strategija Republike Slovenije*, št. 820-00/2001-1, (20. december 2001).

--- 2013. *Skupni kadrovski načrt za leta 2013, 2014 in 2015*. Dostopno prek: http://www.mju.gov.si/si/delovna_podrocja/zaposleni_v_drzavni_upravi/ (8. september 2014).

Vego, Milan. 2006. *Effects-Based Operations: A Critique*. Dostopno prek: http://www.dtic.mil/doctrine/jel/jfq_pubs/4114.pdf. (9. maj 2012).

Verordnung über die militärische Katastrophenhilfe im Inland (VmKI) z dne 29. oktobra 2003.

Waddington, Peter. 2013. Armed and Unarmed Policing. V *Policing Across the World*, ur. R. I. Mawby: 151–166. London: Routledge.

Waffengebrauchsgesetz. BGBl št 149/1969 (Zakon o strelnem orožju) avstrijski uradni list št. 149, leto 1969.

Waltz, Kenneth. 1979. *Theory of international politics*. New York: McGraw Hill.

Watson, Steve. 2007. *Turning The Police State Apparatus Against Dissenters*. Dostopno prek: http://infowars.net/articles/november2007/161107terror_hell.htm (20. junij 2012).

Wehrgesetz. BGBl. Nr. 146/2001 (Zakon o obrambi) avstrijski uradni list št. 146, leta 2001.

Weissbuch 2012 – Avstrijska bela knjiga leto 2012. Dostopno prek: <http://www.bmvf.gv.at> (9. maj 2013).

Wetboek van Militair Strafrecht (nizozemski vojaški kazenski zakonik), z dne 27. april 1903.

Williams, Michael. 2005. *The realist tradition and the limits of international relations*. Cambridge: Cambridge university press.

Wilson, Jeremy. 2006. Law and Order in an Emerging Democracy: Lessons from the Reconstruction of Kosovo's Police and Justice Systems. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 605: 152 – 177.

Winfrey, Thomas. 2004. New Zealand Police and Restorative Justice Philosophy. *Crime Delinquency* 50: 189 – 213.

Zagorski, Paul. 1994. Civil-Military Relations and Argentine Democracy: The Armed Forces under the Menem Government. *Armed Forces & Society* (Transaction Publishers) 20 (3): 423–437.

Zaključni račun proračuna Republike Slovenije za leto 2010 in 2013. Dostopno prek: www.mf.gov.si (9. september 2014).

Zakon o državni upravi (ZDU-1-UPB4). Uradni list RS, št. 113/05 (16. december 2005).

Zakon o kazenskem postopku (ZKP). Uradni list RS, št. 15/2013 (31. maj 2013).

Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol). Uradni list RS, št. 15/13 (18. februar 2013).

Zakon o obrambi (ZObr). Uradni list RS, št. 103/2004 (23. september 2004).

Zakon o obrambi in zaščiti (ZOZ). Uradni list RS, št. 15/91 (6. april 1991).

Zakon o organiziranosti in delu v policiji (ZODPol). Uradni list RS, št. 15/13 (18. februar 2013).

Zakon o službi v Slovenski vojski (ZSSloV). Uradni list RS, št. 68/2007 (30. julij 2007).

Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (ZVNDN). Uradni list RS, št. 51/06 (18. maj 2006).

Zakonik Skupnosti o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah), Uredba (ES), št. 562/2006 evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006, Uradni list EU, št. L 105 (13. april 2006).

STVARNO IN IMENSKO KAZALO

A

Aden, H. 78

Afganistan 70, 227

Alvaro, S. 77

Anžič, A. 30, 41, 240

Arkin, W. M. 70

Avstrija 68, 79, 84-87, 134, 137

B

Bebler, A. 76

Bislev, S. 22, 75

bojevanje 75, 116, 119-120

Bosna in Hercegovina 121-122

Burk, J. 77

C

carina 20, 60

civilna obramba 28, 30, 53, 60, 65, 122

civilna zaščita 138

civilno vojaško sodelovanje 37, 45, 48, 50,

54-56, 58, 60-61

Cottey, A. 41, 54

Č

človekove pravice in svoboščine 73

D

Davis, P. K. 19

demonstracija 71, 83

direktor policijske uprave 101, 156, 239

diskrecijska pravica 92, 111

družba 61, 64, 234

državljan 3, 7, 20, 22-23, 26-27, 52, 54,

59-60, 62, 64-65, 72, 79, 102, 104, 106,

108-109, 113, 116, 142, 175, 196, 223, 234

državna meja 83-84, 87, 105, 218

državni organ 8, 28, 48-49, 55, 69, 72, 74,

123-124, 181, 196-197, 241

državni tožilec 156-158

Državni zbor 29, 53, 60, 64, 97, 194, 223,

242

E

Edmunds, T. 41, 76

elektronsko bojevanje 120

Evans, E. 19

Evropska unija 122, 207

F

forenzika 173

Furlan, B. 65, 74, 106

G

Generalna policijska uprava 94, 96-97, 185

generalni direktor policije 61, 75, 232

Generalštab Slovenske vojske 74, 116-118

Gibson, C. P. 69

Grizold, A. 3, 18-20, 22, 30, 50, 53-54, 58-

61, 75-76, 80, 203-204, 234-236

Gronke, P. 80

H

Harrison, D. 75

helikopter 150, 190, 207, 212

Hillen, D. 69, 76
hladna vojna 62, 69
huligan 129
humanitarno delovanje 49, 69-70, 108,
133, 191, 201
humanitarno pravo 111-114, 146
Huntington, S. P. 54-55

I

identiteta 26, 54, 82, 92, 115, 129
ilegalne migracije 74
informacijski sistem 95, 119
instrument 8, 35, 53, 234
inšpekcija 20, 60, 130, 143
intervencija 101, 147, 164, 172
intervju 40-44, 205-213
iskanja 65, 74-75, 80, 84, 88, 106, 109,
128-129, 137, 192, 197, 242
Italija 14, 43, 79, 85, 87-88, 141-143, 145-
148, 152
izkušnje 5-6, 32, 34, 38, 40, 44, 48, 62, 73,
87, 125, 154, 194, 205, 210, 224, 230-231,
242
izobraževanje 35, 43, 60, 65, 95, 101, 106-
107, 117, 135, 144, 207
izredne razmere 30, 33, 69, 71, 76, 79, 82,
95-96, 100, 109, 111, 129, 147, 151, 159,
162, 207, 227

J

javni red 43, 70, 97, 182, 187, 220
javna prireditve 84, 89, 92, 129, 136, 227,
233

javni interes 50, 62, 97, 107, 123, 128, 164,
167, 169, 176-177, 229, 235, 241
Jelušič, L. 27-28, 55, 61, 64, 66, 75, 77,
203-204
Jobbagy, M. Z. 77

K

katastrofa 76, 81, 84, 133, 137-138, 180,
220
kaznivo dejanje 79, 112, 156, 170, 230
Kennison, P. 77
King, S. 77, 82
kodeks 146, 149, 151
kontrola prometa 43, 67, 71, 74, 91, 95,
100, 102-103, 115, 172
kopenska vojska 87-88, 150, 161-162, 178,
188-189, 191, 224
Kosovo 70, 121
kriminal 49, 56, 62, 103, 115, 144, 158
kriminalistična policija 92, 102, 158, 172
kritična infrastruktura 206, 239
kriza 67, 188

L

legitimnost 27-28, 75
logistična podpora 135-136, 147-148, 158,
171, 177, 189
lokalna oblast 177, 182-183
lokalni prebivalci 28, 32, 50, 52, 59, 62,
64, 72, 102, 125-126, 138-139, 152, 159,
181, 187, 196-197, 204, 221, 224-225
Luard, E. 69
Lutterbeck, D. 19, 75, 81

M

Mackenzie, Orr 77, 80

Maguire, E. R. 77

mednarodne operacije 115-116

mednarodno pravo 128, 160

mednarodno sodelovanje 158

mejna policija 167

milica 68, 82, 136

minister za notranje zadeve 24, 43, 83, 101, 104, 130-132, 138, 141-143, 151, 153, 156, 164, 167, 170, 183, 185, 195, 222, 238

minister za obrambo 24, 27, 29, 43, 78, 80, 87, 104, 117, 134-135, 161-162, 164, 167, 177, 180, 189, 194, 229

minister za pravosodje 104, 155, 157, 164, 166-167, 185

mornarica 160

Moskos, C. 21, 54, 69, 76-77

N

nacionalnovarnostni sistem 19, 25, 29, 31, 52, 54, 58-60, 64, 76, 212, 223, 228, 233-235, 238

načelnik Generalštaba Slovenske vojske 42, 107, 232

naravne nesreče 23, 107, 232

Needler, M. 77

Nizozemska 43, 79, 85, 88, 154-158, 160-162, 166-167, 195

notranja varnost 19-20, 234

O

obrambna politika 19, 60, 76

obrambni sistem 19, 75

obveščevalne službe 20, 35, 47-49, 56, 115, 148, 191, 222

operatika 66

operativno sodelovanje 5-6, 8, 43, 82, 124, 126-127, 182, 231-233, 263

P

policija 20, 27, 49-50, 71-74, 82-84

pooblastila 12-16, 240, 243

R

Ragin, C. 25, 35, 43

reševanje in pomoč 65, 109

Rietjens, S. J. H. 66, 81

S

Salt, J. 76

sistemizacija 96, 132

Sotlar, A. 19, 66, 72, 76

T

Türk, D. 77

U

usposabljanje 65, 95, 99, 106-107, 116, 118-119, 147, 163, 190

V

Vego, M. N. 21

Z

Zagorski, P. W. 76

zaščita in reševanje 206, 208

PRILOGE

Priloga A: Vprašanja polstrukturiranega intervjuja

1. Zakon o službi v Slovenski vojski predvideva uporabo vojske, v sodelovanju s policijo, za varovanje državne meje, nekaterih objektov ali območij in za druge naloge. Zakaj menite, da to tega sodelovanja ni prišlo?
2. Velika Britanija uporablja vojsko za vzdrževanje javnega reda, Italija trenutno izvaja dve operaciji, v katerih je vojska močno zastopana, prva je varovanje kritične infrastrukture, druga je poostren prometni nadzor, Nizozemska uporablja vojsko za vzdrževanje javnega reda in celo spremstva nevarnih zapornikov, Švica redno uporablja vojsko za notranje varovanje javnega reda (Davos), Avstrijci imajo v državni pogodbi navedeno, da je vojska odgovorna za javni red v državi. Kje bi bilo mogoče uporabiti Slovensko vojsko v Sloveniji?
3. Za operativno sodelovanje vojske in policije bi bilo treba sestaviti načrt, ki ne bi obsegal samo usposabljanja in izobraževanja, kaj menite, ali bi bilo dovolj samo usklajeno delovanje Generalštaba Slovenske vojske in Generalne policijske uprave za operativno delo?
4. Zakonsko imamo določeno sodelovanje vojske in policije v Zakonu o obrambi, Zakonu o službi v Slovenski vojski in Zakonu o policiji. Ali menite, da je to zadosten normativni okvir?
5. Kakšne so vaše izkušnje sodelovanja vojske in policije?
6. Bi izpostavili kakšen primer ali izreden dogodek?
7. Ali bi bilo mogoče v prihodnosti kakšno drugačno sodelovanje?

Priloga B: Načrt sodelovanja med Policijo in Slovensko vojsko za leto 2013

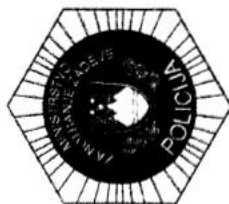
REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE

Številka: 093-108/2012-1

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
POLICIJA

Številka: 007/385/2012/26

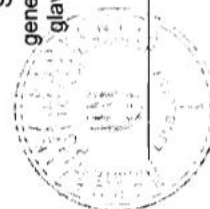

NAČRT SODELOVANJA MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO ZA LETO 2013

Brigadir
Dobran Božič
načelnik Generalštaba
slovenske vojske

Ljubljana
20. december 2012

Stanko Veniger
generalni direktor Policije
glavni policijski svetnik

 REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OBRAMBO GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE	NAČRT SODELOVANJA MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO ZA LETO 2013	 REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE POLICIJA

Izhodišča za sodelovanje za leto 2013:

- Sodelovanje med Slovensko vojsko in Policijo poteka z namenom izboljšanja delovanja in racionalnejše izrabe resursov ter krepitve ugleda in prepoznavnosti obeh struktur.
- Pripadniki Slovenske vojske in Policije se vključujejo v načrtovane izvedbe programov in aktivnosti na podlagi Letnih načrtov dela ter skladno z razpoložljivimi sredstvi in zmožnostmi.
- Slovenska vojska in Policija za izvajanje vsebin iz tega Načrta, vsaka posebej zagotavljata potrebne finančne in kadrovske vire v okviru rednega proračunskega planiranja ter kadrovskega načrta.
- Slovenska vojska in Policija ugotavljata, da so medsebojne obveznosti, ki izhajajo iz tega načrta uravnotežene, zato se zavezujeta, da si opravljata teh obveznosti medsebojno ne bosta zaračunavali.

Zap. št.	Področje sodelovanja	Vsebina	Nosilec/ sodeluje	Opomba
I. Šolanje in izobraževanje				
1.	Redno letno srečanje predstavnikov PA GPU in PDRU	- Redno letno srečanje vodstev PA GPU in PDRU.	GPU/PDRU	
2.	Izmenjava predavateljev	- PA GPU in PDRU izmenjujeta predavatelje skladno z načrti in potrebami.	GPU/PDRU	
3.	Sodelovanje pri e-izobraževanju	- Izvedba usposabljanja učiteljev in mentorjev e-izobraževanja na PA (dve usposabljanji, 1x prvo polletje in 1x drugo polletje). - mesečni posveti o e-izobraževanju (vsak prvi petek v mesecu na PA v Tacnu).	GPU/PDRU	Posveti so namenjeni pregledu stanja, izmenjavi strokovnih vsebin in pomoči učiteljem na PA pri uporabi e-učilnice.
4.	Šolanje pripadnikov Policije na Poveljiško štabni šoli (PŠŠ) SV	- Šolanje pripadnikov Policije v programu Višjega štabnega šolanja (VŠŠ) na PŠŠ SV	PDRU/GPU	Predlog SV je, da se napoti na PŠŠ en pripadnik Policije.
5.	Sistem učenja iz izkušenj v SV	- Izkušnje uvajanja procesa učenja iz izkušenj v SV.	PDRU/GPU	

 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OBRAMBO GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE	NAČRT SODELOVANJA MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO ZA LETO 2013	 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE POLICIJA

Zap. št.	Področje sodelovanja	Vsebina	Nosilec/ sodeluje	Opomba
6.	Šolanje pripadnikov Policije na Šoli za tuje jezike (ŠTJ) SV	- Udeležba na tečajih angleščine: nadaljevalni, višji nadaljevalni in osvežitveni tečaji ter priprave na izpite Stanaga na stopnjah 1, 2 in 3. - udeležba na uvrstitvenih testiranjih (ALCPT) in izpitih po merilih SVS STANAG 6001 (junij in december).	PDRU/GPU	Stanag 1 – 2 udeležence. Stanag 2 – 2 udeležence. Stanag 3 – 1 udeleženec. Testiranje – do 20 udeležencev. Izpit STANAG 6001 – do 10 udeležencev.
7.	Izobraževanje in usposabljanje pripadnikov Policije v Večnacionalnem centru odličnosti za gorsko bojevanje SV (VCOGB)	- Usposabljanje pripadnikov Policije v VCOGB v vojaškem gorništvu in alpinizmu. - usposabljanje policistov specialistov SE UPS v vojaškem gorništvu in alpinizmu.	GPU/PDRU	
8.	Izobraževanje in bivanje kandidatov 24. generacije Šole za častnike SV v Vadbenem centru Gotenica	- Specialistična faza – pehota.	GPU/PDRU	2. 9. – 5. 9. 2013
9.	OVSU in DVSU, ki ga izvaja ŠPČ v Vadbenem centru Gotenica	- Izvedba usposabljanja v 2. fazi OVSU kandidatov za PČ pri predmetu OOPS T-2 nesmrtonosna in manj kot smrtonosna orožja.	GPU/PDRU	SV koristi zemljišče in objekte za VIU ter nastanitve.
10.	Specializacija pehote na ŠPČ	- Za pouk na ŠPČ – specializacija pehote, uporaba hangarja SEP za bojevanje v šentvidu.	GPU/PDRU	
11.	Idejna zasnova in izdelava kulis za urbano delovanje – SE UPS	- Izdelava načrta kulis za urbano delovanje - Izdelava kulis	GPU/SV	
12.	Uporaba strelisca Čingroht pri Škofji Loki	- Izvajanje zahtevnejših strelskih taktičnih situacij	SE UPS GPU VTP	
13.	Delovanju proti improviziranim Eksplozivnim Sredstvom) - usposabljanja pripadnikov CBU v okviru GPU	- Vzpostavitev sodelovanja z bombnim oddelkom Policije	CBU/GPU	4 pripadniki SV

 REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OBRAMBO GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE	NAČRT SODELOVANJA MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO ZA LETO 2013	 REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE POLICIJA

Zap. št.	Področje sodelovanja	Vsebina	Nosilec/ sodeluje	Opomba
14.	Usposabljanje Policijskih enot ob podpori SSTD	- Izvedba usposabljanja za potrebe Policije	CBU/ GPU	V skladu s potrebami GPU
15.	Usposabljanje Policijskih enot ob podpori SSTD	- Izvedba usposabljanja za potrebe Policije.	CBU/ GPU	V skladu s potrebami GPU
16.	Sooporaba Knjižnično informacijskega centra MORS	- Izmenjava in izposoja priročnikov ter strokovne literature	GŠSV/ PA GPU - VPŠ	
17.	Šolanje pripadnikov SV na Policijski akademiji	- Šolanje vojaških policistov za pridobitev policijskih pooblastil	GPU/PDRIU	5 kandidatov.
II. Skupna usposabljanja				
18.	Skupno usposabljanje policistov in pripadnikov Vojaške policije SV	- Skupno usposabljanje policistov iz ju-jitsa in drugih borilnih veščin, - praktični postopki uporabe prisilnih sredstev z elementi samoobrambene tehnike.	GPU/PSSV	Skupno usposabljanje v Zinškem oz. športnem centru na Poljaku in skupno usposabljanje v poligonih inseh, glede na odobrena finančna sredstva. Tudi čas in kralj bošla dobavljati naknadno. Število kandidatov: 10 policistov VP SV in 20 policistov PU in GPU
19.	Usposabljanje policistov Policijskega orkestra SGDP	- Kontinuirano usposabljanje policistov Policijskega orkestra SGDP iz praktičnega postopka in samoobrambe v telovadnici Vojašnice Edvarda Peperka.	GPU/GŠSV	Policijski orkester za usposabljanje iz praktičnega postopka in samoobrambe enkrat na teden brezplačno uporablja telovadnico v Vojašnici Edvarda Peperka.

 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OBRAMBO GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE		NAČRT SODELOVANJA MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO ZA LETO 2013		 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE POLICIJA	
Zap. št.	Področje sodelovanja	Vsebina	Nosilec/ sodeluje	Opomba	
20.	Usposabljanje pripadnikov VP SV na PA	- Usposabljanje vojaških policistov na simulatorju vožnje motornega kolesa. - šolanje za pridobitev policijskih pooblastil na PA. - osnovni prometni tečaj. - usposabljanje za obravnavanje zahtevnejših prometnih nesreč, - usposabljanje za ugotavljanje simptomov vožnje pod vplivom mamil in psihoaktivnih zdravil, usposabljanje za izvajanje nadzora uporabe zapisovalnih naprav – tahografov v cestnem prometu, - vodenje prekrškovnega postopka in izdajanje plačilnega naloga, - letni preizkus motoristov v spretnostni vožnji z motornimi vozili.	GPU, PA/PSSV	Število kandidatov: do 10 – odvisno od tečaja.	
21.	Sodelovanje Policije in SV na področju usposabljanja službenih psov	- Usposabljanje vodnikov službenih psov in sodelovanje na letnem preizkusu vodnikov službenih psov. - Zagotavljanje vzorcev eksplozivov in preprečevanje drog.	GPU PA, UUP/PSSV	Število kandidatov: do 6. Izvedba preizkusa je odvisna od proračunskih sredstev.	
22.	Usposabljanje pripadnikov VP SV in na PA/GPU	- Osnovni in nadaljevalni tečaj iz taktike in tehnike osebnega varovanja, - izmenjava izkušenj iz taktike in tehnike osebnega varovanja: (tek na smučeh in alpsko smučanje, varovanje v gorah, plovilih, na vodi, vožnja v varovanih kolonah in praktični postopek z elementi streljanja).	GPU, UPS/PSSV	Število kandidatov: do 10 – odvisno od tečaja.	
23.	Protibombno usposabljanje pripadnikov VP SV in SE UPS izvedba tečaja po programu bombni tehnik	- Namensko specialistično usposabljanje bombnih tehnikov.	GPU, UPS/PSSV, ⁴³⁰ MOD	Sodelujejo enote SV, število kandidatov: do 6 – odvisno od tečaja.	

 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OBRAMBO GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE		NAČRT SODELOVANJA MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO ZA LETO 2013	 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE POLICIJA	
Zap. št.	Področje sodelovanja	Vsebina	Nosilec/ sodeluje	Opomba
24.	Specialistično usposabljanje pripadnikov SV s SE UPS	- Spuščanje po debeli vrvi iz helikopterja (»fast roping«), - usposabljanje ostrostrelcev, - usposabljanje za uporabo plinskih sredstev, - usposabljanje s sredstvi za pasivizacijo (JRM), - usposabljanje multiplikatorjev za prisilno ustavljanje vozil v cestnem prometu.	GPU/PSSV	Število kandidatov: do 10 – odvisno od tečaja.
25.	Usposabljanje pripadnikov VCOGB v sklopu usposabljanj SE UPS	- Usposabljanje po programu usposabljanja policistov za izvajanje policijskih nalog z uporabo helikopterja (modul C).	GPU/PDRIU	
26.	Usposabljanje pripadnikov Policije v Avtošoli SV	- Usposabljanje in opravljanje izpitov za kategorije A, C in E.	PDRIU/GPU	Največ 12 kandidatov.
27.	Usposabljanje pripadnikov Policije in SV v Centru za bojno usposabljanje (CBU) SV in druge	- Usposabljanje policijskih enot z uporabo simulacijskega sistema za taktično delovanje, uporaba simulacijskega sistema za taktično delovanje enot v taktičnem pogledu (SAB) za potrebe SF UPS - usposabljanje pripadnikov SV (CBU) z uporabo hangarja GPU v Šentvidu – simulacijsko streljanje v prostoru, - izmenjava izkušenj in sodelovanje na usposabljanjih za delovanje proti IES s protibombnim oddelkom, - uporaba poligona VP za bojevanje v naseljenem območju za tečaj za inštruktorje bližinskega bojevanja v naseljenih območjih (po potrebi).	PDRIU/GPU	April, maj, junij, september - 37 udeležencev.
28.	Usposabljanje za uporabo analitičnega orodja I2	- Prenos znanja in izkušenj o izrabi zmogljivosti analitičnega orodja I2.	PA GPU – CIU/PSSV	Število kandidatov: 4.
29.	Sodelovanje Letalske policijske enote UPS in ESD	- Zagotovitev zračne podpore usposabljanja ESD.	LPE UPS/PSSV	

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE

NAČRT SODELOVANJA
MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO
ZA LETO 2013

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
POLICIJA

Zap. št.	Področje sodelovanja	Vsebina	Nosilec/ sodeluje	Opomba
30.	Usposabljanje za pogajalce	- Namensko specialistično usposabljanje za pogajanja v kriznih situacijah (samomorilci, ugrabitelji), - osnovno usposabljanje za policijske pogajalce, - znanje in veščine za vodenje pogajanj in delo v pogajalskih skupinah, - znanje in veščine konstruktivnega odzivanja v stresnih situacijah, - razvijanje strokovne identitete policijskega pogajalca, - razvijanje oziroma krepitev veščin timskega dela.	GPU, UKP/ PSSV	
31.	Ujele in odprave (Breaching)	Konkretno pripravljenost na vsakega izvajalca temo »Vstopanje v objekte v izjemnih okoliščinah»	SE UPSES/17 BVP PEST/CBU	4 x letno vsake enote in 13 pripravi urjenje
32.	Usposabljanje voznikov oklepne vozi	Specialistično usposabljanje poduritev SE UPS za pridobitev licence voznika in vožnje oklepnega vozila Valuk 6x6	SV 10 mot Bataljon i brigada SV SE UPS	Svetovalni kandidat, 6
III. Sodelovanje enot SV in Policije				
33.	Sodelovanje poveljstev in enot (PE) SV s Policijskimi upravami (PU) in policijskimi postajami (PP) policije	- Vsestransko sodelovanje, skupna uporaba prostorov in objektov, kjer je to mogoče in racionalno (strelišča, avtomobilski poligoni, posebni objekti, občasna uporaba tovrstnega vozila SV in oprema), - predstavitev dela Posebne policijske enote PU za slušatelje Šole za častnike SV in ogled varovanja javne prireditve z večjim varnostnim tveganje - Usposabljanje za uporabo različnih prisilnih sredstev	PSSV/PU, PP Policije	
34.	Sodelovanje SV in Policije pri doseganju ciljev sil	- L3780 – specializirano enoto za stabilizacijske operacije in operacije za zagotovitev rekonstrukcije - vzpostaviti do leta 2016 v sodelovanju s Policijo, - L0880 – nevojne zmogljivosti in orožja – do leta 2018.	PSSV/PPzVP	Usklajevalni sestanek.

 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OBRAMBO GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE	NAČRT SODELOVANJA MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO ZA LETO 2013	 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE POLICIJA

Zap. št.	Področje sodelovanja	Vsebina	Nosilec/ sodeluje	Opomba
35.	Sodelovanje SV in Policije na področju kazenskega in prekrškovnega prava	- Preiskovanje kaznivih dejanj v operacijah kriznega odzivanja.	PSSV/PPzVP	Sodelovanje na strokovnih posvetih.
36.	Sodelovanje pripadnikov Voda za uničevanje NUS in SE UPS pri uvajanju novih sredstev za uničevanje NUS in pri preučevanju taktičnih postopkov pri odstranjevanju eksplozivnih naprav	- Opremljanje Voda za uničevanje NUS, - izmenjava izkušenj pri uporabi sredstev, - izmenjava študijskih vaj.	PSSV/GPU	
37.	Skupna vaja SV in Policije	- Izvedba skupne vaje s področja JRKB.	GPU, PSSV	Predvidoma jeseni 2012.
38.	Sodelovanje SV s policijsko upravo in postajo pomorske policije Koper	- Koordinacija služb na morju, - sodelovanje pri operativnih pomorskih koordinacijah.	PSSV /GPU	
39.	Sodelovanje 17. BVP, Uprave kriminalistične policije (UKP) in Policijske akademije	- Usposabljanje pri kriminalistično-tehničnih preiskavah, - Sodelovanje kriminalistov VP in izmenjava izkušenj na strokovnih posvetih s posameznih področij.	GPU UKP, OKT SKP PU Ljubljana/ PSSV	
40.	Sodelovanje 18. BJRKBO ter GPU Nacionalnega forenzičnega laboratorija (NFL GPU)	- Področje odkrivanja nevarnih snovi in prepovedanih drog, - skupno usposabljanje pripadnikov 18. BJRKBO in NFL, ki ima za cilj izpopolniti znanje pridobivanja in obdelave vzorcev z jasnim razločevanjem med civilnimi, policijskimi in vojaškimi postopki.	GPU/PSSV	Število kandidatov: 4.
41.	Sodelovanje 18. BJRKBO, BIOlab s kriminalisti in forenziki	- Terensko usposabljanje, sodelovanje med enotami (scenarij napada – pošna pošiljka antraks, itn.), - predstavitev zaščitne opreme in njena uporaba.	PSSV/GPU	Število kandidatov: 10.

 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OBRAMBO GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE		NAČRT SODELOVANJA MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO ZA LETO 2013		 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE POLICIJA	
Zap. št.	Področje sodelovanja	Vsebina	Nosilec/ sodeluje	Opomba	
42.	Sodelovanje na področju radioloških meritev Mobilnega radiološkega laboratorija (MRL) in Centra za varovanje in zaščito – Policija (CVZ)	- Predstavitve dejavnosti in seznanitev z opremo in delom radiološkega laboratorija, - predstavitev osnovnih sredstev za zaščito in dekontaminacijo, - predstavitev dejavnosti Policije in seznanitev z njihovo opremo, - izobraževanje pripadnikov Policije za delo z radiološkimi merilniki in detektorji, s poudarkom na opremljenosti (Polimaster PM 1401K); meritve kontaminacije, hitrosti doze, detekcija izotopov, osnovne varne delne z radioaktivnimi snovmi (ALARA), - sodelovanje Mobilnega radiološkega laboratorija pri nadzornih radioloških meritvah v objektih, v katerih se zadržujejo varovane osebe.	PSSV/GPU (CVZ)		
43.	Sodelovanje 430. MOD s policijskimi enotami PU Koper	- Sodelovanje na področju ZIR, iskanja in reševanja (SAR) na morju, rekah in jezerih, - ladje kot objekti za izvajanje vaj (osvoboditev talcev, pregled ladje – »boarding«, itn.) za potrebe pomorske policije, - ogledi – obiski 430. MOD v obliki strokovnih ekskurzij, - izmenjava znanja in koristnih podatkov, - pomoč policijskih enot PU KOPER pri varovanju akvatorija in kopnega ob priložnosti tujih vojaških ladij, - sodelovanje 430. MOD in PU KOPER na področju splošne varnosti.	PSSV/GPU, PU Koper	Pomoč 430. MOD pri delovanju policijskih enot PU KOPER.	

 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OBRAMBO GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE		NAČRT SODELOVANJA MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO ZA LETO 2013		 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE POLICIJA	
Zap. št.	Področje sodelovanja	Vsebina	Nosilec/sodeluje	Opomba	
44.	Sodelovanje 430. MOD in SE UPS	- Oskrba s komprimiranim zrakom za SE UPS (po predhodnem dogovoru), - izvajanje simulacij potopov v hiperbarični komori in po potrebi posredovanje pomoči ob potapljaški nesreči, - mogoča udeležba SE UPS (do dva pripadnika) na osnovnem tečaju za potapljača, - udeležba potapljačev SE UPS na tečaju – modul podvodne preiskave, - izvedba tečaja za varno in pravilno ravnanje s kompresorji na medicinski zrak, - izvedba tečaja za voditelja čolna za SE UPS (stroške izpita krije MNZ), - sodelovanje na področju ZIR, SAR na morju, v rekah in jezerih, - ladje kot objekti za izvajanje vaj (osvoboditev talcev, pregled ladje – »boardin«, itn.) za potrebe SE UPS, - ogledi – obiski 430. MOD v obliki strokovnih ekskurzij, - izmenjava znanja in koristnih podatkov, - izmenjava izkušenj in sodelovanje na področju ostrostrelstva, EOD in IED.	PSSV/GPU	Pomoč 430. MOD pri delovanju SE GPU. Ponudba MNZ – 430. MOD izvaja osnovni tečaj za potapljača, skladno s sprejetimi STANAGi.	
45.	Vsakodnevno sodelovanje BRZOL z Letalsko policijsko enoto	- Koordinacija delovanja pri nalogah zaščite, reševanja in pomoči.	PSSV/LEP		
46.	Sodelovanje med 5. OIB in GPU/CVZ in SE UPS pri razvoju in delovanju brezpilotnih letal	- Usposabljanje, - možnost uporabe skladno z zakonom, koriščenje kapacitet pri usposabljanju in operativnem delu SE UPS	PSSV/GPU		

 REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OBRAMBO GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE		NAČRT SODELOVANJA MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO ZA LETO 2013		 REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE POLICIJA	
Zap. št.	Področje sodelovanja	Vsebina	Nosilec/ sodeluje	Opomba	
47.	Sodelovanje SV in Policije pri načrtovanju skupnih delovanj	- Skupno delovanje na morju, - JRKB-dogodki, - varovanje na prireditvah, športnih dogodkih (Pokljuka, CISM, Futsal, itn.), - OKO, - varovanje vojaških delov letališč, - sodelovanje na VSU (predstavitve PU).	PSSV/GPU		
48.	Sodelovanje na področju protokolarne dejavnosti SV in Policije	- Skupna urjenja za izvajanje protokolarnih nalog za potrebe Protokola RS, Urada PRS in Urada PV, - izmenjava izkušenj na področju protokolarne dejavnosti.	GŠSV/GPU		
49.	Sodelovanje Orkestra SV in Policijskega orkestra	- Izmenjava glasbenih instrumentov in notnega gradiva za koncertne in druge nastope.	GŠSV/GPU		
50.	Sodelovanje pripadnikov MNZ na LAT Slovaška	- Usposabljanje SV poteka na Slovaškem, in sicer kot usposabljanje s pravnimi bojnimi strupi.	PSSV/MNZ	Aprila 2012 ali septembra 2012.	
51.	Sodelovanje SV in Policije pri muzejskih dejavnostih	- Sodelovanje Vojškega muzeja in Muzeja slovenske policije pri preučevanju zgodovinskih dogodkov, v katerih sta sodelovali Slovenska vojska in Policija.	PDRIU/GPU		
52.	Sodelovanje pri IU iz preučevanja eksplozivnih sredstev in naprav	- Področje dela delovne skupine.	GPU/PDRIU	Člani delovne skupine.	
53.	Sodelovanje SV in Policije na športnem področju		MNZ/PSSV	Policija se udeležuje Prvenstva SV v cestnem kolesarstvu in Patrujnega teka na Pokljuki, SV pa se udeležuje Brajnikovega memoriala v organizaciji Policije (SV sodeluje tudi pri organizaciji).	

 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OBRAMBO GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE		NAČRT SODELOVANJA MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO ZA LETO 2013		 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE POLICIJA
Zap. št.	Področje sodelovanja	Vsebina	Nosilec/ sodeluje	Opomba
54.	Sodelovanje SV in Policije v programih civilno-vojaškega sodelovanja (CVS)	- Skupni nastopi in izvedba aktivnosti na področju civilno-vojaškega sodelovanja (sodelovanje z ZSC, skupna podpora delovanja veteranskim organizacijam Sever itn.).	GŠSV/GPU	
55.	Sodelovanje SV in Policije na področju civilno-vojaškega sodelovanja (CIMIC)	- Udeležba policistov na usposabljanjih za CFS v vlogi slušateljev. - Obojestranska predavanja in udeležba na terenskih vajah.	GŠSV/GPU	Usposabljanje civilnih funkcionalnih strokovnjakov (CFS).
56.	Sodelovanje SV in Policije na področju udeležbe v mednarodnih operacijah in misijah (MOM)	- Določitev kontaktnih oseb za koordinacijo sodelovanja in izmenjavo informacij. - Obojestranska predavanja in udeležba na terenskih vajah s ciljem izmenjave izkušenj.	GŠSV/GPU	Priprava pripadnikov SV in Policije za udeležbo v MOM.
57.	Sodelovanje med Vikariatom SV in policijskim vikarjem	- Področje delovanja doma in v MOM, - mesečna funkcijska usposabljanja, - petdnevno strokovno usposabljanje, - sodelovanju na slovesnostih, - sodelovanje pri mednarodnem srečanju vojakov in policistov v Lurdu.	GŠSV/GPU	
58.	Sodelovanje SV in Policije na kulturno manifestativnem področju	- Praznovanje pomembnih praznikov, veteranskih aktivnosti, dnevov odprtih vrat, itn.	GŠSV/GPU	
59.	Souporaba knjižnično informacijskega centra MORS	- Izmenjava in izposoja priročnikov ter strokovne literature.	GŠSV/PA GPU - VPŠ	
60.	Uporaba zmogljivosti SV pri operativnem delu Policije in sodelovanje SV s Policijo ob dogodkih v enotah in objektih SV	- Zahteva prek ZOC SV in OKC GPU.	PSSV/OKC GPU	Enote SV - krajevno pristojni poveljnik, ki je odgovoren za varovanje vojašnice ali vojaškega objekta vzpostavi povezavo s policijo v lokalnem okolju.

 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OBRAMBO GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE		NAČRT SODELOVANJA MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO ZA LETO 2013		 REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE POLICIJA	
Zap. št.	Področje sodelovanja	Vsebina	Nosilec/ sodeluje	Opomba	
61.	Sodelovanje na področju odnosov z javnostmi SV in Policije	- Izmenjava izkušenj in medsebojno sodelovanje ter pomoč pri izvedbi nekaterih nalog na področju odnosov z javnostmi, - skupni posvet oziroma srečanje zaposlenih na temo odnosov z javnostmi v SV in Policiji, - skupna predstavitev na katerem od izobraževalno-sejamskih dogodkov, - priprava, snemanje in obdelava videoposnetkov o policijskem delu (s pomočjo strokovnjakov in opreme v studiju MO RS).	GŠSV/GPU		
62.	Preiskovanje letalskih nesreč, resnih incidentov in incidentov zrakoplovov	- Sodelovanje stalne komisije MO za preiskovanje letalskih nesreč in izrednih dogodkov ter delovne skupine za preiskovanje velikih letalskih nesreč.	GŠSV/GPU	Član DS je predstavnik SSK UKP GPU.	
63.	Sodelovanje Policije in SV ob naravnih in drugih nesrečah	- Na podlagi Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami.	GŠSV/GPU	Sodelovanje Policije in SV ob naravnih in drugih nesrečah.	
64.	Sodelovanje operativnih centrov SV in Policije	- Zagotovitev stalne povezave operativnih centrov za medsebojno obveščanje in sodelovanje ter skupno usposabljanje, - izmenjava izkušenj.	PSSV/GPU	Sodelovanje operativnih centrov SV in Policije.	
65.	Sodelovanje SE UPS in 670 log. bataljon	Konščanje resursov stvarnega vozila (tab. : 670 log. Bataljona za potrebe prevoza različnih tovorov, ki jih enota uporablja pri usposabljanju ali operativni rabi)	SE UPS/670 log. Bat		
66.	Sodelovanje VP in GPU pri praktičnem usposabljanju s področja prometa	- Sodelovanje pripadnikov VP na akcijah Policije s ciljem izmenjave izkušenj.	PPzVP/GPU		

 REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OBRAMBO GENERAL ŠTAB SLOVENSKE VOJSKE		NAČRT SODELOVANJA MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO ZA LETO 2013		 REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE POLICIJA
Zap. št.	Področje sodelovanja	Vsebina	Nosilec/ sodeluje	Opomba
IV. Sodelovanje na področju logistike				
67.	Vzpostavitev začasnega mejnega prehoda na vojaškem letališču Cerklje ob Krki	- Oblikovanje akta o sodelovanju, - vzpostavitev začasnega mejnega prehoda ob konkretnih dogodkih.	GPU, PSSV	
68.	Logistična podpora Policiji pri izvajanju nalog v MOM	- Sodelovanje pri razvoju posebne opreme in dopolnjevanju opreme za delo v MOM, - prevoz opreme, orožja in streliva ter osebja v MOM, kjer SV in Policija delujeta v isti državi ali regiji.	GŠSV/GPU	Sodelovanje med Policijo in SV pri logistiki med načrtovanji, prednapotitvenimi aktivnostmi in v MOM.
69.	Sodelovanje med SE UPS in SV – uporaba objektov SV	- Uporaba vojaških strelišč in poligonov (ESD Škrliji, Vipava, OSVAD Počak, BAČ, Črn grob, itn.), - možnost uporabe objektov za urjenje taktike (ESD Škrliji, CBU, itn.), - uporaba športnih zmogljivosti SV (telovadnica FRS, pehotne ovire, poligon za team building, itn.), - uporaba nastanitvenih zmogljivosti SV (Bohinjska Bela, Pokljuka, Ankarani, nastanitveni šotori, itn.),	GPU/PSSV	
70.	Skupna javna naročila	- Sodelovanje pri nakupu opreme in storitev	MORS DLO/GPU NAMSA- NATO nabavna služba (preko J-4)	Letalska tehnična sredstva, specialistična oprema-
71.	Nakup opreme in modernizacija	- Uporaba program Lift & Sustain.	J-4/ GPU	
72.	Podpora pri zagotavljanju logistike	- Uporaba sredstev SV v logistično podporo Policije	J-4/ GPU	
73.	Sodelovanje med Policijo in SV – uporaba objektov Policije	- Uporaba vadbenega centra Gotenica, - vadišča in strelišča Policije, - hangarji Policije za hangariranje zrakoplovov SV		Vaja ADRIATIC STRIKE (JTAC)- MAJ 2013 Priprave SVNKON za OKO- FEB/AVG 2013

 REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OBRAMBO GENERALŠTAB SLOVENSKE VOJSKE	NAČRT SODELOVANJA MED POLICIJO IN SLOVENSKO VOJSKO ZA LETO 2013	 REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE POLICIJA

Zap. št.	Področje sodelovanja	Vsebina	Nosilec/ sodeluje	Opomba
74.	Uporaba zmogljivosti SV pri operativnem delu Policije in sodelovanje SV s Policijo ob dogodkih v enotah in objektih SV	- zagotovitev goriva za policijski helikopter na letališču Cerklje, - pomoč pri zagotovitvi varnosti in usmerjanju prometa ob dogodkih v vojašnici	BRZOL/GPU	Po posebnem sporazumu in ob potrebi. Ob dnevu odprtih vrat ipd
V. Sodelovanje na področju uporabe specialnih elektronskih naprav				
75.	Kontrola tehnične brezhibnosti merilnikov alkoholnih substanc v izdihanem zraku	- Tehnično preverjanje in kalibracija alkoskopov.	GPU/PSSV	Aktivnost sodelovanja: Sodelovanje prostovoljnih organizacij, policije
76.	Zaščita podatkov, protiprisluškovalni pregledi in meritve TEMPEST	- Izvajanje protiprisluškovalnih pregledov objektov in vozil, - merjenje elektromagnetnih sevanj po standardih TEMPEST.	GPU/PSSV	
VI. Sodelovanje na področju telekomunikacij in informatike				
77.	Telekomunikacijsko digitalno radijsko omrežje državnih organov RS	- Sodelovanje pri dokončanju projekta radijskega omrežja državnih organov RS	GPU, PSSV	
78.	Sodelovanje na področju zvez	- Organizacija uporaba in delovanje digitalnega radijskega omrežja državnih organov RS	GPU/PDRIU	
79.	Telekomunikacijski objekti v uporabi PSSV in GPU	- Sodelovanje pri uporabi telekomunikacijskih objektov.	GPU/PSSV	

Izdelano v: GŠSV in GPU (december 2012).